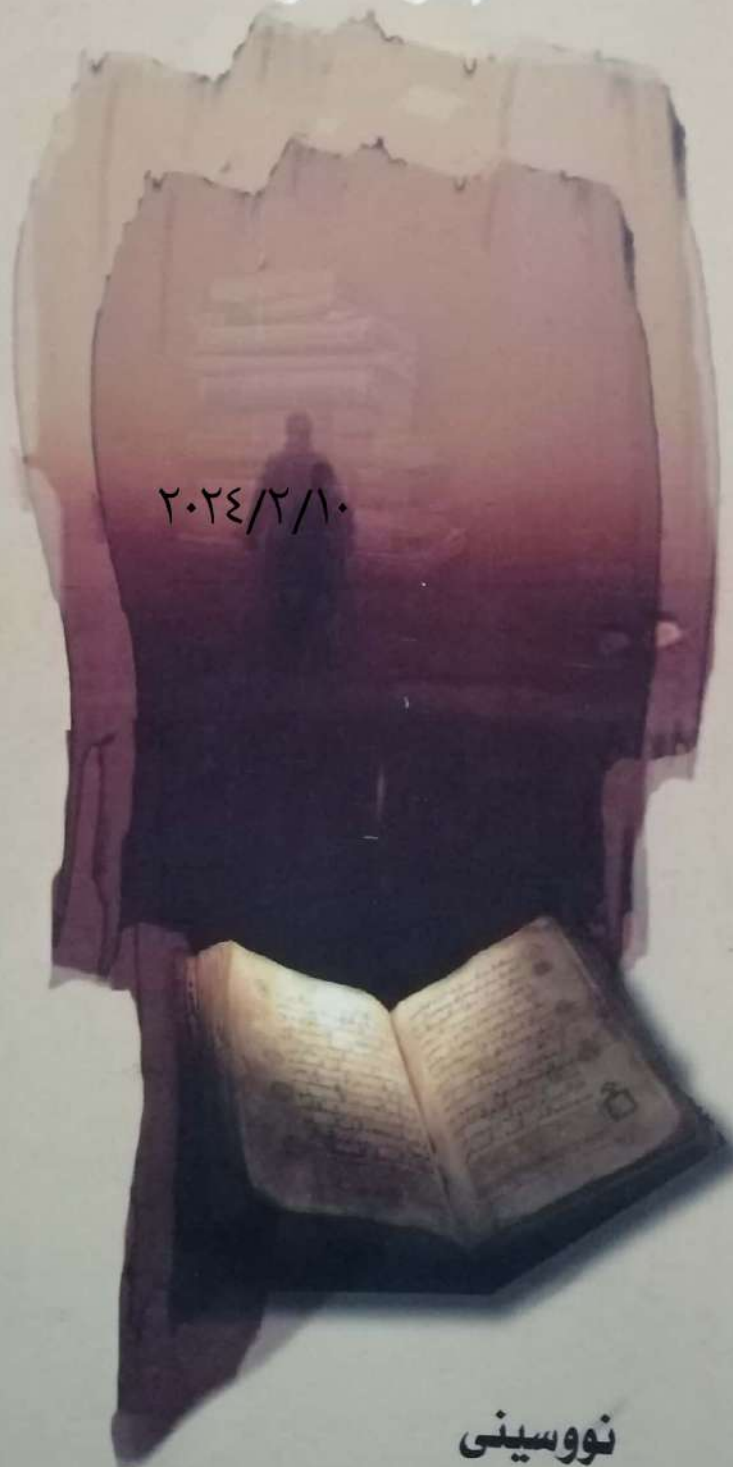

له بلاقراوه کانی دهزگای پوښنښی نوری حکمه
ژماره (۷)

هجرى قزلبان پیرۆز

هۆکارو
چارهسههر

۲۰۲۴/۲/۱۰

نووسینی
ناودیر نه حمهد قه متهرانى

ھەجەرى قورئانى پيىرۇز

ھۆكۈم ۋە چارەلەر

ئىسلامىيەت

ئىسلامىيەت ۋە قەدىمكى زامانلار

۵۲۷۱۵

۲۰۱۵

۱۴۳۶ھ

مکتبە ئەرەبە و ئینگلیزی
بە ئامۆشگەرێکی
بە نۆمی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ناسنامەي كتيب

ناوي كتيب: هەجرى قورئانى پيروز (هۆكارو چارەسەر) .

ناوي نووسەر: ئاودير ئەحمەد قەمتەرائى

پيداچونەوه: م. انعام محمد مھار

ژمارەي سپاردن: ژمارە (٦٧٨) پى دراوہ ئە لايەن و مزارەتى پۇشنيپرى

حكومەتى هەريەي كوردستانەوه .

ژمارە: (٧) ئە بلاوكراوہكانى دەزگاي پۇشنيپرى نوري حيكمە / نقى سۇران .

نۇرە و سالى چاپ: يەكەم — (١٤٣٦ هـ / ٢٠١٥ ز) .

ناوي چاپخانه : پۇژھەلات / هەولنير .

ديزاينى بەرگ: مستەفا احسان

تيراژ: ١٠٠٠ دانە

خودای کهوره دهفه رموویت:

﴿ وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ﴾ [الفرقان: ٣٠] واته: (دوای دوور کهوتنه وهی نوممهت له قورنان) پیغه مبهه (ﷺ) سکانا لای پهروهردگار دهکات و دهفه رموویت: پهروهردگارا بهراستی قه و مه کهم وازیان لهم قورنانه هیناوه و پشت گوئیان خستوووه و گرنگی پی نادهن.

خودای کهوره دهفه رموویت:

﴿ وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى ﴾ [طه: ١٢٤]، واته: ((نهوهیش روو وهربگیریت له بهرنامه و یادی من پشتی تی بکات، بیگومان بو نه و جووره که سانه ژیانیکی ترش و تال و ناخوش پیش دیت، له روژی قیامه تیشدا به کویری حه شری ده کهین...)) .

پیشه کی

ستایشی بی ئه ندازه بو خودای پاک و بیگهرد و دهسه لاتدار، سه لات و سه لام له پیغه مبهری نازیز و ری نیشاندهر و سه ردار، ره جه و به خشندهیی و به ره کاتی په روهردگار برژی به سه ر سه رجه م یارو هاوهل و شوینکه وتوانی ریزدار .

پاشان...

خودای گه و ره نه م ئومه تهی به باشتزین په یامی خوئی که بو باشتزین له به نده کانی خوئی ناردووو ریزدار کردووو، په یامیک که هه لگری جوانترین و پر به هاترینی ناکار و ره وشته کانه، په یامیک که سه رچاوهی هه موو خوشیبه ک، چاره سه ری گشت دهر دیک و، رووناکه ره وهی دله کانه، خودای گه و ره ده فه رموویت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ [یونس: ۵۷] ((نهی خه ئکینه! به راستی نه م قورنانه به رزو به ریزو پر مانایه نه

لایهن په روهردگار تانه وه هاتووو بو تان، که پر به له ناموژگاری و په ندی به نرخ و، رییازی راستی ژیانتان بو رووناک ده کاته وهو، تیماری نه خووشی بی باوه رپی دنان ده کات و، یاساو ده ستووری ژیانی مرقایه تی یه و، رینمای و هیدایه ت و ره همه ته بو ئیمانداران و، شوینکه وتنی مایه ی ناسوو دهیی دنیا و روژی دوا یی ناده میزاده)) .

نه گه رچی قورنانی پیروژ یاساو ده ستووری ژیانی مرقایه تی یه و، رییازی راستی ژیانیان پی نیشانده دات و، دله مردوو و خه وتووو کان به ناگاده هینیتته وه و، چاره سه ری گشت کیشه و گرفته کانی به رده م ژیانیان تی دایه، به لام به داخه وه له روژگاری نه مروماندا قورنانی پیروژ له لایهن خودی به نده کانه وه فه راموش کراوه، نه ده یخویننه وه و نه کاری پیده کهن و نه لئی وورد ده بنه وه و نه حوکمی پیده کهن، به جوړیک وایلیه اتووو که که سانیکی ره نگه ته نها له بونه و شاهه نگه نایینیه کاند، یا خود ته نها له پرسه ی مردووو کاند گوییستی بن، به شیوه یه ک کاتیک له بلندگوی مزگه وتیک گوییستی قورنان ده بین ده پرسین نه وه کی مردووو؟ له کاتیکدا قورنانی پیروژ بو هوشیار کردنه وه و دواندن به نده زیندوو و خاوه ن ژیری و ناوه زه کان دابه زیوه، بو نه وه دابه زیوه تاوه کو له تاریکی و نه زانین و هاوبه ش بریار دانه وه ده ریان بهینیت و به ره و رووناکی و زانست و یه کتا په رستیان ببات، خودای گه و ره ده فه رموویت: ﴿الرَّكَّابِ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ

النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ [ابراهیم: ۱] واقه: ((نه م فه رمایشته به پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رموویت: نه م قورنانه کتیبیکه بو مان ناردوویته خواره وه تا

به فرمان و مؤهتی خودا هه وئبدهیت ئاده میزاده کان له ریگا تاریکه کانی بی باوهریی و سته م ده ربینیت و، بیانبهیت به ره و روونا کایی نیمان و رهوشتی جوان و داد په ره وهریی... هه روه ها له ریگای چهوت و ویلیی ده ربازیان بکهیت و، بیانخه یته سه ر ریگای راستیی ئایینی خودای به توانا و به هه موو زمانیک چه مدو سو پاسکراو) .

هه روه ها بو نه وه دابه زیوه که (به نده کان دوا ی نه وه ی که له تاریکی و نه زانینه وه رزگاریان ده بییت) له نایه ته کانی رابمیتن و لیی وورد ببنه وه، بو نه وه ی له مه به ست و واتای نایه ته کانی بگهن، چونکه به راستی نامانجی هه ره مه زن، له دابه زانندی ئه م قورنانه له لایه ن په روه رد گاره وه، بریتیه له لیپرامان و کارکردن به ناوه رۆک و مه به ستی نایه ته کان. رامان له هه ر شتییک که خودای گه وه تییدا سه رنجی به نده کان راده کیشتییت، رامان له هه ر نایه تییک که دله زیندوو و هۆشیاره کان ده دوینیت، کارکردن به هه ر فه رمانیک که تییدا هاتوو، وازهینان و دوورکه و تنه وه له هه ر نه هیکراو و یاساغ کراوینک که تییدا هاتوو، خودای گه وه ده فه ره موویت: ﴿ كَتَبَ آتْرٰنَهٗ

اِلَیْكَ مُبْرَكٌ لَّیْدَبْرُوْا ءَایْتَهٗ ۙ وَ لَسَدَّكَرٌ اَوْلٰٓا اَلْاَلْبِی ۙ ﴾ [ص: ۲۹] واته: ((ئه م قورنانه کتیبییکی پیروژه دامانبه زاندوو به لای تو، بو نه وه ی نایه ته کانی لیک بده نه وه و بییری لی بکه نه وه و بو نه وه ی خاوه ن بیرو هۆشه کان په ند و نامۆزگاری لیوه ربگرن و تییفکرن)) . به لام هه روه کو وتمان ئه م رۆزگاره دا به نده کان به ته واوی نه ک هه ر ته نها له کار پییکردن و رامانی دوورکه و تنه ته وه، به لکو نایخویننه وه و گویشی بو ناگرن، هه ر نه مه ش هۆکاری سه ره کی بوو، بو نووسینی ئه م په رتوکه .

دوا ی نه وه ی که هه ستمان کرد دیارده ی هه جری قورنانی پیروژ له نیو کۆمه لگه ی ئیمه شدا بوونی هه یه، به پیشنیاری ده زگای رۆشنبیری نوری حیکمه - لقی سۆران^(۱)، بریارماندا که په رتوکییک ده رباره ی ئه م بابه ته بنووسین له ژیر ناوینیشانی (هه جری قورنانی پیروژ (هۆکار و چاره سه))،

(۱) به پیویستی ده زانم که زۆر سو پاسی به ریوه بهر و ستافی ده زگای رۆشنبیری نوری حیکمه (لقی سۆران) بکه م که نه رکی نووسینی بابه ته که یان به به نده به خشی، هه روه ها نه رکی بلاو کردنه وه ی په رتوکه که یان له نه ستوی خویان گرت ، به تاییه تیش (م . دلۆشان ناغا حسین) که هه ر له سه ره تاوه زۆر هاورکارم بوو، هه روه ها زۆر سو پاسی به ریز (م . انعام محمد ظاهر) ده کم که نه رکی پیندا چونه وه ی زمانه وانانی له نه ستوی خوی گرت، دواکارم له خودای گه وه ریه پاریزراویان بکات و باشترین پاداشتیان بداته وه و هه موومان له به هه شتی خویدا کۆبکاته وه ﴿ فِی مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِیْکٍ مُّقَدِّرٍ ﴾ .

به تاییه تیش دواى نه وهى که زانیمان که پهرتوکخانهى کوردی بایه خیکی نهوتوی بهم بابه ته نه داوه و به شیوهی پهرتوکی سهر به خو نه یخستوته روو، به لکو نه وهی دهر باره ی نووسراوه ته نها وهک بابه تیکی لاوه کی خراوه ته وه نیو چند بابه تیکی تره وه که نه ویش له چند پهریکی که م تییه رناکات.

نهم نویسنه دابهش ده بیته بۆسهر دووبه شی سهره کی، له به شی به که مدا بیناسه ی هه جر و جوهره کانمان خستوته روو، له به شی دووه میشدا تیشکمان خستوته سهر گرنگترین شوینه وارده کانی هه جر و چاره سهره کانی، هاوکات ههر له وه به شه دا چند وته یه کی زیرینمان سه باره ت به گه وره یی قورنانی پیروز و دواتریش چیرۆکیکی په یوه ندر به و بابه ته مان خستوته روو. بۆنهم مه به سته ش زور سوودم له ههر دوو پهرتووکی (فتح الرحمن فی بیان هجر القرآن، أبو انس محمد بن فتحي، و أبو عبدالرحمن محمود) و (هجر القرآن العظيم) (أنواعه و أحكامه) د. محمود ابن أحمد بن صالح الدوسري) بینیه به تاییه تیش له دارشتنی پلانی پهرتوکه که دا.

به وه هیوایه ی نهم پهرتووکه بیته هوی گه رانه وهی به نده کان به ره وه ده ستوو و یاسا راسته قینه که ی مرۆقایه تی و جاریکی تر بیکه نه وه به چرای ژیان و زه خیره و تویشووی ناخیره تیان.

داواکارم له خودای گه وره که قورن بکات به هاری دله کانمان (چونکه به راستی به هاری قورن پایزی له دوا نایه)، بیکات به نووو روشنایی چاوه کانمان (چونکه روناکی قورن هه رگیز تاریکی به دوا نایه ت)، خودایه گیان قورنانی پیروز بکه یته ره وینه ری دلته نگى و لابه ری خه م و خه فه تمان و خوشه ویستی قورن و خویندنه وه وه له به ر کردنی له دلی ئیمه و مندا ل و نه وه کانمان برۆینه، رینه وویمان بکه تا پیوه ی پابه نده بین و کاری پی بکه ین و بیپاریزین، وه بیکه ره نووو روشنایی له ریره وه و گوزه ر کردنی ژیا نمان.

ناو دیر نه همه ده قه مته رانی

بەشى يەكەم

پىئاسەى ھەجر و جۆرەكانى

واتای هه جر

له پووی زمانه وانیه وه:

هه جر له زمانی عه ره بیدا له کاری (هجر) وه گیراوه، زانیانی زمان چهند واتایه کی هه جریان باس کردوووه که ئیمه لیڕه دا ئاماژه به چهند واتایه کی ده که یین که په یوه ندی به باسه که ی ئیمه وه هه یه :

* هه جر پیچه وانیه ی (وصل ه، که به واتای پوو تیکردن و پیگه یشتن دیت .

* هه جری کرد: واته پشتی تیکرد و لیبی بی ناگا بوو .

* هه جری هاوسه ره که ی کرد: واته لیبی دوور که وته وه، به لام ته لاقی نه دا .

* (گه له که هه جری جیگا که ی خویان کرد: واته: جیگای خویان به جیه یشت و به ره و شوینیکی تر کۆچیان کرد، هه روه که له سه ره ده می پیغه مبه ری ئازیزمان (ﷺ) چهند کۆچیک پوویدا، که موسلمانان له مه که وه به ره و چه به شه، دواتریش له مه که وه به ره و مه دینه کۆچیان کرد .

* هه جر هه م به جه سته، هه م به زمان و دل نه نجام ده دیت، هه روه که راغبی له صفه هانی له کتیبی (المفردات فی غریب القرآن) ئاماژه ی پئی کردوووه و ده ئیت: ((هه جر بریتیبیه له جیا بوونه وه و دوور که وته وه و پشت تیکردنی مروّف له هه رشتیک، نه مه ش یان به جه سته یان به زمان یا خود

به دل ده کریت))، بو نمونه خودای گه وه ده فه رموویت: ﴿وَأَهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ﴾ [النساء: ۳۴] واته: (له ناو جیدا پشتیان تیبکه ن). که نه مه نمونه یه بو هه جر کردن به جه سته .

هه روه ها خودای گه وه ده فه رموویت: ﴿وَقَالَ الرَّسُولُ يَرْبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا﴾ [الفرقان: ۳۰] واته: (دوای دوور که وته وه ی ئومه ت له قورن (پیغه مبه ر ﷺ) سکا نا لای په روه دگار ده کات و ده فه رموویت: په روه ردگارا به راستی قه ومه که م وازیان له م قورنانه هیناوه و پشت گوینیان خستوووه و گرنگی پئی ناده ن). نه مه ش نمونه یه بو هه جری دل و زمان .

* هه روه ها هه جر له زمانی عه ره بیدا به واتای گائته پیکردن دیت (اهجرت بالرجل) واته: گائته و سوکایه تیم پیکرد و وته ی ناشرینم پئی وت . نه مانه به شیک بوون له واتای هه جر، که زۆربه یان به واتای دوور که وته وه و پشت تیکردن و وازه ینان دین، جا نه و پشت تیکردن و دوور که وته وه یه چ مادی بیت، یا خود مه عنوی .

له پووی زارا ووه:

جۆره کانی هه جری قورنان

پیشهوا " ابن القيم " (ره حمه تی خوی له سه ره بیئت) له کتییی (الفوائد) دا باسی پینج جۆر له هه جری قورنانه مان بۆ ده کات که بریتین له :

یه کهم : ئیی دوور ده که ویتته وه و گوئی لی ناگریت و باوه ری پی نیه .

دووهم : پشتی تیده کات و کاری پی ناکات، گویش به و جه لال و جه رمانه نادات که تیایدا هاتوون، نه گهرچی خویند بیه وه و نیمانیسی پی هینابیت .

سییه م : دوور که و تنه وه له حوکم پیکردن به بنه ماکانی ئاین و لقه کانی، هه روه ها باوه ری وابیت که قورنان نامان که یه نیته ناستی دننیا بوون (الیقین)، یا خود پیی وابیت که به لکه کانی قورنان ته نها وشه یین و ناگه نه پله ی زانستی .

چوارهم : دوور که و تنه وه له لی ورد بوونه وه و تیرامانی، واته ئیی وردنابیتته وه تاوه کو بزانیت که په یامی خودای گه وه چیه بۆ مروف .

پینجه م : بۆ تیمارکردن و نه خوشیه کانی دل و دهروونی سودی لی وه رناگریت و پشتی تییکردوو، بۆ نه و مه به سته ش روو ده کاته غه ییری قورنان، هه موو نه م شیوانه ش له فه رمایشتی خودای گه ورده ا

به دی ده کرین که ده فه رموویت : ﴿ وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ﴾ [الفرقان: ۳۰] . واته : (دوا ی دوور که و تنه وه ی نوممه ت له قورنان) پیغه مبه ر (ﷺ) سکا نا لای په روه ردگار ده کات و ده فه رموویت : په روه ردگارا به راستی قه ومه که م وازیان له م قورنانه هیناوه و پشت گوئیان خستوو و گرنگی پی ناده ن .

نه مانه گشتیان جۆرن له جۆره کانی هه جری قورنان، نه گهرچی هه ندیکیان له هه ندیکیتر سوکتر و که مته .

له بابه تی پیشوودا بۆمان ده رده که ویت، که هه جری قورنانی پیرۆز چه ندین جۆری هه یه . ئیمه له م به شه دا هه ول ده دین تیشک بخره ینه سه ر هه ر جۆریک له جۆره کانی هه جری قورنان، بۆ نه م مه به سته ش له شه ش جۆردا پوختمان کردوو نه ته وه :

۱- دوور که و تنه وه و وازه ینان له خویندنه وه ی (هجر التلاوة) .

۲- دوور که و تنه وه و وازه ینان له گو ی لیگرتنی (هجر استماع القرآن) .

۳- دوور که و تنه وه و وازه ینان له له لیورد بوونه وه و تیرامانی (هجر تدبر القرآن) .

۴- دوور که و تنه وه و وازه ینان له کار پیکردنی (هجر العمل بالقرآن الکریم) .

به گشتی هه جر بریتیه له دوورکه وتنه وه و پشتیکردن و وازهینانی مرؤف له و شتانهی که له دهووبه ریدا هه ن، یاخود دوورکه وتنه وه و جیهیشتنی نه و شوینهی که تییدا ده ژیت.

به لام سه بارهت به هه جری قورنان، زۆربهی نه و زانایانهی که ده بارهی هه جری قورنان دواون، له په رتووکه کانیاندا پیناسه یه کی دیاریان له پووی زاراوه وه بو نه م باسه نه کردووه، رهنگه نه مهش له بهر پوونی باسه که بیته، به لام نیمه لیردها هه ول نه دهین به سود وه رگرتن له واتا زمانه وانیه که ی پیناسه یه کی پوخت بخهینه پوو:

هه جری قورنان: بریتیه له دوورکه وتنه وه و پشتیکردنی مرؤف له قورنانی پیروز و گوی لیگرتنی، هه روه ها کار پی نه کردن و وازهینان له خویندنه وه و حوکم پینکردن و تیرامانی.

که واته به پشت بهستن به په رتووکه کانی راقه ی قورنانی پیروز ده توانین هه جری قورنان بکهین به دووبه شه وه، یه که میان: ره تکرده وهی قورنان به ته واوی ناوه رۆکه که یه وه، هه روه کو بی باوه ر و دوورپوو ده کان. دووه میان: دوورکه وتنه وه له قورنانی پیروز و وازلی هینانی، نه وانیه نه م کاره ده که ن باوه ریان وایه که قورنان دووره له هه موو که م و کورتیه که، رهنگه به شیک قورنانیان له بهر کرد بیته، به لام دواتر لینی دابراون و پشتیان تیکردووه.

که واته هه جری قورنان بریتیه له شه راموشکردنی نه حکام و یاسا و رینساکانی قورنانی پیروز، دوورکه وتنه وه لینی به هه ر شیوازی که له شیوازه کان بیته، چا چ به دوورکه وتنه وه له خویندنه وهی بیته، یاخود دوورکه وتنه وه و وازهینان بیته له تیرامان و گویگرتن و کار پینکردن و تیگه یشتنییدا.

- ۵- دوورکه وتنه وه و وازهینان له چاره سه رکردن به هۆی قورنانه وه (هجر التداوی والاستشفاء بالقرآن الکریم).
- ۶- پشت تیکردنی له حوکم پیکردنی (هجر التحاکم بالقرآن) ^(۱).

(۱) دیاره نهم (۶) جۆره سه ره کیهترین جۆره کانی هه جرن، نه گهرنا هه ندیک له زانایان چه ند جۆریکی تریشیان زیاد کرووه، به لام نهو جۆرانه ی که زیاد کراون به جۆریک له جۆره کان هه ر ده چنه وه چوارچیوه ی شه ش جۆره بنه رته یه که "د. محمود بن احمد بن صالح الدوسری" خاوه نی په رتووک ی (هجر القرآن العظیم، انواعه و احکامه) (هه جری نیمان به قورنان و، هه جری به گه وره سه یرکردنی قورنان و، هه جری فیربوونی قورنانی) له بیزی جۆره کانی هه جره ژماری کردوون.

ته وهره ی یه که م:

دوورکه تنه وه و وازهینان له خویندنه وهی

له م ته وهره یه دا تیشک ده خهینه سه ر پینج لایه ن که بریتین له :

یه که م: هۆکاره کانی دوورکه و تنه وه و وازهینان له خویندنه وهی قورئان

دووهم: شیوازه کانی دوورکه و تنه وه له خویندنه وهی قورئان

سییه م: حالی مروقه کان له گه ل قورئانی پیروژ

چوارهم: فهزل و پاداشتی خویندنه وهی قورئانی پیروژ

پینجه م: ناداب و نه حکامه کانی خویندنه وهی قورئانی پیروژ

ته وهری یه کهم :

دوورکه تنه وه و وازهینان له خویندنه وهی .

یه کهم : هۆکاره کانی دوورکه و تنه وه و وازهینان له خویندنه وهی قورنانی :

نه گهرچی له سه ده کانی پيشووشدا دیاردهی هه جری قورنانی به گشت جورده کانییه وه له نیویشیاندا هه جری خویندنه وهی قورنانی هه بووه، به لام له م سه رده مه دا به شیوه یه کی فراوانتر نه م دیارده یه به دی ده کیری و په ی پیده بردیری، رهنگه نه مهش له ده رنه نجای سه ره له دانی نامیرگه لیک و ده رچوونی چه ندان گوشار و رۆژنامه وه بووبیت، هه روه ها سه رقان بوون به به رنامه و دراما و یارییه ته له فریونی و کۆمپییوته ره یه کانی هۆکاریکی تری به ربلاوی نه م دیارده یه ن، نه مه جگه له چه ندین هۆکاری تر که هه ول ده ده یین گرن گترینیان بخه یینه به رباس له وان ههش :

١- نه زانین و بی ناگابوون له فهزل و گه وهری خویندنه وهی قورنانی پیروز :

نه زانین و بی ناگایی زۆریک له موسلمانان به فهزل و گه وهری خویندنه وهی قورنانی پیروز یه کیکه له هۆکاره سه ره کیه کانی پشت کردن و وازهینان له خویندنه وهی قورنانی، چونکه نه گهر بیت و مرفه درک به گه وهری خویندنی قورنانی بکات و بزانیته که خویندنه وه که ی چ پله و پایه ک به خوینهر ده به خشیت، نه وا بیگومان هه میسه قورنانی ده کاته هاوونشین و هاویری گشت کاته کانی، هه رگیز له قورنانی پیروز بی ناگا نه ده بوو، نه وه نده به سه که له فهزل و گه وهری خویندنه وهی قورنانی خوینهر بزانیته که له به رامبه ر هه ر پیته یکه له قورنانی پیروزدا (١٠) چاکه ی ده ست ده که ویت، پیغه مبه ری نازیرمان (ﷺ) ده فه رموویت: ((مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ، وَ الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَلِهَا، لَا أَقُولُ: أَلَمْ حَرْفٌ، وَلَكِنْ: أَلِفٌ حَرْفٌ، وَلَا مٌ حَرْفٌ، وَمِمْ حَرْفٌ)) واته : ((هه رکه سیك پیته یکه له قورنانی پیروز بخوینیتته وه خیریکی بو نه نووسریت، وه خیرییش (یه ک) به (ده یه) من نائیم (الم) پیته یکه، به لکو (الف) پیته یکه و (لام) پیته یکه و (میم) پیته یکه)) . هه روه ها نه مه جگه له وهی که قورنانی پیروز له رۆژی دواییدا شوین و پله ی که سه کان دیاری ده کات، واته چه ند زیاتر قورنانی پیروزیان خویند بیته وه و زیاتر کاریان پیکرد بیت و له به ریان کرد بیت نه وا زیاتر پله و پایه و شوینیان له به هه شتدا به رزتر ده بیته وه، هه روه ک پیغه مبه ری خودا (ﷺ) ده فه رموویت: ((يُقَالُ لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ اقْرَأْ وَارْتَقِ وَرَتَّلْ، كَمَا كُنْتَ تُرْتَلُ فِي الدُّنْيَا، فَإِنَّ مَنزِلَتَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةِ تَقْرُؤِهَا)) واته : ((به قورنانی خوین ده وتریته : بخوینته وه و به رزبه ره وه، هه روه ک چون له

دونيادا ئە خىزمەت قورئاندا بویت و دەتخوئندەو، چۈنكە پەلە و پاىيە و مەقامى تۇ ئەگەل كۇتا نايەتە كە دەيخوئىتەو (.) .

"خەبابى كورې نەرت" (خودا ئىي رازى بىت) دەئىت: (چەند دەتوانى ئە خودا نىك بەو، بەراستى ھىچ شتىك بە ئەندازى ھەرمائىشتى پەرودەگار بەندە ئە خودا نىك ناكاتەو) . كەواتە تا چەند قورئانى پىرۈز بىخوئىتەو زىاتر بەرزەبىتەو، تا زىاترىش بەرزىبىتەو زىاتر ئە خوا نىك دەكەوئىتەو .

ھەرودھا "مەبدولاي كورې مەسعود" (خودا ئىي رازى بىت) دەئىت: (ھەر كەسىك دەيەوئى بزانىت كە ناخۇ خودا و پىغەمبەرەكەى خوشدەوئىت، ئەوا با سەيرىكات، ئەگەر قورئانى خوش وىست و زۇر خوئىندىەو ئەوا خودا و پىغەمبەرەكەشى خوشدەوئىن . ئەمە جگە ئە چەندان ھەرموودەى تر كە ئە جىگاي خوئىدا دەيا نەخەينە روو و باسىان دەكەين .

۲- زۇر سەرقالبوون بە دۇنياو :

بىنگومان زۇر سەرقالبوونى بەندەكان بە دۇنياو ھۆكارىكى ترە ئە ھۆكارەكانى ھەجر و پىشكردن ئە خوئىندەوئى قورئانى پىرۈز، كە سەردەكىشى بۇ ئە نجامدانى چەندان تاوان و سەرىپىچى، ئەوانەش ئە نجامدانى كردارە ياساغ كراوەكان و خواردنى سوو و چەندىن تاوانى تر كە ئە قورئانى پىرۈزدا خوداي گەورە ھەرامى كردوون، بەلام ئەبەر سەرقالبوونى ئە رادەبەدەرى بەندەكان بە دۇنياو و ئە خوئىندەوئى قورئانى پىرۈز و بى ناگايى ئە ئە ھكامەكانى زۇر بە ئاسانى ئەو كردارائە ئە نجام دەدات و خۇى دووچارى ژيانىكى سەخت و بەرتەسك دەكات، خوداي گەورەش ئە بەرامبەر بى ناگابوون و پىشكىردنى ئەو جۇرە كەسانە ئەبەرنامە و يادى خوادا دەفەر موئىت: ﴿ وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى ﴾ [طه: ۱۲۴]، واتە: ((ئەوھىش روو وەربىگىرىت ئە بەرنامە و يادى من پىشتى تى بكات، بىنگومان بۇ ئەو جۇرە كەسانە ژيانىكى ترش و تال و ناخوش پىش دىت، ئە رۇزى قىيامەتیشدا بەكوئىرى ھەشىرى دەكەين . . .)) .

بەلام مەرۇقەكان ئەوئەندە خوئىان ئە ياد كردوو، بە جۇرىك وا پىرژاۋنەتە سەر دۇنيا و پىنداوئىستىيەكانىان، ئەبىريان چوو كە خۇاي گەورە ئەوانى ئە پىناو چ مەبەستىك دروست كردوو، شەو و رۇژيان خستۇتە سەرىك بۇ كۆكردنەوئى سەرودت و سامان، ئە كاتىكدا دروستكردنى ئەوان تەنھا بۇ مەبەستى خودا پەرىستىيە، ھەرودەك خوداي گەورە دەفەر موئىت: ﴿

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا ﴿٥٧﴾ إِنَّ اللَّهَ هُوَ

الرِّزْقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿ الذاریات: ۵۶ - ۵۸ ﴾، واته: ((بیگومان من په‌ری و ناده‌میزاد م دروست نه‌کردوو و ته‌نها بۆ نه‌ودنه‌بیټ که‌من بپه‌رستن و فه‌رمانه‌ردارم بن. نه‌رۆزیم لییان ده‌وئیت نه‌خواردن و خواردنه‌وه. چونکه‌به‌راستی هه‌ر خوا خۆی رۆزی به‌خشه‌و خاوه‌نی هیزو ده‌سه‌لانی پته‌وه)) .

بۆیه پێویسته‌ مرقی ژیر و دانا به‌و نه‌ندازه‌یه‌ کار بۆ دونیای بکات که‌ بیگه‌یه‌نیټ به‌ دوا‌رۆژیکی گه‌شاوه‌ و رپووناک، نه‌و سامانه‌ی که‌ هه‌ر خوا پێی به‌خشیوه‌ له‌ ره‌زانه‌ندی خودادا بیه‌ه‌خشیته‌وه‌ و به‌هه‌شتی نه‌به‌راوه‌ی پێ بکریټ، خودای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمووئیت: ﴿ وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنَ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفُسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴾ [القصص: ۷۷]. واته: ((هه‌وئێده‌ به‌و مال و سامانه‌ی خوا پێی به‌خشیوی مالی قیامه‌ت و به‌هه‌شتی به‌رین بکړه‌و به‌شی خۆشت له‌ دنیا‌دا به‌ه‌لانی فه‌رامۆش مه‌که‌، چاکه‌ له‌گه‌ل به‌نده‌کانی خوا‌دا بکه‌ هه‌روه‌ک خوا چاکه‌ی هیناوه‌ته‌ رپیت، نه‌که‌یت هه‌ولێ فه‌ساد و گونا‌هو تیا‌وان به‌دی له‌ زه‌ویدا، چونکه‌ به‌راستی خوا نه‌و که‌سانه‌ی خۆشناوئیت تۆی خرا‌په‌ ده‌چینن)) .

۳- سستی و لاوازی هیمه‌ت :

سستی و که‌مه‌ته‌رخه‌می و نه‌بوونی هیمه‌تیکی به‌رز یه‌کیکه‌ نه‌و نه‌خۆشیانه‌ی که‌ به‌رۆکی زۆریک له‌ موسلمانانی نه‌م سه‌رده‌مه‌ی گرتوو، به‌جۆریک وای له‌ مرقه‌کان کردوو که‌ نه‌توانن له‌ رۆژیکدا بۆ چه‌ند خوله‌کیکیش بینه‌ هاو‌نشینی قورنانی پیروز، به‌راستی سستی و که‌مه‌ته‌رخه‌می و نه‌بوونی هیمه‌ت نه‌خۆشین و دوو‌چاری هه‌رکه‌سیک بن نه‌وا نه‌و که‌سه‌ ده‌رووخینن و له‌ گشت گوفتار و کردار و ره‌فتاریکی باشه‌ دایده‌برینن، بۆیه پێویسته‌ مرقی موسلمان به‌هه‌ر جۆریک بیټ خۆی له‌و جۆره‌ نه‌خۆشیانه‌ بپاریزیټ، خۆی بکاته‌ خاوه‌نی هیمه‌تیکی به‌رز، چونکه‌ تاچه‌ند هیمه‌تی به‌رزبیټ کردار و ئاما‌نجه‌کانیشی به‌رزتر ده‌بن، باشت‌رین رپگاش بۆ خۆپاراستن له‌م نه‌خۆشیانه‌ به‌رده‌وام بوونی رۆژانه‌یه‌ له‌ سه‌ر کرده‌وه‌ باشه‌کان، نه‌گه‌رچی که‌میش بن، هه‌روه‌ک له‌ سه‌حیحی موسلیمه‌دا هاتوو (عن عائشة زوج النبی ﷺ) أَخْبَرْتُهُ أَنَّ الْحَوْلَاءَ بِنْتُ ثُوَيْبِ بْنِ حَبِيبِ بْنِ أَسَدِ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى مَرَّتْ بِهَا وَعِنْدَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ هَذِهِ الْحَوْلَاءُ بِنْتُ ثُوَيْبِ وَرَعِمُوا أَنَّهَا لَا تَنَامُ اللَّيْلَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَا تَنَامُ اللَّيْلُ؟ خُذُوا مِنَ الْعَمَلِ مَا تُطِيقُونَ فَوَاللَّهِ لَا يَسَامُ اللَّهُ حَتَّى تَسَامُوا)) . واته: ((عائشه)) (خوای لی رازی بیټ) هاوسه‌ری پینغه‌مبه‌ر (ﷺ) ده‌لی: (حولاء) کچی

(تویت) به لایدا تیپه پیری، پیغه مبهری خوی (ﷺ) له لا بوو، وتم: نه مه حولاء کچی (تویت) ه که ده ئین گوايه به شه و ناخه وی، پیغه مبهر (ﷺ) فه رموی: (شه و ناخه وی؟ چهند ده توانن نه وه نده کاربکه ن، سویند به خوا، خوا هه رگیز ماندوو نابیت (له پاداشت بو نوسینتان) هه تا نیوه (له کارکردن) ماندوو ده بن)) .

ههروه ها له فه رمووده یه کی تر دا هاتوو ه که پیغه مبهری خودا (ﷺ) ده فه رموویت: ((إِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ أَدْوَمُهَا وَإِنْ قَلَّ)) واته: ((به راستی خوشه و یسترین کرده وه لای په رورد رگار نه وه کرده وانن که خاوه نه که یان له سه ریان به رده وام ده بییت، نه گه رچی که مهیش بن)) .

۴- به دوا داچوون بو زانسته کانی تر و فه راموش کردنی قورنان:

نه گه رچی گشت زانسته شه رعیه کان به ها و سه نگی تاییه ت به خویان هه یه، به لام به دوا داچوونی نه وه زانسته نه سه ر حیسابی قورنانی پیروژ شتیکی نه شیوا و نادرسته، هه روه ک ده بینین له سه رده می نه مرودا که فیرخوازان به دوا ی چهن دین زانسته که وتوون، له هه ر زانسته کیدا چهند مه تنیک له به رده کات و چهندان شه رچی ده رباره ده خوینیته وه، نه مه له کاتیکیدا که تانیستا نه بیتوانیوه به باشی خوی له زانستی خویندنه وه ی قورنان شاره زبا بکات، به واتایه کی تر گرنگی دانی به وته و فه رمایشتی به نده کان، خستوته پیش فه رمایشتی خودای به نده کان! بیگومان به نده تاچه ند گرنگی بدات به زانسته کانی تر نه وا زیاتر له قورنانی پیروژ دوورده که ویته وه، هه روه کو "شعبه ی کوری جه جاج" (ره حه متی خودای له سه ر بییت) به شوینکه وتووانی زانستی فه رمووده ده ئیت: (نه ی شوینکه وتووانی زانستی فه رمووده نیوه چهند له فه رمووده دا به ره و پیش بچن، هینده له قورنان دوا ده که ون). نه مه به وه واتایه نایه ت که نه وه زانسته گرنگی و بایه خیابان نیه، به لگو به دنیا بییه وه هه موو زانسته کان گرنگیه کی زوریان هه یه، به لام ده بییت له وه ناگادار بین که خویندن و به دوا داچوونی نه وه زانسته له سه ر حیسابی قورنانی پیروژ نه بییت. شیخ عوثة یمین (ره حه متی خودای له سه ر بییت) ده ئیت: (من پیغم باشه که موسلمان هه ر له سه ره تاوه به ر له هه ر زانستیکی تر ده ست بکات به خو شاره زاکردن له قورنان و له به ری بکات، چونکه نه گه ر بیتوو له نیو کومه ئیکدا ده رباره ی شتیکی بدوی و بیه وی به لکه به یینیته وه به قورنان، نه وا ناتوانیت، چونکه قورنانی له به ر نیه) .

۵- جه نگی فیکری دژ به قورنانی پیروژ:

دوا ی نه وه ی دوژمنانی ئاینی ئیسلام و قورنانی پیروژ نه یان توانی سه رکه وتوو بن له جه نکه سه ربازییه کانیان دژ به موسلمان، بویه له وه دوا بیانه دا ده ستیان داوه ته جه نگیکی هزری دژ به

بنه ماكانى ئاينى پىرۆزى ئىسلام و قورئانى پىرۆز، بۇ ئەم مەبەستەش تەواوى ھەولەكانى خۇيان لەودا چىركردۈتەوۋە كە بتوانن مۇسلمانان لە قورئانى پىرۆز دوور بىخەنەوۋە، ئەمە وتەى ئىمە نىمە، بەلكو ئەمە خودى قىسەى خۇيانە سەبارەت بە پىرۆزىيەكانى ئىسلام، بۇنمۇنە "جلادستون" سەرۆك وەزىرائى ئىنگىلتەرا، لەكۆتايى سەدەى رابردوو لە يەككە لە دانىشتنەكانى پەرلەمانى ئەو ولاتە ھەلدەستىتەوۋە و قورئانىكى بەدەستەوۋەيەو دەئىت: ((ھۆكارى سەرنەكەوتنمان لە داگىركردنى ولاتى مۇسلمانان تەنھا دوو شتە، كە بەھەر جۆرىك و بەھەر تىچۆيك بىت پىۋىستە لەدلى مۇسلماناندا كائىيان بەكەينەوۋە، ئەویش يەكەمىيان: دەستى بەرزەكەتەوۋە و دەئىت ئەم قورئانەيە، كەمىك بى دەنگ دەبىت، دواتر بەدەستى ئامازە بە لاي رۆژھەلات دەكات و دەئىت دووۋەمىيان، ئەو شۆينەيە كە مۇسلمان رووى تىدەكەن (مەبەستى كەعبەى پىرۆزە) .

ھەرودھا لە درىژەى قىسەكانىدا دەئىت: (تا ئەو قورئانە لە دەستى رۆژھەلاتىيان دابىت، ئىمە ناتوانىن بىيانخەينە ژىر رىكىفى خۇمان، بەلكو دەبىت ترسمان لەخۇشمان ھەبىت) .

ھەرودھا لە رۆژى ياد كىردنەوۋەى تىپەربوۋنى سەد سال بەسەر داگىركردنى جەزائىر، حاكمىكى فەرەنسى دەئىت: (ئىمە ناتوانىن بەسەر جەزائىرىيەكاندا سەربكەوين، تاوۋەكو ئەوان قورئان بخوئىنن و بە زمانى عەرەبى قىسەبكەن، ھەركاتىك تۋانىمان كە قورئان لە دل و دەروونىيان دەربەينىن و زمانى عەرەبىيان لا ئەھىللىن ئەو كات سەردەكەوين) . ئەمانە چەندىن لىدوانى خۇيانە سەبارەت بەو باسە، بۇ ئەم مەبەستەش چەندىن رىگايان گرتۈتەبەر لەوانەش: (رىگىرى كىردن لە زانىيانى مۇسلمان لە بلاوكىردنەوۋەى ئاين، ھەولدان بۇ ناشرىن كىردنى زمانى عەرەبى كە زمانى قورئانى پىرۆزە، سەرقال كىردن و فرىودانى گۆمەلكا ئىسلامىيەكان لە رىگىاي راگەيانلەنەكانىانەوۋە، لاواز كىردنى بىروباوۋەرى مۇسلمانان لە رىگىاي بەرنامە راستەوخۆ و پىلان بۇ دارىژراوۋەكانى شاشەى تەلەفزيۇنەكانىانەوۋە، بلاوكىردنەوۋەى گومان لە دلى مۇسلمانان سەبارەت بە پىرۆزىيەكانى ئىسلام) .

دووم: شیوازه کانی دوورکه وتنه وه له خویندنه وهی قورنآن :

دوورکه وتنه وه و وازهینان له قورنانی پیروژ له چهند شیوازیکی جوراو جوردا به دی ده کړیت، له دیارترینیشیان :

١- له حن و ناواز دانان بو خویندنه وهی قورنانی پیروژ :

له رۆژگاری نه مرموماندا ناواز دانان بو خویندنه وهی قورنانی پیروژ بوته دیارده یه که که رۆژ له دواي رۆژ روو له زیادبوونه، دیاره نیمه مه به ستمان له و جوره ناوازانهی که له شیوازی ناوازی گورانییدا داندراون. بیگومان نه مه داهینراویکه که زۆریک له قورنآن خوینان په ییره وهی ده که ن، که خویان له هه ندیک هونه رمه ندی گورانییژی فیکر دووه، یا خود له هه ندیک که سی شاره زا له موسیقا و هونه ر، که له دوايشدا له و قورنآن خوینانه که سانی تریش فیرده که ن، بی ناگا له وهی که نه مه هیچ بنه مایه کی شه رعی نیه .

نیمای "قورتوبی" (په حمه تی خودای له سه ر بییت) له پیشه کی ته فسیره که ییدا، دواي نه وهی باسی حه رامی و نادرستی خویندنه وهی قورنآن به ناوازه وه ده کات ده ئیت: ((نه وه له تینه گه یشتنی قورنانه وه سه ره له ده دات، هه روه ها له شیوازی خویندنه وهی قورنآن به ده نگه جیاکان تینه گه یشتوه، هه روه که قورنآن خوینه میسریه کان که له به رامبه ر حکومه رانه کانیاندا به ناوازه وه قورنانیان ده خویندنه وه، له به رامبه ریشدا کومه ئیک دیاری و به خششیمان وه رده گرت، که بیگومان نه م کاره به کۆده نگی زانیان حه رامه شه ییتان کاره کانیان لا جوان ده کات، بویه نه وانیش واده زانن که وا کاریکی زۆر باش ده که ن! به لام نه وان (په نا به خودا) یاری به کتابی خودا ده که ن)) .

٢- کۆکردنه وهی هه موو قیرانه ته که ن له دانشتنی کدا :

" نیین ته ییمیه " (په حمه تی خودای له سه ر بییت) ده ئیت: ((کۆکردنه وهی قیرانه ته که ن له نوێژ و له خویندنی قورناندای داهیندراوه و مه کروه، به لام کۆکردنه وهی له خویندنه وهدا به مه سستی فیکر کردن جائز و دروسته) .

نیمای " نه وهی " (په حمه تی خودای له سه ر بییت) ده ئیت: ((نه گه ر قورنآن خوین به خویندنه وهی یه کیک له حه وت قارنه کان ده سستی پیکرد نه وا پیویسته له سه ری به رده وام بییت تا واز له قورنآن خویندن ده یینیت، به لام دواي که میک ده سستی پیکرده وه نه وا بو ی هه یه به شیوازیکی تر بیخوینیت، به لام له سه ر نه وهی یه که میان به رده وام بییت باشتره) .

٣- فاتحة) خویندن بۆ سه رگیانی پیغه مبه ر (ﷺ) :

نهمه ش یه کیکه له شیوازه کانی پشت کردنه قورنانی پيروژ و هیچ بنه مایه کی نیه ، خودای گه و ره ده فهرموویت : ﴿ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴾ [الأحزاب: ٥٦] واته : ((به راستی خواو فریشته کانی سه ئاوات دده دن له سه ر پیغه مبه ر (ﷺ) نه ی نه وانه ی که باوهرتان هیئاوه نیوه ش سه ئات و سه لامی زوری له سه ر بده دن)) . له م نایه ته پيروژه دا بۆمان دهرده که ویت که خودای گه و ره داوای لی کردووین و سه له وات له سه ر گیانی پیغه مبه ری نازیز (ﷺ) بده یین ، نه وه ک (فاتحة) ی بۆ بنییرین .

ههروه ها سوهره تی (الفاتحة) لای خه لکی عه وام بۆ چه ند مه به ستییکی تریش به کارده هیئندریت ، که هیچ له وانه بنه مایه کی دروستیان نیه و گشتیان داهینراون له وانه : (خویندنی سوهره تی (الفاتحة) به مه به ستی ئاوات و نیاز به دیهینان . یان هه ندیک له قورن ان خوینان دوا ی قورن ان خویندن ده لئین (هدیه الفاتحة) . یا خود (الفاتحة) بۆ روحی فلانه که س . ههروه ها له دوا ی دوعا یا خود له دوا ی نویره کان زۆر جار (الفاتحة) ده خوین ...) .

٤- خویندنی سوهره تی (الفاتحة) له سه رگۆر :

شیخ " نه لبانی " (رهحه ته ی خودای له سه ر بیته) ده ئیته : ((خویندنی سوهره تی (الفاتحة) یان خویندنی هه ر سوهره تیکی تری قورن ان له سه رگۆر و قه بره کاندای هیچ بنه مایه کی نیه له سوننه تدا ، نه گه ر هاتباو خویندنی دروست بوایه ، نه وا پیغه مبه ری خودا (ﷺ) نه نجامی دده ا و هاوه لانی شی فیبرده کرد ، ته نانته ت خۆشه ویسترین که سی که (عایشه) به (خوا لیی رازی بیته) فیبری نه کردوو که سوهره تی (الفاتحة) له سه رگۆردا بخوینیته ، به لکو ته نها پیی فه رموو کاتییک سه ردانی گۆرستانت کرد ، سه لام له نه هلی گۆرستان بکه و دوعا و پاران ه وه ش بکه)) .

پیغه مبه ری نازیزمان ده فهرموویت : ((لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ ، إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ)) واته : ((ماله کانتان مه کهن به گۆرستان ، بیگومان شه یتان له مالیک را ده کات که سوهره تی (البقرة) ی تییدا ده خویندریته)) . له م فه رموو ده پيروژه دا بۆمان دهرده که ویت که شوینی خویندنی قورنانی پيروژ ماله کانن ، نه وه ک گۆرستان . نه گه ر ماله کانیش قورنانیان تییدا نه خویندریته نه وسا نه وانیش وه کو نه و شوینه یان لی دیت که قورنانیان تییدا نا خویندریته که نه ویش گۆرستانه کانن .

سییه م: حالی مرقه کان له گه ل قورنانی پیروز:

بیغه مبهری نازیز (ﷺ) له فه رمووده یه کیدا حالی که سه کان له گه ل قورنانی پیروز روون ده کاته وه و ده فه رموویت: ((مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، مَثَلُ الْأَثْرَجَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ، وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَثَلُ الثَّمَرَةِ، لَا رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا خُلْوٌ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، مَثَلُ الرِّيحَانَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ، لَيْسَ لَهَا رِيحٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ)) واته: ((نموونه ی برواداری قورنانه خوین وهك نموونه ی (پرته قال یان لالهنگی) وایه، واته بوئی خوشه و تامیشی خوشه، برواداری قورنانه خوینیش وهك خورما وایه، بوئی نییه و تامی شیرینه، دوورووی قورنانه خوین وهك ره یحانه وایه بوئی خوشه و تامی تاله، دوورووی قورنانه خوینیش وهك کوژا لکه وایه، بوئی نییه و تامیشی تاله)) *

هه رووها ده فه رموویت: ((تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ وَاسَلُوا بِهِ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَنْ يَتَعَلَّمَ قَوْمٌ يَسْأَلُونَ بِهِ الدُّنْيَا، فَإِنَّ الْقُرْآنَ يَتَعَلَّمُهُ ثَلَاثَةٌ: رَجُلٌ يُبَاهِي بِهِ، وَرَجُلٌ يَسْتَأْكِلُ بِهِ، وَرَجُلٌ يَقْرَأُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ)) واته: ((خوتان فیری قورنانه بکهن و داوای پاداشته که شی له په روه ردگار بکهن، بهر له وهی خه لکانیک په یدا بین و بهمه بهستی دنیا فیری بین، چونکه به راستی نه وانه ی قورنانه ده خویننه وه سی جورن، یه کیکیان: فیری ده بیته و لوت بهرزی پیده کات، جوریکیشیان به هویه وه سه رووت و سامان کوده کاته وه، نه وهی تریشیان له بینا و ره زامه ندی په روه ردگار ده یخوینیته وه)) .

"ابن القيم" (په همه تی خودای له سه ر بیته) ده لیت: ((خه لکی له گه ل قورنانه بوون به چوار به شه وه:))

یه که م: باوه رداره وه و قورنانه خوینیشه (که نه مه باشته رین جوریانن) .

دووه م: نه باوه رداره نه قورنانه خوینه .

سییه م: قورنانی وهرگرتووه و ده یخوینیته وه، به لام باوه ری نه هیناوه .

چواره م: باوه ری هیناوه، به لام قورنانه ناخوینیته وه .

ووتراره: نه و که سه ی باوه ری هیناوه و قورنانه ناخوینیت، باشته ره له و که سه ی قورنانه ده یخوینیت و باوه ری نه هیناوه، هه روها نه و که سه ی به تیپامان و تیگه یشتنه وه قورنانه ده یخوینیت باشته ره له و که سه به خیرایی و بی تیپامان زور قورنانه ده یخوینیت .

لیرده دا پیویسته هه موومان نه و پرسیاره له ناخی خومان بکهین که ناخو نییه له کامه دهسته یین؟؟؟

سینه م: حالی مرقه کان له گه ل قورنانی بیروز:

پهغه مبهری نازیز (ﷺ) له هه ره موده به کیدا حالی که سه کان له گه ل قورنانی بیروز بوون ده کاته وه و ده هه ره مویت: ((مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، مَثَلُ الْأَنْجَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ، وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَثَلُ الثَّمَرَةِ، لَا رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا خَلْوٌ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، مَثَلُ الرِّيحَانَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، كَمَثَلِ الْخَنْظَلَةِ، لَيْسَ لَهَا رِيحٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ)) واته: ((نموونه ی برواداری قورنا نخوین وده که نموونه ی (پرته قال یان لالهنگی) وایه، واته بونی خوشه و تامیشی خوشه، برواداری قورنان نه خوینیش وده که خورما وایه، بونی نییه و تامی شیرینه، دووروی قورنا نخوین وده که ره یحانه وایه بونی خوشه و تامی تاله، دووروی قورنان نه خوینیش وده که کور لکه وایه، بونی نییه و تامیشی تاله)) .

هه روده ها ده هه ره مویت: ((تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ وَسَأَلُوا بِهِ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَنْ يَتَعَلَّمَ قَوْمٌ يَسْأَلُونَ بِه الدُّنْيَا، فَإِنَّ الْقُرْآنَ يَتَعَلَّمُهُ ثَلَاثَةٌ: رَجُلٌ يَبْهَمُ بِهِ، وَرَجُلٌ يَسْتَأْكِلُ بِهِ، وَرَجُلٌ يَقْرَأُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ)) واته: ((خوتان فیری قورنان بکه ن و داوای پاداشته که شی له په روه ردگار بکه ن، بهر له وهی خه لکانیک په یدا بین و به به بهستی دنیا فیری بین، چونکه به راستی نه وانه ی قورنان ده خویننه وه سی جورن، به کیکیان: فیری ده بیت و لوت به رزی پیده کاته، جوریکیشیان به هوییه وه سه روت و سامان کوده کاته وه، نه وهی قریشیان له پینا و ره زامه ندی په روه ردگار ده یخوینیتته وه)) .

"ابن القیم" (ره هه تی خودای له سه ره بیت) ده لیت: ((خه لکی له گه ل قورناندا بوون به چوار به شه وه:

یه که م: باوه پرداره وه و قورنا نخوینیشه (که نه مه باشرین جوریانن) .

دووم: نه باوه پرداره نه قورنا نخوینه .

سینه م: قورنانی ودرگرتووه و ده یخوینیتته وه، به لام باوه ری نه هیناوه .

چوادم: باوه ری هیناوه، به لام قورنان ناخوینیتته وه .

ووتراوه: نه و که سه ی باوه ری هیناوه و قورنان ناخوینیت، باشره نه و که سه ی قورنان ده یخوینیت

و باوه ری نه هیناوه، هه روده ها نه و که سه ی به تیرامان و تیگه یشتنه وه قورنان ده یخوینیت باشره

له و که سه به خیرایی و بی تیرامان زور قورنان ده یخوینیت .

لیرده دا پیویسته هه موومان نه و پرسیاره له ناخی خومان بکه یین که ناخو نییه له کامه

دهسته یین؟؟؟؟

سییه م: حالی مرۆقه کان له گه ل قورنانی پیروز:

پینغه مبهری نازیز (ﷺ) له فهرموودیه کیدا حالی که سه کان له گه ل قورنانی پیروز بوون دهکاته وه و ده فهرموویت: ((مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، مَثَلُ الْأُتْرَجَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ، وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَثَلُ التَّمْرَةِ، لَا رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا حُلْوٌ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، مَثَلُ الرِّيحَانَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ، لَيْسَ لَهَا رِيحٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ)) واته: ((نموونه ی برواداری قورنا نخوین وهک نموونه ی (پرته قال یان لالهنگی) وایه، واته بوئی خوشه و تامیشی خوشه، برواداری قورنان نه خوینیش وهک خورما وایه، بوئی نییه و تامی شیرینه، دووروی قورنا نخوین وهک ره یحانه وایه بوئی خوشه و تامی تاله، دووروی قورنان نه خوینیش وهک کوژا لکه وایه، بوئی نییه و تامیشی تاله)) *

هه رو ده ده فهرموویت: ((تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ وَسَلُوا بِهِ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَنْ يَتَعَلَّمَ قَوْمٌ يَسْأَلُونَ بِهِ الدُّنْيَا، فَإِنَّ الْقُرْآنَ يَتَعَلَّمُهُ ثَلَاثَةٌ: رَجُلٌ يُبَاهِي بِهِ، وَرَجُلٌ يَسْتَأْكِلُ بِهِ، وَرَجُلٌ يَقْرَأُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ)) واته: ((خوستان فیری قورنان بکهن و داوای پاداشته که شی له پهروه ردگار بکهن، بهر له وهی خه لکانیک پهیدا ببن و بهمه بهستی دنیا فیری ببن، چونکه بهراستی نه وانهی قورنان ده خویننه وه سی جورن، یه کیکیان: فیری ده بییت و لوت بهرزی پیده کات، جوړیکیشیان به هوییه وه سه رووت و سامان کو ده کاته وه، نه وهی تریشیان له پیناو په زامه ندی پهروه ردگار ده یخوینیته وه)) .

"ابن القيم" (په همه تی خودای له سه ر بییت) ده لییت: ((خه لکی له گه ل قورناندا بوون به چوار به شه وه:))

یه که م: باوه پرداره وه و قورنا نخوینیشه (که نه مه باشتین جوړیانن) .

دووم: نه باوه پرداره نه قورنا نخوینه .

سییه م: قورنانی ودرگرتووه و ده یخوینیته وه، به لام باوه ری نه هیناوه .

چواره م: باوه ری هیناوه، به لام قورنان ناخوینیته وه .

ووتراره: نه وه که سه ی باوه ری هیناوه و قورنان ناخوینیت، باشته له وه که سه ی قورنان ده یخوینیت و باوه ری نه هیناوه، هه رو ده ها نه وه که سه ی به تییرامان و تیگه یشتنه وه قورنان ده یخوینیت باشته له وه که سه به خیرایی و بی تییرامان زور قورنان ده یخوینیت .

لیره دا پیویسته هه موومان نه وه پرسیماره له ناخی خو مان بکهین که ناخو نیمه له کامه دسته یین؟؟؟؟

سییه م: حالی مروقه کان له گه ل قورنانی پیروز:

پنجه مبهری نازیز (ﷺ) له فه رمووده یه کیدا حالی که سه کان له گه ل قورنانی پیروز بوون ده کاته وه و ده فه رموویت: ((مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، مَثَلُ الْأُتْرَجَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ، وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَثَلُ الثَّمَرَةِ، لَا رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا حُلْوٌ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، مَثَلُ الرِّيحَانَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ، لَيْسَ لَهَا رِيحٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ)) واته: ((نموونه ی برواداری قورنأ نخوین وهك نموونه ی (پرته قال یان لاله تگی) وایه، واته بوئی خوشه و تامیشی خوشه، برواداری قورنأ نه خوینیش وهك خورما وایه، بوئی نییه و تامی شیرینه، دوورووی قورنأ نخوین وهك ره یحانه وایه بوئی خوشه و تامی تاله، دوورووی قورنأ نه خوینیش وهك کوژا لکه وایه، بوئی نییه و تامیشی تاله)) *

هه روه ها ده فه رموویت: ((تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ وَسَأَلُوا بِهِ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَنْ يَتَعَلَّمَ قَوْمٌ يَسْأَلُونَ بِه الدُّنْيَا، فَإِنَّ الْقُرْآنَ يَتَعَلَّمُهُ ثَلَاثَةٌ: رَجُلٌ يُبَاهِي بِهِ، وَرَجُلٌ يَسْتَأْكِلُ بِهِ، وَرَجُلٌ يَقْرَأُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ)) واته: ((خوستان فیبری قورنأ بکه ن و داوای پادا شته که شی له په روه ردگار بکه ن، بهر له وهی خه لکانیک په یدا ببن و به مه بهستی دونیا فیبری ببن، چونکه به راستی نه وانهی قورنأ ده خویننه وه سی جورن، یه کیکیان: فیبری ده بییت و نوت به رزی پیده کات، جوړیکیشیان به هوییه وه سه روت و سامان کوډه کاته وه، نه وهی تریشیان له پیناو ره زامه ندی په روه ردگار ده یخوینیته وه)) .

"ابن القيم" (ره حمه تی خودای له سه ر بییت) ده بییت: ((خه لکی له گه ل قورنأ ندا بوون به چوار به شه وه:

یه که م: باوه پرداره وه و قورنأ نخوینیشه (که نه مه باشترین جوړیانن) .

دووه م: نه باوه پرداره نه قورنأ نخوینه .

سییه م: قورنانی وه رگرتووه و ده یخوینیته وه، به لام باوه ری نه هیناوه .

چواره م: باوه ری هیناوه، به لام قورنأ ناخوینیته وه .

ووتراره: نه و که سه ی باوه ری هیناوه و قورنأ ناخوینیت، باشتره نه و که سه ی قورنأ ده یخوینیت و باوه ری نه هیناوه، هه روه ها نه و که سه ی به تیپرامان و تیگه یشتنه وه قورنأ ده یخوینیت باشتره نه و که سه به خیرایی و بی تیپرامان زور قورنأ ده یخوینیت .

لیره دا پیویسته هه موومان نه و پرسیاره له ناخی خو مان بکه یین که ناخو نییه له کامه دهسته یین؟؟؟

سینه م: حالی مروقه کان له گه ل قورنانی پیروژ:

پهغه مبهری نازیز (ﷺ) له فهرمووده په کیدا حالی که سه کان له گه ل قورنانی پیروژ پوون ده کاته وه و ده فهرموویت: ((مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، مَثَلُ الْأُتْرَجَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ، وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَثَلُ الثَّمَرَةِ، لَا رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا خُلْوٌ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، مَثَلُ الرِّيحَانَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ، لَيْسَ لَهَا رِيحٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ)) واته: ((نموونه ی برواداری قورنأ نخوین وهك نموونه ی (پرته قال یان لاله نگی) وایه، واته بوئی خوشه و تامیشی خوشه، برواداری قورنأ نه خوینیش وهك خورما وایه، بوئی نییه و تامی شیرینه، دووړووی قورنأ نخوین وهك ره یحانه وایه بوئی خوشه و تامی تاله، دووړووی قورنأ نه خوینیش وهك کوژا لکه وایه، بوئی نییه و تامیشی تاله)) *

هه روها ده فهرموویت: ((تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ وَسَلُّوا بِهِ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَنْ يَتَعَلَّمَ قَوْمٌ يَسْأَلُونَ بِه الدُّنْيَا، فَإِنَّ الْقُرْآنَ يَتَعَلَّمُهُ ثَلَاثَةٌ: رَجُلٌ يُبَاهِي بِهِ، وَرَجُلٌ يَسْتَأْكِلُ بِهِ، وَرَجُلٌ يَقْرَأُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ)) واته: ((خوستان فیری قورنأ بکه ن و داوای پادا شته که شی له په روهر دگار بکه ن، بهر له وهی خه لکانیک په یدا ببن و بهمه بهستی دونیا فیری ببن، چونکه به راستی نه وانهی قورنأ ده خویننه وه سی جوړن، په کیکیان: فیری ده بییت و لوت به رزی پیده کات، جوړیکیشیان به هویه وه سه رووت و سامان کوده کاته وه، نه وهی تریشیان له پیناو ره زامه ندی په روهر دگار ده یخوینیته وه)) .

"ابن القيم" (په حمه تی خودای له سه ر بییت) ده بییت: ((خه لکی له گه ل قورنأ ندا بوون به چوار به شه وه:

یه که م: باوهر داره وه و قورنأ نخوینیشه (که نه مه با شترین جوړیانن) .

دووه م: نه باوهر داره نه قورنأ نخوینه .

سینه م: قورنانی وه رگرتووه و ده یخوینیته وه، به لام باوهری نه هیناوه .

چوارم: باوهری هیناوه، به لام قورنأ ناخوینیته وه .

ووتراوه: نه و که سه ی باوهری هیناوه و قورنأ ناخوینیت، با شتره له و که سه ی قورنأ ده یخوینیت و باوهری نه هیناوه، هه روها نه و که سه ی به تیپرامان و تیگه یشتنه وه قورنأ ده یخوینیت با شتره له و که سه به خیرایی و بی تیپرامان زور قورنأ ده یخوینیت .

لیردها پیویسته هه موومان نه و پر سیاره له ناخی خو مان بکه یین که ناخو نیمه له کامه ده سته یین؟؟؟؟

سییه م: حالی مرۆقه کان له گه ل قورنانی پیروز:

پنجه مبهری نازیز (ﷺ) له فه رمووده یه کیدا حالی که سه کان له گه ل قورنانی پیروز بوون ده کاته وه و ده فه رموویت: ((مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، مَثَلُ الْأُتْرَاجَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ، وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَثَلُ الثَّمَرَةِ، لَا رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا خُلْتُ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، مَثَلُ الرَّيْحَانَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ، لَيْسَ لَهَا رِيحٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ)) واته: ((نموونه ی برواداری قورنای نخوین و ده که نموونه ی (پرته قال یان لاله نگی) وایه، واته بوئی خوشه و تامیشی خوشه، برواداری قورنای نه خوینیش و ده که خورما وایه، بوئی نییه و تامی شیرینه، دووروی قورنای نخوین و ده که ره یحانه وایه بوئی خوشه و تامی تاله، دووروی قورنای نه خوینیش و ده که کوژا لکه وایه، بوئی نییه و تامیشی تاله)) *

هه روده ها ده فه رموویت: ((تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ وَسَلُّوا بِهِ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَنْ يَتَعَلَّمَ قَوْمٌ يَسْأَلُونَ بِه الدُّنْيَا، فَإِنَّ الْقُرْآنَ يَتَعَلَّمُهُ ثَلَاثَةٌ: رَجُلٌ يُبَاهِي بِهِ، وَرَجُلٌ يَسْتَأْكِلُ بِهِ، وَرَجُلٌ يَقْرَأُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ)) واته: ((خوستان فیری قورنای بکه ن و داوای پادا شته که شی له په ره وردگار بکه ن، بهر له وهی خه لکانیک په یدا ببن و بهمه بهستی دونیا فیری ببن، چونکه به راستی نه وانیه قورنای ده خویننه وه سی جورن، به کیکیان: فیری ده بییت و لوت به رزی پیده کات، جوړیکیشیان به هوییه وه سه رودت و سامان کو ده کاته وه، نه وهی تریشیان له پیناو په زامه ندی په ره وردگار ده یخوینیتته وه))

"ابن القيم" (په همه تی خودای له سه ر بییت) ده بییت: ((خه لکی له گه ل قورنایا بوون به چوار به شه وه:

یه که م: باوه رداره وه و قورنای نخوینیشه (که نه مه با شترین جوړیانن) .

دو وه م: نه باوه رداره نه قورنای نخوینه .

سییه م: قورنای وه رگرتووه و ده یخوینیتته وه، به لام باوه ری نه هیناوه .

چوارم: باوه ری هیناوه، به لام قورنای ناخوینیتته وه .

ووتراره: نه وه که سه ی باوه ری هیناوه و قورنای ناخوینیت، با شتره نه وه که سه ی قورنای ده یخوینیت و باوه ری نه هیناوه، هه روه ها نه وه که سه ی به تی پرامان و تیگه ی شته وه قورنای ده یخوینیت با شتره نه وه که سه به خیرایی و بی تی پرامان زور قورنای ده یخوینیت .

لیره دا پیویسته هه موومان نه وه پرسیاره له ناخی خو مان بکه یین که ناخو نییه له کامه دهسته یین؟؟؟؟

کین نهوانه ی پشتیان له قورن ان خویندن کردوه ؟

زۆرن نه و که سانه ی که پشتیان له قورن ان خویندن کردوه، نیمه لیڤه دا کردوو مانن به چه ند
دهسته یه کی جیاوازه وه نهوانیش :

دهسته ی یه که م: به شیک له ئومهت:

به شیوه یه کی گشتی له ناو ئومهتدا کومه لیک که س پشتیان له قورن انی پیروز کردوه
نایخویننه وه، رهنگه هۆکاری سهره کی نه مهش بگه ریته وه بو سهرقال بوونیان به چه ند زانستیکی
تره وه، له کاتیکیدا نه و زانستانه مروقه کان ده خه نه نیو چه ندین مشتومری بی واتا که هیچ
سوودیک به تیگه یشتن و پیگه یشتنی مروقه کان ناگه یه نن نه له دونیا نه له دوارۆژ، به لکو به
پیچه وانه وه دوو چاری بی ناگایی و دوورکه وتنه وه بیان ده که ن له په یامی خوا، به تاییه تیش نه و
زانستانه ی که جه خت له سهر مشتومری مروقه کان ده که نه وه، ههروه ها فه لسه فه ی بیانی .

ههروه ها هۆکاریکی تری پشتکردنه قورن انی پیروز له لایه ن به شیکی ئومه ته وه ده گه ریته وه بو
سهرقال بوونیان به کوکردنه وه ی سهرودت و سامان و گرنگی دانی زۆریان به به رزکردنه وه ی کۆشک
و ته لار و کرینی ئوتۆمبیل و به دهسته ی نانی زهوی و زاری زۆر.

دهسته ی دووم: دووله مه ندوکان:

دیاره لیڤه دا مه به ستمان نه و دووله مه ند و زهنگینه نه یه که سهرودت و سامان و پاره لایان بوته
هه موو شتیکی و چاوه کانیان بیناییان ته نها بو بینینی پاره و پوله . به جاریکی پشتیان له قورن ان
کردوه ته نانه ت ناماده نین بو جاریکیش نه و نایه تانه بخویننه وه که تیایدا خودای گه و ره داوایان
لیده کات که بوشیک له مال و سامانیان بدن به هه ژاران . ئایا کاتی نه وه نه هاتوو که واز له دل

ره قیان بهینن و بین له به رامبه ر نایه ته کانی خودا چوک دا بدن، خودای گه و ره ده فه ره موویت: ﴿ اَلَمْ

يٰۤاِنَّ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوْبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُوْنُوْۤا كَالَّذِيْنَ اُوْتُوْۤا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلُ

فَطٰلَ عَلَيْهِمُ الْاَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوْبُهُمْ وَكَثِيْرٌ مِنْهُمْ فَسٰقُوْنَ ﴿ [الحديد: ۱۶] واته ((ئایا کاتی نه وه

نه هاتوو بو برواداران که دئیان ملکه چ بی بو نامۆژگاری خوا و نه و قورنانه ی که ناردویه تیه
خواره وه؟ وه که سانه (جووله که و گاوور) مه بن که له مه و پیش کتیبی ئاسمانیان پیدرا وه

ماوه یه کی دووروو دریزیان به سهردا تیپه ری ئینجا دئیان ره ق بوو وه زۆربه یان یاخی و له سنوور

دهرچوون))

دهستهی سیهه م: به شیک له قورنای خوینان :

رهنگه لاتان سهیر بیته که ده لیین به شیک له قورنای خوین پشتیان له قورنای خویندن کردوو، به ئی، مه بهستی ئیمه نهو قورنای خوینانه که بو هه موو بو نه و یاده کان قورنای ده خوینن، بو هه موو مه بهستی قورنای ده خوینن، له گشت ناههنگه کان تاییهت به یادی موسلمانان به شدار ده بن و تیایدا قورنای ده خوینن، له کوپ و دانیشن و تازیهکاندا قورنای ده خوینن... به لام هه رچی ده یکه له پیناو به ده ست هینانی سه رودت و سامان و ناوبانگه، هه چی له پیناو ره زامه ندی په روه ردگار تیه، نهو فه رمایشتهی پیغه مبه ری نازیز (ﷺ) بو نهو جو ره قورنای خوینانه زور له جیگای خو به تی که ده فه رموویت: ((أَكْثَرُ مُنَافِقِي أُمَّتِي قَرَأُوهَا)) واته: ((زور به ی دو ورو وده کانی نومه تی من قورنای خوینه کانی)) . نه مه ش له به رنه بوونی ئیخلاص و بوونی ریا له کار دکانیاندا .

دهستهی چواره م: به شیک له صوفیه کان :

به شیک له صوفیه کان له بهر گرنگی دانیان به لایه نگیری کردنی شیخه کانیان و زور گفتو گو کردن کردن سه بارهت به پیروزی قه بر و گلکوی پیاوچاکان و چهند باب به تیکی تر پشتیان له خویندنه وهی قورنای پیروژ کردوو .

دهستهی پینجه م: به شیک له روشنیبران :

به شیک له روشنی برانیان به هوی زور خو سه رقال کردنیان به روژنامه و گو قاری سیاسی و هونه ری، هه روه ها زور پرژانه سه ر په رتووکی رومان و چیرۆک و شهر، ناگایان له خویندنه وهی قورنای پیروژ براوه و به ته واوی ئی بی ناگا بوونه . سه یرده که یه که به ده یان هونراوهی بی مانا و په خسانی دوور له بنه مای نایینی له بهر کردوو و ده یان خوینیه وه، به لام نه گه ر ساده ترین په رسیاری ده باره ی قورنای پیروژ لی بکه یه نازانیته وه لام بداته وه . سه ره رای نه وهی هه ندیک جار گالته ش به و که سانه ده که ن که هۆگری قورنایان و به رده وام ده یخویننه وه، هه ندیک جار یه به کتیبه کونه که یا خود کتیبه په ر زه رده که ناوی ده بن و له ئاستیدا لوت به رزن . خودای گه و ره

ده فه رموویت: قَالَ تَعَالَى: اَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِرَ بِاَيَاتِ رَبِّهِ فَاعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ اِنَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوْهُ وَفِيْ اٰذَانِهِمْ وَقْرًا وَاِنْ نَدَعُوهُمْ اِلَى الْاَهْدَى فَلَنْ يَهْتَدُوْا اِذَا اَبَدًا [الكهف: ٥٧] واته: ((کی له وه سه مکارتره که یاده وه ری کرابیته به نایهت و فه رمانه کانی په روه ردگاری، که چی بووی لی وه رگیپاون و لووتی به رز گرتوو وه نه وه شی له یاد کردوو که چ ده ستیپیشکه ریه کی کردوو له گونا هو تاوان، ئیمه به راستی په رده مان هیناوه به سه ر

دئياندا تا له نايه ته كانى نيمه تينه گهن و قورسى و كه ريشمان كردوته گوييانه وه، خو نه گهر بانگيان بكهيت بو ريبازى هيدايهت و ديندارى، نه وه هه رگيز نه وانه نه وه هيدايهت وه رناگرن)) .
دهستهى شه شهه : كومه له يه كى گالته و گه پ كار :

به داخه وه له ناو هه ر كومه نگايه كدا كومه ليك كه س هه ن كه كار و پيشه يان ته نها گالته كردن و به سه برردنى كاته، گشت ژيانيان بوته گويگرتن له گورانى، رۆژانه چه نده ها كاترمير به سه ير كردنى فيلم و يارى فوتبال و ياربه پله يسته يشنيه كان، هه روه ها به خواردنه وهى مهى و ماددهى هوشبه ر به سه ر ده به ن. هه ر گورانبه ك هه ر پياهه لدانىك داواى ليكبه يت له به ريه تى، ناوى هه ر گورانى بيژيك هه ر ياريزانىكى لى بپرسى ده يزانيهت، به لام ته واو بى ناگايه له كه لامى په روه ر دگار و رهنگه نه زانيهت ناوى سوره ته كانيش به باشى بخويينته وه، نازانيهت نايهت چيه و سورهت چيه نه گه رچى نه م دهسته يه گشت ته مه نه كانى گرتوته وه، به لام له نيو كه نجان و هه رزه كاراندا به شيوه يه كى زياتر به دى ده كريت. وا ده زانن كه خودا ته نها بو گالته و گه پ خه لقى كردوون و ژيان ته نها بره يتيه له به سه برردنى كات. خوداى گه و ره ده فه رموويته : ﴿ اَفَحَسِبْتُمْ اَنَّمَا خَلَقْنٰكُمْ عَبَثًا وَاَنَّكُمْ اِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿۱۱۵﴾ فَتَعَلٰى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَبْرِ ﴿۱۱۶﴾ [المؤمنون: ۱۱۵ - ۱۱۶] واته : ((نايه گومان تان واده برد كه به راستى نيمه نيوه مان به بى هوده دروست كردووه و نيوه بو لاي نيمه ناهينرينه وه؟! به رزى و بلندى بو خوا، پاشاى ره واى حه ق، هيچ خوايه ك نيه جگه له وزاته، خاوه نى عه رشى شكودارو به ريزه)) .

چوارهم: فهزل و پاداشتی خویندنه وهی قورنانی پیروز:

فهزل و گه ورهیی خویندنه وهی قورنانی پیروز به جوړیکه که نیمه هه رگیز ناتوانین به ناسانی هه ژماری بکهین، خو نه گه ر موسلمانان خیر و نه جری خویندنه وهیان به چاکي و دروستی زانیبایه، نهوا هه رگیز بو چه ند ساتیکی که میش خویان له خویندنه وهی به دوور نه ده گرت، له م لقه دا چه ند نایهت و فه رمووده یه ک ده رباره ی فهزل و گه ورهیی خویندنه وهی قورنانی پیروز ده خه یینه روو:

١- خویندنه وهی قورنانه ده بیته هوی به ده سته یانی پاداشتیکی گه وره:

خودای گه وره ده فه رموویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّن تَبُورَ ۝٣٩﴾ لِيُوفِيَهُمْ أَجْرَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ

[فاطر: ٢٩ - ٣٠] واته: ((به راستی نه وانهی که په یامی خوا، قورنانه ده خویننه وه و نویژه کانیان به چاکي نه نجامداوه و لهو رزق و رۆزی و سامانه جوړاو جوړانه ی پیمان به خشیوون، به خشیوویانه، به نه یینی و به ناشکرا ... (به نه یینی بو نه وهی ریاو رووپامایی تیکه ل نه بیته، به ناشکراش بو هاندانی خه لکی) نه وانه به نومییدی بازرگانیه ک نه و کاره ده کهن که هه رگیز نائومیید و زهره مند نابن، بو نه وهی خوی میهره بانیش وهفا بکات به به خشینی پاداشت بویان و له خه لات و به خشی زیاتریش به هره مه ندیان بکات، به راستی نه و خویه لیخوشبوو و سوپاسگوزاره...))

"قتاده" (ره همه تی خوی له سه ر بیته) ده لی: "موترفی کوپی عبدالله" هه ر کاتیکی نه و نایه ته ی خویندبایه ده ی ووت: (نه وه نایه تی قورنانه خوینانه).

پیشتریش باسمان له و فه رمووده یه کرد که قورنانه خوین به خویندنی هه ر پیتیک ده چاکه ی ده ست ده که ویته، هه روه ک پیغه مبه ری خودا (ﷺ) ده فه رموویت: ((مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِّنْ كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ حَسَنَةٌ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا، لَا أَقُولُ: أَلَمْ حَرْفٌ، وَلَكِنْ: أَلِفٌ حَرْفٌ، وَلَا مٌ حَرْفٌ، وَمِمْ حَرْفٌ)) واته: ((هه رکه سیکی پیتیک له قورنانی پیروز بخوینیته وه خیریکی بو نه نووسریت، وه خیرییش (یه ک) به (ده یه) من ناییم (الم) پیتیکه، به لکو (الف) پیتیکه و (لام) پیتیکه و (میم) پیتیکه))

بو نمونه نه گه ر به ته نها سوپه تی (الفاتحة) وه ربگرین که خویندنه وه که ی خوله کیکی ته وا و ناخایه نیته، نه وا ده بینین که نه م سوپه ته له (٢٩) وشه پیکه اتوو، سه رجه می پیتی نه و وشانه ده کاته (١٢٩) پیت، ١٣٩ × ١٠ = ١٣٩٠ چاکه به که متر له یه ک خوله ک، نه مه سه ره رای نه وهی که

خوای گه وهر بۇ ههر كهس كه بيهويت (به گویرهی نیه تی و جیگرتنی خیره كهی) پاداشت چه ند
به رامبه ر دهكات و خوا فراوانگیر و زانیه .

۲- خویند نه وهی قورئان هۆكاریکه بۇ دابه زینی هیمنی و نارامی بۆسه ر دلی خوینه رانی:

عَنِ الْبِرَاءِ، قَالَ: كَانَ رَجُلٌ يَقْرَأُ سُورَةَ الْكَهْفِ وَعِنْدَهُ فَرَسٌ مَرْبُوطٌ بِشَطْرَيْنِ فَتَغَشَّتْهُ سَحَابَةٌ فَجَعَلَتْ تَدْنُو، وَتَدْنُو وَجَعَلَ فَرَسُهُ يَنْفِرُ مِنْهَا، فَلَمَّا أَصْبَحَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ، فَقَالَ: ((بَلِّغْ السَّكِينَةَ نَزَلَتْ لِلْقُرْآنِ)) واته: "البراء" (خوای لی رازی بیّت) ده لی: پیاویک سورتهی (الکھف) ده خویند، نه سپیکه له لاهه بووه به دوو گویره سی دریژ به ستره بوویه وه، په له هه ور دایگرته وه، هه ربه سه ریه وه سوپی ده خوارد و لیی نزیك ده بوویه وه، نه سپه كه یشی هه ر لیی نه سه مه وه، کاتی رۆژ بوویه وه هاته خزمه تی پیغه مبه ر (ﷺ) نه وهی بۆ باس کرد. فه رمووی: (نه وه هیووی و نارامی بووه له به ر قورئان دابه زیوه) . هه روه ها پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رموویت: ((مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ، يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ، وَيَتَدَارَسُونَ بَيْنَهُمْ، إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ، وَغَشِيَتْهُمْ الرَّحْمَةُ وَخَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ، وَمَنْ بَطَأَ بِهِ عَمَلُهُ، لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ)) . واته: ((هه ر کومه لیك کوبینه وه له مایک له ماله کانی خوا و قورئان بخویننه وه و موتالی بکه ن و لیی وردبینه وه، نه وا بیگومان دل نارامی داده به زیت به سه ریاند او، ره حمه ت و به زه یی دایان ده پویشیت و، فریشته کان چواره دوریان ده گرن و، خوای گه وره ش باسیان ده کات لای نه وانهی که لای نه ون، هه رکه سیك کاروکرده وهی ناته واو بیّت نه وا بیگومان نه سه ب و بنه ماله و ره چه نه ک فریای ناکه ویت)) .

جا توش نهی موسلمان گه ر په ریشانی به ده ست نه خو شیه کانی دل و ده روون، وه ک دله راوکی، و دوودلی و وه سواسی و نارامی و ... هتد ، له مه یان دوودل مه به چاره سه ری تو ته نها لای

قورئانه، خودای بی هاوتا ده فه رموویت: ﴿ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ

اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴾ [الرعد: ۲۸] واته: ((نه وانهی باوه رپان هیناوه دل و ده روونیان نارام ده بیّت به قورئان و په یامه که ی خوای په روه ر دگار، ناگاداربن دله کان: هه ر به قورئان و یادی خواو

(پا په ندبوون به ناینه که یه وه) خو شنوود ده بن و ده چه وینه وه)) . هه روه ها ده فه رموویت: ﴿ يَتَأْتِيهَا

النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴾ [يونس: ۵۷]

واته: ((نه ی خه لکینه، به راستی نیوه ناموژگاریه کی گه وره و گرنگتان له لایه ن

په روه ردگار تانه وه بو هاتوو كه (قورنانه) شيفا و چاره سه ريشه بو نه خوشی دل و دهر وونه كان و رى نيشانده رو په همه تيشه بو نيمانداران ((.

۳- ريزدار كردنى قورنان خوین :

خودای گه و ره ریز و شكویه كى تاييه تى داوه به قورنان و قورنان خوینان، به جورىك كه نه ييه خشيوه به هيچ كه سيكى تر، نه م ریز و شكويه ش ته نها له به هه شتدانيه، به لكو له دونيا و له ناو گوړ و له دوا روژيشدا نه م شكو و ریزه به قورنان خوینان دهبه خشرى، به ينى نه م به لگانه ی خواره وه :

۱- له دونيادا :

پينغه مبهرى نازيز (عليه السلام) ده فهرموويت: ((عامر بن واثلة ابي الطفيل، قال: ان نافع بن عبد الحارث لقي عمر بن الخطاب، رضي الله عنه بعسقان، وكان عاملة على مكة، فقال له عمر رضي الله عنه: من استخلفت على اهل الوادي قال: استخلفت عليهم ابن ابري، قال: ومن ابن ابري؟ قال: رجل من موالينا، فقال عمر رضي الله عنه: استخلفت عليهم مولى؟ قال: انه قارئ لكتاب الله عز وجل، عالم بالفرائض، فقال عمر رضي الله عنه: اما ان نبيكم (عليه السلام) قال: " ان الله عز وجل يرفع بهذا القرآن اقواما ويضع به آخرين ")) واته: ((له عامر ي كورى (واثلة ده لى): كه عومه ر كردبووى به كار به ده ست، (نافع ي) (عبد الحارث) له (عه سفات) كه گه يشت به عومه ر وتى: كي ت كردوو به كار به ده ست له سه ر خه لكى نه م دو له؟ وتى: (ابن لابزى) وتى: (ابن لابزى) كي يه؟ وتى: به كي كه له كار گوزاره كانمان (مولى) وتى: جا كار گوزاريكت كردوو به جينشيني خوت له سه ريان؟ وتى: نه و كه سيكى قورنان خوينه و شاره زاي زانستى ميرات به ش كردنه (علم الفرائض). (عمر) (خوای لى رازى بيت) وتى: راسته كه پينغه مبه ره كه تان (عليه السلام) فهرموويه تى: (له راستيدا خوا به هوى نه م قورنانه وه چه ند گه ل و هوژيك سه ربه رز ده كات و چه ندانى تريش نزم و نه وى ده كات) .

۲- له گوړدا :

عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ : اشْتَدَّتِ الْجَرَاحَاتُ يَوْمَ أُحُدٍ فَشَكُّوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) الْجَرَاحَاتِ فَقَالَ ((احْفَرُوا وَأَوْسِعُوا وَأَحْسِنُوا وَادْفِنُوا الْإِنْتِنِ وَالثَّلَاثَةَ فِي الْقَبْرِ ، وَقَدِّمُوا أَكْثَرَهُمْ فُرَاتًا)) واته: ((له سه عيد كورى عامر نه ویش له باوكيه وه ده لیت: به هوى زورى بريندار و شهيد بووه كان له روژى جهنگى نوحود دا چوينه لای پينغه مبهرى خودا (عليه السلام) و ووتمان چى بكهين، فهرمووى: ((گوړ هه لکه نن و فراوانيان بکهن، به جوانيش دايانپوشن و ده فنيان بکهن،

دوو دوو و یاخود سییان بخه نه گۆرپیکه وه، نه وانه ی زۆر قورنانیان له به ربوو به یاخود زۆرتر قورنانیان خویندنه وه سه ره تا نه وان بخه نه ناو گۆرپه وه .

ج - له رۆژی دوا بیدا :

ببغه مبه ری خودا (ﷺ) ده فه رموویت: ((يُقَالُ لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ اقْرَأْ وَارْتَقِ وَرَتَلَ كَمَا كُنْتَ تُرْتَلُ فِي الدُّنْيَا فَإِنَّ مَنْرَلَتَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ تَقْرُؤُهَا)) واته: ((به قورن خوین ده ووتریت: بخویننه وه و به رزبه ره وه، هه روهك چۆن له دونیادا له خزمهت قورناندای بویت و ده تخویندنه وه، چونکه پله و پایه و مه قامی تو له گه ل تو کو تا ئایه ته که ده یخوینیته وه)) هه روه ها ببغه مبه ری خودا (ﷺ) ده فه رموویت: ((اقْرَأُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لِأَصْحَابِهِ)) واته: ((قورن بخوینن، چونکه له رۆژی قیامه تدا دیت و تکا ده کات بو خاوه نه کانی، واته ده بیته تکا کار بویان)) هه روه ها ده فه رموویت: ((الصِّيَامُ وَالْقُرْآنُ يَشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، يَقُولُ الصِّيَامُ: أَيْ رَبِّ مَنَعْتُهُ الطَّعَامَ وَالشَّهَوَاتِ بِالنَّهَارِ، فَشَفَعْنِي فِيهِ، وَيَقُولُ الْقُرْآنُ: مَنَعْتُهُ النَّوْمَ بِاللَّيْلِ، فَشَفَعْنِي فِيهِ، قَالَ: فَيُشَفَّعَانِ)) واته: ((رۆژوو و قورن تکا کارن بو به نده له رۆژی دوا بیدا، رۆژوو ده لیت: نه ی خودایه من له رۆژدا ریگریم لی کرد له خواردن و خواردنه وه و ئاره زوو ه کانی، بویه بمکه به تکا کار بو ی. قورنانیس ده لیت: منیش له شه ودا ریگریم له خه وتنی کرد، بویه بمکه به تکا کار بو ی، خودای گه ورهش داوا که یان په سه ند ده کات)) جا سه رنج بده که له و رۆژدا برا له برا را ده کات، دایک له کوپ و کچه کانی، کوپ و کچ له دایک، باوک له منداله کانی، منداله کان له باوکی ... که چی له و لاوه قورنانی پیروژ دیت ها وه لانی خوی له ناگری دۆزه خ رزگار ده کات، که بیگومان ها وه لانی قورنانه وه که سه انه ن که قورنانیان خویندنه وه و له به ریان کردوو و کاریان پیکردوو .

نه مانه ی باس مان کرد به شیکی زۆر که م بوون له پاداشت و فه زلی قورن خویندن، و قورن خوینان، به و هیوا یه ی بووبنه مایه ی هه ژاندى ناخمان و وامان لی بکه ن که له م ساته به دوا وه له و که سه انه بین که به رده وام قورن ده خویننه وه، چونکه به راستی نه وه ته نها قورن خوینانن که چیژ و تامی ژیان ده زانن .

رهبانده وه ی گومانیک:

خویننه ری به ریز دوا ی نه وه ی که فه زل گه وره یی خویندنه وه ی قورنانی پیروژت بو ده رکه وت، ئیستا له وه دننیام که ده ته ویت یه کیك بیت له و که سه انه ی که به رده وام قورن ده خوینن و هه رگیز هه جری نا که ن و پشتی تینا که ن، به لام دوا ی نه و بریار دانه ش شه ی تان وازت لینا هیئیت و ده یه و ی پاشگه زت بکاته وه، بو نه و مه به سه ش چه ندین گومانته ده خاته ده وه، له وان ه ش بیت ده لیت تو

نازانیت قورنآن بخوینیتته وه، بویه واباشتره نه یخوینیتته وه، چونکه گوناھ بار ده بیت، یان ده لیت تو نه حکامه کانی نازانیت و لئی شاره زا نیت ... نه گهر هاتوو به و شیوه یه ش بوو که نه و ده لیل، واته تو شاره زا بیه کی نه وتوت نه بوو له خویندنه وه ی قورنانی پیروژ، نه واهه ولیده که خوت له نه حکامه کانی شاره زا بکه بیت، له گهل نه وودشدا نه و گومانه شهیتانیه به فه رمایشتیکی سه روه رمان له دلی خوتدا بره وینه وه که ده فه رموویت: ((الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَهُوَ مَُاهِرٌ بِهِ، مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَّةِ، وَالَّذِي يَقْرَأُهُ وَهُوَ يَشْتَدُّ عَلَيْهِ لَهُ أَجْرَانِ)) واته: ((که سی قورنآن به ره وانی بخوینیتته وه له گهل پیغه مبه ران و فره شته چاک و پاک و به ریز و نزیکه کانی {باره گای خوایی} ده بیت، که سیکیش قورنآن ده خوینیت و ده می ته ته له ده کات تیایدا و له سه رسانی زه همه ته، دوو پاداشتی هه یه)) .

پینجه م: ناداب و نه حکامه کانی خویندنه وهی قورنانی پیروز :

خویندنه وهی قورنانی پیروز چند ناداب و نه حکامیکی تاییهت به خوی ههیه، که پیویسته قورن خوی نه کاتی خویندنه وهی قورناندا پهیرهویان بکات که بریتین له :

۱- دئسۆزی (الإخلاس) :

دئسۆزی له خویندنه وهی قورناندا، واتا پیویسته قورن خوی تهنها له پیناو رهزانهندی پهروهردگار قورن بخوینیت، هیچ نامانج و مه به سیکی تری نه بیته، ههروهها داوای پاداشت تهنها له خودابکات و قورن نه کاته هۆکاریک بو دهست خستنی مال و پله و پایه، ههروهها نابیت چاوی له وه بیته که خه لکی له سه ر قورن خویندن ستایشی بکه ن، چونکه به راستی دئسۆزی و ئیخلاص له دئیکدا جیگیر نابین که هه ز له ستایشی خه لک بکات. خودای گه و ره ده فه رموویت :

وَمَا أُمْرًا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَامَةِ [البينة: ٥] واته : ((فه رمانیشیان پینه درابوو جگه به وهی که خوا په رستی بکه ن و به پاک و دئسۆزی و ملکه چی فه رمان به رداری ناین و به رنامه که بن و لابده ن له هه موو نایینیک و تهنها پایه ندی نایینی ئیسلام بن، نویتیش به ریک و پیکی نه نجام بده ن، زه کاتیش له مال و سامانیان دهر بکه ن، نه وهیه ناینی نامه راست و به نرخه کانی خوا)) . هه ر سه باره ت به دئسۆزی، پیغه مبه ری خودا (ﷺ) ده فه رموویت : ((مَنْ تَعَلَّمَ عِلْمًا مِمَّا يُتَعَمَّرُ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ، لَا يَتَعَلَّمُهُ إِلَّا لِيُصِيبَ بِهِ عَرَضًا مِنَ الدُّنْيَا، لَمْ يَجِدْ عَرَفَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ)) واته : ((هه ر که سیکی زانستیکی فی ربیت و مه به ستی لیی ره زانه ندی خودا نه بیته، به لکو نامانج لیی به ده ست هیئانی ویستیکی دونیایی بیته، نهوا له رۆزی دوا بیدا بوئی به هه شت ناکات))

۲- پاک و خاوینی (الطهارة) :

پاک و خاوینیش به کیکه له ناداب و نه حکامه کانی خویندنه وهی قورنانی پیروز، نه گه رچی زۆریک له زانایان ریگه یان داوه که له کاتی له ش گرانیشدا موسلمان قورن بخوینیت، به لام باشتر وایه که له وه کاته دا پاک و خاوینی بیته .

۳- سیواک کردن :

وا باشه که قورن خوی نه کاتی خویندنه وهی قورنانی پیروزدا دم و ددانی پاک بن، باشترین ریگاش بو پاک کردنه وهی سیواک کردنه، پیغه مبه ری نازیز (ﷺ) ده فه رموویت : ((السَّوَّاکُ مَطَهَّرَةٌ

بَلِّغْ مَرْضَاةً لِلرَّبِّ)) واته: ((سیواک پاکه‌روه‌یه بو دم، هۆکاره بو به‌ده‌سته‌ینانی ره‌زامه‌ندی خودا)) .

۴- پاک و خاوینی نه‌و شوینه‌ی که قورئانی تیندا ده‌خویندریت:

۵- بووکردنه که عبه‌ی پیروژ:

بووکردنه که عبه‌ی پیروژ (القبلة) نه‌مه‌شیان به‌کیکه له نادابه‌کانی خویندنه‌وه‌ی قورئانی پیروژ که واباشه قورئان خوین پهره‌وی بکات، هه‌روه‌ها باشت‌ر وایه که به هیمن و نارامی دابنیشیت، به‌لام نه‌گه‌ر نه‌یتوانی نه‌وا چ به وه‌ستانه‌وه یاخود به رۆیشتنه‌وه قورئان بخوینیت هه‌ر دروست و خیر و پاداشتی بو‌ه‌یه .

۶- په‌نا گرتن و به‌ خودا و بسم الله کردن (الاستعاذه والبسملة) :

خودای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ [النحل: ۹۸] واته: ((ئینجا کاتیکی قورئانت خویندو ده‌ورت کرده‌وه، نه‌وه په‌نا بگه‌ر به خوا له شه‌یتانی

نه‌فرین لیکراو)) . هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموویت: ﴿أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ [العلق: ۱] واته: ((نه‌ی محمد ﷺ) بخوینه به‌ناوی نه‌و په‌روه‌ر دگاره‌ته‌وه که هه‌موو شتیکی دروست کردووه)) .

۷- له‌سه‌رخو خویندنه‌وه‌ی قورئان:

خودای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿... وَرَبِّ الْقُرْآنِ تَرْتِيلاً﴾ [المزمل: ۴] واته: ((ده‌وری قورئان بکه‌روه به وردی و له‌سه‌رخو)) . هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموویت: ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ

أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ [البقرة: ۱۲۱] واته: ((ده‌سته‌یه‌ک له‌وانه‌ی کتیبمان پیبه‌خشیون (قورئان) به‌چاکی و به‌وردی ده‌وری ده‌که‌نه‌وه، نه‌وانه باوه‌ریان پیی هه‌یه‌و باوه‌ری پی ده‌هینن به‌ئام نه‌وه‌ی بر‌وای پیی نه‌بییت، ئا نه‌و جو‌ره که‌سانه له خه‌ساره‌تمه‌ندو زه‌ره‌مه‌نده‌کانن)) . نه‌مه‌ش ره‌نگه له‌به‌ر نه‌وه‌بییت که نه‌م شیوازه له خویندنه‌وه زیاتر کاریگه‌ری له‌سه‌ر دل و ده‌روون جی ده‌هیلیت و قورئان خوین باشت‌ر له واتای نایه‌ته‌کان ده‌گات^(۱)

(۱) پییشه‌وا نه‌وه‌ی (ره‌حه‌تی خودای له‌سه‌ر بییت) له کتیبه‌که‌یدا (التبيان في آداب حملة القرآن) چه‌ند نادابیکی تری قورئان خویندنه‌وه‌ی باس‌کردوون له‌وانه‌ش: (گریان له کاتی خویندنه‌وه‌ی هه‌ندیکی له نایه‌ته‌کان، نه‌گه‌ر قورئان خوین نه‌و نایه‌تانه‌ی خویندنه‌وه که باس له ره‌حه‌ت و میهره‌بانی خودا ده‌کن، نه‌وا پی‌نوسته داوای ره‌حه‌تی خودا بکات، هه‌روه‌ها نه‌گه‌ر نه‌و نایه‌تانه‌ی خویندنه‌وه که باس له عه‌زاب و سزا ده‌کن پی‌نوسته په‌نا به‌ خودا بگریت. سوژده بردن له کاتی گه‌یشتن به‌و نایه‌تانه‌ی که سوژده‌یان تیدایه ...)

له چهند رۆژدا قورنانه خه تم بکریت باشه ؟

خودای گه و ره ده فهرموویت: ﴿ فَاقْرَأْ مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ ﴾ [المزمل: ۲۰] واته: ((جا چه نلدتان توانی و چونتان بو لوا له شه و نویژو له کاتی تردا قورنانه بخوینن و دهوری بکه نه وه)). هه روه ها پیغه مبهری خودا (ﷺ) ده فهرموویت: ((لَا يَفْقَهُ مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فِي أَقَلِّ مِنْ ثَلَاثٍ)) واته ((نه و که سه له واتا کانی قورنانه ناگات، که به که متر له سی رۆژ ته و اوی قورنانه بخوینیته وه)). هه روه ها له فهرمووده یه کی تردا هاتوو ده که "عبدالله ی کوری عومه ر" (ره زای خوایان لی بیته) پرسیماری له پیغه مبه ر (ﷺ) کردوو که له چهند رۆژ قورنانه خه تم بکه یین؟ نه ویش فهرموویته تی ((فِي أَرْبَعِينَ يَوْمًا)) واته ((له چل رۆژدا)). ثُمَّ قَالَ « فِي شَهْرٍ ». دواتر فهرموویته تی ((له مانگی کدا)). ثُمَّ قَالَ « فِي عَشْرِينَ ». دواتر فهرموویته تی ((له بیست رۆژدا)). ثُمَّ قَالَ « فِي خَمْسَ عَشْرَةَ ». دواتر فهرموویته تی ((له پازده رۆژدا)). ثُمَّ قَالَ « فِي عَشْرِ ». دواتر فهرموویته تی ((له ده رۆژدا)). ثُمَّ قَالَ « فِي سَبْعٍ ». دواتر فهرموویته تی ((له حهوت رۆژدا)). لَمْ يَنْزِلْ مِنْ سَبْعٍ. واته: ((له حهوت رۆژ زیاتر که می نه کرده وه)). بویه له ژیر رۆشنایی نایه ت و هه ردوو فهرمووده که وا باشه که قورنانه خوینن له سی رۆژ که متر قورنانه بیروز خه تم نه کات، نه مهش ره نگه له بهر نه وه بیته که نه گهر بیته قورنانه خوینن به سی رۆژ که متر قورنانه خه تم بکات ره نگه ته نه ها گرنگی به خویندانه وهی وشه کان بدات و واتا و مه بهستی نایه ته کانیش فهرمۆش بکات.

تهوهره‌ی دووهم:

دوورکه‌وتنه‌وه و وازهینان له گویگرتن له قورئانی پیروژ

نهم تهوهره‌یه‌ش دابه‌ش ده‌بیټ بو‌سه‌ر چهن‌د بابه‌تیکی سه‌ره‌کی
که بریتین له :

یه‌که‌م: هوکم و نه‌زل و گه‌وره‌یی گویگرتن له قورئانی پیروژ

دووهم: نادابه‌کانی گویگرتن له قورئانی پیروژ

سییه‌م: هوکاری پشت تیگردن و وازهینان له گویگرتنی قورئانی پیروژ

چواره‌م: چهن‌د نمونه‌یه‌ک له گویگرتن له قورئانی پیروژ

ته وهری دووهم :

دوورکه و تنه وه و وازهینان له گوینگرتن له قورنانی پیروز

یه کهم : حوکم و فهزل و گه وهری گوینگرتن (استماع) له قورنانی پیروز :

١- حوکمی گوینگرتن بو قورنانی پیروز :

بیگومان له کاتی نه بوونی هیچ بیانوو و عوزریکی شهرعی، گوینگرتن له قورنانی پیروز واجب ده بییت، نه مهش بوچوونی زۆریک له زانا و راقه کارانی قورنانی پیروزه. به به لگهی نه و نایه تهی که خودای گه وهره ده فه رموویت: ﴿وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ [الأعراف: ٢٠٤] واته: ((کاتیکیش که قورنانه خویندرییت، نه وه گوینی بو بگرن و دلی بدنی و بی دهنگ بن، بو نه وهی نیوه ره حمتان پی بگرییت و پهروه دگار به زهی پیتاندا بیته وه (گوی گرتن به دل و بی دهنگی کار کردی خوی هه یه له سه ره بیسه ره، بیجگه له پاداشتی بی سنوور))^(١).

(١) به لام سه بارهت به گوینگرتن له کاتی نویژدا زانایان بوچوونی جیایان هه یه که بهم شیوهی خواره وهیه: ((نیمام نه بو حه نیفه لای وایه که به جه ماعهت له پشت سه ری نیمامیکه وه نویژ ده کرییت، پیویست نیه (فاتیحه) یاخود هیچ نایهت یان سووره تیکی قورنانی پیروز بخوینریته وه، به لکو پیویسته گوی له خویندنه وهی نیمام رابگرییت، چونکه که نیمام بیخوینرییت، نیتر جیگهی خویندنی مه نه مونه کانیس ده گریته وه. جا نیتر نویژی (نیواران و خه و تنان و به یانیان) بییت، که نیمام دهنگی به رز ده کاته وه یاخود نویژی (نیوه رۆ و عه سر) بییت، که نیمام به سکوتی و بی دهنگی ده یا نخوینرییت، به لای نیمام نه بو حه نیفه وه هه ردوو حاله ته که وهک یهک وایه. به نام نیمامی شافعی خویندنی فاتیحه له سه ره هه موو که سیک چ نیمام و چ مه نوم) له نویژی جه ماعهتدا به پیویست داده نییت، چونکه پیغه مبه ری خودا (ﷺ) فه رمویه تی: (لا صلاه الا بفاتحه الکتاب) واته: هیچ نویژیک به بی خویندنی فاتیحه درووست نیه. پیویسته له سه ره هه موو موسلمانیک له کاتی خویندنی قورنانی پیروزدا، جا له هه ر جیگه یه کدا بییت بی دهنگ بییت و به باشی گوی بگرییت، چونکه له و کاته دا به ره کهت و ره حمه تی خودا ده باریت. هه موو گوینگریک به پیی راده ی گوینگرتنه که ی له و به ره کهت و ره حمه ته به شدار ده بییت. به داخه وه زور جار ده بینین کاتیکی قورنانه خوینرییت، جا له مه راسیمه کاندای بییت یان له هه ر بۆنه یه کی تر دا زۆربه ی دانیشتوانی نه و شوینه له گه ل یه کتری دا قسه ده کهن و گوی له قورنانه که ناگرن، یاخود ده ست ده کهن به جگه ره کیشان و به دوو که لی جگه ره وه هه ناسه ده دهنه وه... نه مه ییش جو ره بی نه ده بیه که له خزمه تی قورنانی پیروزدا، که که لامی خودایه)) ته فه سیری گوئشه ن.

۲- فهزل و گه ورهیی گویگرتن (استماع) (۱) له قورنانی پیروز

ههروهک چون خویندنه وهی قورنانی پیروز چه ندین فهزل و پاداشتی ههیه بو خاوه نه که ی، بههه مان شیوه گویگرتن له قورنانی پیروزی، چه ندین فهزل و گه ورهیی ههیه، که ده بنه هوی سه رفرازی و کامه رانی قورنانی خوین له دونیا و دواروژدا. نه مانه ی خواره وهش به شیکن له فهزل و گه وره بییه کانی گویگرتن له قورنانی پیروز:

۱- گویگرتن ده بیته مایه ی ره حمه تی خودا بو سه ر گویگر:

خودای گه وره ده فه ره موویت: ﴿وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ [الأعراف: ۲۰۴] واته: ((کاتیکیش که قورنانی ده خویند ریت، نه وه گوی بو بگرن و دلی بدنی و بی دهنگ بن، بو نه وه ی نیوه ره حمه تان پی بگریت و په روه ر دگار به زهیی پیتاندا بیته وه (گوی گرتن به دل و بیته نگی کار کردی خوی ههیه له سه ر بیسه ر، بیجگه له پاداشتی بی سنوور)).

ههروه ها پیغه مبه ری خودا (ﷺ) ده فه ره موویت: ((مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ، يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ، وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ، إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ، وَعَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ وَحَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ، وَمَنْ بَطَأَ بِهِ عَمَلُهُ، لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ)). واته: ((هه ر کومه ئیک کوبینه وه له مائیک له ماله کانی خوا و قورنانی بخویننه وه و موتائای بکه ن، نه وا بیگومان دل نارامی داده به زیت و به سه ریانداو، ره حمه ت و به زهیی دایان ده پوشیت و، فریشته کان چواره ووریان ده گرن و، خوی گه ورهش باسیان ده کات لای نه وانه ی که لای نه ون، هه رکه سیک کار کرده وه ی ناته واو بیت نه وا بیگومان نه سه ب و بنه ماله و ره چه نه ک فریای ناکه ویت)).

ب- گویگرتن له قورنانی ده بیته مایه ی وه ده ست هی نانی خیر و پاداشتیکی زور:

له نه بو هوره ی ره وه (خوا لیلی رازی بیتا) پیغه مبه ری خودا (ﷺ) فه ره موویته تی: ((مَنْ اسْتَمَعَ إِلَى آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى كَتَبَ لَهُ حَسَنَةً مُضَاعَفَةً، وَمَنْ تَلَاهَا كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ)) واته: ((هه ر که سیک گوی له نایه تیکی قورنانی پیروز بگریت، نه وا خودای گه وره به چاکه یه کی چه ن دقات و

(۱) جیوازی (السمع و الاستماع) چیه؟

السمع: نه وهیه که گویگر به بی ویستی خوی گوی بیستی قورنانی ده بیته، واته له گه ل گویگرتنه که یدا نه ندانه کانی تری جهسته ی به شدار نابن، بویه له سه ر گویگرتنه که ی پاداشت وه رناگریت و تاوانباریش نابیت. الاستماع: نه وهیه که گویگر به ویست و ناره زو وه گوی له قورنانی پیروز ده گریته، ههروه ها ته واوی نه ندانه کانی لاشه ی به تاییه تی دلی به شدارن له گویگرتنه که. بویه بو خاوه نه که ی پاداشتی زور و گه وره ده نووسریته.

چەند بەرامبەری بۆ دەنوسیت ، هەر کەسیگیش بیخوینیتهوه ئەوا لە رۆژی دوااییدا بۆی دەکات بە نور و پروونکی)) .

هەرۆک پینتریش باسمان ئەو فەرموودیه کرد کە خویندنی هەر پیتیک لە قورنانی پیروز بە دە چاکە بۆ خاوەنە کە دەنوسریت ، بەهەمان شیوهی گوێگریش ئەگەر بە نیازی پاداشت و لە پیناو خودای گەوره و بە نیخلاصییکی تەواووه گوێی لیبگریت هەمان پاداشتی بۆ هەیه .

ج- گوێگرتن لە قورنانی پیروز هۆکارە بۆ هیدایەتی مرۆف:

قورنانی پیروز هۆکاریکی سەرەکی و سەرچاوەیەکی گرنگە بۆ هیدات و رینمویی بەندەکان ، جا هەر کەسیک بیخوینیتهوه و گوێی لیبگریت و کاری پێ بکات ، ئەوا لەدوونیدا سەرفراز و کامەران دەبیت ، ئە دوا رۆزیش لە ریزی هیدایەت دراوان و بەختەودران دەبیت ، خودای گەوره دەفەرموویت :

﴿ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ﴾ [الإسراء: ۹] واتە: ((بەراستی ئەم قورنانه هیدایەت بەخشە بۆ چاکترین رێگەو رێنازو بەرنامه ، مژدەیش دەدات بەو ئیماندارانە کە کارو کردووه چاکەکان دەکەن کە بیگومان پاداشتی زۆرو بۆ سنوور چاوەرێیانە)) .

هەرۆهە خودای گەوره لە قورنانی پیروزدا مۆژدە بەو کەسانە دەدات کە گوێ بۆ پەيام و کەلامی ئەو رادەگرن ، بەوهی کە ئەوان کەسانی خاوەن هیدات و ئەقلى سەلیم و ژیرین . خودای گەوره

دەفەرموویت : ﴿ وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿۱۷﴾ الَّذِينَ

يَسْمَعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَٰئِكَ هُمُ أَولُوا الْأَلْبَابِ ﴿۱۷﴾ [الزمر: ۱۷] -

۱۸] واتە: ((جا ئەوانە کە خۆیان دووره پەریز گرتووه ئە هەموو ئەو شتەنە کە خەلکی دەپەرستن ، جگە ئە خۆی پەروردگار و بەتەوبە و پەشیمانیهوه گەراونەتەوه بۆ لای خوا ، مژدە سەرکەوتن و سەرفرازی و بەختەوهی و کامەرانى بۆ ئەوانەیه ، دە مژدە بده بەو بەندەنەم... ئەوانە کە گوێ بۆ قسە و گوفتار دەگرن و پەیرەوی چاکترینی دەکەن ، ئا ئەوانە کە سانیکن کە خوا هیدایەت و رینمویی کردوون ، ئەوانە خاوەنی عەقل و ژیری و بیروهوشن)) .

د- گوێگرتن لە قورنانی پیروز دەبیتە هۆی زیاد بوونی خشوع و ملکه چی :

باوەرداری راستەقینه ئەو کەسەیه کاتیکی گوێیستی قورنانی پیروز دەبیت و ، دلی دادەخورپیت چاوەکانی فرمیسک دەپێژن و ، ئیمان و ملکه چ بوونیان زیاد دەبیت ، ناره زووی گوێگرتنیان زیاتر دەبیت .

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (اقْرَأْ عَلَيَّ الْقُرْآنَ). قَالَ: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَقْرَأُ عَلَيْكَ وَعَلَيْكَ أَنْزَلَ؟ قَالَ: (إِنِّي أَشْتَهِي أَنْ أَسْمَعَهُ مِنْ غَيْرِي). فَقَرَأْتُ (النِّسَاء) حَتَّى إِذَا بَلَغْتُ: ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ [النساء: ٤١] رَفَعْتُ رَأْسِي، أَوْ غَمَزَنِي رَجُلٌ إِلَى جَنْبِي، فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَرَأَيْتُ دُمُوعَهُ تُسِيلُ. وَاتَهُ: ((عبدالله) ی کوری (مسعود) (خوای لی رازی بیت) دهئی: پیغه مبهری خوا (ﷺ) بیی فهرمووم: (قورنانی بو بخویننه) دهئی: وتم: نهی پیغه مبهری خوا قورنان بو تو بخویننه که بو تو دابه زیوووه؟ فهرمووی: (من حهز ده کهم له غهیری خو مه وه گویم لی بییت) منیش (النساء) م خویند، هه تا که یشتمه: ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ [النساء: ٤١] سهرم هه ئبری یا پیاویک له لاهمه وه ناماژهی کردم سهرم هه ئبری ده بیینم چاوه کانی فرمیسی لی ده پروات)).

زانایان ده ئین: زور جاران که سی گوینگر زیاتر له نایه ته کان وورد ده بیته وه، چونکه که سی خویننه ر ده بیته گرنگی به خویندنه وه و له بهر کردنه که ی بدات له کاتی خویندنه وه دا، به لام گوینگر ته نها گرنگی به واتا و مه به ست ده دات هه ربویه رهنکه نه و زیاتر و ورد بیته وه و ههروه ها زیاتریش ملکه چ بیت.

زیاد بوونی خشووع و ملکه چی له کاتی گو بیست بوونی که لام و په یامی خودا سوونه تی گشت پیغه مبهران بووه، خودای گه و ره ده فهرموویت: ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ وَمَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا﴾ [مریم: ٥٨] واته: ((نا نه وانه که سانیکن که خوای گه و ره نازو نیعه ته تی به سه ردا رشتوون له پیغه مبهران، له نه و دی نادم و نه وانه ش (که له که شتیه که دا) له که ل نوحدا سوارمان کردن و له نه و دی ئیبراهیم و یه عقوب و له وانه ی که هیدایه تمان داون و هه لمان بژاردوون، نه وانه، هه رکاتیک نایه ته کانی خوای میهره بانیان به سه ردا بخوینریتته وه، به په له سوژده ده بن و نه سرین له دیده بیان ده باریت، (له سوژو خوشه ویستی پهروه دگاریان دلانی پر له نوورو نیمانیان ده کولیت) و ده گرین)).

دووم: نادابه کانی گوئگرتن له قورنانی پیروژ.

خودای گه و ره له قورنانی پیروژدا باسی حالی باوهرداران دهکات له و کاتهی که قورنان و

فهرمایشته کانی پهروهردگاریان به سهردا ده خویندریته وه، ده فهرموویت: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ

إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ [الأنفال: ۲]

. واته: ((بیگومان نیماندارانی راسته قینه تهنها نه وانهن: که کاتیگ ناوی خوا برا، نه وه

دله کانیان ده ترسیت و دهه ژیت، کاتیگیش نایهت و فهرمانه کانی نیمه یان به سهردا

بخویندریته وه، نه وه نیمان و باوهردیان زیاد دهکات، (له هه موو کارو باریگیشیاندا) هه ر پشت به

پهروهردگاری خویمان ده به ستن...)).

به ئی، چینی پیشوو کاتیگ گوئیستی قورنانی پیروژ ده بوون، خویمان ملکه چ ده کرد و، دله کانیان

دهه ژا و چاوه کانیان فرمیسی پیدا دههات، چه ند زیاتر به سهردیان دا خویندرابایه وه نه وا زیاتر

باوهردیان له دلدا زیادی ده کردو زیاتر ده چه سپا و زیاتر چه زیان پی ده کرد، چونکه ده یانزانی

نه مه و ته یه کی ئاسایی نیه، ده یانزانی نه مه فهرمایشته خودای به نده کانه و بو سه ر به نده یه کی

ریزدار دابه زیوه، تا وه کو بیگه یه نیت به به نده کانی تر.

هه روه ها یه کیگ له سیفهت و نادابه کانی چینی پیشوو له کاتی گوئگرتن له قورنانی پیروژ

نه وه بوو که هه ر کاتیگ قورنانیان به سهردا بخویندرابایه وه یا خود گوئیستی بووان، نه وا له

ناستی دا بی ده نگ ده بوون، ته وا و له وشه ی نایه ته کان راده مان، چونکه ده یانزانی وتنی هه ر

وته یه ک یا خود هه ر ده نگه ده نگ کردنیگ له و ره همه ته بی به شیان ده کات که خودای گه و ره به

گوئگرانی قورنانی ده به خشیت، خودای گه و ره ده فهرموویت: ﴿وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ

وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ [الأعراف: ۲۰۴] واته: ((کاتیگیش که قورنان ده خویندریت، نه وه

گوئی بو بگرن و دئی بدنه ی و بی ده نگ بن، بو نه وه ی نیوه ره حمتان پی بکریت و پهروهردگار

به زدی پیتاندا بیته وه (گوی گرتن به دل و بیده نگی کار کردی خو ی هه یه له سه ر بیسه ر، بیجگه

له پادا شتی بی سنوو ر)).

سووربوونی خه لکانی پیشین له سه ر گوئگرتن له قورنانی پیروژ زیاتر بو نه وه ده گه ریته وه که

نه وان له وه دنیا بوون که نه م قورنانه که لامی پهروهردگاره و دووره له هه موو که م کورتیه ک،

هه روه ها ده یانزانی که هۆکاری نارامی دل و دهروونه کانه، ده یانزانی که هۆکاری ره حمهت و

هیدایه ته، ده یانزانی که هۆکاری سه رکه وتنه به سه ر کوفر وبی دینیدا، هه ربویه ش بی باوهردان

قهرمانیان بهیه کتر ده کرد که گوی له قورنانی پیروز نه گرن، چونکه باش دهیانزانی که نه م قورنانه هۆکاریکی سه ره کی سه رکه وتنه کانی موسلمانان بوو، خودای گه و ره ده فهرموویت: ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا سَمْعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ﴾ [فصلت: ۲۶] واته ((بی پرواکان بهیه کتریان گوت: گوی بو نه م قورنانه مه گرن کاتی موحه مه مه ده نه یخوینیته وه، وه بیکه نه هه راو هوسه وه نه به غه لب تییدا، به شکوم زال بن به سه ره موحه مه مه ددا)).

ئیمه له کویی نه وان داین؟ نه وان به و شیوهیه سووربوون له سه ره خویندنه وه و گویگرتن له قورنانی پیروز، به لام ئایا ئیمه له کاتی گوییست بوونی قورنان دله کانمان داده هه ژیت؟ باوهرمان زیاد ده کات؟ چاوه کانمان فرمیستی پیدا دیت؟ ئایا ئیمه وه کو نه وان قورنانی پیروزمان کردوته هۆکاری سه رکه وتن؟ ئایا زیاتر گوی له قورنانی پیروز ده گرین یان له شته کانی تر؟ نه مانه و چه ند پرسیار گه لیگی تر که پیویسته هه ریه که مان له ئاست خویه وه وه لامیان بداته وه و جاریکی تر به خویدا بچیتته وه ...

پیویسته گویگر له کاتی گویگرتن له قورنانی پیروز هه وتبدا که نه م چه ند ئادابه ی تیدا ره چاو بکات:

۱- به گه وردانانی خاوه ن که لام (المتکلم):

پیویسته گویگر، زور به ناگه وه گوی له قورنان بگریت و بزانیته نه وه ی گویی بو ده گریته وته ی که سیکی ئاسایی نیه، به لکو قهرمایشتی خودای بی هاوتایه، نه و خودایه ی که هیچ هاوه ل و هاوبه شیگی نیه، هه رچی له ئاسمان و زهویه کانداهیه نه و ئافراندویه تی و هه ر نه وه گشت بوونیکی له نه بوونه وه هیناوه ته بوون، هه ر نه وه زانایه به هه رچی له جیهانه کانداهیه، هه ر نه وه خاوه نی زانستی نادیار و په نهان، هه ر نه وه ده زانیته که چی بووه و چی ده بیته، هه روه ها ده زانیته که چی نه بووه، ده زانیته نه گه ر ببوایه چون ده بوو...

۲- به گه وردانانی که لامه که:

پیویسته گویگر نه وه ی که ده یخوینیته وه به گه وریه ی بزانیته، چونکه گه وریه ی که لام به لکه یه له سه ر گه وریه ی خاوه ن که لام، که نه ویش په روه دگاری جیهانیانه، ده بیته گویگر بزانیته که نه مه که لامی خودای بی هاوتایه و هاوشیوه ی وته ی به بنده کان نیه.

٣- نامادهى دل له كاتى گويگرتن .

پيويسته گويگر نهك تهنها گويچكه كانى، به لكو پيويسته دل ودهروونيشى ملكه چ بكات و بهشداريان پى بكات له گويگرتن له قورئانى پيرۆز، ههروهها خوى به شتى ترهوه خهريك نهكاته.

٤- ووردبوونهوه و پامان له كاتى گويگرتن :

مه بهستى هه رهگه وه له دابه زىنى قورئانى پيرۆز برىتبييه له پامان له وشه و واتا و مه بهستى

نايه ته كان، خوداى بى هاوتا ده فهرموويت : ﴿ كَتَبَ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبْرَكًا لِيَذَّبَ أَتَيْنَهُ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو

الْأَلْبَانِ ﴾ [ص: ٢٩] واته : ((نهم قورئانه كتيبيكى پيرۆزه دامانبه زاندووه بو لاي تو، بو نه وهى

نايه ته كانى ليك بده نه وه و بيري لى بكه نه وه و بو نه وهى خاوهن بىرو هوشه كان په ند و نامۆزگارى

وه ربگرن و تيفكرن)) . بويه پيويسته گويگر له وشه و واتا كانى قورئانى پيرۆز ورد بيته وه و له

مه بهستيان بگات .

٥- كاريگه ربوون به واتاي نايه ته كان :

دواى نه وهى كه گويگر له واتا و مه بهستى نايه ته كان دهگات، دواتر پيويسته به واتا كه يان

كاريگه ربويت، بو نه وونه : له هه ر شويني كدا خوداى گه وهه باسى گه وهه يى و ده سه لاتي خوى ده كات

پيويسته گويگر بچوكى بى توانايى خوى بو ده ربكه و يت و داواى عيزهت و شكوو توانا له خوداى

گه وهه بكات، ههروهها نه و شوينانهى كه باس له سزا و دوزه خ و ناگر ده كه ن، پيويسته گويگر دلى

دا بخوربيت و ترس دا بى گريت و خوى په نا بگريت به خودا . ههروهها له كاتى گويبيستا بوونى نه و

نايه تانهى كه باس له پا داشت و ناز و نيعمه ته كانى ده كه ن پيويسته داوا له خوداى گه وهه بكات و

ملكه چى بنوينى له ناست به خششه بى هاوتا كانى خوداى گه وهه .

خوداى گه وهه ده فهرموويت : ﴿ اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَانٍ نَقَّشَ مِنْهُ جُلُودَ الَّذِينَ

يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُدَىٰ اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ وَمَن

يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ﴾ [الزمر: ٢٣] واته : ((خوا (جل جلاله) جوانترين و پيرۆزترين

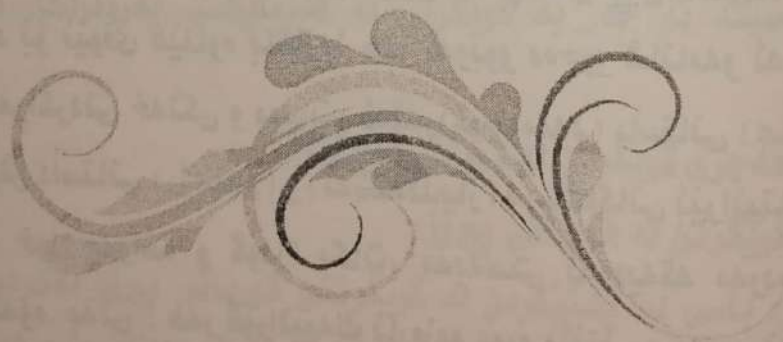
قه رمايشتى نار دوته خواره وه كه نهم قورئانه يه، (له جوانى دارشتندا) باب ته كانى له يهك

ده چن، هه نديك باسيشى به شيوازى جيلواز تيا دا دووباره بوته وه، جا كار كردى نهم قورئانه

نه وه يه كه : ته زوو ده هينيت به گيان و پيستي نه و كه سانه دا كه ترسى په روه ردگار يان له دل و

دهرووندا هه يه، پاشان گيان و پيست و دليان نه رم و ناماده و چالاك ده بيت بو يادى خوا و

خوا په رستی نا نه وه هیدایهت و رینموویی خوایه که هه ر کهس شایسته بیت هیدایهت و رینموویی دهکات بو نه و پله و پایه بهرزانه، نه وهش که رییازی خوا ون بکات کهس نیه رینموویی بکات)) .
 شهروه ها پیویسته گوینگر خۆی به دوور بگریت له زۆر جو له پیکردنی نه نلامه کانی جهسته، و چاوپرینه شتی تر له کاتی گوینگرتن و خۆخه ریک کردن به خواردن و خواردنه وه و یاری .. (چونکه نه مانه ملکه چی و خشوع کهم ده که نه وه و گوینگر بی ناگا ده کهن) .

سینه: هۆکاری پشت تیکردن و وازهینان له گوێگرتنی قورنانی پیروز.

سه ره کیتزین هۆکاری وازهینان و پشت کردن له گوێگرتن له قورنانی پیروز بریتیه له گوێگرتن بۆ گۆرانی و نامیره موسیقیه کان، که له نیستادا گرنگیه کی بهرچاویان پیده دریت و خه لکیکی زۆر بیا نه وه سه رقان بووه.

گۆرانی و نامیره موسیقیه کان یه کیکن له پیلانه کانی شه یتان، که ده یا نخاته بهردهم موسلمانان و وایان لیده کات که پشت له قورنانی پیروز بکه ن، له کاتی کدا خودای گه و ره فه رمانی به موسلمانان کردوو به گوێگرتن له قورنانی پیروز و گوێگرتنی له گۆرانی و وته شه یتانیه کان چه رام کردوو، خودای گه و ره ده فه رموویت: ﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴾ [لقمان: ٦] واته: ((له نیو خه لکدا هه یه، وته ی بیهوده: شانامه ی عه جه م، یان هه ر فیکره یه کی رووخینه ر، له تو ی کتیبیکدا، یان له ناو (سیدی) یه کدا ده کړی، یان بۆ خو ی ده ینوو سی و، بۆ چه واشه کردنی خه لک بلاوی ده کاته وه. (لهو الحدیث): مانایه کی به ربلاوو فراوانی هه یه، چونکه هه موو جو ره وته یه ک، ئاده میی سه رقان بکاو به ره و گو مریی رایکی شیت، نیتر گۆرانی و ناوازی ئاره زوو بزوین بیت، یا هه ر وته یه کی بیهوده، ئه مانه هه موو ده گریته وه. گو تراوه ئه م ئایه ته ش سه باره ت به (نه زری کوری حارس) دابه زی، چونکه ده چوو ئافره تی گۆرانی بیژی ده یینا و، کاتی بیستبای فلانیك ده یه ویت موسلمان بیت، خیرا ده چوو ده ستی ده گرت و ده یبرد بۆ لای ژنه گۆرانی بیژه که و پی ده گوت: ده سا هه ر نیستا پیکی شه رابی بۆ تیکه و به ئاره زوو ی خویشی گورانیی بۆ بلی، پاشان پیی ده گوت: ئه مه له و نوێژو رۆژوو هی موو چه مه د بۆ نیوه ی هیناوه باشتره! هه ر ئه و بوو ده چوو شانامه و ئه و جو ره کتیبانه ی ده کړی به مه ستی گو مړا کردنی خه لکی و ده یوت: ئه گه ر (مو حومه د) داستانی (عاد) و (سه موود) بۆ نیوه باس ده کا، منیش داستانی (رۆسته م) و (ئه سفه ندیار) و پاشاکانی ئیرانی تان بۆ باس ده که م. تاخه لکی له ریگه ی خوا چه واشه و گو مړا بکات، مه به ستی ئه وه یه که مه ردم سه رگه رم بکات به گۆرانیی رابوو اردنه وه. به ئی.. هه ر گۆرانیی به ئه گه ئاره زوو بوو و ژینی و به ره و فه سادو بی ره وشتی مرو ف هه ئنیت، وه ک گۆرانی به به ژن و بالای ئافره تاندا و جوان کردنی عاره ق و.. هتد، ئه وه یه ک ده نگی زانایان هه یه له سه ر قه ده غه و چه رامییتی... ئه و کاره ش له رووی نه فامیی و، نه زانینه وه

دهکا. واته: بئ ئه وه گوی بداو بزانی به مه ترسی کاره که ی، وه نایه ته کانی قورنانی ده کاته گائته جاری خوی، نه وانه نه و کارانه ده که ن سزایه کی نابروو به ریان بو هه یه (١).
 "ابن القیم" (ره حمه تی خودای له سه ر بیته) حالی مرفقه کانی له گه ل گو یگرتن له قورنانی پیروز دابه ش کردوو ه بو سه ر چوار به ش که نه مانه ن:

یه که م: به شیک له مرفقه کان گوی له قورنانه ده گرن و دووره په ریزن له گو یگرتن له شته خراپ و شه ی تانیه کان.

دوووم: (پنجه وانه ی خالی یه که م) دووره په ریز بوون له گو یگرتن له قورنانی پیروز و گو یگرتن له شته خراپ و شه ی تانیه کان.

سینه م: به شیکیان گوی له هه ردووکیان ده گریته.

چواره م: به شیکیشیان گوی له هیج کامیان ناگریته.

خالی یه که م: حالی هاوه لآن و که سانی پیشوو و شوینکه وتوان و باوه رداری راسته قینه یه.

خالی دووم: حالی که سانی خراپه کار و بی باوه روو و دوورووه کانه.

خالی سینه م: حالی باوه رداری که که دوو هه لبرآرده ی له به رده م دایه، گو یگرتن له قورنانی پیروز و، گو یگرتن له وته شه ی تانیه کان، نه ویش هه ندیک جار قورنانه هه لده برتریته، هه ندیک جاری غهیری نه و. (جا نه گه ر زیاته هه لبرآرده ی یه که م پهیره و بکات، نه وایه یه که م بچینه چینه کانی خالی یه که م، به لام به پنجه وانه وه نه گه ر زیاته گوی له وته کانی شه ی تان رابگریته نه وایه رنکه له دواییدا بچینه ریزی چینه کانی خالی دووم) (په نا به خودا).

خالی چواره م: که سیکه نه چه ز به گو یگرتن له فه رمایشتی پهروه ردگار ده کات، نه قسه ی شه ی تانی.

چه ند شیوازی که له هه جری گو یگرتن له قورنانی پیروز:

١- پشت تیکردنی گو یگرتن له قورنانی پیروز:

نه گه ر خودای گه و ره باسی له پشتیکردن له گو یگرتنی قورنانی پیروز نه کردبا، ره نکه که سانی باوه رداری راسته قینه، هه ر به هز ریشیان دا نه هاتبا، که که سانی هه ن نه گه ر قورنانیان بو

بخوینیته وه پشتی تیده که ن و گو یی بو ناگرن، خودای گه و ره ده فه رموویت: ﴿ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِرَ

بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ

(١) له "ابن مسعود" (ره زای خوی لی بیته) پرسى: (لَهُوَ الْحَكِيْمُ) چیه؟ ووتى: گورانى.

تَدْعُهُمْ إِلَى الْهَدَىٰ فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا ﴿١٥٧﴾ الكهف: ١٥٧ واته: ((كى لهوه سته مكارتره كه ياده وهر و نامۆزگارى كرابييت كرابييت به نايهت و فهرمانه كانى پهروهردگارى، كه چى پرووى لى وهرگيپراون و نووتى بهرز گرتوووه نه وهشى له ياد كردهوه كه چ دهستپيشكهرهيه كى كردهوه له گوناھو تاوان، نيمه بهراستى په رده مان هيناوه به سهر دلياندا تا له نايهته كانى نيمه تينه گهن و قورسى و كه پيشمان كردهوته گوييانه وه، خو نه گهر بانگيان بكهيت بو پرييازى هيدايهت و ديندارى، نه وه ههركيز نه وانه نه وه هيدايهته وهرناگرن)) .

بهراستى نه وه كه سانه له خراپترينى كه سه كانن، چونكه خوداى گه وره چاو و گويچگه و ده مى پى به خشيون، له گهل نه وه شدا گوى بو په يامه كه ي ناگرن و سه يرى ناكهن و نايخويننه وه، له كاتيكا كه نه وه قورئانه هوكارى به خته وهرى و كامه رانى نه وانه و هوكارى سه رفرازى و خوشبه ختبه بويان . ههر بويه ش خوداى گه وره سزايان ده دات به جنسى تاوانه كه يان، نه وان پشت له قورئانى پيرۆز ده كه ن و خوداى داد په وهره ييش په رده ده خاته سهر دل و دهرووتيان و رينهمويان ناكات .

خوداى گه وره ده فه رموويت: ﴿بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٤﴾ وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مِّمَّا نَدْعُونَ إِلَيْهِ فِيءِ آذَانِنَا وَقَرْ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَأَعْمَلْنَا عَجُلُونَ ﴿٥﴾ [فصلت: ٤ - ٥] واته: ((ههر نه م قورئانه مژده به خشه به نيمانداران، تر سينه رى كافرانه، كه چى زوربه ي موشريكان پشتيان تيگرد و به ره له ستيان كرده نايبيستن .

وتيشيان: نيمه دله كانمان دا پوشراره له ئاستى نه م بهرنامه يه دا كه تو بانگى نيمه ده كه هيت بو لاي، گويشمان كه رو قورسه له ئاستيدا، له نيوان نيمه و تودا په رده و بهر به ست هه يه، تو هه ول و كووشى خوت بده، بيگومان نيمه ش هه ول و كووشى خومان ده دين)) .

نه م نايه ته پيرۆزه نه وه ده رده خات كه زوربه ي نه وانه ي كه پرويان له قورئانى پيرۆز وهرگيپراوه ناماده نين كه گويى بو بگرن .

٢- خوبه گه وره دانان و لوت به رزى له بهرام بهر گويگرتن بو قورئانى پيرۆز:

خوبه گه وره زانين و لوت به رزى و فيز كردن له ئاست قورئانى پيرۆز، يه كيكه له تاوانه گه وره كان و خاوه نه كه ي دوو چارى سزايه كى به نيش و سه رنه نجاميكي خراپ ده كات، خوداى گه وره ش له باسى نه و جوړه كه سانه دا هه ميشه پشتيگرتنى نه وانى به سزايه كى تونده وه لكاندووه . چونكه نه وان

گوئیستی نایه ته کان ده بن، به لام خویان به گه وره تر ده زانن له وهی که شوین که وهی نایه ته کان بین.

خودای گه وره ده فه رموویت: ﴿ وَإِذَا نُنْتَلَىٰ عَلَيْهِ ءَايَتُنَا وَلَّىٰ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا كَأَنَّ فِي أُذُنَيْهِ وَقْرًا فَبَسَّرَهُ بَعْدَآبِ أَلْمِيمِ ﴾ [لقمان: ٧] واته: ((هه کاتیکیش نایه ته کانی ئیمه ی به سه ردا ده خوینریتته وه، فیز ده کات و فوو ده کاته خوی و پشت هه لده کات، هه روه ک نه بییستییت، هه روه ک له گویدا قورسی و گرانیی هه بییت، که وابوو مژده بده به و جوړه که سانه به وهی سزای به ئیش چاوه رپیا نه (!) .

هه روه ها خودای گه وره ده فه رموویت: ﴿ وَبَلِّغْ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٧﴾ سَمِعْ ءَايَتِ اللَّهِ تَتْلَىٰ عَلَيْهِ ثُمَّ بَصُرٌ مُّسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَشَّرَهُ بِعَذَابِ أَلِيمٍ ﴾ [الجاثية: ٧ - ٨] واته: ((هاوار و قوربه سه ری و ره نه چه رپوی ته نها بو هه موو نه و که سانه ی که زور دروزن و بوختانچی و تاوانبارن . هه یانه گوی ده گریت بو نایه ته کانی خوا کاتیک به سه ریدا ده خوینریتته وه، له وه دوا سوور ده بییت له سه ربی باوه ری و خوی به زل ده زانیت، هه روه ک نه بییستییت، جا مژده ی سزاو نازاریکی به ئیش بده به و جوړه که سانه (!) .

٢- فه رمان کردن بو گوی نه گرتن له قورنانی پیروز:

نه م جوړه یان له دیارترین شیوازه کانی هه جری گوینگرتن له قورنانی پیروزه، دیاره نه م شیوازه له لایه ن بی باوه رانه وه نه نجام ده رییت، به وهی که ناموژگاری شوینکه وتوانی خویان ده که ن که به هیج جوړیک گوی له قورنانی پیروز نه گرن، چونکه نه وان باش ده زانن که گوینگرتن له قورنانی پیروز کاریگه ریه کی زور له سه ر دله کان دروست ده کات و به ره و هیدا یه ت و رووناکیان ده بات. خودای گه وره ده فه رموویت: ﴿ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا سَمْعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴾ [فصلت: ٢٦] واته: ((بی باوه ران ده یانوت: گوی مه گرن بو نه م قورنانه و بی که ن به گانه و هه را و هوریا (له م سه رده مه دا نه و را که یاننده ی به ده ست ناحه زانه وه یه نه و رپله ده بینییت) بو نه وهی ئیوه زال بین و بیبه نه وه) .

٤- بیزار بوون و دلته نگ بوون به گوینگرتن له قورنانی پیروز:

نه مه شیان شیوازیکه له شیوازه کانی هه جری گوینگرتن له قورنانی پیروز، به وهی هه ندیک که س که گوئیستی قورنانی پیروز ده بن ره نگ و رووخساریان گرژ و مون ده بییت دل و ده روونی خه م

دایده گریت، خودای گه وره ده فهرموویت: ﴿وَإِذَا نُتِلَىٰ عَلَيْهِمْ ءآيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ ءآيَاتِنَا قُلْ أَفَأَنْتُمْ بِشِرِّ مَن ذَلِكُمُ النَّارُ وَعَدَّهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَسَّ الْأَمِيرُ﴾ [الحج: ٧٢] واته: ((كاتیک که نایه ته کانی نیمه بهروونی و ناشکرای بی سهریاندا ده خوینریته وه، له رووخساری نه وانهدا که بی باوه رن بیزاری و تالی و گرزی به دی ده که بیت، به جوریک خه ریکه هیرش به رنه سهر نه وانهدی که نایه ته کانی نیمه یان به سهردا ده خویننه وه، بییان بلی: نایا هه وائتان بده می به خراپتر له و کینه و بوغزه تان؟! نه ویش ناگری دوزه خه!! که خوی گه وره به نیی داوه به وانهدی که بی باوه رن پیی، نای که سهره نجام و چاره نووسیکی خراپه)).

٥- گائته کردن به گوینگرتن له قورنانی پیروز:

مروفی باوه ردار نه گه رچی گوی بو قورنانی پیروزی نه گریت، به لام هه رگیز جورنه تی نه وه ناکات که گائته به قورنانی پیروز بکات، به لام بی باوه ران و هاوبه ش پهیدا کاران هه می شه له ناست قورنانی پیروزدا لوت به رز و به فیزبوون و پشتیان تیده کرد، له گه ل نه وه شدا کاتیک نایه ته کانی قورنانیان به سهردا بخویندریته وه گائته ی پی ده کهن، خودای گه وره ده فهرموویت: ﴿وَإِذَا نُتِلَىٰ عَلَيْهِمْ ءآيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ [الأنفال: ٣١] واته: ((كاتیکیش نایه ت و فهرمانه کانی نیمه به سهر بی باوه راندا ده خوینریته وه، نه وه ده نیی: به راستی نیمه بیستمان و نه گه ر بمانویستایه نه وه وینه ی نه وه مان ده گوت!!، نه م بابه تانه جگه له داستانی پیشینان شتیکی تر نیه!!)).

٦- بق داگرتن به رامبه ر به قورنانی و قورنانی خوین:

نه مه ش یه کیکی تره له شیوازه کانی هه جری گوینگرتن له قورنانی پیروز، نه م شیوازه ش لای بی باوه ران به روون و ناشکرای ههستی پییده کریت، نه م شیوازه له سهرده می پیغه مبه ری نازیمان (ﷺ) زور بلاو بووه، بویه هه ر کاتیک بی باوه ران گوینیستی قورنانی پیروز بوونایه له ده می پیروزی پیغه مبه ره وه ده یانوت: نه مه شیته یا خود جادووگه ره یان شاعیره، خودای گه وره ده فهرموویت: ﴿وَإِن يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَرِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ﴾ القلم: ٥١ واته: ((نه ی پیغه مبه ر (ﷺ) به راستی نه وانهدی که بی باوه ر بوون کاتیک که گوینیان له قورنانی ده بیته نزیکه به چاویان هه لت دیرن، ده نیی: نه م پیغه مبه ره دهستی لی وه شینراوه)).

ههروهه به کهم سهیرکردنی قورنانی پیروژ و فهرامۆش کردنی وشهکان و خۆ بی ناگاکردن له کاتی گوپیست بوونی و دل پی توند بوون ... گشت نهمانهش شیوازن له شیوازمکانی هه جری گوپیگرتن له قورنانی پیروژ.

نه م شیوازانهی باسماں کردن زیاتر په یوهستن به بی باوهپان و هاوبهش بریاردهران، به لام نهوهی په یوهستن به موسلمان و باوهپداران زیاتر خوی له گوپیگرتن بو گورانی و موسیقا و شیعری هه لگری واتا و مه بهستی خراپ و هه ندیک شتی تری بی مانا ده بینیته وه .

ههروهه خۆسه رقالم کردن به شتیکی دیکه له کاتی گوپیگرتن بو قورنانی پیروژ و زۆرقسه کردن و سهیرکردنی شتیکی دیکه هاوکات له گه ل گوپیگرتن بو قورنان، نه مانهش چه ند شیوازیکی ترن که لای موسلمانان دیار و بهربلاون .

چوارهم: چهند نمونه يهك له گويگرتن له قورئانى پيروژ

١- گويگرتنى فريشته كان له قورئانى پيروژ:

فريشته كان زور چهز به گويگرتن له قورئانى پيروژ دهكهن، به شدارى له ههر كۆر و مه جليسيكدا دهكهن كه قورئانى پيروژى تيدا بخويندرييت، ههروهها له نويزى به يانى دا دادبهزنده سهرزدوى بو

گويگرتن لى و له مائه كانى خودادا كۆده بنه وه، خوداي گه و ره ده فهرموويت: ﴿ اَقْرَأِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ

الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴾ [الإسراء: ٧٨] واته:

((لهى پينغه مبهري (ﷺ)، نهى نيماندار) نويز نه نجام بده كاتيك خور نيودي ناسمان به جى

دههليلت (نامازهيه بو نويزى نيوهروو عه سر) له تاريكى شه ويشدا نويزى (مه شريب و عيشا)

نه نجام بده، نويزى به يانينيش (كه زور قورئانى تيدا دهخويندرييت فهراموشى نه كه) به راستى

قورئان خویندنى نويزى به يانى دهبيندرييت (له لايهن فريشته كانيشه وه) ((١))

- گويگرتنى فريشته كان له هاوه لان (خودا لىيان رازى بيت):

- ((عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ (رضي الله عنه): أَنَّ أُسَيْدَ بْنَ حُضَيْرٍ (رضي الله عنه) بَيْنَمَا هُوَ لَيْلَةً يَقْرَأُ فِي

مَرْبِدِهِ إِذْ جَاءَتْ فَرَسُهُ، فَقَرَأَ ثُمَّ جَاءَتْ أُخْرَى، فَقَرَأَ ثُمَّ جَاءَتْ أَيْضًا، قَالَ أُسَيْدٌ: فَخَشِيتُ أَنْ تَطَأَ يَحْيَى

فَقَمْتُ إِلَيْهَا، فَإِذَا مِثْلُ الظِّلَّةِ فَوْقَ رَأْسِي فِيهَا أَمْثَالُ السُّرُجِ، عَرَجَتْ فِي الْجَوْ حَتَّى مَا أَرَاهَا، قَالَ:

فَعَدَوْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، بَيْنَمَا أَنَا الْبَارِحَةَ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ أَقْرَأُ فِي مَرْبِدِي

إِذْ جَاءَتْ فَرَسِي، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (اقْرَأْ ابْنَ حُضَيْرٍ). قَالَ: فَقَرَأْتُ ثُمَّ جَاءَتْ أَيْضًا. فَقَالَ

رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) (اقْرَأْ ابْنَ حُضَيْرٍ). قَالَ: فَقَرَأْتُ ثُمَّ جَاءَتْ أَيْضًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (اقْرَأْ ابْنَ

حُضَيْرٍ). قَالَ: فَأَنْصَرَفْتُ، وَكَانَ يَحْيَى قَرِيبًا مِنْهَا خَشِيتُ أَنْ تَطَأَهُ، فَرَأَيْتُ مِثْلَ الظِّلَّةِ فِيهَا أَمْثَالُ السُّرُجِ،

عَرَجَتْ فِي الْجَوْ حَتَّى مَا أَرَاهَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (تِلْكَ الْمَلَائِكَةُ كَانَتْ تَسْتَمِعُ لَكَ، وَلَوْ قَرَأْتَ

لَأَصْبَحْتَ يَرَاهَا النَّاسُ مَا تَسْتَتِرُ مِنْهُمْ)) واته: ((أبو سعيد الخدري) (خوای لى رازى بيت) دهلى:

(أسيدى كورى (حضير) (خوای لى رازى بيت) شهويك له باخه كهيدا خهريكى قورئان خویندنه وه

بوو نه سه په كهى كه وته سمكولان، ديسانه وه دهستی كرده وه به خویندنه وهى، نه سپه كهش دهستی

(١) پينغه مبهري خودا (ﷺ) سه بارهت به نويزى به يانى و كۆبونه وهى فريشته كان له و نويزدهدا بوگويگرتن و

بينينى نويز خوینان ده فهرموويت: ((فَضَّلْ صَلَاةَ الْجُمُعِ عَلَى صَلَاةِ الْوَاحِدِ خَمْسَ وَعِشْرُونَ، وَتَجْتَمِعُ مَلَائِكَةُ اللَّيْلِ

وَمَلَائِكَةُ النَّهَارِ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ)) واته: ((نويزى جه ماعت بيست و پينج نه وه ندهدى نويزى يه كيكتان به تاك

خيري زياتره، ههروهها فريشته شه و روژ له نويزى به يانيدا كۆده بنه وه) .

کردهوه به سمکۆلان، (أسید) ده‌ئێ: ترسام له‌وهی که (یحیی) بشیلیت و پانی بکاته‌وه منیش هه‌ستام به‌لایه‌وه، کاتی ته‌ماشای ده‌که‌م شتیکی وه‌ک په‌له هه‌ور به‌سه‌ر سه‌رمه‌وه‌یه، شتیکی له‌ناوایه وه‌ک چرخان، هه‌کشا به‌ناسمانا هه‌تا له‌به‌رچاوم ون بوو، ده‌ئێ: به‌یانی زوو چوووه خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) پیغم ووت: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا، له‌کاتی‌که‌دا من نه‌مشه‌وه له‌ نیوه شه‌ودا له‌باخه‌که‌دا قورنانه‌م ده‌خویند ئه‌سپه‌که‌م که‌وته سمکۆلان، پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رمووی: (بخوینه کوری (حزیر)). ده‌ئێ: ده‌ستم کرده‌وه به‌ خویندنه‌وه هه‌م‌دیسان که‌وته‌وه سمکۆلان، پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رمووی: (بخوینه کوری (حزیر)). ده‌ئێ: خویندنه‌وه هه‌م‌دیسان که‌وته‌وه سمکۆلان، پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رمووی: (بخوینه کوری (حزیر)). ده‌ئێ: منیش ده‌ستم هه‌نگرت، (یحیی) لێیه‌وه نزیک بوو ترسام بشیلیت و پانی بکاته‌وه، شتیکم بینی وه‌ک په‌له هه‌ور شتیکی وه‌ک چرخانی تیدا‌بوو، به‌ناسمانا هه‌کشا هه‌تا له‌به‌رچاوم ون بوو، پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رمووی: (ئه‌وه فریشته بوون گوێیان لێگرتبویت، نه‌گه‌ر به‌رده‌وام بوویتایه، بو به‌یانی خه‌لکی ئه‌وه فریشتانه‌یان ده‌بینی و لیبیان نه‌ده‌شارایه‌وه)).

- گوێگرتنی فریشته‌کان له هه‌ر که‌سیک که قورنان بخوینت :

پیغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) ده‌فه‌رموویت: ((مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ، يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ، وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ، إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ، وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ وَالْحَقَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ، وَمَنْ بَطَأَ بِهِ عَمَلُهُ، لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ)) واته: ((هه‌ر کومه‌لێک کۆبینه‌وه له‌ مائیک له‌ مائه‌کانی خوا و قورنان بخویننه‌وه و موتالای بکه‌ن و لیبی وردبینه‌وه، ئه‌وا بێگومان دل نارامی داده‌به‌زیت و به‌سه‌ریانداو، په‌حمه‌ت و به‌زه‌یی دایان ده‌پوشیت و، فریشته‌کان چوارده‌وریان ده‌گرن و، خوی گه‌وره‌ش باسیان ده‌کات لای نه‌وانه‌ی که‌لای ئه‌ون، هه‌ر که‌سیک کاروکرده‌وه‌ی ناته‌واو بیت ئه‌وا بێگومان نه‌سه‌ب و بنه‌مائه و په‌چه‌له‌ک فریای ناکه‌ویت)).

٢- گوێگرتنی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) له هه‌وه‌لان (خودا لیبیان پازی بیت) :

ئه‌گه‌رچی قورنانی پیروز بو سهر پیغه‌مبه‌ری نازیزمان (ﷺ) دابه‌زیوه و، ته‌واوی قورنانی له‌ سینگی پیروزی ئه‌ودا‌بووه، به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا پیغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) زور جارێان هه‌زی کردووه که له‌ خه‌یری خوی گوێبێستی قورنان ببیت.

- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (اقْرَأْ عَلَيَّ الْقُرْآنَ). قَالَ: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَقْرَأُ عَلَيْكَ وَعَلَيْكَ أَنْزَلَ؟ قَالَ: (إِنِّي أَشْتَهِي أَنْ أَسْمَعَهُ مِنْ غَيْرِي). فَقَرَأْتُ (النِّسَاءَ) حَتَّى إِذَا بَلَغْتُ: ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ [النِّسَاءَ]:

٤١ [رَفَعْتُ رَأْسِي، أَوْ غَمَزَنِي رَجُلٌ إِلَىٰ جَنْبِي، فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَرَأَيْتُ دُمُوعَهُ تَسِيلُ. وَاتِهِ: ((عبداللله ى كورى (مسعود) (خوای لى رازى بيت) ده لى: پيغه مبهرى خوا (ﷺ) پيى فهرمووم: (قورئانم بو بخوينه) ده لى: وتم: نهى پيغه مبهرى خوا قورئان بو تو بخوينم كه بو تو دابه زيووه؟ فهرمووى: (من ههز ده كه م له غه يري خو مه وه گويم لى بيت) منيش (النساء) م خويند، هه تا كه يشتمه: ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ هَؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ [النساء: ٤١] سه رم هه لبرى يا پياويك له لاهمه وه نامارهى كردم سه رم هه لبرى ده بينم چاوه كانى فرميسكى ليهه لنيشتووه)) .

- ((عَنْ أَبِي بُرْدَةَ، عَنْ أَبِي مُوسَى، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) لِأَبِي مُوسَى: «لَوْ رَأَيْتَنِي وَأَنَا أَسْتَمِعُ لِقِرَاءَتِكَ الْبَارِحَةَ، لَقَدْ أُوتِيتَ مِزْمَارًا مِنْ مَزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ»))، واته: ((أبو برده) له (أبو موسى) ده وه (خوای لى رازى بيت) ده لى: پيغه مبهرى خوا (ﷺ) به (أبو موسى) ى فهرمووم: (خوزگه شهوى رابردوو ده تبينى كه چون گويم بو خويندنه وه كه ت را گرتبوو، به راستى تو ده نكيك له ده نكه كانى بنه ماله ى (داود) ت پيدراوه (بنه ماله ى داود به ده نكي خوشى به ناوبانگن)) .

٣- گوینگرتنى پيغه مبهر (ﷺ) له جبريل (عليه السلام) :

- ((عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) أَجْوَدَ النَّاسِ بِالْخَيْرِ، وَكَانَ أَجْوَدَ مَا يَكُونُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ إِنَّ جَبْرِيْلَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) كَانَ يَلْقَاهُ، فِي كُلِّ سَنَةٍ، فِي رَمَضَانَ حَتَّىٰ يَنْسَلِخَ، فَيَعْرِضُ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) الْقُرْآنَ، فَإِذَا لَقِيَهُ جَبْرِيْلُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) أَجْوَدَ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ»))، واته: ((ابن عباس) (خوای لى رازى بيت) ده لى: پيغه مبهرى خوا (ﷺ) سه خيترين كه س بوو بو به خشنده ى، سه خيترين كاتى له مانگى رهمه زاندا بوو، به راستى جبريل (سه لامى خوای لى بيت) هه موو سائيك له رهمه زاندا تا ته واو ده بوو ده هات و، پيغه مبهر (ﷺ) قورئانى ناراسته ده كرد كاتى جبريل پيى ده گه ى پيغه مبهر (ﷺ) له بايه كى خيراو به رده وام سه خيتر بوو)) .

٤- گوینگرتنى هاوبهش برياردمران و بى باومران له قورئانى پيروژ:

ته نها پيغه مبهرى خودا و هاوه لانى نه بوون كه گوبيان بو قورئانى پيروژ ده گرت، به لكو نه وه ى سه يره بى باوه رانيش گوبيان لى راگرتووه و پى كاريگه ر بوونه و به ره وانبيژى و به هيژى وشه و واتاكانى سه رسام بوونه . نه مانه ى خواره وه چه ند نموونه يه كن سه باره ت به و باسه :

- گوینگرتنی سه رانی قورهیش له قورنانی پیروز :

له سیره ی "ابن هشام" و (دلایل النبوه) ی پیشهوا "بهیههقی" دا هاتوووه که سی له پیلوانی قورهیش تا بهردهبهیان گوئیان له قورنان خویندنی پیغه مبهری خودا راگرتوووه نه مهش دهقه که یه تی: ((أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ بْنَ حَرْبٍ، وَأَبَا جَهْلَ بْنَ هِشَامٍ، وَالْأَخْنَسَ بْنَ شَرِيْقٍ بْنَ عَمْرٍو بْنَ وَهْبِ الثَّقَفِيِّ، حَلِيفَ بَنِي زُهْرَةَ، خَرَجُوا لَيْلَةَ لَيْسْتَمِعُوا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَهُوَ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ فِي بَيْتِهِ، فَأَخَذَ كُلُّ رَجُلٍ مِنْهُمْ مَجْلِسًا يَسْتَمِعُ فِيهِ، وَكُلٌّ لَا يَعْلَمُ بِمَكَانِ صَاحِبِهِ، فَبَاتُوا يَسْتَمِعُونَ لَهُ، حَتَّى إِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ تَفَرَّقُوا. فَجَمَعَهُمُ الطَّرِيقُ، فَتَلَاوَمُوا، وَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: لَا تَعُودُوا، فَلَوْ رَأَيْتُمْ بَعْضُ سَفَهَائِكُمْ لَأَوْقَعْتُمْ فِي نَفْسِهِ شَيْئًا، ثُمَّ انصَرَفُوا. حَتَّى إِذَا كَانَتْ اللَّيْلَةُ الثَّانِيَةَ، عَادَ كُلُّ رَجُلٍ مِنْهُمْ إِلَى مَجْلِسِهِ، فَبَاتُوا يَسْتَمِعُونَ لَهُ، حَتَّى إِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ تَفَرَّقُوا، فَجَمَعَهُمُ الطَّرِيقُ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ مِثْلَ مَا قَالُوا أَوَّلَ مَرَّةٍ، ثُمَّ انصَرَفُوا. حَتَّى إِذَا كَانَتْ اللَّيْلَةُ الثَّلَاثَةَ أَخَذَ كُلُّ رَجُلٍ مِنْهُمْ مَجْلِسَهُ، فَبَاتُوا يَسْتَمِعُونَ لَهُ، حَتَّى إِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ تَفَرَّقُوا، فَجَمَعَهُمُ الطَّرِيقُ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: لَا نَبْرَحُ حَتَّى نَتَعَاهَدَ أَلَّا نَعُودَ: فَتَعَاهَدُوا عَلَى ذَلِكَ، ثُمَّ تَفَرَّقُوا.....)) واته: ((شه ویکیان هه ریه که له نه بو جهل و نه بو سوفیان پیش موسلمان بوونی و نه خنه سی کوری شه ریق له مائی خویمان هه وه به نهینی هه ستان و هاتن به ره و مائی پیغه مبهری خودا (صلی الله علیه و آله) بو نه وهی هه ریه که یان به نهینی هه وه گوی له قورنان خویندنی پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه و آله) بگرن که له و کاته دا نویژی ده کرد. بی نه وهی که سیان به وهی تریان بزانیت.

نهم سی پیاوهی قورهیش تا بهردهبهیان وه کو پاسه وان هه ریه که یان له سوچیکدا و دستابوون و گوئیان گرتبوو، به یانی له کاتی گه رانه وه یاندا لیک ناشکرابوون و به یه ک گه یشتن و که وتنه سه رزه نشت کردنی یه کتری و بریاریاندا که جاریکیتر کاری وا نه کهن، چونکه نه گهر خه لکی به مه بزانی ده چنه لای پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه و آله) و موسلمان دهن، نیدی له یه کتری جیا بوونه وه و چوونه وه ماله وه.

کاتی که شه و دا هاته وه هه ریه که یان وای ده زانی ده سه لاتی به سه ر خویدا نییه و قاچه کانی ده بیهن به ریوه، به ره و شوینه که ی دوینی شه ویان، بویه نه و شه وهش به هه مان شیوه گوئیان گرت و به یانی دووباره به یه ک گه یشتنه وه و که وتنه وه ره خنه گرتن و تانه و ته شه ردان له یه کتری .
به م جو ره سی شه و گوئیان گرت و له به یانی سیههم شه ودا گه یشتنه وه به یه ک و سویندیان بو یه کتری خوارد و په یمانیاندا که جاریکیتر شتی وا نه که نه وه. جا دوای نهم سی شه وه که گوئیان له

قورنات گرت نه خنهس چوو له لاي نه بو جههل و پيى گووت: نه بول چه كه م راو و بوچوونت چيه به رامبه ره نه وهى كه له شه وانهدا له موچه مه ده مان بيست ؟

نه بو جههل له وه لامدا گووتى: بوچوونم چيه؟ چيم بيست؟ نيمه و به رهى (عبدالمناف) پيشبركي مان ده كرد له گه وره يى و ريزدا، نه وان ميوانداريان ده كرد نيمه ش ده مان كرد، يارمه تى هه ژار و ليقه و ماوانيان ده دا و نيمه ش يارمه تيمان ده دان، شتيان ده به خشى و شتمان ده به خشى ... تا نه وان گه يشتنه نه وهى پيغه مبهريان هه يه و سروشيان له لايه ن خواوه بو ديته، نيمه نازانين چون به وه بگه ين و له مه دا پييان بگه ينه وه ! به خوا هيج كاتي ك باوه رى پي ناهينين و شويني ناكه وين و به راستى نازانين . ئيدي نه خنه س له لاي هه ستا و جيى هيشت)) .

پيشه وا "به يه ه قى" (ره حمه تى خوداي لى بيت) له كتيبه كه يدا (دلائل النبوة) ده ليته: ((به لام خو به زل زانين و خوشه ويستى مال و سامان ريگر بوو له به رده م باوه ر هينانين)). په روه ردگارى

مه زن نامازه به وه هۆكاره ده كات و ده فه رموو يت: ﴿ وَقَالُوا لَوْلَا نَزَّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِّنَ الْقَرَبِيِّينَ

عَظِيمٍ ﴾ [الزخرف: 31] واته: ((جگه له وهى ده يان ووت قورنات جادووه، بيانوو به كه تريان گرت و ووتيان: بوچى نه م قورنانه بو پياويكى گه وره ي ده و له مه ندى نه م دووشاره مه ككه و تانيه نه هاته خوار؟ بوچى خوا (وه ليدي كورى موغيره) ي مه ككه ييو (عوروه ي كورى مه سعود) ي (سه قه فيى) له تانيه فا نه كرد به په يامبه ر؟ كه خواوه نى سه روه ت و سامانن! دياره ته رازووى هه موو چه قيقه تي ك لاي جاهيليه ت گه وره يى و سه روه ت و دارايى و هي ز و ده سه لاته !)).

- گوینگرتنی جو به ییری کوری موعیم له قورنانی پیرۆز بهر له موسلمان بوونی :

((عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ

بِالطُّورِ، زَادَ سَفِيَانُ: فَلَمَّا بَلَغَ هَذِهِ الْآيَةَ ﴿ أَمْ خَلِقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴾ (36) أَمْ عِنْدَهُمْ

خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصْطَبِرُونَ ﴾ [الطور: 36 - 37] كَادَ قَلْبِي أَنْ يَطِيرَ. (في رواية): فَذَلِكَ أَوَّلُ مَا

وَقَرَّ الْإِيْمَانُ فِي قَلْبِي)) واته: ((له جو به ييري كورى موعيمه وه (خوا ليى رازى بيت) ده ليته:

(به ره له وهى موسلمان به م) گويم له پيغه مبهري خودا له نويزى مه غرييدا سو رده تى (الطور) ي

ده خو يند، جا كاتي ك گه يشته نه وه نايه ته ي كه خوداي گه وره ده فه رموو يت: (يان نه وه بى باوه رانه

ناسمانه كان و زه ويان دروست كر دووه؟ نه خير نه وان هه ر دنيا نابن. يان نه وه يه كه نجينه ي رزق و

رؤزيه كانى په روه ردگارى تو يان به ده سته؟! يان نه وه يه ده سه لاتي ان بى سنووره؟ (تا ناوا بو يرن

له خوا یاخی بن ؟) خه ریک بوو دلم بفریت له خوشی دهنگی پیغه مبهه و جوانی و رهوانبیرتی قورنان.

له روابه تیکی تردا: (نه مه یه که مجار بوو نیمان له دلمدا جیکیر بوو).

- ((عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: «أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) سَجَدَ بِالنَّجْمِ، وَسَجَدَ مَعَهُ الْمُسْلِمُونَ وَالْمَشْرُكُونَ وَالْجِنُّ وَالْإِنْسُ»)) واته: ((له ابن عه باسه وه (خوا لی رازی بییت) ده لیت: پیغه مبهه ری خودا (ﷺ) له سوهرتی (النجم) دا سوژدهی برد، له گهل نه ویشدا موسلمانان و بی باوه ران و جنوکه و مرفوکه کان سوژدهیان برد).

ههروه ها چه ندان نمونهی تر وهك: (گوینگرتنی ژنانی قوره دیش له قورنانی پیروز، گوینگرتنی وه لیدی کوری موغه ییره و، گوینگرتنی عوتبهی کوری ره بیعه، گوینگرتنی توفه یلی کوری عه مر... گشت نه مانه له په رتووکه کانی سیره ناماژه یان پی کراوه).

ه- گوینگرتنی جنوکه کان له قورنانی پیروز:

چه ند به لگه یهك له قورنانی پیروز و فه رموووه پیروزه کانی پیغه مبهه (ﷺ) ههن، که به لگه یی روون ناشکران له سهه نه وهی که جنوکه گوینان له قورنانی پیروز گرتوووه و به گوینبیست بوونی کاریگهه بوونه، ته نانه ت گه یشتوته نه وهی که باوه ره به په یامی خودا و پیغه مبهه ره که ی بهینن.

- خودای گه ووه ده فه رموویت: ﴿ قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ۝١﴾

به دی ای الرشد فامنا به وكن شرك ربنا احدا ﴿ [الجن: ۱ - ۲] واته: ((نه ی محمد (ﷺ) پینان بلی: وهی و نیگام پیرا گه یه نه راوه که به راستی دهسته یهك له په ریان گوینان گرتوووه بو خویندنه وهی قورنان و جا که ته واو بووه وتویانه: به راستی نیمه خویندنه وه یه کی سهه رسورهینه ره مان بیست.

هیدایهت ده دات بو ریازی ژیری و تیگه یشتن، نیمهش باوه رمان پی کردو هه رگیز که س ناکه یینه شه ریک و هاوه ل بو په روه رده گارمان).

- ((عَنْ مَعْنٍ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي، قَالَ: سَأَلْتُ مَسْرُوقًا: مَنْ آذَنَ النَّبِيَّ (ﷺ) بِالْجِنِّ لَيْلَةَ اسْتَمَعُوا الْقُرْآنَ؟ فَقَالَ: حَدَّثَنِي أَبُوكَ يَعْنِي ابْنَ مَسْعُودٍ أَنَّهُ آذَنَتْهُ بِهِمْ شَجْرَةٌ)) . واته: ((معن) ده لی: که له باوکه بیستوووه ده یووت: په رسیارم له (مسروق) کرد: کی پیغه مبهه ری (ﷺ) ناگادار کرده وه به جنوکه کان، نه و شه وهی گوینان له قورنان گرتبووه، وتی: باوکت قسه ی بو کردم - ده به سستی (ابن مسعود) (خوا لی رازی بییت) - دره ختیک ناگاداری کرد).

- ((عَنْ جَابِرٍ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) عَلَى أَصْحَابِهِ، فَقَرَأَ عَلَيْهِمْ سُورَةَ الرَّحْمَنِ، مِنْ أَوَّلِهَا إِلَى آخِرِهَا، فَسَكَتُوا، فَقَالَ: لَقَدْ قَرَأْتُهَا عَلَى الْجِنِّ لَيْلَةَ الْجِنِّ فَكَانُوا أَحْسَنَ مَرْدُودًا، مِنْكُمْ كُنْتُ كُلَّمَا أَتَيْتُ عَلَى قَوْلِهِ (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) قَالُوا لَا بِشَيْءٍ مِنْ نِعْمِكَ رَبَّنَا نَكْذِبُ، فَلَكَ الْحَمْدُ)) واته ((جابر (خوا لیبی رازی بیټ) ده لیبټ: پیغه مبهرى خودا (ﷺ) له گه ل هاوه لانی چووه دهره وه، دواتر سورته تى (الرحمن) ی بو خویندن له سهره تاوه تا کوټایى، نه وانیش بی دهنګ بوو بوون، پیغه مبهرى خودا (ﷺ) فه رمووی: من له شهوى جنوکه دا (واته نهو شهوى که پیغه مبهرى قورنانى بو جنوکه خویندوته وه) نهو سورته تم له سهر جنوکه کان خوینده وه نه وان زور باشر له نیوه وه لامیان دده بایه وه، ههر جاریک (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) خویند بایه وه، نه وان دهیان ووت: نه خیر خودایه هیج کام نیعمه ته کانت به درو نازانین و، سوپاس و ستایش ههر بوټو)) .

"ابن کثیر" (په حمه تى خودای لی بیټ) ده لیبټ: ((بویه پیغه مبهرى خودا (ﷺ) نه م سورته تى خویندوته وه (سورته تى الرحمن) چونکه نهو سورته مروف و جنوکه کان دده وینیت و باسی په یمان و ههر شه کانی خویان بو ده کات و هه روه ها باسی نیعمه ته کانی به هه شت بو ههر دوولا ده کات) .

٦- گاریگه ر بوونى نه صرانیه کان کاتى گوئیستی قورنانى پيروژ بوون:

خودای گه وره ده فه رموویت: ﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ ءَامَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُم مَّوَدَّةً لِلَّذِينَ ءَامَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِي ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَيْسِيَّةٌ وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٢﴾ وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَى أَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا ءَأَمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨٣﴾ وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبَّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٨٤﴾ فَاتَّبَعَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿المائدة: ٨٢ - ٨٥﴾ واته:

((سویند به خوا ده بینیت و ده ستت ده که ویت سهر سه خترینى خه لک له دوزمنایه تیدا به رامبه ر به وانهى که باوه ریان هیناوه، جوله که ن و نه وانهى که هاوه لیان بو خوا داناه و سویند بیټ ده بینیت و ده ستت ده که ویت نزیکترینیان له سوز و خوشه ویستی بو نه وانهى که باوه ریان هیناوه نه وانهن که دهیانوت: به راستى نیمه نه صرانین، نه وهش له بهر نه وهیه به راستى هه ندیک له وان فه شهی دیندارن و هه ندیکیشیان گوشه گیرو که سانی خوا په رستن و بیگومان نه وان خو به گه وره دانانین. (نه وانهیان که به شوین راستیدا ده گه رین) ههر کاتیک گوئیان له قورنای ده وه که بو

پیغه مبهەر (ﷺ) دابه زیووه، ده بینیت چاوه کانیان نه سرینی خوشی هه ئده ریژیت، به هوی نهو حهق و راستیهی که ده یانناسی، له کاتی که ده ئین: پهروهردگارا ئیمه ئیمان و باوهردمان هیناوه (به ناینی نیسلام) ده توش له ریزی (پهیرهوان) و شایه ته کاندایا تومارمان بکه. چی ریمان ئیده گریت باوهردنه هینین به خواو بهوهی بومان هاتووه له حهق و راستی، هیواداریشن که پهروهردگاران بمانخاته نیو ریزی چاکان و گونجاوان بو خوا په رستی.

جا به هوی نهو گوفتاره به جیه یان پاداشتی دانه وه، بهوهی باخه کانی به هه شتیان پی ده به خشیت که چهنده ها رووبار به ژیر دره خته کانییدا دهروات، هاورئ له گه ل ژیان هه میشه یی و نه بر او ده، هه به و شیوه یه شه پاداشتی چاکه کاران).

- (ابن ابی حاتم) له (سعید) ی کوری (مسیب) و (ابی بکر) ی کوری (عبدالرحمن) و (عروه) ی کوری (زیره) هوه ده گیریته وه، ده ئیت: پیغه مبههری خوا (درودی خوی له سهر بییت) (عمر) ی کوری (امیه) ی (ضمري) بو لای (نه جاشی) رهوانه کرد و نامه یه کی پیدا، کاتی گه یشته لای (نه جاشی) نامه که ی بو خوینده وه و ئینجا (جعفر) ی کوری (ابی طالب) کۆچه رانی بانگ کرد و، پاشان قه شه و پیاوه ئاینیه کانی خویانی کۆکرده وه و داوای له (جعفر) ی کوری (ابی طالب) کرد سورته تی (مریم) یان بو بخوینیتته وه، پاش گوی بیستبوونیان بو سورته تی (مریم) چاوه کانیان هون هون فرمیسی پیدا ده هاته خواره وه. (نه جاشی) ووتی: ((نه نایه تانه ی تو خویندته وه له گه ل نه وهی که عیسا هیناویه تی هه ئقولای یه ک سهرچاوه ن)) و دواتر نایه تی: ﴿وَلْتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً ..﴾ هه تا ﴿فَاكْتَبْنَاكَ مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾ سه بارهت به وان دابه زی بوو.

- ههروه ها (ابن ابی حاتم) له (سعید) ی کوری (جبیر) هوه ده گیریته وه، ده ئیت: (نه جاشی) سی پیاو له هاوه نه نزیکه کانی نارد بو خزمه تی پیغه مبههری خوا (درودی خوی له سهر بییت)، نه ویش سورته تی (یس) ی بو خوینده وه و له ژیر کاریگه ری نایه ته کانی دا ده ستیان کرد به گریان، (نسائی) له (عبدالله) ی کوری (زبیر) هوه ده گیریته وه، ده ئیت: نه نایه ته سه بارهت به (نه جاشی) و هاوه لانی نازل بوو: ﴿وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِن

الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾ [المائدة: ۸۳].

تەوەرەى سىيەم:

دووركەوتنەوۈە و ازھىتان لە ليوردبوونەوۈە و رامانى
قورئانى پىرۆز .

ئەم تەوەرەيە دابەش دەبىت بو سەر چەند بابەتتىكى سەرەكى
كە برىتىن لە :

يەكەم: واتا و حوكم و سوودى رامانى قورئانى پىرۆز

دووەم: ھۆكارەكانى ازھىتان و چۆنيەتى رامان لە قورئانى پىرۆز

سىيەم: چەند نموونەيەك لە ووربوونەوۈە لە قورئانى پىرۆز

ته وهری سییه م:

دوورکه و تنه وه و وازهینان له لیوردبوونه وه و تیپرامانی قورنانی پیروز.

یه که م: واتا و حوکه م و سوودی تیپرامانی قورنانی پیروز (تدبر القران).

١- واتای وردبوونه وه و تیپرامان له قورنآن:

زانای پایه دار " عبدالرحمن بن ناصر السعدی " (رحمه تی خودای لی بیت) له پیناسهی (تدبر القران) دا ده ئییت: (بریتییه له وردبوونه وهی قورنآن خوین له واتا و مه بهستی نایه ته کان، ههروه ها چرکردنه وهی هزر و هۆشی له سه ریان).

ههروه ها بریتییه له تیگه یشتنی واتای وشه کان، ههروه ها بیرکردنه وه له مه بهستی نایه ته کان و په ند وه رگرتن له رووداوکان، ناماده بوونی دل له کاتی خویندنه وه دا و ملکه چبوونی ته واوی نه ندامه کانی جه سته .

که واته ده توانین بلین پامان (التدبر) بریتییه له :

* زانیی واتا و مه بهستی وشه کان .

* پامان له مه بهستی نایه ته کان .

* به شداربوونی دل و عه قیل و په ی بردنیان به تاکه تاکه ی پیت و وشه کان .

* ملکه چ بوون بو شه رمانه کان، ههروه ها به راست دانانی هه وال و گیرانه وهی رووداو ده کان .

٢- حوکه می وردبوونه وه له قورنآن:

وردبوونه وه له قورنانی پیروز و پامان له واتا و مه بهستی فه رمایشتی په روه رده گار به یه کیك له په رستشه به رزه کان داده نریت، چونکه تاکه هۆکاری تیگه یشتنی به نده کانه له وته و مه بهستی

په روه رده گار، هه ر بویه خودای بی هاوتا ده فه رموویت: ﴿ كَتَبَ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ مُبْرَكًا لِكَيْ تَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ

وَلِيَتَذَكَّرَ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴾ [ص: ٢٩] واته: ((له م قورنانه کتیبیکی پیروزه دامانه زانده وه بو لای

تو، بو نه وهی نایه ته کانی لیك بده نه وه و بی ری لی بکه نه وه و بو نه وهی خواهن بیرو هۆشه کان په ند و ناموژگاری وه ربه گرن و تیفکرن)) .

" عبدالرحمن بن ناصر السعدی " (رحمه تی خودای لی بیت) له راقهی نه و نایه ته دا ده ئییت:

(حیکمه ت له دابه زانندی قورنانی پیروز تیپرامان و لیوردبوونه وه یه، واته بو نه وه دابه زیوه تا وه کو خه لکی لیی رامینن و زانستی لیوه رگرن و نه یینی و نه حکامه کانی ناوی بزائن... له م نایه ته

هاندانه بۆنه وهى له قورئان وردببينه وه. كه نه مهش له په رسته شه گه وره كانه، بېگومان
 خويندنه وهى به رامانه وه زور باشته له خويندنه وه يه كى خيى راى بى مه به ست).
 پيشه وا "قورتوبى" (ره حمه تى خوداى لى بيت) ده ئيت: (نه و ئايه ته به لگه يه له سهر واجب يه تى
 زانىنى واتا و مه به ستى ئايه ته كان).
 ههروه ها "شيخ حه سه نى به صرىي" (ره حمه تى خوداى لى بيت) ده ئيت: (سوئند به خوا بىر كرده وه
 و وردبوونه وه (التدبر) له قورئانى پيروژ برىتى نىيه له له بهر كرده نى پىته كانى و خه تم كرده نى،
 كه سى وا هه يه ده ئيت: قورئانم هه موو خويندنه وه به ئام له كرده رو په وشتي دا رهنگ ناداته وه، يا خود
 ده ئيت: ته واوى قورئانم له به ره و ته نها پىتيكهم لىنه په راندو وه، به ئام نه گهر ماناو
 داواكارىيه كانى پشتگوى خستبى و لى وردنه بوو پىته وه، سوئند به خوا نه وكه سه هه موو قورئانى
 په راندو وه و پشتگوى خستوو وه).

۳- سووده كانى رامن له قورئانى پيروژ:

رامان و وردبوونه وه و قول بوونه وه له واتا و مه به ستى وشه و ئايه ته كانى قورئانى پيروژ چه ندىن
 سدى گرنگ به رامينه ر ده گه يه نن، كه ده بنه هوى سه رفراز بوونى له دونيا و دواړوژدا. "السعدى"
 (ره حمه تى خوداى لى بيت) ده ئيت: رامن له قورئانى پيروژ:

- ۱- كلىلى تىگه يشتنى زانست و زانىارىيه كانه، گشت چا كه كان به و هه لده هينجرىن، زانسته كانىش
 هه ر له رىگه ي نه وه وه دهرده هينرىن.
 - ۲- هه ر به تىر رامن باوه رى دلله كان زياد ده كات.
 - ۳- هه ر رامن ده بىته هوى ناسىنى په روه رده گار، هه ر به و ده زاندرىت كه خاوه نى چ پاك و
 بىگه ردىه ك و چ ناو و صىفاتىكه.
 - ۴- هه ر به وىش ده زاندرىت كه كام رىگا ده تگه يه نىته لاي په روه رىنت.
 - ۵- هه ر به رامن ده زانين كه كى دوزمنى راستيه، هه ر نه وىش تىمان ده گه يه نىت كه سه رنه نجامى
 به دواكه وتن و شوينكه وتنى نه و دوزمنه چيه.
 - ۶- چه ندىش به نده زياتر له قورئانى پيروژ رابمىنى، نه وا زياتر عه قل و ناوه زى ده كه وىته كار
 و زياتر په ي به ده ورو به رده بات و زياترىش له شته كان تىده گات و زانتر ده بىت.
- * هه روه ها يه كىك له سووده كانى ترى رامن له قورئانى پيروژ نه وه يه، كه به نده كان ده گه يه نىته
 په لى دنيايى (اليقين) كه نه مهش په يه كه هه ر كه سىك پى بى بگات، خوشبه خت و سه رفرازى هه ر
 دوو دونيا ده بىت، چونكه دنيايى گومانى دلله كان ده شواته وه و گشت كه لىنه كانى پر ده كاته وه،

جیگایهك بۆ گومان و دوودئی سه بارهت به پهروهردگار و ههوا و پرووداوهكانی قورنانی پیروز له دل و دهرونی بهندهكاندا ناهیلیتهوه. له کاتیکیدا دهبینین که چهند کهس بی باوهرن بهرامبهربه خودا و بهههرجی له قورنانی پیروزدا ههیه، ههروهها هه میسه خهریکی دروستکردنی گومانن له دل و دهرونی گه نجانی موسلماندا. بهلام تاکه شتیك که نیمه ی پاراستوووه و دامانپاریزت باوهری تهواومانه به پهروهردگاری جیهانیان و به راستدانانی هه موو نهو ههوا و پرووداوانهی که له قورنانی پیروزدا هاتوون. بیگومان نهگهر نهو بی باوهرانه بین له قورنن را بمینن نهوا دهگهن بهو دنیاییهی که نهوه په یامیکی خوداییه و هه رگیز مرۆقهکان ناتوانن هاوشیوهی نایه تیکیشی بنووسن، خودای گهوره دهفه ره موویت: ﴿ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴾ [النساء: ۸۲] واته ((ناخو نهو دوورووانه بوچی له ماناو مه بهستی قورنان وردنابنهوه که چنده وردو پر حیکمه ته، هه تا باوهر بینن. خو نه گهر له لایهن غهیری خوا بووبا بیگومان شیواوی و دژایه تییه کی زوریان - له رووی رهوانبیرژی و خوشخوانیی و ماناو مه بهسته وه - تیا بهدی نه کرد، به لام چونکه فه ره مووده ی خوییه، دهبینی له هه موو کهم و کورتیی و ناتنهواوی و دژایه تییه که به دووره)) .

* ههروهها رمان له قورنانی پیروز دیده روشترده کات، ههسته کانت ده جولینی و دلهکان ده خرۆشینی و ویزدان و ناخهکان پاک دهکاتهوه و ناسویه کی گهش به رامینه ره ده به خشیت .
* رمان له قورنانی پیروز ده بیته مایه ی دهسته که وتنی خیر و پادا شتیکی زور و نه براره .
* نارامی و هیمنی داده به زینیته سه ره بهندهکان ،
* بهنده له شهیتان ده پاریزیت .
* ده بیته هوی هیدایهت و رینمونی کردن .

* ههروهها خودای گهوره باسی خوینه ران و رامینه رانی قورنانی پیروز دهکات و فریشته کانیش دهوریان ده دن و رهحه تی خوداش دایان ده پوشیت، ههروهك پیغه مبه ره (ﷺ) دهفه ره موویت: ((مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ، يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ، وَيَتَذَكَّرُونَ بِحُكْمِهِ، إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ، وَغَشِيَتْهُمْ الرَّحْمَةُ وَخَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ، وَمَنْ بَطَأَ بِهِ عَمَلُهُ، لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ)) .
واته: ((هه ر کومه لیك کوبینه وه له مالیك له مالهکانی خوا و قورنان بخویننه وه و موتالای بکهن و لیی وردبینه وه، نهوا بیگومان دل نارامی داده به زیت و به سه ریاندان، رهحه ت و به زهیی دایان ده پوشیت و، فریشته کان چواره دهوریان ده گرن و، خوی گه ورهش باسیان دهکات لای نهوانه ی که لای

ئهون، هه ركه سيك كاروكرده وهى ناته واو بيته ئهوا بيگومان نه سهب و بنه مائه و ره چه لهك فرياي ناكه ويته)) .

ئه مانه به شيك بوون له سووده كاني رامان له قورناني پيرۆز، به راستي جيگاي داخ و هه سه رته كه بهنده نهو هه موو چاكه و گه وره بيبانه له دهست بدات و يه كييك نه بيته له رامينه راني قورناني پيرۆز. گهر تا نيستا نه مانتواني بيته يه كييك بين له رامينه ران و هه جري رامان ورد بوونه وه مان كردوو، با له م ودوا دل و چاو ويژا نمان به رامان روشن و رووناك بكه يينه وه .

دووهم: هۆكاره كاني وازهينان و چۆنيه تي راماني له قورناني پيرۆز:

يه كه م: هۆكاره كاني وازهينان له وربوونه وه و راماني قورنان:

زۆرن ئهوانه ي قورناني پيرۆز ده خوينه وه، به لام كه متر ئهوانه ي كه له واتا و مه به ستي نايه ته كاني راده ميئن و هه وئي به دهست هيناني مه به ستيان ددهن، قورناني پيرۆز ته نها بو خوينه وه دانه به زيوو، به لكو بو نه وه دابه زيوه تاوه كو بكرته به ده ستوور و ياساي ژيان، تاوه كو بيته به په يره وي مرؤقايه تي، به لام نايا ته نها به خوينه وه وه ده توانين بيكه ين به ده ستووري ژيانمان؟ نايا به بي تيگه يشتن و ورد بوونه وه ده كريت ياسا كاني وه رگرين؟ فه رمانه كان جي به جي بكه ين؟ خومان له خرا په كان به دوور بگرين؟ ... بيگومان هيج كاميك له مانه بي رامان و ورد بوونه وه نايه نه كايه وه، بويه بيويسته دله كان بكرينه وه و به نووري قورنان نه رم و روونكا بكرينه وه، چونكه به راستي هۆكاري سه ره كي له هه جري رامان و پشت كردن له وورد بوونه وه ي قورناني پيرۆز رهق بووني دله كانه. رهقبوونيك له رهقي و پته وي چاكان رهقتز و پتهوتر، هه ربويه خوداي گه وره ده فه ره موويته:

﴿ لَوْ أَرْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَشِيعًا مُّصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴾ [الحشر: ٢١] واته: ((نه گهر نه م قورنانه مان دابه زاندايه سه ركه ژو كيويك، ده تبيني ملكه چ ده بوو، وردو و خاش ده بوو، شهق و پهق ده بوو، له ترسي فه رمانى خوا، له هه بيه تي گه وره يي و ده سه لاتي خوا، ئيمه نه م نه موانه زاناي پايه بهرز " ابن تيميه " (ره حمه تي خوداي لي بيته) ده ليته: ((من لم يقرأ القرآن فقد هجره، و من قرأ القرآن، و لم يتدبر معانيه فقد هجره، و من قرأه و تدبره، و لم يعمل بما فيه فقد هجره)) واته: ((هه ركه سيك قورنان نه خوينيته وا نهوا پشتي تيكر دووه و وازي ليه يناوه، هه ركه سيكيش بيخوينيته وه و ليبي رانه ميئي و ليبي ورد نه بيته وه نهوا به راستي پشتي تيكر دووه،

هه رکه سیکیش بیخوینیته وه و لیی رامینی و کاری پینه کات نهوا پشتی تیکردوه و وازی لیهینانه وه .

دهتوانین هۆکاره کانی وازهینانی و پشت تیکردن له پامان و وردبوونه وه له قورنانی پیروز لهم چهند خالهی خواره وه کورت بکهینه وه :

1- گونا ه و تاوانکردن :

یه کیک له و سزایانه ی که مروفه کان به هوی گونا ه و تاوانه وه له دونیایدا دوو چاری دهبن، نه خوشکه وتن لاری بوون و لادانی دله کانه، بیگومان کاریگه ری تاوان و سه ری پچی کردنی پهروه ردگار راسته و خو له سه ر دلی بهنده کان رهنگ ده داته وه، ههروهک چون نه خوشیه کان له سه ر جهسته ی مروفه کان رهنگ دانه وه بیان هه یه . خودای گه و ره ده فه رموویت: ﴿ كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا

كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴾ [المطففين: ١٤] واته: ((نه خیر، وانیه (نه وه فامانه تیناگه ن و دانا چله کین) به لکو دلیان ژهنگی هیناوه و چلکی گونا ه دایپوشیوه له سه ره نجامی نه و کارو کرده وانمی که دهیان کرد)) . پیغه مبه ری خودا (ﷺ) ده فه رموویت: ((إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَخْطَأَ خَطِيئَةً نُّكِبَتْ فِي قَلْبِهِ نُكْبَةً، فَإِنْ هُوَ نَزَعَ وَاسْتَعْفَرَ وَتَابَ صُقِلَتْ، فَإِنْ عَادَ زِيدَ فِيهَا، فَإِنْ عَادَ زِيدَ فِيهَا حَتَّى تَعْلُو فِيهِ، فَهُوَ الرَّانُ الَّذِي ذَكَرَ اللَّهُ: { كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ })) واته: ((هه ره به نده یه که گونا ه کات، خیرا خالیکی رهش به دلیه وه ده نووسی، جا نه گه ر ته وه به ی کرد و په شیمان بوویه وه، نهوا لیی پاک نه بیته وه، نه گه رنا، ورده ورده زیاد نه کا تا به ته واوی دلی ژهنگ ده گریت، هه ره نه وه یه که خوا نه فه رموی: { كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ })) . زانایان ده فه رموون: هه ره نه و تاوانه یه که له دوا ی یه کانه وا له خاوه نه کانیان ده که ن که گیروده بن و مور له سه ر دله کانیان بدریت و له زانستی پهروه ردگار بی بهش بن، هه ره بویه خودای گه و ره ده فه رموویت: ﴿ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ﴾ [محمد: ٢٤] واته: ((نایا نه وانه بو له نایه ته کانی قورنان رانامینن و تینا فکرین، تا په ندو ناموژگاری لی وه رگرن؟ به لکو قوفل له سه ر دلیان دراوه و، هه ی خیریکی تیناچی، بویه ناوا گومرا و سه رگه ردان بوون)) . بویه هه رکه سیک بیه ویت له قورنانی پیروز ورد بیته وه و لیی رامینی، پیویسته خوی له تاوان کردن به دوور بگریت، به تاییه تیش نه و تاوانانه ی که گوچکه و چاو و دل و زمان تیایدا به شداری ده که ن. چونکه به کارهینانی نه م به شانیه جهسته له تاوانکردن ده بیته هوی بی به شبونیان له وه رگرتنی زانست و حهق، ههروهک خودای گه و ره ده رباره ی بی باوه ران ده فه رموویت: ﴿ وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ

كثيراً من الجن والإنس لهم قلوبٌ لا يفقهون بها ولهم أعينٌ لا يبصرون بها ولهم آذانٌ لا يسمعون بها
 أُولَئِكَ كَالْأَنْعَمِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْعَقْلُونَ ﴿ [الأعراف: ١٧٩] واته ((وه سویند به خوا
 به راستی دروستان کردوه بو دوزهخ زوریک له جنوکه و نادهمی دلیان ههیه به نام پیی تیناگهن
 (له راستی) و چاویان ههیه (ههقی) پی نابینن و گوئی یان ههیه (ههقی پی) نابیستن نهوانه
 ودهک نازهل و (چوار پی) وان بگره خراپتر و گومراترن (له نازهل) ههر نهوانهن بی ناگیان)) .
 بهئی به دنیا بییه وه تاوان و گوناه چاو دل و گوچکه و زمانی بهندهکان داده پووشیت و ناهیلی
 راستی و حهق بیینن و بییستن و بیدرکیینن .

پیشهوا "شافعی" (په حهمتی خودای لی بییت) سه بارهت به کاریگهری تاوان له سهر دل و دهر وون و
 کاریگهری له سهر له بهر کردن ده لیبت:

فَأرشدني إلى ترك المعاصي
 ونور الله لا يهدى لعاصي

شكوت إلى وكيع * سوء حفظي
 وأخبرني بأن العلم نور

واته: سكالای حالی خوم برده لای (وه كيع) كه له بهر کردن زانستم له لا خراپ بووه، نهویش
 نامۆزگاری کردم كه واز له تاوان بهینم، ههروهها پیی وتم: كه زانست نور و رووناکیه، نوری
 خوداش ناچیتته دئی تاوانباران .

لهوهی پیشووی بو مان دهرده کهوویت كه نه نجامدانی گوناه و تاوان کاریگهری راسته و خوئی ههیه
 له سهر نه بوونی رمان ورد بوونه وه له قورئانی پيرۆز .
 ٢- وازهینان له پارانه وه :

نزا و پارانه وهی چهکی باوهرداره له هه موو کارکارو کرده وه کانی ژیانی، کاتیك سهیری ژیانی
 پیغه مبهران و هاوه لآن و باوهرداران ده کهین ده بینین له گشت هه ئومه رجه کانی ژیاناندا تاکه
 شتیك په نیان بو برد بییت (پارانه وه) بووه له پهروهردگاری جیهانیان. بویه پیویسته كه باوهردار
 هه همیشه سوور بییت له سهر پارانه وه، چونکه به راستی خودای گهوره هه همیشه وه لایمی نه و به ندانه
 ده داته وه كه لیی ده پارینه وه، خودای گهوره ده فهرموویت: ﴿ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي
 قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴾ [البقرة:
 ١٨٦] واته: ((لهی محمد (صلی الله علیه و آله)) نه گهر بهنده کانم پرسیارت لی بکهن دهر باره م، نه وه من

* "وه کيع" مامۆستای پیشهوا "شافعی" بووه (په حهمتی خودا له ههر دووکیان بییت) .

نزىكم لىيانه وه، به هاناو هاوارى دوعا گويانه وه دهچم ههر كاتىك لىم بىپارینه وهو نزا بکهن، دهبا نهوانىش به دهه بانگه وازى منه وه بىن و باوهرى دامه زراو به من بهىتن، بو نه وهى رىنگاى هوشيارى و ناگايى بگرنه بهر (بو به دهسته نىنانى سه ربه رزى و سه رفرازى ههردوو جيهان) .

گرنگترىن مه رجه كانى پارانه وهش برىتىن له : (دئسوژى ونىهت پاكى، واته ته نهها داوا له خودا بکهىت و په نا بو غه يرى نه و نه بهىت، ههروهها خوت به دوور بگريهت له رووبىنى. ههروهها دنىابىت كه خوداى گه و ره وه لامت ده داته وه. به ملكه چى و خشوعه وه بىپارینه...) ههروهها گرنگترىن نه و شتانه ش كه ده بنه رىگر له بهردهم گىرا نه بوونى پارانه وه، خواردنى مالى حه رام و پوشىنى جل و بهرگى حه رامه، ههروهها سته م كردن له كه سانى تر. په له كردن له كاتى نزا كردن. گو مان هه بوون له وه لامدانه وهى خودا) .

پىغه مبهرى نازىز ده فه ره مووىت : ((مَا قَالَ عَبْدٌ قَطُّ، إِذَا أَصَابَهُ هَمٌّ أَوْ حُزْنٌ: اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ ابْنُ عَبْدِكَ ابْنُ أُمَّتِكَ، نَاصِيَتِي بِيَدِكَ، مَاضٍ فِي حُكْمِكَ، عَدْلٌ فِي قَضَائِكَ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ، سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ، أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ، أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيعَ قَلْبِي، وَنُورَ بَصَرِي، وَجَلَاءَ حُزْنِي، وَذَهَابَ هَمِّي، إِلَّا أَذْهَبَ اللَّهُ هَمَّهُ وَأَبْدَلَهُ مَكَانَ حُزْنِهِ فَرَحًا)) ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) ، يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَعَلَّمَ هَذِهِ الْكَلِمَاتِ؟، قَالَ: «أَجَلْ، يَنْبَغِي لِمَنْ سَمِعَهُنَّ أَنْ يَتَعَلَّمَهُنَّ»)) واته : ((هه ره به نده يه كه خه م په ژاره يه كه توش بىت و بلىت : خودا يه من به ندهى تو م، كورى به ندهى تو م، كورى كه نىزه كه و كويلهى تو م (واته : كورى ئافره تى كه به ندهى تو يه)، ناوچاوانم به ده ست تو يه، حوكم و برىارت به سه رمدا رابردوو، برىاره كانت به سه رمدا داد په روه رانه يه، داوات لىده كه م و لىت ده پارىمه وه به ناوه جوان و به رزه كانت، كه ناوت پى له خو ناوه يان له قورئاندا داته زان دووه، يان فىرى يه كى كه له دروست كر او هكانت كردوو، يان له زانستى په نهانى خوتدا گلت دا وه ته وه، داوات لىده كه م كه قورئانى پيرۆز بکهىته به هارى دلم، نورى سىنگم، ره وىنه رى دلته نگىم و لابه رى خه م و خه فه تم. هه ره كه سىك نه م نزا يه بكات نه وا خواى گه و ره خه م و خه فه ته كه ي ناهى لىت و بوى ده گو رىت به خو شى و كامه رانى، هاوه لان وو تىان : نهى پىغه مبه رى خودا (ﷺ) خه لكى فىرى نه م نزا يه بکهىن؟ پىغه مبه رى خوداش (ﷺ) فه ره مووى : به لى، هه ره كه سىك گو بىسىتى بوو با خه لكى ترىش فىر بكات)) .

۳- نه زانىنى زمانى عه ره بى :

نه زانىنى زمانى عه ره بىش يه كى كه له وه هوكارانهى كه ده بنه هوى وازهىنان له رامان و ورد بوونه وه له قورئانى پيرۆز، نه مه ش له دواى نه وه وه دىت كه قورئان خو ئىن زمانى عه ره بى نازانىت، به مه ش

ناتوانیت له واتا و مه بهستی نایه ته کان بگات، چونکه قورنانی پیروژ به زمانی عه ره بی دابه زیوووه، خودای گه و ره ده فه رموویت: ﴿ وَإِنَّهُ لَنَزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١١٣﴾ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١١٤﴾ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١١٤﴾ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١١٥﴾ [الشعراء: ١٩٢ - ١٩٥] واقه: ((به راستی ئه م قورنانه له لایه ن په روهر دگاری جیهانه کانه وه ره وانه کراوه. جو به ره ئیلی ئه مین (فریشته ی وه حی) دایه زان دووه. بو سهر دئی تو ئه ی محمد (ﷺ) تا بچیته ریزی ئه و که سانه وه که خه لکی بیداره که نه وه و له خه وی غه فله ت دایانده چله کین. به زمانی عه ره بی روون و ئاشکرا، یا خود به زمانیکی پاراو و شیرین و روون)) .

په یه سته موسلمانان هه ول بدن که خویان له زمانی عه ره بی شاره زا بکه ن، تا وه کو بتوانن به ئاسانی له واتا و مه بهستی نایه ته کانی قورنانی پیروژ بگه ن، چونکه بی زانینی عه ره بی ناتوانین ته نانه ت له فه رمایشته کانی په روهر دگار بگه یین، بیگومان که ئیشی تینه گه یین ناتوانین ئیی رامینین و ئیی وردبینه وه .

٤- نه خویندنه وه ی په رتووکه کانی تاییه ت به راشه ی قورنانی پیروژ:

پیشه وا " ته به ری " (ره همه تی خودای لی بیت) ده ئیت: ((من سه یرم له و که سه دیت که قورنان ده خوینیته وه و واتاکه شی نازانیت، چون چیژی ئیوه ره گریت) .
بیگومان زانینی راشه ی نایه ته کان و هۆکاری دابه زینیان و زانینی لایه نی زانستی و ره وان بیژی و ئیعه جازی وشه یی .. چیژیکی تاییه ت ده به خشن به قورنان خوین له کاتی خویندنه وه ی قورنانی پیروژدا .

به بی گه رانه وه بو په رتووکه کانی راشه ی قورنان تو ناتوانیت له قورنانی پیروژ وردبیته وه و له مانا و مه بهستی نایه ته کان بگه یت .
نمونه یه ک: " خودا له کوینه ؟ "

ره نگه زور جار ئه م پر سیاره مان روو به روو بو بیته وه، به لام له بهر دووریمان له په رتووکه کانی راشه و نه خویندنه وه بیان ره نگه حه قی خومان نه دابیت به وه لامه که ی. ئیره دا سی نایه ت ده یینینه وه سه به رت به و باسه، له دوایشدا گرنگی په رتووکه کانی راشه ت بو به دیار ده که ویت .

١- خودای گه و ره ده فه رموویت: ﴿ ءَأَمِنُمْ مَّن فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخِفَّ بِكُمْ الْأَرْضُ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١٦﴾ [الملك: ١٦]

٢- خوداى گه و ره ده فهرموويت: ﴿ وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌُ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌُ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴾ [الزخرف: ٨٤]

٣- خوداى گه و ره ده فهرموويت: ﴿ وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ﴾ [الأنعام: ٣]

سه رنج بده خوینه رى به ریز: له نایه تی به که مدا خوداى گه و ره باس له جیگای خوی ده کات که له ناسمانه. به لام له نایه تی دووهم و سییه مدا زۆرکه س وا لیکی ده داته وه که خودا له ناسمان و زهویه، یان ده لێن له هه موو شوینی که ...

به لام به گه رانه وه بو پهرتوو که کانی راقه واتای راست و دروستی نایه ته کانت بو درده که ویت که له گه ل بیرو باوهری نه هلی سونه و جه ماعت تیگگیر نابیت.

له نایه تی به که م بو ت درده که ویت که خوداى گه و ره له ناسمان و له سهر عه رشه. چونکه به زاتی خوی هه وائی نه وه ی پیداوین و ده فهرموويت: ﴿ الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ﴾ [طه: ٥] واته: ((خوای میهره بان به سهر ته ختی فه مانره وایه تی خویه وه وه ستاوه (عه رشی نه و زاته له سه رو جهوت چین ناسمانه وه یه و له و یوه سه ره په رشتی هه موو به دیه ی نراوه کان ده کات (مه به ست به م چون و سه رکه وه تنه یه بو سه ر عه رش، سه رکه وه تنی که شیواى زاتی بلندی نه و بیو، به و شیوه یه که (سه له ف) و پیشیتانمان ته فسیریان کردووه و، بی هیچ شو به اندن و لیکدانه وه و چونه ناو قولاییه وه)) .

به لام نایه تی دووهم هیچ په یوه ندی که به باس کردنی شوینی په روه ردگار نیه، به لکو باس له په رستنی په روه ردگار ده کات (له) واته: په رستراوی به حه ق، واته هه م له له ناسمان په رستراوی حه قه هه م له زهوی واتای نایه ته که ش به م شیوه یه: ((خوا هه ر نه و زاته یه که هه م له ناسماندا خوایه و په رستراوه، هه م له زه ویشدا خوایه و په رستراوه له لایه ن دانیشتوناییه وه نیتر هیچ که سیک شایسته ی په رستن نییه نه و نه بی. نه ویشه جوانکاری زانا)) .

نایه تی سییه میس باس له زانستی په روه ردگار ده کات به و واتایه ی که خوداى گه و ره زانایه به هه رچی کرده وه کان که ئاده می نه نجمیان ده دات، واتای نایه ته که ش به م شیوه یه یه: ((نه وه هه ر الله یه په رستراوه له ناسمانه کان و زه ویدا و نهینی و ناشکراتان ده زانیت، به هه موو کارو کرده وه یه کیش که ده یکه ن ناگاداره)) .

ه- ههول نه دان بو لادانى ئاسته ننگه كانى تيگه يشتن :

نهم خاله يان زياتر په يوهسته به ئاستى حز و ناره زوى مرقه كان بو تيگه يشتن له قورئانى پيرۆز، واته نه گهر ناره زوى تيگه يشتن و رامان بكات نهوا سهرجه م نهو ئاسته ننگانه تيگده شكينيت كه دينه به رده مى، به لام ههول نه دانى به نده كان بو وازه ينان له تاوان كردن، دووركه وتنه وه يان له نزا و پارانه وه، ههروه ها ههول نه دان بو خوشاره زا كردن له زمانى عه ره بى و نه خو ينده وهى په رتوو كه كانى راقه، خوى له خو يدا ئاسته ننگى كى تره له به رده م ورد بوونه وه و رامان له قورئانى پيرۆز.

دووم: چو نيه تى رامان له قورئانى پيرۆز:

دواى نه وهى كه زانيمان رامان چيه و حوكم و سو ده كانمان زانى، ههروه ها نهو هوكارانه شمان زانين كه ده بنه ريگر له به رده م ورد بوونه وه له قورئانى پيرۆز، ئيستا پيوسته نه وه بزانيه كه نايا چو ن له قورئان را بميينين؟

رامان له قورئانى پيرۆز دواى تيك شكاندن و برينى ئاسته ننگه كانى به رده مى به دوو ريگا نه نجام ده دريت، ريگايه كى زانستى و ريگايه كى كردارى (العلمي و العملي).

١- ريگا زانستيه كه: نهو ريگايه دا پيوسته موسلمان نرخ و پله و پايه و به ها و سوود و گرنگى رامان و ورد بوونه وه له قورئانى پيرۆز بزانييت.

"ابن القيم" (ره حمه تى خوداى لى بيت) له دي ريكا دا باس له گرنگى رامان ده كات و پيى وايه كه زانست له زي ر راماندايه، واته تا به رامان نه بيت ناگه يت به زانست ده لئيت:

فَتَدْبِرُ الْقُرْآنَ إِنْ رَمَتِ الْهُدَى فَالْعِلْمُ تَحْتَ تَدْبِيرِ الْقُرْآنِ

ههروه ها " ئيبراهيم الخواص" (ره حمه تى خوداى لى بيت) ده لئيت: ((چاره سهر و شيفاي ده كان پينج شتن: خو ينده وهى قورئان به رامانه وه، سك به تائى، شه ونويژ، پارانه وه له به رده يان، هاونشيني پياوچاكان)).

كه سيك له قورئانى پيرۆز رانه ميئى بى به شه له واتا و مه به ستى نايه ته كان و زانستى لى شار دراوده ته وه و دلى قوفل دراوه، خوداى گه وره ده فه رمووييت:

﴿ قُلُوبٌ أَقْفَالُهَا ﴾ [محمد: ٢٤] واته: ((ناپا نه وانه بو له نايه ته كانى قورئان رانامين و

تينافكرين، تا په ندو ناموزگارى لى وه رگرن؟ به لكو قوفل له سهر دل يان دراوه، هيچ خيريكى تيناچى، بو يه ناوا گومراو سه رگه ردان بوون)).

پیشهوا "عهلی کوری نه بو تالب" ده ئیبت: ((لَا خَيْرَ فِي عِبَادَةِ لَا عِلْمَ فِيهَا، وَلَا عِلْمَ لَا فَهْمَ فِيهِ، وَلَا قِرَاءَةَ لَا تَدَبَّرَ فِيهَا)) واته: ((په رستشیک خیری تیدانیه نه گهر زانستی له گهل دانه بیبت، زانستیکیش خیری تیدانیه نه گهر تیگه یشتنی له گهلدا نه بیبت، خیریش له خویندنه وهیه کدا نیه نه گهر پامان و وردبوونه وهی تیدا نه بیبت)) .

رۆژیکیان "عهمری کور مره" نایه تیکی قورنانی ده خویندنه وه و ده گریا، لییا پرسى بو ده گریه بیت؟ نه ویش ووتی: خودای گه و ره ده فه رموویت: ﴿ وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ﴾ [العنكبوت: ٤٣] واته: ((ئا نه م نمونه نیه ده یهینینه وه بو خه ئکی، ته نها زانا و شاره زاکان تی ده گهن و تی ده فکرن)) . جا یه کیکم له و که سانه ی که له م نایه ته ناگه م، منیش له ریزی نه زانانه بویه ده گریه م !

خوینهری خوشه ویست زانینی گه وره یی و فه زلی پامان و وردبوونه وه له قورنانی پیرۆز هانده ریکی باش و کارایه تا وه کو بیکه بیت به هه نگاوی ده ستپیک .

٢- ریگای کرداری: نه مهش به په پیره و کردنی نه م چه ند خاله ی خواره وه ده بیبت:

١- ده بیبت قورنان خوین پابه ند بیبت به دئسۆزی (الإخلاص) و پاک و خاوینی (الطهارة) و سیواک کردن و (بسم الله) ی کردن و په نا گرتن به خودا و هه ئبژاردنی کات و شوینی شیواو بو قورنان خویندن... که پیشتر له به شی وازهینان له خویندنه وهی قورنان باسی نه م خالانه مان کردن .

ب- پاک کردنه وهی دل له هه موو گومان و خراپه یه که له ریگای زور یادی خودا کردن و زور سه له واتدان له سه ر پیغه مبه ر (ﷺ)، هه روه ها شکاندنی به ربه سه ته کانی به رده م تیگه یشتن، هه روه ها پیویسته قورنان خوین ته واو پابه ند بیبت به ته و به و جاریکی تر نه گه ریته وه سه ر نه و تاوانانه ی که پیشتر نه نجامی داو ن. له هه مان کاتدا خو ی به دوور بگریت له زور خواردن و زور نووستن ...

پیشهوا " ابن القيم " (رهحه تهی خودای لی بیبت) ده ئیبت: ((نه گهر ویستت سوودمه ند بیت له قورنان، نه وا له کاتی خویندنه وه و گو یگرتن بو ی، بیر و هوشت کو که ره وه و به دل گو یی بو بگره، وه ها به دل و هوشه وه ناماده ی به به جو ریک و بزانیبت که خودای گه و ره نه م نایه ته ی راسته و خو له سه ر تو دابه زاندووه، چونکه نه م قورنانه په یامی په روه ردگاره بو تو، که له سه ر زمانی

پیغه مبه ر ده کی که (محمد) ه (ﷺ) پیی راگه یاندووی ... خودای گه و ره ده فه رموویت: ﴿ إِنَّ فِي

ذَلِكَ لَذِكْرٍ لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴾ [ق: ٣٧] واته: ((به راستی ئا له و

به سهرهاتانه دا ياده وهرى ههيه بو كه سيك دئيكى زيندووى ههبيت، يا خود گوى بو قورئان راديريت، له كاتيكا ناماده بيت بو فه رمانبه ردارى و كردنى هه موو كاريكى دروست .)) جا نهم قورئانه كاتيكا كاريگه رى ته واوى خوى له سهر مروفا ده بيت، نه گهر نايه ته كان شوينيكيان هه بيت بو نيشتنه وه (دل شوينى نيشتنه وهى نايه ته كانه)، نامرازيكيشى هه بيت بو وه رگرتنى نايه ته كان (گوچكه)، هيچ به ربه ستيكيشى نه بيت له سوودمه ند بوون لى (بى ناگايى)، جا نه و نايه ته ي پيشوو نهم خالانه ي هه موو له خو گرتوو، كه زور به جوانى و به كورتى روونيان ده كاته وه و ده يان گه يه نيته مه به ست :

كه ده فه رموويت: ﴿ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَذِكْرًا ﴾ واته : به راستى نا له و به سهرهاتانه دا ياده وهرى ههيه .

نه مه نامازه يه بو نه و نايه تانه ي كه پيش نهم نايه ته باسكراوه له سهره تاي سوره ته كه تا نيهر، نا نهم به سهرهاتانه كاريگه ريه كه يه .

كه ده فه رموويت: ﴿ لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ ﴾ واته : كاريگه رى ههيه بو كه سيك كه دئيكى زيندووى هه بيت .

نه مه ش شوينى نيشتنه وهى نايه ته كانه كه ده، مه به ستيش له دل دئى زيندووه كه تيبكات و بيربكاته وه، هه روهك خوداي گه وره ده فه رموويت: ﴿ وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِيْ لَهُ اِنَّ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ

وَقُرْءَانٌ مُّبِيْنٌ ﴿٦٩﴾ لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِيْنَ ﴾ [يس: ٦٩ - ٧٠] واته :

((دياره خوا نه ناسان ناياته كانى قورئانيان به شيعر داووته قه له م و پيغه مبه ريش صلى الله عليه وسلم به شاعير، بويه ده فه رموويت): وده نه بيت شيعرمان فير كرد بيت، شيعر وتنيش له و قه ده غه يه، نه وهى كه فيرمان كردوو ته نها ياد خه روه وه قورئانيكى ناشكراو روونه .

نهم قورئانه بو نه وهيه نه و كه سانه بيدار بكاته وه كه زيندوون (دل و عه قليان زيندوو هوشياره) تا بريارى خوا له سهر كافران جيبه جى بكر يت (بريارى سه رگه ردانى دنيا و سزاي قيامه ت، نه گه ر باوه رى پى نه كه ن)). كه ده فه رموويت: ﴿ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴾ واته : دل ناماده و به ناگايه له كاتو خويندنه وه و گو يگرتن له قورئان .

ب- له سه رخو و هيمن خويندنه وهى قورئان: خوداي گه وره ده فه رموويت: ﴿ اَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَقِلِ الْقُرْءَانَ تَرْتِيْلًا ﴾ [المزمل: ٤] واته : ((زوريش به هيمن و له سهر خو يى و ريك و پيك نهم قورئان

بخویننهو، دهوری بکهوه)) له سه رخۆ خویندنهوهی قورنانی پیروزیش یه کیکه لهو ریگیانیهی که دهبنه یارمهتی دهو بو رمان و وردبوونهوه له قورنانی پیروز و تیگه یشتن له واتا و مه بهستی نایه ته کان و گه یشتن به چیژ و سوودی رمان .

"ابن عباس" (خوا لیبی رازی بیئت) ده لیبیت: ((نه گهر سوهره تیک به له سه ر خویی و به هیمنی بخوینمه وه، لام خوشتر له خویندنه وهی ته واوی قورنان به شیوه یه کی خیرا) .

ده گهرنه وه که پرسیار له زانا (مجاهد) (ره همه تی خودای لی بیئت) کرا، وتیان: دوو پیاو نوژیان ده کرد، یه کییک سوهره تی (البقره و آل عمران) ی خویند، نه وهی تریشیان ته نها سوهره تی (البقره) ی خویند، به لام کاته که بیان و کرنۆش بردن و سوچه بردن و دانیشتنه کانیا و ده کو یه کبوون، کامیان باشتره ؟ نه ویش ووتی: نه وهی ته نها سوهره تی (البقره) ی خویندوه نه و باشتره .

نه گهرچی شیوازه کانی تری خویندنه وهش گشتیان دروستن و په سه ندن، به لام زۆربه ی زانایان شیوازی (ترتیل) به باشتر ده زانن، چونکه پیا وایه له م شیوازه دا قورنا نخوین زیاتر دره قه تی رمان و وردبوونه وهی هه یه .

د- دووباره کردنه وهی نایه ت تا ده گه یه ت به رمان: دایکی باوه رداران (عائشة) (خوا لیبی رازی بیئت) ده گهریته وه که وا پیغه مبه ر (ﷺ) ته نها به یه ک نایه ت شه وی زیندوو کردۆته وه (واته هه ر نه و نایه ته ی دووباره کردۆته وه). هه روه ها (أبو زهر) (خوا لیبی رازی بیئت) ده لیبیت: پیغه مبه ر (ﷺ) شه ویك له نیوماندا هه ستا و شه و نوژی کرد به یه ک نایه ت نه و شه وهی زیندوو کرده وه و

هه ر دووباره ی ده کرده وه نایه ته که ش نه م نایه ته پیروزه بوو، خودای گه وه ده هه رموویت: ﴿إِنْ تَعَذَّبْتُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرَ لَهُمْ فإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ [المائدة: ١١٨] واته: ((جا نه گهر نه شکه نه جیان بدهیت (له سه ر لادان و تاوانیان)، نه وه به راستی به نده ی خۆتن و نه گهر لیشیان خوش ببیت، نه وه به راستی تو خۆت خواجه کی بائاده ست و دانایه ت (ده زانیه تی شایسته ی لیخۆشبوونه)) .

هه روه ها گهر دراوه ته وه که "قتاده ی کوری نه عمان" یه ک شه وی ته نها به دووباره کردنه وهی نایه تی ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ [الإخلاص: ١] زیندوو کرده وه .

هه روه ها چه ندان نموونه ی تر له و باره یه وه که پیمان ده لیبین که که م خویندنه وهی قورنانی پیروز به رمانه وه باشتره له زۆر خویندنه وهی به بی رمان و تیفکرینه وه .

ه- ژيان نه گهه نايه ته كاندا و كاريگه ربوون پيپانه وه: نه مه شيان له كاريگه رترين ريگاكانه بو

ووردبوونه وه له قورنانى پيروژ، بهو واتايه ي كه قورنان خوئين گشت نه ندنامه كانى جهسته ي

به شداربن له خویندنه وه ي قورناندا، كاتيك دهگات بهو نايه تانه ي كه باس له سزا و دوزه خ

دهكهن دلى بخروشييت و له چاوه كانى فرميسك ببارينييت، په نا به خودا بگرييت له سزاي دوزه خ،

ههروه ها نه گهه نه و نايه تانه ي خویندنه وه كه باس له پاك و بيگه رى په روه ردگار دهكهن (سبحان

الله) بكات و خوداي گه وه ره پاك و بيگه رد رابگرييت. ههروه كه له سه حيحى موسليهدا هاتووه: ((عَنْ

حَدِيفَةَ، قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ (ﷺ) ذَاتَ لَيْلَةٍ، فَافْتَتَحَ الْبَقْرَةَ، فَقُلْتُ: يَرْكَعُ عِنْدَ الْمِائَةِ، ثُمَّ مَضَى،

فَقُلْتُ: يُصَلِّي بِهَا فِي رُكْعَةٍ، فَمَضَى، فَقُلْتُ: يَرْكَعُ بِهَا، ثُمَّ افْتَتَحَ النَّسَاءَ، فَقَرَأَهَا، ثُمَّ افْتَتَحَ آلَ عِمْرَانَ،

فَقَرَأَهَا، يَقْرَأُ مُتْرَسِّلاً، إِذَا مَرَّ بِآيَةٍ فِيهَا تَسْبِيحٌ سَبَّحَ، وَإِذَا مَرَّ بِسُؤَالٍ سَأَلَ، وَإِذَا مَرَّ بِتَعْوُذٍ تَعَوَّذَ، ثُمَّ رَكَعَ،

فَجَعَلَ يَقُولُ: «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ»، فَكَانَ رُكُوعُهُ نَحْوًا مِنْ قِيَامِهِ، ثُمَّ قَالَ: «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ»،

ثُمَّ قَامَ طَوِيلًا قَرِيبًا مِمَّا رَكَعَ، ثُمَّ سَجَدَ، فَقَالَ: «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى»، فَكَانَ سُجُودُهُ قَرِيبًا مِنْ قِيَامِهِ))

واته ((له حوزه يفه ي كورى به مانه وه (خوا لى رازى بيت) ووتى: نويزم له گهه ل پيخه مبهه ر (ﷺ)

كرد، دهستى به خویندنى سوره تى (البقرة) كرد ، وتم له نايه تى سه دهه مدا ده چيته ركوعه وه،

پاشان به ردهوام بوو، ووتم: نويزه كه ي پى پييده كات (واته ركاتيكي پى ته واو دهكات) . به لام هه ر

به ردهوام بوو تا ته واو بوو ووتم: نه مجاره ده چيته ركوع، به لام دواتر دهستى كرد به خویندنى

سوره تى (النساء) ته واوى كرد، پاشان دهستى كرد به خویندنى سوره تى (آل عمران) نه ويشى

ته واو كرد، زور به له سه رخويى و هيمنى ده يخوينده وه، نه گهه به نايه تى (تسبيح) دا تيده په پرى

ته سبيجاتى ده كرد، نه گهه به نايه تى داوا كردن و پارانه وه تيپه رى بايه نه وا نزا و پارانه وه ي

ده كرد، كاتيكيش به نايه تى په نا گرتن تيپه رى بايه، نه وا په ناى ده گرد به خواى گه وه ر، دواتر

چووه ركوع و فه رموى (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ) ركوعه كه ي نزىكى وه ستان و خویندنه وه كه ي بوو،

پاشان هه ستايه وه و فه رموى (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) دواى هه ستانه وهش به نه ندازه ي ركوعه كه ي

وهستا، پاشان كرنوشى برد و فه رموى (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى) كه نه ويش به نه ندازه ي وه ستانه كه ي

بوو)) .

پيشه وا " نه وه وه ي " (ره حمه تى خواى لى بيت) ده لييت: (له كاتى خویندنه وه ي قورنان سبحان الله

كردن و په نا گرتن به خودا دروسته، جا چ له ناو نويزد ابىت يا خود له غه يرى نويز) .

سینیهه: چه ند نموونه یهک له ووردبوونه وه له قورنانی پیروز
 ۱- رامانی پیغه مبهری خودا له قورنانی پیروز:

بیگومان پیغه مبهری خودا (ﷺ) له رامان و وردبوونه وه له قورنانی پیروزیشتدا سه ره مشق و
 پینشه نگ بووه، هیچ نایه تیکی نه خویندووته وه به بی رامان و ووردبوونه وه، نه مهی خواردوه چه ند
 نموونه یه که له و بار دیه وه:

- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (اقْرَأْ عَلَيَّ الْقُرْآنَ). قَالَ: فَقُلْتُ: يَا
 رَسُولَ اللَّهِ، أَقْرَأُ عَلَيْكَ وَعَلَيْكَ أَنْزَلَ؟ قَالَ: (إِنِّي أَشْتَهِي أَنْ أَسْمَعَهُ مِنْ غَيْرِي). فَقَرَأْتُ (النِّسَاءَ) حَتَّى
 إِذَا بَلَغْتُ: ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ [النِّسَاءَ: ٤١]
 [رَفَعْتُ رَأْسِي، أَوْ غَمَزَنِي رَجُلٌ إِلَى جَنْبِي، فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَرَأَيْتُ دُمُوعَهُ تَسِيلُ. وَاتِهِ:
 ((عبدالله ای کوری (مسعود) (خوای لی رازی بییت) ده لی: پیغه مبهری خودا (ﷺ) بیی فه رمووم:
 (قورنانه بو بخویننه) ده لی: وتم: نهی پیغه مبهری خودا قورنانه بو تو بخوینم که بو تو
 دابه زیووه؟ فه رمووی: (من چه ز ده کهم له غهیری خو مه وه گویم لی بییت) منیش (النساء) م خویند،
 هه تا گه یشته مه: ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾
 [النساء: ٤١] سه رم هه لبری یا پیاویک له لاه وه ناماژهی کردم سه رم هه لبری ده بینم چاوه کانی
 فرمیسی لی هه ئنیشتووه)) .

- پیغه مبهری خودا (ﷺ) ده فه رموویت: ((شینی هود و آخواتها)) واته: ((هود و خوشکه کانی
 پیریان کردم)) مه بهسته له هود و خوشکه کانی سو ره ته کانی (هود، النواقعة، المرسلات، وعم
 النساء، لئون، إذا الشمس كورتا (التکویر)) (١)

- ((عَنْ أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) "يُرَدُّ آيَةٌ حَتَّى أَصْبَحَ وَبِهَا يَرْكَعُ، وَبِهَا يَسْجُدُ: ﴿إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ [المائدة: ١١٨]) واته: ((نه بو زه
 (خوای لی رازی بییت) ده لی: شه ویکیان گو بیستی پیغه مبهری خودا (ﷺ) بووم، تابه یانی یهک
 نایه تی دووباره ده کرده وه و رکوع و سوژدهشی هه ره به و نایه ته ده برد که خودای گه وه ده فه رموویت:

(١) زانیان ده ئین: پیغه مبهری خودا (ﷺ) زور له و سو ره تانه راماه و لییان ووردبوته وه، چونکه له گه ل نه وهی
 که سو ره ته کان کورتن، به لام له هه مان کاتدا پرن له باسی سزا و هه ره شه و باسی ناخیره ت و حالو گو زه رانی
 خه لکی سه ره لی شیوا و نه هلی دوزه خ. هه ره نه وه دش هۆکاری نه وه بووه که پیغه مبهری خودا (ﷺ) ده رباره یان
 به فه رموویت (پیریان کردم) .

((خودايه! نهوانه بهندهى خوتن، نهگهر سزايان بدهيت نهوه عهدهالهتهو، بيگومان بهندهى خوتن و ههقيانه، خو نهگهر لييشيان خوش ببیت، نهوه له لوتفا و كه ره می خوتهودیه، چونكه بهراستى تو گهورهو خاوهن توانیت و، له ههموو بريارو فهرومانهكانتداو خاوهن حيكهت و مه بهستى بهرزیت))

۲- رامانى هاوهلان و پيشينه چاكهكان له قورئانى پيرۆز :

هاوهلانى پينغه مبهرى خودا (ﷺ) به تهواوى مانا له قورئانى پيرۆز ورد بوونه تهوه و له كاروبارى و ژيانى روژانه ياندا رهنگى داوه تهوه، نهوان زور خویندنه ودى قورئانيان لا خالى سهرهكى نه بوو، بهلكو خویندنه وهيهكى به رامان و به وردبوونه وديان لا گرنگتر بوو، نه مهى خواره وهش چه ند نموونه يه كه له رامانى هاوهلانى به ريز و پيشينه چاكهكان .

- نه بو به كرى صديق (خودا ليى رازى بيت) :

له (عائشه) دايكى باوهرداران هوه (خودا ليى رازى بيت) ده ئيت: ((نه بو به كرى پياويك بوو زوو ده گريا، به تاييه تيش له كاتى قورئاندا ههركيز نه يده توانى به سهر فرميسكه كانيدا زال بيت)) .

- عومهرى كورى خهتاب (خودا ليى رازى بيت) :

له عبدالله ي كورى شه داده وه ده ئيت: گوئيستى عومهرى كورى خهتاب (خودا ليى رازى بيت) بووم له نويزى به يانيدا سورته تى (يوسف) ي ده خویند، من له دوا ريزى نويزه كه بووم، به لام گويم له دهنگى گريانى بوو، له و كاته ي كه نهو نايه ته ي ده خویند كه خواى گه و ره ده فه ره موويت: ﴿ قَالَ

إِنَّمَا أَشْكُوا بَنِي وَحَرَفِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴾ [يوسف: ۸۶] .

- عبدالله ي كورى عومهرى كورى خهتاب (خودا لييان رازى بيت) :

نافع ده ئيت: (ههر كاتيك عبدالله ي كورى عومهر) نه م نايه ته ي خویندبا كه خوداى گه و ره ده فه ره موويت: ﴿ أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴾ [الحديد: ۱۶] هينده ده گريا تاوه كو سست ده بوو و گريان به سه ريدا زال ده بوو.

- ره بيى كورى خه يسه م (ره حمه تى خوداى لي بيت) :

عبدالرحمن كورى عه جلان ده ئيت: ((شه ويك لاي ره بيى كورى خه يسه م مامه وه، نهو شه وه ي هه موو به خویندنى نه م نايه ته تپيه راند كه خوداى گه و ره ده فه ره موويت: ﴿ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا

السَّيِّئَاتِ أَنْ يَتَّعَلَهُمْ كَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءٌ مَخِيَاهُمْ وَمَمَاتِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾ [الجاثية: ٢١] تا به یانی دووباره ی ده کرده وه و به کول له گه ئی ده گریا ((

واتای نایه ته که: ((نایا نه وانهی که گونا ه و تاوانه کانیا ن نه نجام داوه، وایان زانیوو ه هه وه که نه وانه حسابیا ن بو ده که یین که ئیما نیا ن هیئا وه و کارو کرده وه و چا که کانیا ن نه نجام داوه؟! ژیا نی دنیا و مردن و دوا ی مردنیا ن وه که یه که ده بیته؟! نای که بریاری خراپ بریار ده دن))

- موحه مه دی کوری که عیب :

((مُحَمَّدٌ بْنُ كَعْبٍ الْقُرْظِيُّ يَقُولُ: إِنِّي لَأَنْ أَقْرَأَ: " الْقَارِعَةُ، وَإِذَا زُلْزِلَتْ فِي لَيْلَةٍ، أُرْدَدَهَا وَأَتَفَكَّرُ فِيهِمَا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُبَيِّتَ أَهْدُ الْقُرْآنَ)) واته: موحه مه دی کوری که عیبی قوره زی: ده ئیت: نه گه ر

له شه وی کدا ﴿ الْقَارِعَةُ ﴾ و ﴿ إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴾ بخوینم و بیریا ن لیبکه مه وه و لییا ن رابمیینم، لام خو شتره له وه ی هه موو قورئا ن به خیرای بخوینمه وه.

حوکمی دزی و کابرای ده شته کی :

"ابن القيم" (رهحه تی خوا ی لی بیته) له کتیبه که ییدا (جلاء الأفهام) ده گیریته وه و ده ئیت:

((جاریکیان ده شته کیه که (أعرابی) گوئیستی قورئا نخوینی که ده بیته و نایه تی حوکمی دزی

ده خوینیته و ده ئیت ﴿ وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ رَحِيمٌ ﴾ [المائدة: ٣٨]. ده شته کیه که ش به قورئا نخوینه که ی ووت: که لای خودا نیه !!!

قورئا نخوینه که وتی: چو ن؟ نایا تو با وه رته به قورئا ن نییه ؟

له وه کاته دا قورئا نخوینه که بیری کرده وه و به قورئا نخویند نه که ییدا چویه وه و ووتی: تو راست

ده که یته نه م جاره به م شیوه یه خویندی ه وه: ﴿ وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا

كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴾ [المائدة: ٣٨]

ئینجا ده شته کیه که پیی وت: خودای گه وه ره باس له سزای دزی که ره ده کات، چا چو ن ده بیته خودای

گه وه ره باسی سزا بکات و له دوا ی شدا باسی لی خو شبوون و دلوفانی خو ی بکات !!!

واتای نایه ته که به م شیوه یه: ((دهستی پیوا ی دزو نافرته تی دز بپن له پادا شتی کاری

ناره وایاندا نه مه ش تو له یه که له لایه ن خوا وه، خوا بالاده ست و دانایه))

تەوەرەى چوارەم:

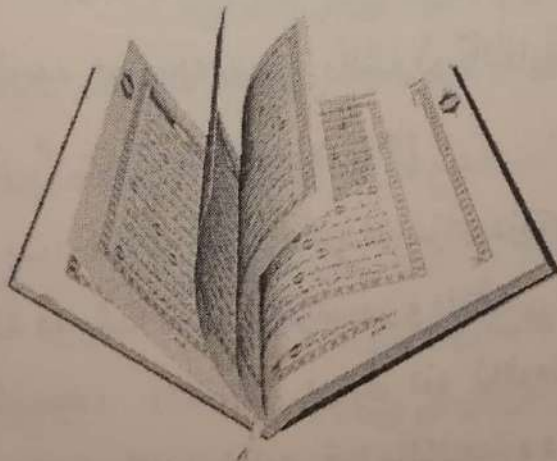
دوورکەوتنەوہ و وازھینان لە کارکردن بە قورئانى پیرۆز

ئەم تەوەرەىە دابەش دەبیئت بۆ سەر سى باسى سەرەكى:

یەكەم: کارکردن بە قورئانى پیرۆز لە نیوان ھاندان و ترساندندا .

دووەم: ھۆکارەکانى وازھینان لە کارکردن بە قورئانى پیرۆز .

سییەم: چەند نموونەىەك لە کارکردن بە قورئانى پیرۆز لای پیتشینە چاکەکا

ته وهری چوارم:

دوورکه و تنه وه و وازهینان له کارکردن به قورنانی پیروز

یه کهم: کارکردن به قورنانی پیروز له نیوان هاندان و ترساندنا:

١- پیویستی هه بوونی زانست بۆ کارکردن به قورنانی پیروز:

بیگومان هه بوونی زانست یه کیکه له وریگا سه ره کیانه ی که پیویسته بهر له هه موو هۆکاره کانی تر بگیریته بهر بۆ گه یشتن به ناما نجه دونیایی و دوا پۆژییه کان، هه روهک چۆن ده بینین که هه ندیک له مرقه کان کردوو یانه به هۆکاری به ده ست هیئانی خواست و ویسته دونیاییه کانیان، هه روه ها له و ریگه یه وه بونه ته خاوه نی مال و سامانیکی زۆر و خاوه نی شکۆ و ده سه لات، له هه مان کاتدا هه ندیک له مرقه کان بۆ چه ندین پیلان و مه به ستی ناروا به کاریان هیئاوه، به لام خوشبه خترین مرقه کان نه وانن که له پیناو ره زامه ندی په روه ردگاریان به دوا ی زانستدا ویل بوونه و هه ر له پیناو نه ویشدا ده یبه خشنه وه.

کارکردنیش به قورنانی پیروز وهک ته واوی شته کانی تر پیویستی به زانست و شارده زایی هه یه، تا وه کو به ئاسانی له مه به ست و واتای نایه ته کان بگه یین و له دوا ییشدا کاریان پی بکه یین. نامانج له زانست ته نها کۆکردنه وه و شانازی پیکردن و بلاو کردنه وه نیه، به لکو ناما نجی سه ره کی له فی ربوونی هه ر زانستییک کار پیکردنیه تی.

به دنئیایی هه ول دان بۆ به ده سته یئانی زانست و کار پیکردنی ده بیته هوی رینمونی و هی دایه تی به نده کان، خودای گه و ره ده فه ره موویت: ﴿ وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴾ [العنکبوت: ٦٩] واته: ((نه وان هه ش له پیناوی ئی مه داو بۆ به ده سته یئانی ره زامه ندی ئی مه، هه ول و کۆششیان کردوو و خویان ماندوو کردوو، سویند به خوا به راستی نه وانه رینمویی ده که یین بۆ هه موو ریگه یه کی چاک و دروستی خۆمان (که به ده سته یئانی ره زامه ندی ئی مه ی له دوا یه)، بیگومان خوا ی په روه ردگار هه می شه له گه ل چاکه کارانه)) .

هه روه ها زانست یه کیکه له و چوار شته ی که خودای گه و ره له رۆژی دوا ییدا پر سیاری ده رباره ده کات و له به نده کانی ده پرسیت که زانسته که ت له چیدا به کار هیئاوه؟ پیغه مبه ری نازیز (صلی اللہ علیہ و آله و سلم) ده فه ره موویت: ((لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ مِنْ بَيْنِ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ ، عَنْ عُمْرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ ، وَعَنْ جَسَدِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ ، وَعَنْ عِلْمِهِ مَا عَمِلَ بِهِ ، وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ ، وَفِيمَا أَنْفَقَهُ)) واته: ((هیج به نده یه که له رۆژی دوا ییدا قاچه کانی جی گۆرکی ناکات، تا کو له چوار شت

پرسیاری ئی نه کریت ، له تهممه نه که ی له چیدا به سه ری بردوووه ، له زانسته که ی چی پیکردوووه ،
له لاشه که ی له چیدا له ناوی داوه و له چیدا به کاری هیئاوه ، له دارایی و پاره که ی له کوپوه به
دهستی هیئاوه ، و له چیدا سه رفی کردوووه .

بهمه ش بۆمان ده رده که ویت که نامانج له خویندنه وه ی ریمان له قورنانی پيروژ کار پیکردنیه تی ،
چونکه به راستی نامانج له دابه زینی قورنانی پيروژ بو به رپوه بردنی ته واوی کایه کانی ژبانی
مروقه . قورنانی پيروژ وه ک یاسایه کی بی که م کورتیه بو نه وه دابه زیندراوه تاوه کو به نده کان
بیکن به په یروه و سه رمه شقی ژبانیان ، نه وه ک ته نها بیخویننه وه و کاریشی پی نه که ن .

پیشه وا " عومهری کوری خه تاب " (خوا لپی رازی بیته) ده ئیته : (ئاگادارین و سه رتان لینه شیویتی و
فریونه خۆن به وانهی که قورنانه ده خویننه وه ، نه وه فه رمایشتی په روه ردگاره نه وان ته نها
ده یخویننه وه ، به ئکو سه یری کرداره کانیان بکه ن بزانه تا چه ند کار به قورنانی پيروژ ده که ن) .

هه روه ها " مه عازی کوری جه به ل " (خوا لپی رازی بیته) ده ئیته : (ئاره زووتان له هه رچی بوو که
فیری بین نه وا فیری بین ، به لام دلنیابن خودای گه وره ته نها له سه ر نه وه زانسته پاداشتان
ده داته وه که کاری پی ده که ن) .

" خه تیپی به غداد " (په همه تی خودای ئی بیته) ده ئیته : (نه ی فیرخواز من ئاموزگاریته ده که م
به وه ی که له دواکردنی زانسته دلسۆز و نیه ت پاک بیته ، هه روه ها ته واوی هه ویت بده تاوه کو کار
به زانسته که ت بکه یت ، چونکه زانسته داریکه و کارکردن به زانسته به رو بوومی داره که یه ،
که سیکیش به زانا داناندریته که کار به زانسته که ی نه کات) .

هه روه ها ووتراوه : (زانسته خزمه تکاری کارکردنه ، کارکردنیش نامانجی زانسته ، نه گه ر کارکردن
نه بوایه ، زانستیش داوانه ده کرا ، نه گه ر زانستیش نه بوایه کارکردن نه ده بوو) .

هه روه ها ووتراوه : نه گه ر واز له بانگه وازی بی زانسته به ینم باشتره له وه ی که به نه زانی بانگه واز
بۆ نایینی په روه ردگار بکه م .

خویننه ری نازیز : نه مانه چه ند دیریکی که م بوون له سه ر گرنگی هه بوونی زانسته و زانیاری بو
کارکردن به هه ر زانستیک به تاییه تیش کارکردن به قورنانی پيروژ . نه گه رچی بابه تی پیویدیستی
و گرنگی زانسته چه ندان په رتووک و تویرینه وه ی ده رباره نووسراوه ، به لام چونکه نه وه باسی
سه ره کی ئیمه نیه بویه ته نها به م چه ند ئامازه یه کو تاییمان پی هیئا .

۲- پيويستبوونى كار كردن به قورئانى پيروز:

پيشتر نماز مهان به وه كرد كه نامانجى سهرهكى له دابه زاندى قورئانى پيروز بو سهر به نده كان بريتيه له كار كردن و شوينكه وتنو نه نجامدانى نهو داواكارى و فهريمانانهى كه تيايدا هاتوون، ههروهها وازهينان لهو كردار و گوختارانهى كه ياساغ كراون و نههيان ليكراوه، ليهره نيمه چهند به لگه يهك له قورئانى پيروز ده خهينه روو كه نمازهن له سهر واجبيه تى كار كردن به قورئانى پيروز.

به لگه يه كه م:

خوداى گه و ره ده فه رموويت: ﴿ اَتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴾ [الأنعام: ۱۰۶] واته: ((تو نهى محمد (ﷺ) شوينى نهو به رنامه يه بكه وه كه له لايهن په روه دگارت ه وه به نيگا و (وحى) بيت راگه يه نراوه، جگه لهو هيچ خواهه كى تر نيه، گوى مه ده رى و پشت هه لگه له موشريك و هاوه لگه ران)).

پيشه وا " ابن كثير" (په حمه تى خوداى لى بيت) ده لى ت: ((خوداى گه و ره فه رمانى به پينغه مبه ر (ﷺ) و نهو كه سانه ش كه شوين كه وه تى ريبازى نهون، كه كار به وه بكه ن كه به نيگا به پينغه مبه ر راگه يان دراوه (كه نه و يش قورئانى پيروزه)).

به لگه ي دووهم:

خوداى گه و ره ده فه رموويت: ﴿ اَتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴾ [الأعراف: ۳] واته: ((شوين بريارو فه رمانه كانى نه م قورئانه بكه ون، كه له لايهنى خوداتانه وه بو تان ره وانه كراوه، له فه رمان و په يامى خودا زياتر شوين هيچ شتيكى تر مه كه ون و په نايان پى مه به ن و به دو ست و ياوهرى خو تان يان مه زانن، نايينى راست و ته وا و نه مه يه، به نام نيوه كه م بيير ده كه نه وه و په ند وه رده گرن...)).

به لگه ي سيبه م:

خوداى گه و ره ده فه رموويت: ﴿ وَأَتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَأَصِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ ۗ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴾ [يونس: ۱۰۹] واته: ((نهى پينغه مبه ر (ﷺ) تو شوين نه وه بكه وه كه به وه حى بو ت ديت، كه قورئانى پيروزه، وه صه برو نارامت هه بيت له سهر نهو نازارو نار هه تيانهى كه له لايهن قه ومه كه ت و

غهبرى قه ومه كه ته وه دوو چارت دهكرت، تاخودا له نيوانتاندا حوكم دهكات. خودا گه وره ترين و چاكرتيرين دادوهره، جگه به حهق زياتر، حوكم به هيچ شتيكى تر ناكات. ((
به لگه ي چوارم:

خوداى گه وره ده فهرموويت: ﴿وَأَسْمِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمْ
الْعَذَابُ بَعَثَةً وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ [الزمر: ٥٥] واته: ((كوشش بكه ن، به رده وام شويني
چاكرتيرين نه و فهرمانانه بكه ون كه له لايهن خواوه رهوانه كراوه بو تان (واته: په يره وي له قورئان
بكه ن) بيگومان له هه موو شتيكدا چاك و چاكره هيه، نويزه فهرزه كان نه نجام بدرت چاكه،
به نام نه گهر سوننه ته كان و شه و نويزيش بكرت چاكره، زهكات بدرت چاكه، به نام به خشيني
زورترو زياتریش له زهكات، چاكره، تو له سه ندن له كه سيك كه حهقت به سه ريه وه هه يه ربي
پيدراوه، به نام چاوپوشي و لى بووردن چاكره... هتد) پيش نه وه ي سزاو نازارى كتوپر يه خه تان
پيگرى و له كاتي كدا نيوه هه ست به نزيكى سزاكه نه كه ن. ((

نه مانه به شيكن نه و نايه تانه ي كه به لگه ن له سه ر واجبيه تي كار كردن به قورئانى پيروژ، جا
پيوسته قورئان خوين كار به و نايه تانه ش بكات كه به لگه ن له سه ر كار كردن به فهرمايشتي
په روه دگار، يا خود ده تانين بلين پيوسته سه رته تا كار به و نايه تانه بكات و باوه رى وابيت كه
نه مانه نايه تانه به لگه ن له سه ر واجبيه تي كار كردن به قورئان، چونكه هه ر كات زانى كار كردن به
قورئانى پيروژ واجبه، نه وسا نه و زانينه يارمه تي ده رى ده بيت بو كار كردن به ته واوى قورئانى
پيروژ.

٣- هاندان بو كار كردن به قورئانى پيروژ:

خوداى گه وره له قورئانى پيروژدا باسى گه وره يى و فهزل و پادايشتي نه و كه سانه دهكات كه
په يره وي قورئانى پيروژ ده كه ن و كاري پى ده كه ن، لي ره دا باس له چه ند پادايشتيكى په روه دگار
ده كه ين بو نه و كه سانه ي كه كار به قورئانى پيروژ ده كه ن:

١- كار كردن به قورئانى پيروژ هوكارى هيدا يه ته له دونيا و دواپوژ:

خوداى گه وره ده فهرموويت: ﴿... فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ
هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَٰئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ﴾ [الزمر: ١٧ - ١٨] واته: ((ساتوش موژده
به به نده كانى من بده، نه وان هيان گوى ده دهنه قسه و گفت و گو، جابه شوين چاكرتيردا ده چن
وپه يره وي لى نه كه ن. (نيبن عه باس) نه لى: مه به ست نه و پياويه (كه گوى له قسه ي چاك و

قسهى خراپ دهبيت) به ئام نهو پهيرهوى له چاكه كه نهكاو، واز له خراپه كه دىنى. ههندى نه ئين: نهو پياوهيه كه قورنان وغه يرى قورنان نه بيستى، پاشان گوى ههربو قورنانه كه نه گرى. ههنديكى ديكه نه ئين: مه بهست نهوكه سهيه كه ههم مافى توئهو، ههم مافى لى بووردنى ههيه، كه چى نهو توئه ناسينيت و ده بوورى، نهوانه كه خوا به رهوخوى رينموونى كردوون بوئه وهى خوى پىي خوشه، ههنهوانه شن ژيرو قاميدهو خاوهن ناوهزن)) .

بويه ووتراوه ههر كه سيك قورنانى پىرۆز بخوينيته وه و كارى پى بكات خوداى گه وره هيدايهت و رينموونى دهكات و له دوا رۆژيش له سزاي دۆزهخ ده پياريزيت .
ب- كار كردن به قورنان هۆكارى سهرفرازيه له دونيا و دوا رۆژ:

خوداى گه وره دهفه رموويت: ﴿... فَأَلَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ [الأعراف: ۱۵۷] واته: ((جا نهو كه سانهى ئيمانين بهو پيغه مبهره هيناوهو به چاوى ريزو قه در زانينه وه سه يرى دهكهن و، شوينى دهكهن و په يرهوى ليدهكهن و يارمهتى دهدهن و پشتيوانى لى دهكهن، ههروهها دهكهنه شوين نهو نوورو رووناكيهى كه بوى نييراوهته خواره وه - كه قورنانى پىرۆزه- نهوانه رزگار بوو سهرفرازن و سوودو قازانجى رۆژى دوايان مسوگه ره)) .

ج- كار كردن به قورنان هۆكارى دابه زىنى په حمه ته له دونيا و دوا رۆژ:

خوداى گه وره دهفه رموويت: ﴿وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ [الأنعام: ۱۵۵] واته: ((نه مه - مه بهست قورنانى پىرۆزه- كتيبيكه ناردوومانه ته خواره وه، كتيبيكى زور به نرخ و ناياب و پىرۆزه، ياساى هه موو بواره كانى ژيانى ئاده ميزاده، دهى نيوش باوه رى پى بينن و شوينى بكهن و فه رمانه كانى جي به جى بكهن، وه خوتان پياريزن له كرده وهى خراپ و پاريژكار بن، به ئكو له دنياو له رۆژى دوايشدا په حمتان پى بكريت و بكه ونه بهر په حمه تى خودا)) .

د- كار كردن به قورنان هۆكارى شه فاعهت و تكاا كردنه بو خاوه نه كهى له دوا رۆژدا:

له سه حىحى موسليمداهاتووه: ((عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ)، يَقُولُ: «أَقْرَأُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لِأَصْحَابِهِ، أَقْرَأُوا الزُّهْرَوَيْنِ الْبَقْرَةَ، وَسُورَةَ آلِ عِمْرَانَ، فَإِنَّهُمَا تَأْتِيَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُمَا عَمَامَتَانِ، أَوْ كَأَنَّهُمَا غَيَاتَانِ، أَوْ كَأَنَّهُمَا فِرْقَانِ مِنْ طَيْرٍ صَوَافٍ، تُحَاجَّانِ عَنْ أَصْحَابِهِمَا، أَقْرَأُوا سُورَةَ الْبَقْرَةَ، فَإِنَّ أَخْذَهَا بَرَكَةٌ، وَتَرْكُهَا حَسْرَةٌ، وَلَا تَسْتَطِيعُهَا الْبَطَلَةُ» .

قَالَ مُعَاوِيَةُ: بَلَّغْنِي أَنَّ الْبَطْلَةَ: السَّحْرَةَ)) واته: ((أبو أمامه الباهلي)) (خوای لی رازی بیته) دهلی: گویم له پیغه مبهری خوا بووه (ﷺ) فهرموویه تی: (قورن ان بخوینن، چونکه له رۆژی قیامه تدا دیت و تکا دهکات بو خاوه نه کانی، ههردووگون رهنگه که بخوینن: (البقرة) و سوره تی (آل عمران) چونکه نه م دوانه له رۆژی قیامه تدا وهک دوو په نه هه ور، یا وهک دوو سیبه ر، یا وهک دوو پۆل له باننده که بائیان کردۆته وه، دین بهرگری له خاوه نه کانیان ده که ن. سوره تی (البقرة) بخوینن چونکه خویندنی پیت و بهرکه ته، واز لیهینانی شی مایه ی په شیمانی و خه فه ته، کهسانی بیوره و که مته ر خه م پیی ناویرن، معاویه دهلی: پیه م گه یشتوو ه که کهسانی بیوره مه بهستی جا دوو گه رانه)) .

ه- کارکردن به قورن ان ده بیته هۆی ره شبوونه وهی تاوانه کان و چاکسازی دله کان :

خودای گه و ره ده فه رموویت: ﴿ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَءَامَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴾ [محمد: ۲] واته: ((نه وانه ش باوه ریان هیناوه و کارو کرده وه چاکه کانیان نه نجام داوه و باوه ریان هیناوه به و قورنانه که بو محمد (ﷺ) دابه زینراوه، هه ر نه ویش راسته و له لایه ن په روه ر دیگاره وه، نه وانه خوا چاوپۆشی کردوو ه له هه موو گونا هه کانیان، چاکه شی رواندوو ه له دل و دهروونیاندا و بوچوونیانی ریک و پیک کردوو ه)) .

پیشه و "قورتوبی" (ره حمه تی خوای لی بی) ده ئیته: (وَءَامَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ) واته: ((سه ریچی هیچ شتیکیان له وه نه کردوو ه که بو محمد (ﷺ) دابه زینراوه)) . به راستی نه مانه فه زل و پادا شتیکی گه و رهن که به کاریکارانی قورنانی پیروز ده درین له دنیا و دوا رۆژدا، بو یه جیگای داخ و چه سره ته که موسلمانان خو یان له م هه موو پادا شته نه بر او دیه بی به ش بکه ن .

و- کارکردن به قورن ان ده بیته هۆی به رزبوونه وهی پله و پایه ی دایک و باوکی کاریکهر:

((مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَعَمِلَ بِمَا فِيهِ، أَلَسَ وَالِدَاهُ تَاجًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، صَوَّءُهُ أَحْسَنُ مِنْ صَوَّءِ الشَّمْسِ فِي بُيُوتِ الدُّنْيَا لَوْ كَانَتْ فِيكُمْ، فَمَا ظَنُّكُمْ بِالَّذِي عَمِلَ بِهَذَا)) واته: ((هه ر که سیك قورن ان بخوینیت و کار بکات به وهی که تیی دایه، نه و له رۆژی دوا ییدا تاجیک ده کریته سه ری دایک و باوکی، رووناکیه که ی با شتر له رووناکی خور، نه گه ر بیته و له ناو ماله کانی دنیا دایته، نه ی گومان تان چیه به و که سه ی که خو ی کاری پید ده کات)) .

۴- سه رنه نجای کار نه کردن به قورنانی پیروز:

نه وهی پیشتر باسمان کردن چهند فزل و پاداشتیك بوون بو نهو که سانهی که کار به قورنانی پیروز ده کهن، لیله نامازه به سه رنه نجای نهو که سانه ده کهین که کار به قورنانی پیروز ناکه ن و پشتیان تیکردوه .

۱- وازهینان و پشت کردن له کارکردن به قورنانی پیروز خاوه نه کهی ده کات به نمونهی هه ره ناشیرین و قیزهون:

خودای گه و ره ده فه رموویت: ﴿مَثَلُ الَّذِينَ حُمِلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ [الجمعة: ۵] واته: ((وینهی نهوانه ی که ته وراتیان درا به سه ردا تا پهیرهوی بکه ن، پاشان هه لیان نه گرت و پهیرهویان نه کرد، وهک: گویدریژیک وایه که باره کتیبیکی هه لگرتبیت، نای که چهنده ناشیرینه وینهو نمونهی نهوانه ی که نایه ته کانی خویان به درو زانیووه و برویان پیی نه بوو، بیگومان خوا هیدایهت و ریتموویی سته مکاران ناکات)) (۱).

پیشهوا " ابن القيم" (رهحه تی خوی لی بی) ده لیت: ((نه وه ده بیته پیوهر بو قورنانی پیرویش، فه رمایشتی پهروه ردگار بو نه وه دابه زیوه تاوه کو بخویندریته وه و لی رامیندریت و کاری پی بکریت، به لام نه گهر بیت و به پیچه وانه ی نه وه وه ته نها بخویندریته وه به بی لیووردبوونه وه و کاری پیکردن و حوکم پیکردن، نه وا نمونه ی نهو که سانه ی که به و شیوه یه ره فتار له گه ل فه رمایشتی پهروه ردگار ده کهن وه کو گویدریژیک وایه، که باریکی له پشت هه لدراره نازانی چیشی تیدایه، به شی نهو له و باره ته نها هه لگرتنه که یه، به شی نهو که سانه ش که کار به قورنن و فه رمایشی پهروه ردگار ناکه ن ته نها وهک به شی گویدریژه که یه)) .

ب- نهو که سه ی که کار به قورنانی پیروز نه کات، له گو ردا سزا ده دریت تا روژی چه شر:

(۱) (نبن عه باس) ده لیت: (کَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا) له حالی نهو گویدریژه ده چی: که باری کتیب هه لده گری و ناشزانی چیان تیدایه و چیان پییکا، دیاره به رنامه و کتیب، به تاییهت کتیب و به رنامه ی خوایی، بو نه وه یه گوئی بو بگیرد ریو که لکی لیوهر بگیرد ری. جووله که له به رنه وه که خویان خاوه ن ته ورات بوون و له وی باسی هاتنی پیغه مبه ر (عزیرالله) کراوه و به وردی سیفه ته کانی باسکراون، هه قبوو که پیغه مبه ر (عزیرالله) هات به خیرایی برویان پیکردبا. به نام دیاره سوودیان له ته ورات وه رنه گرتوو و ته نیاماندوو بوونه که یان بو مایه وه

له سه حیجی بوخاریدا هاتوووه که پیغه مبهری خودا (ﷺ) دواى نوێژ پرووی کردوته هاوه لانی
 فهرموویه تی: ((«مَنْ رَأَى مِنْكُمْ اللَّيْلَةَ رُؤْيَا؟» قَالَ: فَإِنْ رَأَى أَحَدًا قَصَّهَا، فَيَقُولُ: «مَا شَاءَ اللَّهُ،
 فَسَأَلْنَا يَوْمًا فَقَالَ: «هَلْ رَأَى أَحَدٌ مِنْكُمْ رُؤْيَا؟» قُلْنَا: لَا، قَالَ: «لَكِنِّي رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رَجُلَيْنِ أَتْيَانِي فَأَخَذَ
 بِيَدِي، فَأَخْرَجَانِي إِلَى الْأَرْضِ الْمُقَدَّسَةِ، فَإِذَا رَجُلٌ جَالِسٌ، وَرَجُلٌ قَائِمٌ، بِيَدِهِ كَلْبُوتٌ مِنْ حَدِيدٍ» قَالَ
 بَعْضُ أَصْحَابِنَا عَنْ مُوسَى: " إِنَّهُ يُدْخِلُ ذَلِكَ الْكَلْبُوتَ فِي شِدْقِهِ حَتَّى يَبْلُغَ قَفَاهُ، ثُمَّ يَفْعَلُ بِشِدْقِهِ الْآخَرَ
 مِثْلَ ذَلِكَ، وَيَلْتَمِسُ شِدْقَهُ هَذَا، فَيَعُودُ فَيَصْنَعُ مِثْلَهُ، قُلْتُ: مَا هَذَا؟ قَالَ: انْطَلِقْ،))
 له کوتاییدا فهرمووی: ((وَالَّذِي رَأَيْتَهُ يُشْدَخُ رَأْسُهُ، فَرَجُلٌ عَلَّمَهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ، فَنَامَ عَنْهُ بِاللَّيْلِ وَلَمْ
 يَعْمَلْ فِيهِ بِالنَّهَارِ، يُفْعَلُ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ)).

ج- نهو که سانهی هه جری کارکردن به قورنانی پیروز دهکن، له پوژی دوا ییدا دهبنه سوتهمه نی و
 دهسته چیهی ناگر:

پیغه مبهری خودا (ﷺ) دهفهرموویت پوژیک دادیت دهسته یه که پهیدا دهبن که زور له خویان
 رازین، به لام پیغه مبهری خودا (ﷺ) دهفهرموویت نهوانه دهبنه سوتهمه نی و دهسته چیهی ناگری
 دوزخ، نه مهش دهقی فهرمووده که یه: ((يُظْهَرُ الْإِسْلَامُ حَتَّى تَخُوضَ الْخَيْلُ الْبِحَارَ، وَحَتَّى يَخْتَلِفُ
 التَّجَارُ فِي الْبَحْرِ، ثُمَّ يَظْهَرُ قَوْمٌ يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ يَقُولُونَ: مَنْ أَقْرَأَ مِنَّا؟ مَنْ أَفْقَهُ مِنَّا؟ " ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 (ﷺ): " وَهَلْ فِي أَوْلِيكَ مِنْ خَيْرٍ؟ قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ: ((أَوْلِيكَ وَقَوْمُ النَّارِ أَوْلِيكَ مِنْكُمْ،
 مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ)).

هه روده کارنه کردن به قورنانی پیروز، نیشانه یه که له نیشانه کانی بهر پابوونی قیامت و
 ده بیته هوی لیکن ترازانی نه ته وه و کومه لگا و خیزانه کان و دله کان هاوشیوهی بهرد لینه کات و
 سوزوبه زدی له ناو دله کان دمرد هینیت ...

دووم: هۆکاره کانی وازهینان له کارکردن به قورنانی پیروز:

۱- داب و نه ریته کان و چاولیکه ری:

دهست گرتن و به پیروز راگرتنی به شیک له داب و نه ریته کان له هه موو سه ردهم و شوینیکدا،
 هۆکاریکی سه ردهکی بووه له کارنه کردنی بهنده کان به قورنانی پیروز، نه گهرچی مروقه کان زور
 جار گالته به سه ردهمانی پیش خویان دهکن و به دواکه وتوو ناوزه ندیان دهکن، به لام له هه مان
 کاتدا شوینی هه ندیک له داب و نه ریتی باب و با پیرانیان که وتوون، له کاتی کدا نه و نه ریتانه
 رهنکه ته واو پیچیه وانهی بنه ما نایینییه کان بن و تیگگیر بن له گه ن دهقه ناسمانیه کان.

خودای گه و ره ده فەر موویت: ﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَىٰ الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ ءَابَاءَنَا أُولُو كَأَن ءَابَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴾ [المائدة: ۱۰۴] واته: ((هه کاتیکی بییان بوتریت: وهرن بو لای نه وهی خوا داییه زاندوو و وهرن بو لای پیغه مبه ریش (بو نه وهی داوهری بکات له نیوانتاندا) نه وا ده ئین: هه ره نه و بهرنامه یه مان به سه که باوو با پیرا نمان له سه ری بوون و له ماموستاو رابه رانمانه وه فیبری بوین و بومان ماو ته وه، ئایا نه گه ر کاتیکیش باوان و ماموستایانیان هیچ شتیکی له حه رام و حه ئال نه زانن و رینموویش وهر نه گرن، نه وه هه رشوینیان ده که ون؟!)) .

خوینه ری خو شه ویست:

۲- خوشه ویستی دنیا:

خوشه ویستی دنیا یه کیکه له و هۆکارانه ی که هه ره له زوو وه به نده باوهر لاواز و بی هیمه ته که کان کردوو یانه ته بیانوویه ک و به و هویه شه وه وازیان له کارکردن به قورئانی پیروز هیناوه، خودای گه و ره ده فەر موویت: ﴿ وَقَالُوا إِن نَّبِیْعَ الْهُدٰی مَعَكَ نُنْخَطِفُ مِنْ اَرْضِنَاۤ اُولَمَّ نُمْکِنَ لَهُمْ حَرَمًا ءَامِنًا یُجِیۡ اِلَیْهِ ثَمَرٰتُ کُلِّ شَیْءٍ رَرَقًا مِّن لَّدُنَّا وَلٰکِنۡ اَکْثَرُهُمْ لَا یَعْلَمُوْنَ ﴾ [القصص: ۵۷] واته: ((قوریهش و باوهر لاوازان له هه موو سه رده می کدا) ده یانوت: نه گه ر ئیمه شوینی هیدایه ت و بهرنامه ی نیسلام بکه وین له گه ل تو دا له و ئاتی خو ماندا ده فرینرین و تووشی نه هه مه تی ده بین، مه گه ر ئیمه شوینیکی دوور له سته م و پر له ئاسایشمان بو فه راهه م نه هیناون که جو ره ها به رو بوومی بو دیت و له هه موو نازو نیعه تیک به هره وهر؟ هه موویشی رزق و به خششن له لایه ن ئیمه وه یه، به ئام زۆر به یان نازانن و هه ست به ده سه ئاتی ئیمه ناکه ن)) .

نه مه له کاتیکی کدا یه که موسلمانان راسته قینه و خاوه ن بیرو باوهر یکی دروست نابیت هه رگیز له ترسی له ده ست دانی رزق و رۆزی و بهر ژه وه ندیه دونیا ییه کان واز له کارکردن به قورئانی پیروز به نییت، ده بییت باوهری وابیت که هه رچی بو ی نووسراوه له رزق و سامان و پله و پایه هه مووی به ده ست خودایه و که س ناتوانیت ئی وهر بگریته وه .

وازه یانان له بهرنامه و ده ستووریک که خودای گه و ره بو به نده کانی داناوه له بهر ئامانج و بهر ژه وه ندیه کی دونیایی، ته واو پیچه وانیه نه و مه به سته یه که خودای گه و ره مرو ف و جنو که ی له پیناو دروست کردوو که نه ویش (په رستنی خودایه کی تاک و ته نیایه) . چونکه خودای گه و ره هه رچی له دنیا و ئاسمانه کاندایه یه بو به نده کانی رام کردوو، تا وه کو بتوانن به جوانی

به ندایه تی خودای گه و ره بکه ن و له سهر نه و بهرنامه وشه ریه ته برۆن که بۆی دابه زاندوون، به لام نه وان واز له بهرنامه و شه ریه ته که ده هیئن و ته نها گرنگی به دونیا دده ن و خوشه ویستی نه و پیش فه رمایشته کانی په روه ردگار ده خه ن، که بیگومان نه مه ش گومرایی و سه رلیشیواوی به دوایه .

۳- لارییوونی به شیک له ده سه لاتداران :

یه کیکی تر نه و هۆکاره سه رکیانه ی که راسته وخو کاریگه ری هه یه له سهر شه جری کارکردن به قورنانی پیروز، بریتیه له لارییوونی به شیک له ده سه لاتدار و سه رانی نه م ئومه ته . که چه رام چه لال ده که ن و چه لال چه رام ده که ن، به ده مارگیری بریار له سهر شته کان دده ن و نه حکامه کان وه ک خۆی روون ناکه نه وه و کار به وه ناکه ن که خودای گه و ره ناردوو یه تی، به لکو ههر شتیک له بهرژه و هندی خویاندا بیته باسی ده که ن و تاویل و ته فسیری نادروستیش بو به شیک له نایه ت و فه رموو ده کان ده که ن و له گه ل ویسته کانی خویان ده یانگه ونجینن .

پیغه مبه ری نازیز (صلی اللہ علیہ وسلم) حالی نه و که سانه مان بو باس ده کات: ((عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ (رضي الله عنه) قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) يَقُولُ: (إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعًا يَنْتَزِعُهُ مِنَ النَّاسِ، وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ، حَتَّى إِذَا لَمْ يَبْقَ عَالِمًا اتَّخَذَ النَّاسُ رُءُوسًا جُهَالًا، فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ، فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا.)) واته: (((عبدالله) کوری (عمر) کوری (عاص) (خوای لی رازی بیته) ده لی: بیستومه له پیغه مبه ره وه (صلی اللہ علیہ وسلم) ده یفه رموو: (به راستی خوای گه و ره عیلم و زانیاری له خه لکی وه رناگریته وه به وه رگرتنه وه، به لکو عیلم و زانیاری وه رده گریته وه به وه رگرتنی زانیان، واته به مراندنیان نه گه ر زانا نه ما نه وا خه لکی چه ند سه روکیکی نه زان هه لده برترین بو خویان، پرسایریان لیده که ن نه وانیش فتوا دده ن به بی عیلم و زانیاری، خویان گومرا دهن و خه لکیش گومرا ده که ن)) .

سپیهه: چهند نموونه یهك له كاركرن به قورئانی پیروز لای پیشیان:

ههر كه سیک سهیری ژیانی هاوه لانی بهرپیز و پیشینه چاكه كان بكات، دهبینی كه نهوان چون پیشوازیان له قورئانی پیروز کردوو، دهبینی كه نهوان چهند تینووی کارکردن بوونه پیی، چهند لیی رامون و چون پیی کاریگه ربوونه...

بهراستی نهوان تامه زرووی قورئانی پیروز بوون، نهوان ژیانی خویان له قورئانی پیروزه دوزیه وه، نهوان بو چاره سهری کیشه كان بو لای نهو دهگه رانه وه، نهوان نه خوشی و به لا و نه هامتیه کانیان ههر به قورئان چاره سهر دهکرد، نهوان سهرکه وتنی خویان ههر له ودا ده دوزیه وه .. نهوان .. گشت نه مانهش بوونه هوی نهوهی كه خودای گه وره لییان رازی بییت و ددربارهیان

بفرمه ویت: ﴿ وَالسَّابِقُونَ الْأُولُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ

عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴾

[التوبة: ١٠٠] واته: ((نهو موسلمانانهی كه ههر له سه ره تاوه دهستپیشخه رییان کردو نیمانیان

هیناو، كه وتنه شوین پیغه مبهه (ﷺ) و كوچیان کرد بو مه دینه، وه موسلمانانی مه دینه ش كه

بوونه پشتیوانی پیغه مبهه (ﷺ) و ئایینی خودا، ههروه ها نهو موسلمانانه ش كه به دواي نهواندا

هاتوون و له چاكه دا پهیره وییان کردوون، خودا له هه موویان رازی بوو، وه نهوانیش رازی بوون له

كه رهم و به خشندهی خودا... خودای میهره بان باخ و باخاتی به هه شتی بو ناماده کردوون، كه

چهندین رووبار به ژیریاندا تیده په ریت و هه تاهه تایش له و نازو نیعمه ته دا ده مینه وه، نهوه ش

سهرکه وتنیکی ئیجگار گه وره یه و شادمانیه کی بی وینه یه. بیگومان هوی به رزی و بلندی پلهی

نهو موسلمانانه له لای خودا دهگه ریته وه بو نهوهی كه به گیان و به مال و سامانیان له پیناو

به رزکردنه وهی ئالی ئیسلامدا فیدا کارییان نواندوووه، تهنها مه به ستیشیان نهوه بووه خودا له

خویان رازی بکه ن)) .

لییدا چهند نموونه یهك له کارکردنی نهو هاوه له بهرپیزانه ده خهینه روو، بهو مه به ستهی نیمه ش

وهكو نهوان ریز و به های قورئانی پیروز بزانی و له ژیانی رۆژانه ماندا رهنگ بداته وه:

- نايه تي حه رامبووني مهى (الخمر) و وه لامي هاوه لان: (۱) .

(۱) ناشكرايه كه مهى (الخمر) به (۴) قوناغ حه رام كرا كه بهم شيوده يه بوو :

۱- له قوناغى يه كه م دا له نايه تيك دا به ناراشكاوى و ناراسته و خو سهرزه نشت دهكرت، خوداى گه و ره دهفه رموويت: ﴿ وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ لَتَخْذُونَ مِنْهُ سَكْرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴾ [النحل: ۶۷]، واته: ((له به روبوومه كاني دار خورما و رده زى تريكانيش (هه ندى جار) شتى سهرخوشكهر دروست دهكهن، (گه لى جاريش) به ره مهى چاك و به سوود (وه كو دوشاوو ميوزو شه ربه ت، .. هتد)، به راستى ناله وه شدا به لگه و نيشانه ي ناشكرا هه يه بو كه سانيك عه قتل و ژيرى خو بيان ده خه نه كار))، خوداى گه و ره كاتي ك باسى رزقه كه دهكات ستايش و وه صفى دهكات به (رزقا حسنا) به لام هيج وه صفيك نادات به (سكرا) و فه رموشى دهكات، نه مهش ناماز هه يه كى ناراسته و خو يه بو خراپى و دزيوى مهى (الخمر) .

۲- دواتر خوداى گه و ره به پينغه مبه رى خودا دهفه رموويت: ﴿ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْتَفِعٌ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا ... ﴾ [البقرة: ۲۱۹] ، واته: ((پرسيارت لى دهكهن دهر باره ي عه ره ق و قومار، پييان بلى: له و دووانه دا تاوان و گونا هيكى گه و ره هه يه، هه ر چه نده چه ند سوودنيكيشان تي دايه بو خه لكانيك، بيگومان گونا هه كه بيان گه و ره تره له كه لك و سووديان،)) له م نايه ته پيروژه دا به ناشكرا خوداى گه و ره دهفه رموى كه نه گهر بيتوو مهى (الخمر) سوديكى كه ميشى هه بيت به لام گونا ه و تاوان و خراپه ي زياتره له سوود و چاكه كه ي، نه گهر چى له م نايه ته دا به ناشكرا خراپه ي مهى باسكرا وه، به لام حوكمى صريحي له سهر نه درا وه و حه رام نه كرا وه .

۳- له قوناغى سييه مدا كاته كاني خوارده وه ي مهى به رته سك دهكرت ه وه، خوداى به رز دهفه رموى: ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَرَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ ... ﴾ [النساء: ۴۳]، واته: ((نه ي نه وانه ي باوده رتان هينا وه نزىكى نويز مه كه ون له كاتي كدا نيوه سهرخوشن - نه مه كاتي ك بوو هيشتا عه ره ق و شه راب حه رام نه كرا بو - هه تا ناسه وارى سهرخوشى ناميني ت و ده زانن چى ده لين (له نويزه كه دا))، نه گهر چى له م نايه ته پيروژه به ته و او ي كاتى مهى خورانى به رته سك كرده وه، به وه ي بو بيان نيه له هه موو نان و ساتيك دا مهى بخونه وه، به لام له گه ل نه وه ش دا حوكمى حه رام كردنى نه درا .

۴- له دواى قوناغى سهرزه نشت كردن و ، باسكردنى خراپه كه ي و ، به رته سك كردنه وه ي كاتى خوارده وه كه ي، له قوناغى چواره مدا خوداى گه و ره حوكمى حه رام كردنى دا و، قه ده غه ي كرد له سهر گشت باوده رداران، خوداى به خشنده دهفه رموى: ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴾ [المائدة: ۹۰]، واته: ((نه ي نه وانه ي باوده رتان هينا وه دنيا ببن كه عه ره ق و قومارو گوشتى مالتى سهر بر او بو غه يرى خوا له و له كارو كرده وه ي شه يتانن، كه واته نيوهش خوتانى لى دوور بگرن و خوتانى لى بپاري زن، بو نه وه ي سهر فرزيى و به خته وه ريبى به ده ست به ينن (له هه ر دوو جيهاندا)) .

دوای نه وهی له دوا قوناغدا خودای گه و ره فه رمووی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾ إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿٩١﴾ [المائدة: ٩٠ - ٩١]

هاوه لان تیکرا، بی نه وهی پرسیار بکهن بوچی؟ و له بهرچی؟ دهستیان کرد به شکاندنی گۆزدی مه شروبه که یان و هه رچی مهی له مائه کانیاندا هه بوو رشتیان ((

وتراوه که مهی وهک جوگه لهی ئاو به کۆلانه کانی شاری مه دینه دا ده رویشته! به راستی کاری له م جوړه پیووستی به پته وی باوهر و ئیراده هه یه .

- گۆرینی رووگه (القبلة) و وه لای هاوه لان:

پیغه مبهری خودا (ﷺ) (١٦) یان (١٧) مانگ له نوێزه کانیدا رووی ده کرده (بیت المقدس) که به هه وودیه کان ئه مه یان زور لا خوشبوو، هه می شه به موسله مانانیاں ده ووت: محمد روو ده کاته رووگه که ی ئیمه، پیغه مبهری خودا جهزی ده کرد روو بکاته که عبهی پیروز به لام هه ر چاوه ری و ده حی بوو، تا ئه و نایه ته دابه زی که تییدا داوا له پیغه مبهر کرا رووگه که له (بیت المقدس) دوه بگۆریت

﴿بِوَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ خودای گه و ره ده فه رموویت: ﴿قَدْ رَأَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَفِيلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ [البقرة: ١٤٤] واته:

((لهی پیغه مبهر (ﷺ) به راستی چا و گێران و هه ئسورانی روو خسارت روو به ئاسمان ده بینین) که به هیوای رووگه یه کی تاییه تیت، ئیمه ش ناگاداری نیازی دلت بووین) سویتند به خوا ئیمه ش رووت و درده چه رخینین بو رووگه یه ک پی رازی و خوشنوود بیت، ده رووت و هر بچه رخینه به ره و لای که عبه (المسجد الحرام) و ئیووش نهی موسولمانان له هه ر کوی بوون، به ره و لای نهوی رووتان و هر بچه رخینین، به راستی نه وانه ش کتیبیان پی گه یشتوو (له گا و روو جوو) چاک ده زانن که (نه م گۆرانی رووگه یه) جه قیقه ت و راستیه و فه رمانی په ره در دگاریانه (له ته ورات و ئینجیلدا نامازهی بو کراوه) و خوا هه ر گیز بی ناگا نیه له و کارو کرده وانه ی که نه نجامی ده دن ((

له و کاته ی که نه م نایه ته دابه زین، پیغه مبهری خودا و هاوه لانی له کاتی نه نجامدانی نوێزی عه سردا بوون، کاتی که پیغه مبهری خودا (ﷺ) رووی پیروزی و هر چه رخاند و رووی کرده (که عبه) هاوه لانی ش بی هیج دوو دئییه ک رووی خویان سوپاند .

سهيركه خوينهري خوشهويست، چهنده خيرا هاوهلان وهلامى نايه تهكان دهنده نه وه، بى نه وهى
پرسيار له هۆكاره كهى بكن، نيمه له كوئى نه وان دايين؟؟ رۆژانه نايه تهكانى قورنان ده بيستين و
ده خوئيننه وه، كه چى وهك بلى بوسه نيمه دانه به زيون !!! .

- هاوسهري هاوهلان و كار كردنيان به قورناني پيرۆز:

((عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: " يَرْحَمُ اللَّهُ نِسَاءَ الْمُهَاجِرَاتِ الْأُولَى، لَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ: ﴿وَلْيَضْرِبْنَ
خُحْرَهُنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ﴾ [النور: ٣١] شَقَقْنَ مُرُوطَهُنَّ فَاخْتَمَرْنَ بِهَا ")) واته: ((دايكى باوهرداران
عائيشه (خوا لى رازى بيت) ده لىت: ((ره همه تى خودا بر ژىت به سهر نافرته تانى كوچبه رى پيشين،
چونكه كاتيك نه و نايه ته دابه زى كه خوداى گه وره ده فه ره موويت: ﴿وَلْيَضْرِبْنَ خُحْرَهُنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ﴾
[النور: ٣١] پارچه يهك له جل و بهرگه كانيان دادرى و دهم و چاو و سهر و سينگى خويان پى
داپوشى)) .

واتاى نايه ته كه: با سهر پوشه كانيان بدن به سهر سينه و مليانداو جوانى و زينه تى خويان
دهر نه خهن .

سهيركه خوشكى به ريزم: نه وان ته نها گوئيبستى بوون ههر له رىگادا وهلامى په يامى خودايان
دايه وه، نه وهستان تا وه كو بگه نه مائه وه... نهى تو؟! گهر وه لامت نه دا وه ته وه بو؟ كهى وهلامى
ده ده يته وه؟ دنياى كه تا چهند خوله كيكي تر له ژياندا ده مينى؟ گهر ناوا بچيته وه خزمه تى
خودا، وه لامت چى ده بيت؟ ده لىت نه مزانى؟ نايه ته كه م پى نه گه يشت؟ ... په له بكه نه وهى داوات
ليده كات كه داپوشراو بيت خوداى گه وره يه.... نه وهى بيت ده لىت سهر پوش و داپوشراو مه به
شه يتانه؟ كاميانت لا گرنگتره.... بىر بكه وه.... بىر بار بده....

چهند نموونه يه كى تاييه ت :

- باستگوى نومه ت " نه بو به كرى سديق " (خوا لى پازى بيت) :

نه بو به كرى سديق له گشت هاوه لان زياتر ده ستى به په يامى خوداوه گرتبوو، هه رو ده ها له هه موويان زياتر و زووتر وه لامى نايه ت و فه رمايشته كانى په روه ردگارى ده دا يه وه، هه ر بو يه نموونه ي كار كردنى نه و كه نه پياوه به قورنانى پيروژ كه لى ك زورن، به لام له ترسى دريژ برى ته نها ناماژه به نموونه يه ك ده كه ين (١).

((... فلما أنزل الله عز وجل براءتي. قالت: فقال أبو بكر (رضي الله عنه) - وكان يُنفق على مسطح لقرابته منه وفقره -: والله لا أنفق عليه شيئاً أبداً بعد الذي قال لعائشة، فأنزل الله عز وجل: ﴿وَلَا يَأْتِلْ أَوْلُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ﴾ إِلَى قَوْلِهِ: ﴿وَلْيَصْفَحُوا أَلَّا تُحِبُّوا أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ قَالَ حَبَّانُ بْنُ مُوسَى: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ: هَذِهِ أَرْجَى آيَةٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ (عَزَّ وَجَلَّ) - فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: وَاللَّهِ إِنِّي لِأَحِبُّ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لِي، فَرَجَعَ إِلَى مِسْطَحِ التَّفَقُّةِ الَّتِي كَانَ يُنْفِقُ عَلَيْهِ وَقَالَ: لَا أَنْزِعْهَا مِنْهُ أَبَداً)).

واته : ((دا يكى باوه رداران (عانيشه) (خواى لى پازى بيت) ده نييت : دواى نه وهى خوداى كه و ره چه ند نايه تيكي له سو ره تي (النور) ده ر باره ي پاكي من دابه زاندا ، (نه بو به كر) (خواى لى پازى بيت) - كه له وه پيش خه ر جى (مسطح) ي ده كيشا له به ر خزمايه تي و هه ژا رى و نه داريه كه ي - ووتى : به خوا له وه ولا هه ر گيز هيچ شتيكي ناده مي پاش نه وهى كه به عانيشه ي ووت، خواى با لاده ستيش نه م نايه ته ي نارد : ﴿وَلَا يَأْتِلْ أَوْلُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَّا تُحِبُّوا أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ [النور: ٢٢] واته : ((له وان هى كه خاوه نى سامان و به خشنده بين له نيوه با سو يند نه خون كه يارمه تي خزمان و هه ژاران و كوچبه ران له پيناوى خوا نه دن (له به ر نه وهى به شداربوون له وتنى بوختانه كه دا)، ده با لي بوورده بن، ده با چا و پوشى بكن، مه گه ر چه ز ناكه ن خوا ليتان خوش بيت، خوايش هه ميشه لي خوشبوو ميه ر ده بانه)) . (حيان) ي كورى (موسى) ده لى : (عبدا لله) ي كورى (مبارك) ده لى : نه م نايه ته هيو با به خش ترين نايه ته له قورناندا - نينجا نه بو به كر (خواى لى پازى بيت) ووتى :

(١) هه ر كه سيك مه به ستيه تي زياتر له ژيانى هاوه لان له گه ل قورنانى پيروژ بزانيه ت با سه يرى كتيبي (ليدبروا آياته (ه به رگ) ، هه رو ده ها به ره مه كانى زاناي به ناويانگ (سه لابي) ، هه رو ده ها كتيبي : هكذا عاشوا مع القران ... بكات

بهري به خوا من چهز ده كه م خوا ليم خوش بيت، بويه گه رايه وه بو خه رجي كيشانى
 (مسطح) كه له وه و پيش ده يكيشا و ووتى: هه رگيز لى ناگر مه وه)) .
 - فاروقى نومت "عومهرى كورى خه تاب" (خوا لى رازى بيت) :
 "عومهرى كورى خه تاب" نمونه ي نازايه تى و داد په روه ريبه ، بليمه ت و نه ميرى باوه رداران بوو .
 هۆكارى موسلمان بونه كه ي هه ر به قورنان بوو⁽¹⁾ ، هه ر به قورنان ژيا ، هه ر له پيناو قورنانيشدا و
 هه ر به قورنانيش سه رى نايه وه .

- "نه بو ته نه ي نه نصارى" (خوا لى رازى بيت) :

((عن أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (رضي الله عنه) قَالَ: كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَكْثَرَ أَنْصَارِي بِالْمَدِينَةِ مَالًا، وَكَانَ أَحَبَّ
 أَمْوَالِهِ إِلَيْهِ بَيْرَحَى، وَكَانَتْ مُسْتَقْبَلَةَ الْمَسْجِدِ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يَدْخُلُهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءِ فِيهَا
 طَيِّبٍ، قَالَ أَنَسٌ: فَلَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ: ﴿لَنْ نَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ﴾ [ال عمران: 92]
 قَامَ أَبُو طَلْحَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ [لَنْ نَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا
 تُحِبُّونَ] وَإِنِّي أَحَبُّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرَحَى، وَإِنَّهَا صَدَقَةٌ لِلَّهِ (عزة و جل)، أَرْجُو بَرَّهَا وَذُخْرَهَا عِنْدَ اللَّهِ (عزة
 و جل)، فَضَعَهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ حَيْثُ شِئْتَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (بِحْ، ذَلِكَ مَالٌ رَابِحٌ، ذَلِكَ مَالٌ
 رَابِحٌ، قَدْ سَمِعْتُ مَا قُلْتَ فِيهَا، وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ). فَفَسَمَّهَا أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَبَنِي
 عَمِّهِ)) واته: ((انس ي كورى مالك) (خواى لى رازى بيت) ده لى: (ابو طلحة) دهوله مه ندرتين
 (انصارى) بوو له مه دينه دا، خوشه ويستترين مالى به لايه وه (بىرحى) بوو (ناوى باخچه كه يه تى)،
 به رامبه ر مزگه وت بوو، پينغه مبه ر (ﷺ) ده چوو له ناوه سازگاره كه ي ده خوارده وه (انس) ده لى:
 كاتى نه و نايه ته دابه زى كه خوداى گه و ره ده فه رموويت: ﴿لَنْ نَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ﴾
 واته: ((هه رگيز خيرو پادا شتان ده ست ناكه و يت هه تا له وه نه به خشن كه خوششان ده و يت)). (ابو
 طلحة) چوو بو خرمه ت پينغه مبه ر (ﷺ) ووتى: خواى گه و ره ده فه رموويت: ((هه رگيز خيرو

(1) پيشه وا عومهر (خودا لى رازى بيت) له سالى شه شه مى په يامبه رايه تيدا، به هوى خوينا دنه وه ي به شيك
 سوږه تى (طه) باوه ر له دئى جيگير بوو و موسلمان بوو، له ته مه نى 63 سائيشدا له نويزى به يانيدا به ده ستى نه بو
 لوتلونه ي مه جوسى شه هيد كرا .

زانايان ده لىن: موسلمان بوونى پيشه وا عومهر (خودا لى رازى بيت) وهك وه لاميك بوو بو يه كيك له نزاكانى
 پينغه مبه رى خودا (ﷺ) كه فه رموويه تى: ((اللَّهُمَّ اعِزَّ الْإِسْلَامَ بِأَحَبِّ هَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ إِلَيْكَ يَا بِي جَهْلٍ، أَوْ بِعَمْرِ بْنِ
 الْخَطَّابِ، فَكَانَ أَحَبَّهُمَا إِلَى اللَّهِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ)) واته: ((خوايه نيسلام شكومه ند بكه به يه كيك له م دوو پياوه:
 نه بوجه هلى كورى هيشام، يان به عومهرى كورى خه تاب)).

پاداښتان دهست ناکه‌وێت هه‌تا له‌وه نه‌به‌خشن که خوشتان ده‌وێت)) منیش خوشه‌ویسترتین سامانه‌م (بیرحی) یه، نه‌وا نه‌ییه‌خشم به‌خوای گه‌وره‌ به‌ئومیدی نه‌وه‌ی چاکه‌و پاداښتم لای خوای گه‌وره‌ بوو تو‌مار بکریت، جاتو نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا چی لی ده‌که‌یت سه‌ریه‌ستی. پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رمووی: (به‌ه، به‌ه، به‌راستی سامانیکی به‌قازانجه، سامانیکی به‌سووده. گویم لی بوو ده‌رباره‌ی باخه‌که‌ چیت وت: من پیغم باشه، دابه‌شی بکه‌یت به‌سه‌ر خزمه‌کانتا) نه‌ویش دابه‌شی کرد به‌سه‌ر خزم و ناموزاکانیدا)) .

- "نه‌بو ده‌حداح" (خوا لیی پازی بیئت) :

پیشه‌وا "نه‌حه‌مه‌د" (ره‌حه‌مه‌تی خودای لی بیئت) له‌ موسنه‌ده‌که‌یدا ده‌گیریته‌وه، کاتیکی خودای گه‌وره‌ نه‌م نایه‌ته‌ی دابه‌زانده‌ که ده‌فه‌رموویت: ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ [البقرة: ٢٤٥] نه‌بو ده‌حداح ووتی: نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ) خودای گه‌وره‌ داوای قه‌ر زمان لیده‌کات؟ نه‌ویش فه‌رمووی (به‌لی نه‌ی نه‌بو ده‌حداح) ئینجا نه‌بو ده‌حداح ووتی: ده‌ستی خۆتم بده‌ری نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا (ﷺ)، پیغه‌مبه‌ریش ده‌ستی خۆی دایه‌ ده‌ستی، نه‌بو ده‌حداح وتی: نه‌وا من باغه‌که‌ی خۆم به‌ قه‌رز ده‌ده‌م به‌ په‌روه‌ردگار که (٦٠٠) دار خورمای تیدایه .

کاتیکی نه‌بو ده‌حداح گه‌رایه‌وه‌ مائه‌وه، بانگی هاوسه‌ره‌که‌ی ده‌کات و پیی ده‌ئیت: وه‌ره‌ ده‌روه‌ نه‌م باغه، من نه‌و باغه‌م به‌ قه‌رز داوه‌ به‌ په‌روه‌ردگارم به‌ هه‌موو نه‌و شتانه‌ی که تیایدا‌یه‌ هاوسه‌ره‌که‌شی ووتی: ((نه‌بو ده‌حداح قازانجی کرد - قازانجی کرد!!!)) .

به‌راستی هه‌ئوێستی نه‌بو ده‌حداح چه‌ند جینگای سه‌رسورمانه، هه‌ئوێستی هاوسه‌ره‌که‌شی زیاتر له‌ی نه‌وو!!!

"ئابتی کوری قه‌یس" (خوا لیی پازی بیئت) :

(عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ، بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ [الحجرات: ٢] . جَلَسَ ثَابِتُ بْنُ قَيْسٍ فِي بَيْتِهِ وَقَالَ أَنَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ. وَاحْتَبَسَ عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) فَسَأَلَ النَّبِيَّ (ﷺ) سَعْدَ بْنَ مُعَاذٍ فَقَالَ: « يَا أَبَا عَمْرٍو مَا شَأْنُ ثَابِتٍ أَشْتَكِي ». قَالَ سَعْدٌ إِنَّهُ لَجَارِي وَمَا عَلِمْتُ لَهُ بِشَكْوَى. قَالَ فَأَتَاهُ سَعْدٌ فَذَكَرَ لَهُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) فَقَالَ ثَابِتٌ أَنْزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ وَقَدْ عَلِمْتُمْ أَنِّي مِنْ أَرْفَعِكُمْ صَوْتًا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) فَأَنَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ. فَذَكَرَ ذَلِكَ سَعْدٌ لِلنَّبِيِّ

(ﷺ) فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) « بَلْ هُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ » ((واته : ((أنس) كورى (مالك) (خوای لى رازى بیټ) دهئى: کاتى ئەم ئاپهته دابهزى ((ئەى ئەوانهى باوهرتان هیناوه، دهنگتان به سەر دهنگى پیغه مبهەر (ﷺ) بهرز مهکه نهوه له کاتى گفتو گوڤا، قسهى بى پهرده مهکه ن له خزمه تیدا، نهوه کو کرده وه کانتان پووچ بیته وه و ههستیشى پى نهکه ن)). ثابت له مائه وه مایه وه، ههتا پیغه مبهەر (ﷺ) پرسىارى له (سعد) كورى (معاذ) کرد فهرمووى: (ئەى باوکى عه مر (ثابت) چیه تى، سکاڤا دهکات). سه عد ووتى: ئەو دراوسیمه ئاگادار نیم که سکاڤاى کرد بیټ. ئینجا سه عد هات بۆلاى قسه کهى پیغه مبهرى (ﷺ) بۆ گىرايه وه، (ثابت) وتى: ئەو ئایه ته دابه زىووه، ئیوهش دهزانن که من دهنگم له هه مووتان بهرز تره به سەر دهنگى پیغه مبهرى خوادا، که واته من دۆزه خیم. سه عدیش ئەمەى بۆ پیغه مبهەر (ﷺ) گىرايه وه، پیغه مبهەر (ﷺ) فهرمووى: (به لکو نه و به هه شتیه)).

ئهمانه دلۆپىك بوون له دهریایهك، چهند وشه یهك بوون له فهرههنگىگ، مشتىك بوون له خه رمانىكى گه و ره، نموونه كان سه بارهت به و باسه زۆر له وه زیاترن که له باسىكى ئاوا كورتدا ئاماژه یان پى بکرىت، به لام وهك ده ئین: (بۆ که سی تیگه یشته و ئاماژه یهك به سه).

تەۋەرىھى پىنچەم

دوورگە وتتەۋە و وازھىنان لە چارەسەر كىردن بەھۆى
قورئانەۋە

ئەم تەۋەرىھى ش دابەش دەكەين بۇ چەند خالىك:

يەكەم: نەخۇشى چىيە؟ و جۆرەكانى كامانەن؟ چۆن چارەسەر
دەكرىت؟

دوۋەم: روقىيە چىيە؟ حوكمى چىيە؟ دەكرىت بە چەند بەشەۋە؟

سىيەم: چەند شىۋازىك لە ھەجرى قورئان بۇ چارەسەرى
نەخۇشىيەكان .

ته وهری پینجهم

دوورکه وتنه وه و وازهینان له چاره سەرکردن به هوی قورنانه وه

یه کهم: نه خوشی چیبه؟ و جورهکانی کامانهن؟ چون چاره سەر ده کریت؟

۱- پیناسهی نه خوشی:

پینچه وانهی لهش ساغیه، نه خوشی بریتیه له تیکچوونی باری ته ندروستی کهسی لهش ساغ. ههروهها ووتراوه: نه خوشبوون بریتیه له خراپ بوونی جهسته یاخود ناخ و دهروون له دوای باش بوونیان. که سیکیش که دوو چاری نه خوشیه که بووبیت پیی دهووتریت نه خوش.

۲- جورهکانی نه خوشی:

پیشهوا "ابن القيم" (رهحه تی خودای لی بیت) دهئیت: دوو جور نه خوشی ههیه نه وانیش:

ا- به شیکیان په یوهستن به دل. که ئەم جورهشیان بو سەر دوو جور دابهش ده بیت: (نه خوشی

گومان (الشبهة) و، نه خوشی نارهزوو و هه وهس). خودای گه و ره ده فهرموویت: ﴿ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

فَرَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴾ [البقرة: ۱۰] واته: ((نه وانه له دل و

دهروونیاندا نه خوشی بی باوهری و هه سوودی و کینه ههیه، خوایش دهردیان گران و کاریگهر ده کات

و سزایهکی سه ختیش (له دینا و قیامه تدا) چاوه رپیانه به هوی دروکردن و (دزایه تییان بو

نیسلام)) .

ب- به شیکیشیان په یوهستن به لاشه و جهسته .

ههروهها سه بارهت به نه خوشی لاشه و جهسته، خودای گه و ره ده فهرموویت: ﴿ لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ

وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ ﴾ [النور: ۶۱]. ههروهها په روهردگهار ده فهرموویت:

﴿ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذَىٰ مِنْ رَأْسِهِ ﴾ [البقرة: ۱۹۶].

۳- نه خوشی لای موسلمانان به واتای چی دیت؟

هه که سیك ناگادار بیت به شه ریه تی نیسلامی، ده زانیت که نه خوش که وتن و دوو چاره بوونی به

نه خوشی لای موسلمانان چهند واتا و مه به ستیک ده گه یه نیت له وانهش:

ا- نه خوشکه وتن واته سزادان:

نه مهش له سونگهی نهو نایه ته وه دیت که خودای گه و ره ده فهرموویت: ﴿ وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ

مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴾ [الشورى: ۳۰] واته: ((هه به ناو

نه هه مه تیه کتان به سهر هاتبیت، نه وه دهر نه نجامی نه و کارو کرده وانیه که به نارەزوی خۆتان ده تانکرد، (به نام نه وه نده خواجه کی میهره بانه) له زۆربهی زۆری گونا هو هه نه کانتان خوش ده بیتا))

ب- نه خوش که وتن واته سرینه وهی تاوانه کان:

نه وهی هه می شه موسلمانان له کاتی نه خوشیدا گه شین ده کات، نه وه یه که نه خوش که وتن، ده بیته هوی سرینه وهی تاوانه کان، ((عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) وَهُوَ يُوعَكُ، فَمَسَسْتُهُ بِيَدِي، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ لَتُوعَكُ وَعَكًا شَدِيدًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَجَلٌ إِنِّي أُوَعَكُ كَمَا يُوعَكُ رَجُلَانِ مِنْكُمْ» قَالَ: فَقُلْتُ: ذَلِكَ أَنَّ لَكَ أَجْرَيْنِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): «أَجَلٌ» ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): «مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذَى مِنْ مَرَضٍ، فَمَا سِوَاهُ إِلَّا حَطَّ اللَّهُ بِهِ سَيِّئَاتِهِ، كَمَا تَحَطُّ الشَّجَرَةُ وَرَقَهَا»)) واته: ((عبدالله ی کوری (مسعود) (خوای لی رازی بیت) ده لی: چوو مه خزمه تی پیغه مبه ر (ﷺ) تاوانازی هه بوو به دهستی خوم دهستم لی دا، وتم: یا رسول الله تو تابه کی سه خنت هه یه، پیغه مبه ر (ﷺ) فه رمووی: (به لی من تام لی دی به نه ندازی دوو پیاو له نیوه). وتم: نه مه له به ر نه وهی دوو پادا شتت هه یه؟ پیغه مبه ر (ﷺ) فه رمووی: (به لی) له پاشدا پیغه مبه ر (ﷺ) فه رمووی: (هیج موسلمانیک نیه که توشی نازاریک بیت له نه خوشی یان نه ییری نه خوشی نیلا خوای گه و ره تاوانه کانی پیده وه ری نی وه ک چۆن دار، گه نا ریزان ده کات)) هه روه ها: پیغه مبه ری نازیز (ﷺ) ده فه رموویت: «مَا يُصِيبُ الْمُؤْمِنَ مِنْ شَوْكَةٍ فَمَا فَوْقَهَا إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً، أَوْ حَطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ»)) واته: ((هیج موسلمانیک نیه که درکیک بجیت به له شیا یا له درکیک زیاتر، نه وه خودای گه و ره په یه ک به رزی ده کاته وه و تاوانیکشی له سهر ده سریته وه))

ج- نه خوش که وتن واته به رزبوونه وهی پله و پایه:

یه کیکی تر له هۆکاره کانی گه شینی و خوشبه ختی موسلمانان له کاتی دوو چار بوونیان به نه خوشی (جهسته یی یان دهروونی) نه وه یه، که نه خوش که وتن ده بیته هوی به رزبوونه وهی پله و پایه ی کهسانی باوه ردار. پیغه مبه ری خودا (ﷺ) ده فه رموویت: ((إِنَّ اللَّهَ قَالَ: إِذَا ابْتَلَيْتُ عَبْدِي بِخَبِيئَةٍ فَصَبَرَ، عَوَّضْتُهُ مِنْهُمَا الْجَنَّةَ)) واته: ((خودای گه و ره فه رموویه تی: هه ر کاتیک به ندهی خوم به چاوه کانی تاقیکرده وه (واته لی م ودرگرتنه وه) و نه ویش نارامی له سهر گرت و ناشوگری نه کرد، نه وا به به هه شت بوی قه ره بوو ده که مه وه))

هه روه ها پیغه مبه ری خودا (ﷺ) ده فه رموویت: ((الشُّهَدَاءُ خَمْسَةٌ: الْمَطْعُونُ، وَالْمَبْطُونُ، وَالْعَرِقُ، وَصَاحِبُ الْهَدْمِ، وَالشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ)) واته: ((شه هیده کان پینجن، نه وانهی به

دەردەكولىڧرە و نەخۇشىنە درمەكان دەمرن (تاعون) ، نەوانەى بەدەردى سك دەمرن، نەوہى دەخنىكەت، نەوہى شتى بەسەردا دەروخىنرىت و، نەوہىش شەھىد دەبىت لە رىگەى خوادا)) .
 نەم فەرموودانە و چەندانى تر بەلگەن لەسەر نەوہى كە مروقى موسلمان و باوەردار ھەر نەخۇشىيەك بەسەرىدا دىت لە نەخۇشى جەستەيى و دەروونىەكان گشتيان لەبەرژەوہندى نەوہن، بۆيە پىويستە بەندەى باوەردار نارامگرىبىت لەسەر نەخۇشىەكانى، چونكە دەبىت لەوہ دنىيا بىت كە نەمە لەلايەن خوداودىە و بەھويەوہ تاوانەكانى دەسرىنەوہ و پلە و پاىەكەشى پى بەرزەدەبىتەوہ . پىغەمبەرى خودا (ﷺ) دەفەرموويت: ((عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَاكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءٌ شَكَرَ، فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَاءٌ، صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ)) واتە: ((كار و بارى بروادار جىي سەرسوپمانە، ھەموو كار و فرمانىكى ھەر ماىەى خىرە بۆى، نەمەش بۆ ھىچ كەس نىە جگە لەباوەردار، نەگەر تووشى خۇشگوزەرانى بىبىت سوپاسى خوا دەكات دەبىتە ماىەى خىر بۆى، خو نەگەر تووشى زىانەندى بىبىت نارام دەگرىت ھەر دەبىتە ماىەى خىر بۆى)) .

۴- ھەموو دەردىك دەرمانى ھەيە :

نەگەرچى رۆژانە گووىيىستى نەوہ دەبين كە دەئىن: (فلانە نەخۇشى چارەسەرى نىە) ياخود (ھەندىك نەخۇشى دەرمانيان نىە) ، بەلام نىمەى موسلمانى خاوەن بەرنامە و دەستوور لامان واىە كە ھىچ دەردىك نىە دەرمانى نەبىت، نەمەش بە فەزل و گەوردەيى خودا و رەحمەت و بەرەكەتى پىغەمبەرى نازىزمان (ﷺ) ، چونكە تاكە سەرچاوەى نىمە قورنان و فەرموودە شىرىنەكانى پىغەمبەرن (ﷺ) . ھەر لەوئىشدا پىمان گەيشتووە كە ھەموو دەردىك دەرمانى ھەيە .
 پىغەمبەرى خودا (ﷺ) دەفەرموويت: ((لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ، فَإِذَا أُصِيبَ دَوَاءُ الدَّاءِ بَرَأَ بِإِذْنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ)) واتە: ((ھەموو دەردىك دەرمانى ھەيە، ھەركات دەرمانى نەو دەردە دۆزرايەوہ چاك دەبىتەوہ بەئىزنى خواى گەورە)) .

ھەرودەھا دەفەرموويت: ((مَا أَنْزَلَ اللَّهُ دَاءً إِلَّا أَنْزَلَ لَهُ شِفَاءً)) واتە: ((خوداى گەورە ھەر دەردىكى ناردىبىت، نەوا شىفا و چارەسەرىشى لەگەندا ناردووە)) .

پىغەمبەرى خودا (ﷺ) دەفەرموويت: ((عَنْ أُسَامَةَ بْنِ شَرِيكٍ: كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ (ﷺ): أَفْتَتَدَاوَى يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: نَعَمْ، فَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يُنْزِلْ دَاءً إِلَّا أَنْزَلَ لَهُ دَوَاءً غَيْرَ دَاءٍ وَاحِدٍ قَالُوا: مَا هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الْهَرَمُ)) واتە: ((لە نوسامەى كورى شەرىكەوہ، دەئىت: لە خزمەت پىغەمبەرى خودا (ﷺ) دانىشتبووين، پرسىارمان لىكرد، ووتەم: ئاىا خۇمان چارەسەر بگەين؟

بینه بهری خوداش (ﷺ) فهرمووی: به ئی، چونکه خودای گه وره ههر دهردیکی ناردییت، نه وای دهرمانیشی له گه ئدا ناردووو جگه له دهردیك، ووتمان: چ دهردیكه؟ فهرمووی: پیری ((.
نهم چهند فهرموودهیه نهم چهند خاله فیرده بین:

ا- گرتنه بهری هۆکار واجبه له سهر هه موو موسلمانیک، نه مهش هیچ تیک گیرانیکی نیه له گه ن بابه تی پشت به ستن (التوکل) .

ب- موسلمان نابیت ره شبین بیت و دهسته و نه ژنو دابنیشیت به دیار نه خوشیه که یی و بلیت: تازه من چاره سهر ناکریم و دهردی من چاره سهری نییه، به لکو له میانهی نهم فهرموودانه بۆمان دهرده که ویت که هه موو دهردیك دهرمانی هه یه .

ج- فهرمان کردن به خوچاره سهر کردن و ته داوی کردن، دژیهك نییه له گه ن (التوکل) .

د- دواي گرتنه بهری ریگه چاره کان، ده بییت باوهرت وای بیت که نهم شتانه هۆکارن، ته نها خودای گه وره شیفا دهره .

ه- نزا و پارانه وه له باشتزینی چاره سهر کانه:

نزا و پارانه وه به باشتزین چاره سهر داده نریت بۆ پروبه پروبه و نه وه ی نه خوشیه کان، نه مهش له بهر نه وه یه که نهم چاره سهره هیچ جووره ئه رك و قورسیه کی تیدانییه، هه روه ها له بهر نه وه یه که خودای گه وره هه میسه له به نده کانه وه نزیکه و وه لای نزا و پارانه وه کانیان ده داته وه، خودای گه وره ده فهرموویت: ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ [البقرة: ۱۸۶] واته: ((نهی محمد (ﷺ) له گه ر به نده کانه پرسیارت لییکه ن دهر باره م، نه وه من نزیکم لییا نه وه، به هانا و هاواری دوعا گو یانه وه ده چم ههر کاتیك لییم بیارینه وه و نزا بکه ن، ده با نه وانیش به ده م بانگه وازی منه وه بین و باوهری دامه زرا و به من به یینن، بۆ نه وه ی ریگای هۆشیاری و ناگای بگرنه بهر (بۆ به ده سته ینانی سه ربه رزی و سه رفرازی هه ردوو جیهان) .

هه روه ها خودای گه وره ده فهرموویت: ﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ [غافر: ۶۰] واته: ((نهی خه لکینه په روه ردگار تان فهرموویه تی: نیوه هانا و هاوار بۆمن به یینن" نه وه من دوعا و نزاتان گیرا ده که م، به راستی نه وانیه خویان به گه وره داده نین و نووت به رزی ده که ن له ناستی په رستنی مندا، له نایینه دا به سه رشوری و خه جاله تییه وه ده خرینه نا و ناگری دۆزه خه وه) .

ههروهها خودای تاك و ته نیا دهفه رموویت: ﴿ اَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَّرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ أَعْلَاهُ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا نَذْكُرُونَ ﴾ [النمل: ۶۲] واته: ((نایا کییه جگه له زاتی پهروهردگار که بیته به هانا و هاواری لیقه و ماو و بی دهره تان و بی دالدهوه؟ کاتیک نزا دهکات و لیی ده پاریتته وه، نهوسا به لئو ناخوشیه کان لاده بات و ده تانکاته نیشته جی و جینشین له زمویدا، نایا رهوایه له گهل نهو زاته دا خوی تر هه بیته؟! که میک یاداوه ری وهر بگرن و تیفکرن و بیربکه نهوه)) .

پیغه مبهری نازیزیش (ﷺ) دهفه رموویت: ((لَا يَزِدُ الْقَدَرَ إِلَّا الدُّعَاءُ)) واته: ((تاکه شتیک که قه زاو قه دهر بگوریت و رته بکاته وه ته نها دوعایه)) ز باشتین کاتیش بو دوعا کردن نهو کاته یه که بهنده له کاتی سوژده دابیته، پیغه مبهری خودا (ﷺ) دهفه رموویت: ((أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ، وَهُوَ سَاجِدٌ، فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ)) واته: ((نزیکترین کاتی بهنده له پهروهردگاریه وه، کاتی سوجه بردنیه تی، که واته زور بیارینه وه تیایدا)) .

ههروهها پیویسته نهوهش بووتریت که مهرج نیه نزا و پارانه وه راسته و خو گیرا بین، به لکو پیغه مبهری خودا (ﷺ) دهفه رموویت: ((لَا يَزَالُ يُسْتَجَابُ لِلْعَبْدِ، مَا لَمْ يَدْعُ يَأْتِمُّ أَوْ قَطِيعَةَ رَحِمٍ، مَا لَمْ يَسْتَعْجَلْ)) قیل: یا رسول الله ما الاستعجال؟ قال: يقول: «قَدْ دَعَوْتُ وَقَدْ دَعَوْتُ، فَلَمْ أَرْ يَسْتَجِيبُ لِي، فَيَسْتَحْسِرُ عِنْدَ ذَلِكَ وَيَدْعُ الدُّعَاءَ» واته: ((بهردهوام دوعا و نزای مروق وهرده گیریت، مادام دوعایه کی گونا، بیان برینی په یوهندی خزمایه تی بیان په له نه کات) و ترا به پیغه مبهری (ﷺ) په له کردن چیه؟ فه رموی: (دهلی: دوعام کرد و دوعام کرد و لیهم وهرنه گیرا، نهو کاته واز له دوعا دهینی و داوا له خوا ناکات))) .

دووم: روقیه چیه؟ حوکی چیه؟ دهکریت به چەند به شهوه؟ ١- روقیه چیه؟

روقیهی شەری: بریتییە لە گرتنە بەری چەند هۆکاریکی شەری بە مەبەستی خۆچارەسەرکردن شیفای بۆهاتن لە لای پەروردگار. یاخود بریتییە لە خۆپاراستن و پارێزگاری لە خۆکردن لە هەر نەخۆشی و ناخۆشی و نەهامەتییهک که بە سەر بەندهکان دادی، ئەم خۆپاراستنەش بە چەند نایەتیک، یاخود چەند زیکر و پارانهوهیهک که لە پیغمبەری خوداوه بۆمان هاتوون، یاخود بە ناو و صیفاتە پێرۆزەکانی پەروردگار.

مەرجەکانی روقیهی شەری چین؟

روقیهی شەری چەند مەرجیکی هەیه که نابێت ئەو کەسە کە دەیکات، ئەوهشی که بۆی دهکریت، لێیان بی ناگابیت ئەوانیش:

١- نابیت روقیه که هیچ جۆره شیرک و هاوێل بریاردانیکی بۆ خودای گەوره تێدا بیت، هه بۆونی هەر جۆره هاوێل بریاردانیکی شەریه ته کهی ناهیلی.

٢- وا باشه به زمانی عەرەبی بیت، ئەگەرنا واتاکه یان وهکو خویان بوتریت جا به هەر زمانیک بیت.

٣- دەبیت روقیه که به نایه تیک یاخود چەند نزا و پارانهوهیهک که له فەرموودهکاندا نامازەیان پیکرابیت و صدحیح بن، یانیش به ناو و صیفاتە بەرزەکانی خودا^(١) بکریت.

٤- ئەو کەسە روقیه که دهکات نابیت باوهری وابیت که به ته نهها روقیه که نهوی چاره سەر کردووه، دەبیت بیگیریته وه بۆ خودا. ههروهها نابیت ئەو کەسە که روقیه کهشی بۆ دهکریت باوهری وابیت که روقیه کار چاره سەری کردووه، چونکه هەر خودای گەوره شافیە و هەر ئەو شیفای دەدات، بە لکو روقیه که ته نهها هۆکاریکه و دهیگیریته بهر.

(١) روقیه کردن به ناو و صیفاتە بەرزەکانی پەروردگار ناکریت ته نهها به هاوارکردنی ناوهکه بیت، چونکه ئەمه هیچ ئەصلیکی نیه و دروست نیه، بۆ نموونه ته نهها بووتریت (الله.. الله.. الله). به لام روقیه کردن به ناو و صیفاتیک که گونجاو بیت له گەل جۆری نه خۆشیه که دروسته و هەر ئەمه شه مەبەستی له روقیه کردن به ناو و صیفاتە بەرزەکانی پەروردگار. بۆ نموونه که سیك که بینایی له دەست دابیت بلیت (ئەی خودای بینەر بینایی بۆ چاره کانه بگیریته وه. (یا بصیر، رُدَّ عَلَيَّ بَصْرِي).

۲- ھۆكۈمى رۇقىيە چىيە؟

خۇچارە سەركردن بە قورنانى پىرۆز، ياخود بە بەشىك لە سورەت و ئايەتە كان لە كاتى دروست بوون و سەرھە ئدانى ھەرنە خۇشپەكى جەستەيى و دەروونى، ياخود ھەر بە لا و نە ھامە تىەك، كارىكى شەرى و رېگە پىندراو، تەنانت نەگەر نە خۇشپەكە بە ھۆكارى ھە ئسوكە وتىكى خراپىشەو سەرى ھە ئدابىت. لېرەدا چەند ئايەت و فەرموودەيەك دەخەينە روو كە بە لگەن لە سەر رېگە پىندراوى و شەرىيەتى ئەو كارە (۱)

۱- خوداى گەورە دەفەر موويت: ﴿ وَنَزَّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ

إِلَّا خَسَارًا ﴾ [الإسراء: ۸۲] واتە: ((ئىمە لە قورنان ئايەت و سوورەتانىك دادەبەزىنن، كە تىمارى بىروباوهرى پوچەل دەكات و، شىفا بەو كەسانە دەبەخشىت كە دلىان بە ئيمان رووناك بوودتەو، وە شىفایە لە وەسودەسى شەيتان دەيانپاريزىت و، لە رەوشتى چە پەل و خراپى وەكو جەسوودى و رەزىلى و فيزو لوتبەرزى و دلپىسى و.... ھتد، دوورىان دەخاتەو، ھەر وەك شىفاو چارەسەرىشە بو كۆمەئىك دەردو نە خۇشى دەروونى و جەستەيى و، خىرو رەحمەتە بو ئيمانداران و، مايەى خۇشى و سەرفرازىيانە لە ھەردوو ژياناندا... بى باوهرانى ستەمكارىش لەزىان زياتر، قورنان ھىچ سوودىكىان پى ناگەيەنىت، چونكە باوهرىان پىي نىەو شوين رىنمايەكانى ناكەون. جىي داخە كە ئەم قورنانە پىرۆزە كە مايەى شىفاو چارەسەرە لە چەندەھا جور دەردو نە خۇشى. كەچى زۆرىك لە موسلمانان وەكو پىويست سوودىان لەم چارەسەرە وەرنەگرتووەو، چارەى رەوشت خراپى و لارپىي خۇيان پى نەكردو، چونكە بە تەواووتى بە روناكايى ئەم قورنانە مەزەنە دلى خۇيان رووناك نەكردو تەووەو وەك پىويست لىي بە ھەرمەند نە بوون)) .

ب- خوداى گەورە دەفەر موويت: ﴿ وَإِنَّمَا يَنْزَعُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

[الأعراف: ۲۰۰] واتە: ((نەگەر شەيتان بە وەسودەيەك رووى تى كردىت، پەنا بو خودا ببەو داواى يارمەتى لەو بكە، بىگومان خودا ھەموو گوفتارىك دەبىستىت و زانايە بە ھەموو شتىك.

(۱) بە لام دروستى و رېگە پىندراوى ئەم كارە ئەو نەگەيەنىت كە چەند كەسىك بىكەن بە پىشە، لە شوينىك يان لە ما ئىكدا دابنىشن و تەنھا ئەو كارە بكەن. لە ھەمان كاتىشدا بىكەن بە سەرچاوەى بژئوى خۇيان. رۇقىيە كردن وەك پىشەيەك لە نىوكەسانى پىشىندا بوونى نە بوو.

(نزع) واته: نه قیزی لیدا، وه سه سه شیطان وه کو نه قیزه لیدان وایه، تا مروشی بی ناگاو خافل بهره و گونا و خراپه کاری ببات)) .

ج- خودای گه و ره ده فه ره موویت: ﴿وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَبًا لَقَالُوا لَوْلَا فُضِّلَتْ آيَاتُهُ أَأَعْجَبِي وَعَرَبِيٌّ قُلُّهُمُ الَّذِينَ ءَامَنُوا هُدًى وَشِفَاءً وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي ءَاذَانِهِمْ وَقُرْ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادَوْنَ مِن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ [فصلت: ٤٤] واته: ((نه گهر نه قورنانه مان به زمانی گه لانی تر بنار دایه، نه وه بی باوه ران ده یانوت: نایا نه ده بوو نایه ته کانی روون و ناشکرا بوایه و زمانی خومان بوایه، چون ده بیته قورنانه به زمانی بیگانه بیته؟ له کاتی که محمد (ﷺ) به عه ره بی ده دوویته؟! نه ی پیغه مبه ره (ﷺ) بییان بلی: نه قورنانه بو نه وانه ی باوه ریان هی ناوه هیدایه ت و رینه مووی و شیفایه و چاره سه ره ی هه موو دهر د و نه خوشیه کان ده کات، جا نه وانه ی که باوه ر ناهینن گو یچه کیه یان که ره و به شتی تر ناخراره، هه روه ها کو یرن له ناستیدا، نه وانه هه روه که له دووره بانگیان لی بکریت وایه (نه ده نگه که به چاک ده بیسن، نه ره نگه که به روونی ده بین)) .

د- پیغه مبه ره ی خودا (ﷺ) ده فه ره موویت: ((عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) إِذَا مَرَضَ أَخَذَ مِنْ أَهْلِهِ نَفَثَ عَلَيْهِ بِالْمَعْوَذَاتِ، فَلَمَّا مَرَضَ مَرَضَهُ الَّذِي مَاتَ فِيهِ، جَعَلَتْ أَنْفُثَ عَلَيْهِ وَأَمْسَحَتْهُ بِيَدِ نَفْسِهِ، لِأَنَّهَا كَانَتْ أَعْظَمَ بَرَكَهٍ مِنْ يَدِي)) واته: ((عائشه)) (خوای لی رازی بیته) ده لی: نه گهر یه کی له که سه کانی پیغه مبه ره (ﷺ) نه خوش بکه وتایه (قل أعوذ) وه کانی (المعوذات) به سه ردا ده خویند و فوی ده کرد به سه ریدا، کاتی خو ی نه خوش که وت له نه خوشینی وه فاتیدا، من قوم ده کرد به سه ریدا و به ده ستی خو ی رومه تیم ده مالی له به ره نه وه ی ده ستی نه وه له ده ستی من پیروز تر بوو)) .

ه- ((عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِ (ﷺ) كَانُوا فِي سَفَرٍ، فَمَرُّوا بِحَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ، فَاسْتَصَفَوْهُمْ فَلَمْ يُضِفُوهُمْ، فَقَالُوا لَهُمْ: هَلْ فِيكُمْ رَاقٍ؟ فَإِنَّ سَيِّدَ الْحَيِّ لَدِيغٌ أَوْ مُصَابٌ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنْهُمْ: نَعَمْ، فَأَتَاهُ فَرَقَاهُ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ، فَبَرَأَ الرَّجُلُ، فَأَعْطِيَ قَطِيعًا مِنْ عَتَمٍ، فَأَبَى أَنْ يُبَلِّغَهَا، وَقَالَ: حَتَّى أَذْكَرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ (ﷺ)، فَأَتَى النَّبِيَّ (ﷺ) فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا رَقِيتُ إِلَّا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ فَتَبَسَّمَ وَقَالَ: «وَمَا أَذْرَاكَ أَنَّهَا رُقِيَةٌ؟» ثُمَّ قَالَ: «خُذُوا مِنْهُمْ، وَاضْرِبُوا لِي بِسَنَمِهِمْ مَعَكُمْ»)) واته: ((له (أبي سعيد الخدري) وهه (خوای لی رازی بیته)، که چه ند که سیک له یارانی پیغه مبه ره (ﷺ) له سه فه ریکدا بوون تیبه رین به لای خیلک له خیله کانی عه ره ب، داوای میوانداریان لی کردن، به میوان وه ریان نه گرتن، وتیان که ستان تی دایه دو عاخوین بیته؟

چونكه گه ورهى خىل گه زراوه (شتىك پىي وهداوه) ، يان نه خوشه ، پياويكيان وتى : بهلى ، رويشت بۇ لاي سوره تى فاتيجه ي به سهردا خوينا ، پياوه كه چاك بوويه وه ، ميگه ليكيان پينه خشي ، وهن نه گرت وتى : ده بى بچم پرس به پينغه مبه ر (ﷺ) بكه م ، رويشت بو خزمه تى پينغه مبه ر (ﷺ) بۇ گيرا يه وه وتى : نه ي پينغه مبه رى خوا ته نها سوره ي فاتيجه م به سهردا خوينا ده وه ، پينغه مبه ر (ﷺ) زرده خه نه يه كى كرد و فه رمووى : (چون زانيت فاتيجه نوشته يه ؟) پاشان فه رمووى : (برۆز لىيان وه رگرن به شيكيش بو من دانين) .

نه مانه به شىك بوون له و به لگانه ي كه دروستى و شه رعيه تى خو چاره سهر كردن به قورئان دهرده خه ن ، بو يه ده بيت باوه رمان پىي هه بيت و خو مانى پى چاره سهر بكه ين .
و- ((عَنْ عَوْفِ ابْنِ مَالِكٍ الْأَشْجَعِيِّ (رضي الله عنه) قَالَ: كُنَّا نَرْقِي فِي الْجَاهِلِيَّةِ، فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَرَى [فِي] ذَلِكَ؟ فَقَالَ: (اعْرِضُوا عَلَيَّ رُقَاكُمْ، لَا بَأْسَ بِالرُّقَى مَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ شِرْكٌ)) واته ((عوف اي كورى (مالك الاشجعي) (خو اي لى رازى بيت) ده لى : ئيمه له سه رده مى نه فاميه نوشته مان ده كرد ، و تمان : نه ي پينغه مبه رى خوا (ﷺ) نه م كاره ي ئيمه چونه به لاته وه ؟ فه رمووى (روقيه كاتتان بخه نه رووم تابزانم چين ، روقيه خراپ نيه به مهرجيك هاوه ل بو خوا دانانى تين نه بيت) . هه روه ها چه ندان فه رمووده ي تريش كه به لگه ن له سه ر شه رعيه تى روقيه كردن .

۲- جوړه كاني روقيه ي شه رعى :

به گشتى روقيه ده بيت به دوو جوړى سه ره كى نه وانيش (۱) :

ا- روقيه ي شه رعى .

ب- روقيه ي شيركى .

ا- روقيه ي شه رعى :

به و روقيه يه ده و تريت كه به نايه ته كاني قورئانى پىرۆز و چه ند نزا و پارانه وه يه كه له پينغه مبه رى نازيزه وه (ﷺ) به راست و دروستى به ئيمه گه يشتون ، يا خود به ناو و صيفاته به رزه كاني خودا ي شافى نه نجام ده دريت . هيج جوړه شيرك و هاوه ل برپاريدانيكى بو خودا ي

(۱) به شىك له زانايان جگه له و دوو جوړه باس له جوړيكى ترى روقيه ده كهن كه نه ويش : روقيه دا هينراوه (الرقية البدعية) . نه م جوړه يان شيرك و هاوه ل برپاريدانى تيدانيه ، به لام روقيه كار زور جار هه تديك شت زيان ده كات كه دوورن له ريبازى پينغه مبه ر و هاوه لان . بو نمونه كه سيك چاوه زار لىي دابيت : ده ئيت ۷۰ جار (آيه الكرسي) بخوينه ، ۷۰۰ سه له وات لىبده

گه وه تیدا نییه . پیغه مبه ری خودا (ﷺ) ده فه رموویت : (اغرضوا علی زقاکم، لا بأس بالرقي ما لم یکن فیہ شرک) واته : ((روقیه خراپ نیه به مه رجیک هاوه ل بو خوا دانانی تیدا نه بیته)) .
ب- روقیه ی شیرکی :

نهم جو ره روقیه یه ته واو پیچه وانهی جو ری یه که مه ، چونکه تیایدا هاوبه ش بو خودای گه وه بریار ده دریت و په نا بو غه یری خودا ده بردریت . نهمه ش ده بیته هوی نات ه واوی بیرو با وه ری که سی روقیه کار و که سی روقیه بو کراو ، هه روه ها ده بیته هوی پوچه ل بوونه وه ی کرده وه کانیا ن ، خودای گه وه ده فه رموویت :

﴿ وَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكَتَ لَيَحْطَبَنَّ عَمَلَكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخٰسِرِينَ ﴾ [الزمر: ٦٥] واته : ((سویند به خوا باد ئنیابن که وه حی و نیگا نیر دراوه بو توو بو نه وانهی پیش توش : نه گه ر هاوه لگه ر بیت و شه ریک بو خوا بریار بدهیت کار و کرده وه چاکه کانیشته پوچه و ده چیت ه ریزی خه ساره تمه ند و زه ره مه ندانه وه)) . پیغه مبه ری خودا (ﷺ) ده فه رموویت :
(إِنَّ الرِّقَى وَالْتَمَائِمَ، وَالتَّوَلَةَ^(١) شَرِكٌ) واته ((به راستی روقیه و نوشتته و ته وله شیرکن)) . دیاره مه به ست پی هه ر روقیه و نوشتته یه ک که هه لگری شرک بن و هاوبه ش بریار دانیا ن بو خودا تیدا بیته .

هه روه ها نه گه ر روقیه کار با وه ری وابیته که نه و شیفا به خش و چاره سه رکاره ، یا خود به هه مان شیوه روقیه بو کراو نه و با وه ره ی هه بیته ، یا خود هه ردووکیان با وه ریا ن وابیته که نایه ت و نزاکان شیفا به خشن ، نه وا نه و جو ره با وه رانه روقیه ی شه رعی ده گۆرن بو روقیه ی شیرکی . به لکو پیویسته با وه ریا ن وابیته که ته نها خودای گه وه شافیه .

(١) التَّوَلَةَ : شتیکه که نافرته تان نه نجامی ده دن به و مه به سته ی که لای هاوسه ره کانیا ن خو شه ویسته بن .

سېيەم: چەند شىۋازىك لە هەجرى قورئان بۇ چارەسەرى نە خوشبەكان .

كاتىك خەلكى هەجرى قورئانى پىرۆزىيان كرد و وازيان هينا لە خۆپىچارەسەركردن، ئەوا شتانىكيان كرده بەدىل و جىگرەووى قورئانى پىرۆز كە تەواو بەرەو گومپرايى و سەرئىشىۋاويان بردن، شتانىك كە نەك تەنھا تواناى شىفادان و چارەسەريان نىيە، بەلكو چەندىن زىانيان بە بەندەكان گەياند، ئەمە سەرەپراى ئەووى كە خەلكى لە پەيام و بەرنامەى قورئانى پىرۆز بە دوور خستەو و لە ناخىرەتیشدا دووچارى سزا و تۆلەى خوداييان دەكات، ئەم باسەدا چەند شىۋازىك لە هەجرى قورئان بۇچارەسەرى نە خوشبەكان دەخەينە روو ئەوانەش:

۱- چوون بۇلاى جادووگەر و فال گروەكان:

بەدرىزايى مېژوو بەشىك لە خەلكانى تىنەگەيشتوو لە دىن و ژين، لەكاتى نەخوش كەوتن ياخود دووچاربوونيان بە جادوو و چاوەزار، پەنايان بۇ جادووگەر و فال گروەكان بردوو، لەكاتىكدا ئەو كارە پىچەوانەى ئەو پەيامە پاكەيە كە بۆسەر پىغەمبەرى ئازىزمان دابەزىوو، هەرودها لە كاتىكدا كە قورئانى پىرۆز ناگادارى كردوينەتەووە كە ئەم جوړە كەسانە هېچ سودىكيان پى ناگەيەنن و بەلكو تەنھا ئەوشتانەيان فيردەكەن كە بەزىانى ئەوان تەواو دەبىت، خوداى گەورە

دەفەر موويت: ﴿وَيَنْعَلَمُونَ مَا يَصُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ﴾ [البقرة: ۱۰۲] واتە: ((ئەوانە هەر

فىرى شتىك دەبوون كە هېچ قازا نچىكى نەبوو بۆيان، بەلكو هەر ماىەى زەرەرو زيان بوو)).

پىغەمبەرى خودا (ﷺ) دەفەر موويت: ((مَنْ أَتَى عَرَّافًا فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ، لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةُ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً)) واتە: ((هەر كەس بچىتە لاى فالچىبەك و پرسىارى شتىكى لىبكات چل شەو نوئىزى

لىوئەر ناگىریت)). هەرودها دەفەر موويت: ((مَنْ أَتَى كَاهِنًا، أَوْ عَرَّافًا، فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ، فَقَدْ كَفَرَ بِمَا

أَنْزَلَ عَلَى مُحَمَّدٍ)) واتە: ((هەر كەسىك بچىتە لاى جادووگەرىك و باوهر بەو بەكات كە دەلىلت،

بەراستى ئەو بەى باوهر بوو بەرامبەر بەووى كە بۇ محمد دابەزىووە كە قورئانى پىرۆزە)).

ئەو نىشانانە چىن كە جادووگەرى پى دەناسریتەووە؟

۱- جادووگەر پرسىارى ناوى نەخوش و ناوى داىكى نەخوشە كە دەكات، هەر كەسىك پرسىارى ناوى

كەسەكە و داىكى بكات ئەوا جادووگەرە .

۲- جادووگەر داواى شتىك لە شتەكانى نەخوشەكە دەكات (پارچە قوماش - تالە موو - كراس -

لەچك ...) .

- ٢- هه ندىك جار داواى جوړه گياندارىك دهكات، تاوهكو بوى ببهيت و نهوئيش بو غه يري خودا سهرى ده برت .
 - ٤- جادووگهر هه ميشه چهنه وشه و نيشانه يهك دهنوسيت، كه خه لك لبيان تيناگات .
 - ٥- جادووگهر شتيكى چوارگوشه ياخود سى گوشه دهكات به نه خوشه كه، كه زوربهى كات له سيم دروستكارون و، داوا له نه خوش دهكات بيخاته ناو ناو ياخود چا
 - ٦- جادووگهر داوا له كهسى نه خوش دهكات كه بو ماوه يهك له خه لكى دوور بكه وئته وه و تيكه لى خه لك نه بيت .
 - ٧- جادووگهر زور جار داوا له كهسى نه خوش دهكات كه بو ماوه يهكى زور خوى نه شوات، كه زوربهى كاته كان ماوهى ٤٠ روژ داده نيئ .
 - ٨- هه ندىك جار جادووگهر شتيك به نه خوش دهكات و داواى ليده كات كه له ژير زهويدا بيشار يته وه .
 - ٩- هه ندىك په ر ياخود كاغزه دهكات به نه خوشه كه و داواى ليده كات كه بيان سوتينى (هه ميشه نه و په رانه نايه تى قورناني پيروزيان تيدا نووسراوه ته وه، هه ندىك جاريش ههر په رى قورناني پيروزه) .
 - ١٠- هه ندىك جار چهنه پيتيكي پارچه پارچه بو نه خوشه كه دهنوسيت و كهس نازانى واتا و مهبه ستيان چيه .
 - ١١- باسى هه ندىك شتى ناديار (الغيب) دهكات .
 - ١٢- هه ميشه بونيكى ناخوشى ليدت .
 - ١٣- هه ندىك شتى سهر و نامولاى خوى هه لده واسيت .
- بويه ههر كاتيك نه م نيشانه ت له ههر كه سيك بينى و بانگه شهى شيخايه تى و چاره سهركارى كرد، نه و بزانه كه نه و كه سه جادووگهره و نزىكى نه كه وئته، نه گهرنا ده كه وئته بهر هه ره شهى نه و فه ره مووده يهى كه پيشتر باسمان كرد .
- ٢- هه لواسينى نوشته :
- له زمانى عه ربهى (تميمة) ي پى ده ووتريت، به ههر شتيك ده ووتريت كه هه لبواسرى و له گهر دن، ياخود له ده ست بكرى به مهبه ستى شيفا و چاره سهر. جوړى نوشته كان له پيش هاتنى نيسلام يه كجار زور بوون، بو نه خوشى و بو ترس و چاو هزار به كاربان ده هينا. به لام نيسلام نه و جوړه نوشته نهى ره تکرده وه، چونكه نه وان له ناماده كردنى نوشته كانيان و داوا كردنى چاره سهر په نايبان

بۇ جنۆكه كان دهبرد. خوداى گهوره دهفه رموويت: ﴿ وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ﴾ [الجن: ٦] ((بيگومان پياو گه ليك له ئاده ميبى په نايان دهبرد به پياوانى له جنۆكه، له سه فه رياندا به شه و تا له وشتانه ي كه مه ترسيان هه بوو بيان پاريزن؟! جا جنۆكه كانيش نه وه يان قوزته وه و زياتر گومراوو سهر ليشيو او و ماندوو يان كردن. (نه بوو سه عوود) نه ئى: نه گهر پياويك ريبى كه وتبا جيگايه كى چۆله وانپه وه و شه وى به سه ردا هاتباو ترسى لى نيشتا له پيش نيسلامدا هه ركاتى عه ره به كان له دۆل وشيو يكددا شه ويان به سه را به اتايه، زۆر نه ترسان له جنۆكه ي نه و دۆل وشيوه، نينجا په نايان دهبرده بهر گه وره كه يان تا په نايان بدات، له زيانى جنۆكه ي نه و ناويه، وه نه يان گوت: (اعوذ بسيد هذا الوادى من سفهاء قومك!) واته: په نا ده به مه به سه ره روكى جنۆكه ي نه م دۆل وشيوه، تا نه فامه كانى نازارم نه دهن. وه يان نه گهر نه خوش بكه و تنايه نووشته يان نه كرد به خويانا، يان پارچه داريك، يان په روى سه رگورتيكيان هه ل نه گرت... وه يان زۆر كه س له مرؤقه كان په نايان نه برده بهر چهنه مرؤقيكى تر (وهك جو كيبى و، جا دوگه رو، فالچيبى.. وه داواى نووشته ي ديوه به نديان لى نه كردن تا بيان پاريزن له زيانى)).

هه روه ها پينغه مبه رى خودا (ﷺ) دهفه رموويت: ((إِنَّ الرُّقَى وَالْتَّمَائِمَ، وَالتَّوَلَةَ شِرْكَ)) واته ((به راستى روقيه و نوشته و ته وله شيركن)). دياره مه به ست پى هه ر روقيه و نوشته يه ك كه هه لگري شيرك بن و هاوبه ش برياردان يان بو خودا تيدا بيت هه روهك پيشتريش باسما ن كرد. پيشه وا "نه لبانى" (به همه تى خوداى لى بيت) ده ئيت: ((نه و گومرايبى و جه هاله ته ي كه له پيش نيسلام هه بوو سه باردت به نوشته نيستاش به رده وامى هه يه، نيستاش به شيك له شو فيران هه نديك جور له مووروى ريزكراو (هاوشيوه ي ته سبيح) به ئوتومبيله كاتيانه وه هه لده واسن، نه م كاردهش بو نه وه ده كه ن كه گوايه خويانى پى له چاوه زار و نه فه س ده پاريزن)) *
سه حيجه كانى پينغه مبه رى خودا (ﷺ) داها تون دروسته ؟

زانايانى له سه ر نه و پرسه را جيايان هه يه به شيكيان لايان دروسته به و مه رجه ي كه غه يري قورنان و سوننه ت هيبچى ترى تيدا نه بيت، به شكيشيان ريگه يان پينه داوه و ده ئين: ناكريت

* له كوردستانى خومانيشدا به شيك له و كارانه هه ر ماون و پوزانه بهرچاو ده كه ون، (هه لواسينى قوچ، ياخود نال، ياخود ملوانكه يه ك كه وينه ي چاوى تيدا به)

كەسنىك نايەتەكانى قورئان بە خۇي هە ئواسى ئەگەل خوشياندا بيانبات بۇ چەند شونىنىك كە لايەق بە كە لامى خودا نىن . هەر وەھا دەبىتتە رېگە خوشكەر بۇ هە ئواسىنى جۆرەكانى تىرى نوشتە .

۲- پەنا بىردن بۇ خۇلى سەرگۆرستان بە مە بەستى چاره سەر:

پەنا بىردن بۇ گۆرستانەكان و بەكارهينانى خۇلى سەر گۆرەكان، يەككىكى ترە لەو دىياردانەى كە بەشيك ئە خەلكى تىي كە وتوون، بە ھۆيەو و ئە خۇچارە سەر كىردن بە قورئانى پىرۇز دۈور كە وتونە تەو و لايان وايە كە بەكارهينانى ئەو جۆرە خۇلە ياخود نوستن لە سەر گۆرستانى بەشيك ئە پىياوچاكان دەبىتتە ھۆى شىفا .

ھەر ئەمە وای كىردو وە كە بەشيك ئە خەلكى كال فام بۇ ھەر گۆرپىك تاييە تەمەندىكە دابننن، بۇنەوونە دەلنن: فلانە گۆر بۇ چاره سەرى چاوەزار باشە، فلانە بۇ نە خۇشى سەرئىشە، فلانە بۇ دەر كىردنى جنوكە

بەراستى بىر و بۇچونى ئەو جۆرە تەو او پىچە وانەى شەرىعەتى ئىسلامە و ھىچ ئەصل و بنەمايەكى نىيە ئە ئايىنى ئىسلامدا .

۴- چوون بۇلاى قەشەكان :

بەراستى جىگای سەر سورمانە كە كەسىكى موسلمان خاوەن جوانترىن و پىرۇزترىن پەيام، خاوەنى دەستورپىك كە چاره سەرى گشت كىشەكانى تىدايە، بچىت پەنا بىاتە بەر كەسىكى غەيرە ئايىن و داواى چاره سەرى لىبكات . بەداخەو و ئەم دىياردەيە ئە چەند وولاتىكى ئىسلامى بەدى دەكرىت، ھەر وەھا ئە كوردستانى خوشماندا حالەتى ئەو جۆرە بىستراو و بىنراو . كە بەراستى ئەمە ئەو پەرى نەزانى و نەفامىيە . ھىچ خاوەن عەقلىكى سەلىم و تەندروست كارى ئەو جۆرە ناكات .

مەرجهكانى ئەو كەسەى كە دوعا يان روقىيە دەكات چىن؟

پىويستە ئەو كەسەى كە روقىيە دەكات چەند مەرجهكى تىدا ھەبن ئەوانىش :

- ۱- دەبىت موسلمان بىت .
- ۲- پىويستە شارەزاي قورئان و سوننەت بىت .
- ۳- پىويستە شارەزاي ئە بواری روقىيەدا ھەبىت .
- ۴- دەبىت شارەزاي نايەت و فەرموودەكان بىت و بزانىت چوون و بوچى بەكارىان دەھىنىت .
- ۵- دەبىت باوهرى وابىت كە تەنھا خودا شىفا بەخشە .
- ۶- دەبىت گىرنگى بەو كەسانە بدات كە دىن بۇلايى و بەرجه ستەى نە خوشىيەكانىيان بكات .
- ۷- دەبىت راستگو و چاوپارىز و دامىن پاك بىت .

۸- نابيت نهينى هيچ كه سيك بدركيڤيت و عه ييى نه و كه سانه ي كه سهردانى ده كه ن لاي كه س باس نه كات .

۹- نه وه ي ده يكات له پيناو خودا بيت .

۱۰- نابيت هيچ شتيك بكات كه ببيتته جيگاي گوماني كه ساني تر وهك : (كوژاندنه وه ي پوناكى كه ره وه له كاتي چاره سهر و، به ته نها دانيشتن له گهل نافرته تان و، چاوداخستن به سهردانكارانى) .

۱۱- پيوسته خو پياريزيت له ستايش كردن و مه دحى نه فس، هه روه ها نه لي من باشترم له فلانه كه س و من زاناتم .

تەوەرەى شەشەم هەجرى حوكم كردن بە قورئانى پىرۆز

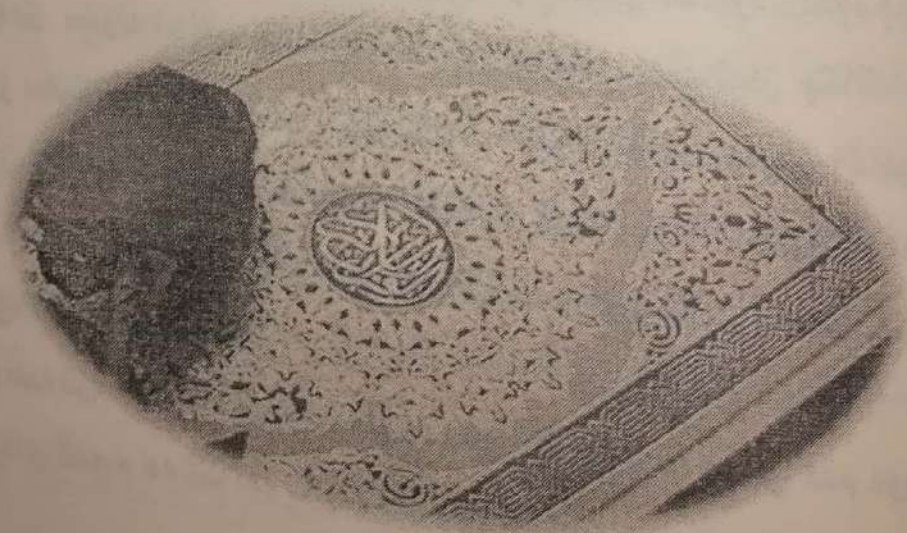
لەم تەوەرەدا تيشك دەخەينە سەر چەند لاينىك لەوانەش:

يەكەم: واجبىتى حوكم كردن بە قورئانى پىرۆز

دووەم: سوود و بەرھەمەكانى حوكم كردن بە قورئانى پىرۆز

سێيەم: ھۆكارەكانى وازھىتان لە حوكم كردن بە قورئانى پىرۆز

چارەم: شوينەوارەكانى حوكم كردن بە قورئانى پىرۆز

ته وهری شه شهه

هه جری حوکم کردن به قورنانی پیروز

یه کهم: واجبیتی حوکم کردن به قورنانی پیروز:

ههر که سیک قورنانی پیروز بخوینیته وه و له واتا و مه بهستی نایه ته کان بگات، نهوا له کاتی خویندنه وه یاندا چه ندین نایه تی بهرچاو ده که ویت که به لگه ی روون و ناشکران له سهر واجبیتی حوکم کردن به قورنانی پیروز، که تیا یاندا خودای بالا دست فهران به مروقه کان ده کات که ته نها حوکم به په یامه که ی نه و بکه ن که قورنانی پیروزه، ههروه ها له کاتی بوونی هه رنا کوکیه ک هه ر بو لای نه و بگه رینه وه. نیمه لی رده دا چند به لگه یه ک سه باره ت به واجبیتی حوکم کردن به قورنانی پیروز ده خه یینه روو:

به لگه ی یه کهم:

خودای گه وره ده فهران موویت: ﴿وَأَن أٰحْكَمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ

عَنْ بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ فَإِن تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَن يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ وَإِن كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ

لَفٰسِقُونَ ﴿٤٩﴾ أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِّنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾ [المائدة: ٤٩ - ٥٠]

واته: ((کاتیک هه ندیک له زاناکانی جوو، هاتن بولات تا داوهری بکه ی له نیوانیاندا)، داوهری بکه به و بهرنامه یه (قورنانه) ی که له لایهن خواوه بو ت دابه زیووه، شوینی ناره زوو ده کانی نهوان مه که وه، وریابه نه وه کو نهوان ریت لی هه له بکه ن له هه ندیک له و رینه موویانده ی که خوا بو ی ناردوویت (جا نه گهر نه و جو له کانه رازی نه بوون) و پشتیان هه ئکرد، نه وه بزانه به راستی خوا ده یه ویت گیروده ی سه رنه نجامی هه ندیک له گونا هه کانی خو یانیا ن بکات، بیگومان زوربه ی خه ئکی یاخی و سه رکه ش و تاوانبارن. نایا نه وانه حوکم و فهرانه وایی جاهیلیه ت و نه فامیا ن ده ویت و نه ویا ن لا په سه نده؟! (ئاخر بو بیرنا که نه وه) کی هه یه به قه ده ر خوا حوکمی جوان و چاک و به جی بی ت، (به تاییه ت) لای نه و که سانه ی که به وردی سه رنج ده دن و ویزدان و ههستی زیندوو یان هه یه)) .

"ابن باز" (به همه تی خودای لی بی ت) ده لیت: (ههر که سیک به جوانی له م دوو نایه ته را به مینی ده بی نی که خودای گه وره هه شت دوو پات کرده وه ی تیدا هی ناون بو حوکم کردن به قورنانی پیروز که نه مانه ن:

یه کهم: فهران کرده و ده فهران موویت: ﴿وَأَن أٰحْكَمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ

دووم: ههروهها داواى لیده‌کات که شوین هه‌واو ناره‌زووی نه‌وان نه‌که‌ویت، چونکه ناره‌زووی نه‌وان نه‌گه‌ن حوکم کردن به قورنانی پیروزیه‌کناگریته‌وه: ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ﴾ .

سینه‌م: ناگادارکردنه‌وه له حوکم نه‌کردن به قورنانی پیروز: ﴿وَاحْذَرَهُمْ أَلَّا يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ﴾ .

چوارهم: دوورکه‌وتنه‌وه و قبول نه‌کردنی هه‌ر نایه‌تی‌ک له نایه‌ته‌کانی قورنانی پیروز تاوانیکی گه‌وره‌یه: ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاَعْلَمَ أَنهَا بِرِيدُ اللَّهِ أَنْ يُصِيبَهُمْ بَعْضُ ذُنُوبِهِمْ﴾ .

پینجه‌م: شوینکه‌وتنی که‌سانی یاخی و سه‌رکه‌ش تاوانه نه‌گه‌رچی ژماره‌شیان زۆر بی‌ت: ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ﴾ .

شه‌شم: وه‌صف کردنی غه‌یری حوکمی خودا به جه‌هاله‌ت و نه‌زانی: ﴿أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ﴾ .
 حه‌وته‌م: حوکم کردن به قورنانی پیروز باشترین حوکم کردنه: ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنْ اللَّهِ حُكْمًا﴾ .

هه‌شته‌م: به دنیایی بو‌خواه‌نی ویزدان و هه‌سته زیندوو‌ه‌کان باشترین حوکم نه‌وه حوکمه‌یه که خودای گه‌وره برپاری له‌سه‌ر داوه: ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنْ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ .
 به‌لگه‌ی دووم:

خودای گه‌وره ده‌فه‌رموو‌یت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِن تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَذُرُوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ [النساء: ۵۹]
 واته: ((له‌ی نه‌وانه‌ی باوه‌رتان هه‌ناوه، فه‌رمانبه‌ردارو گو‌ی‌رایه‌ی‌ی خواو پیغه‌مبه‌ره‌وه فه‌رمانبه‌رواکان بکه‌ن که له خودی خو‌تانتن (له بیروباوه‌رو پا‌به‌ندیدا)، خو نه‌گه‌ر له شتی‌کدا بوو به‌کیشه‌تان ده‌ره‌باره‌ی حوکمی خوا‌یی، نه‌وه نه‌وه کی‌شه‌یه بگه‌ر نه‌وه بو‌لای خواو پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی (که قورنان و سونه‌ت ده‌گه‌یه‌نی‌ت)، نه‌گه‌ر نی‌وه باوه‌رتان به‌خواو به‌روژی قیامه‌ت هه‌یه، (به‌فتارکردنتان) به‌وه شی‌وه‌یه چاک‌ترین و جوان‌ترین سه‌رچاوه‌یه بو‌چاره‌سه‌ری کی‌شه‌کانتان)) .
 به‌لگه‌ی سینه‌م:

خودای گه‌وره ده‌فه‌رموو‌یت: ﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ [النساء: ۶۵] واته: ((نه‌خه‌ر..

قه سەم بە پەروردگارى تۆ، ئەى پېغەمبەر (ﷺ)! ئەوانەى كە هەر بە زيان دەئىن: ئىمە
موسلمانىن، ئەك بە دل، ئەوانە بە نىماندار نازمىررىن تا لەسەر ئەو كىشانەى كە ئە نىوانياندا
رودەدات، تۆ بە فەرمانرەواىى خۆيان نەزانن و بە هەموو بريارو حوكمىكت رازى نەبن، پاشان بە
هەموو دئىكىشيانەو بەريارو حوكمەكەت وەرنەگرن، بى ئەوەى هىچ دوو دئىەكيان تىايدا هەبىت))

بەنگەى چوارەم:

خوداى گەورە دەفەر مووئىت: ﴿ وَمَا أَخْلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فُحِّمَهُ إِلَى اللَّهِ ذَالِكُمْ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ
تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴾ [الشورى: ۱۰] واتە: ((هەر كىشەو جىاوازىبەكتان تىيدا بوو،
لەبارەى باوەر و بىباوەرپىه وە ، دەبى حوكمەكەى بگىر دىرپىتەو بە بۆلاى خوا ، چونكە ئەو خۆى
دەبىرپىتەو دەزانىت كى لەسەر هەقەو، كىش لەسەر ناھەقە، خواى گەورە قورنانى ناردووو
گىراوئىه تى بە مەنەھج، پېغەمبەرىش (ﷺ) بەيانى دەكات و كىشەكان بەكلا دەكاتەو. نا ئەو
حوكم و بريار دەرە خواى پەروردگارم، هەر بەو پشت دەبەستەم و هەر بۆ لاى ئەوئىش ئەگەرئىمەو
بۆ چاره سەرى گشت گىروگرتىكەم)) .

بەنگەى پىنچەم:

خوداى گەورە دەفەر مووئىت: ﴿ يَدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ
الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ ﴾
[ص: ۲۶] واتە: ((ئەى داود: بەراستى ئىمە تۆمان كردۆتە جىنشىن لەم وئاتەدا، فەرمانرەواىى
لە نىوان خەلكدا لەسەر بنچىنەى حەق و راستى ئە نجام بەدە، هەرگىز شوئىنى ئارەزوو مەكەو، تا
نەبىتە هۆى گومراکردن و لادانت لە رىبازى خوا، چونكە بىگومان ئەوانەى لە رىبازى خوا لادەدن،
بەنگەى شەشەم: بەهۆى فەرمانوشكردنى رۆزى لىپرسىنەو)) .

خوداى گەورە دەفەر مووئىت: ﴿ ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ﴾
[الأنعام: ۶۲] واتە: ((پاشان خەلكى هەمووئىان گەرىنرانەو بە بۆ لاى خوا كە سەرورەبى
راستەقىنەيانە، ناگاداربن كە حوكم و فەرمانرەواىى هەر بەدەست ئەووە ئەو زاتە خىراو
لەماوئىه كى كەمدا ئە هەمووان دەپرسىتەو)) .

به‌نگه‌ی ده‌وتم:

خودای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَبَكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا﴾ [النساء: ۱۰۵] واته: ((ئیهه به‌راستی قورنانه‌مان بو لای تو دایه‌زاندووته خواره‌وه، سه‌رتاپای حه‌ق و راستی به‌رده‌وامه، بو نه‌وه‌ی دادوهری بکه‌یت له نیوان خه‌لکیدا به‌و شیوه‌یه‌ی که خوا نیشانی داویت و رینموویی کردوویت و به‌گونجای ده‌زانیت (بو چاره‌سه‌ری کیشه‌کان و به‌رپووه‌بردنی کومه‌لگا و قازانجی خه‌لکی)، نه‌که‌یت به‌رگری له ناپاکان بکه‌یت)).

به‌نگه‌ی هه‌شته‌م و نۆیه‌م و ده‌یه‌م:

خودای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ﴾ [المائدة: ۴۴] واته: ((مانای نه‌وه‌یه که: هه‌رکه‌سی نینکاری و نکووئی هه‌رشتی له (ما انزل الله) بکا، پینی کافر ده‌بیته، به‌نام نه‌وکه‌سه که باوه‌ری پیده‌کاو، حوکمیشی پیناکا، ده‌بیته پیاویکی ناهه‌قیکارو فاسیق (ئیبین جه‌ریری ته‌به‌ری). (ئیبین تاوس) یش ده‌ئی: (ولیس کمن یکفر بالله و ملائکته و کتبه و رسله. و قال الثوری: من ابن جریج عن عطاء قال: کفر دون کفر، ظلم دون ظلم، وفسق دون فسق (ئیبین جه‌ریر) واته: نه‌وکه‌سه که باوه‌ری به‌شه‌ریعه‌تی ئیسلام هه‌یه‌و، به‌نام له‌به‌ر هه‌ر هۆیه‌ک بیته، حوکمی پیناکات، ئه‌مه وه‌کو نه‌وه نییه که باوه‌ری به‌خواو به‌فریشته‌و، به‌کتیب و پیغه‌مبه‌ره‌کان نه‌بی)).

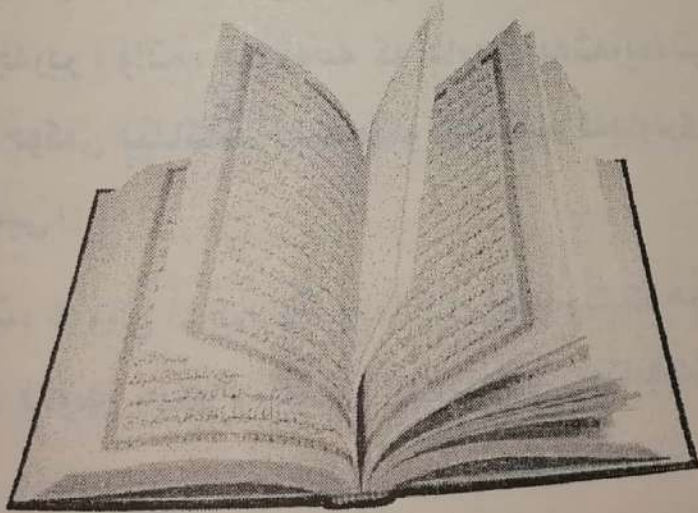
خودای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ [المائدة: ۴۵] واته: ((بیگومان نه‌وه‌ی حوکم و داوه‌ری نه‌کات به‌و به‌رنامه‌یه‌ی که خوا دایه‌زاندووه، نانه‌وانه هه‌رسته‌مکارن)).

خودای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ [المائدة: ۴۷] واته: ((و نه‌وکه‌سانه‌ش به‌وه‌رنامه -خوا ناردوویه‌تی- بریارو حوکم نه‌ده‌ن، دیاره یاخیی و ناپاک و له‌سنوور ده‌رچوون)).

"شیخ نه‌حمه‌د کاکه مه‌حمود" (ره‌حه‌تی خودای لی بیت) له دوای راقه‌ی نه‌م سی نایه‌ته ده‌بیته: ((به‌ئی... خوامان تاک و ته‌نیایه، به‌دیهینه‌رو دروستکه‌رمان تاک و ته‌نیایه، پاشاو خاوه‌نمان تاک و ته‌نیایه، که‌وابوو ده‌بی حاکم و دادوهریشمان (واته: شه‌ریعه‌تی ئیسلام) تاک و ته‌نیایی، دانهری حوکم و نه‌حکام، هه‌رده‌بی تاک و ته‌نیایی، وه هه‌رخواش مافی لابردن و گۆرینی برکه‌و

ماددهيهكى ههيه، دهبى له يهك شهريعه تيش په پيرهوى بكرى، بيگومان قه بوو لكردى نيسلاميكى ناوا، لاي خوا په سهندهو به ديندارى داده نريت، پيچه وانهى نه مهو و حوكم به غه يري (ما انزل الله).. (كوفرو زولم و فيسته)..

چندان به لگه ي تر له قورئانى پيروژدا هه ن كه به لگه ن له سه ر واجبيتي حوكم كردن به قورئانى پيروژ، به لام به م چهند به لگه يه كوتايى به م لايه نه ي ته وه ره كه مان دهه ينين .

دووم: سوود و بهره مه کانی حوکم کردن به قورنانی پیروژ:

بیگومان هه شتیك خودای گه و ره واجبی کرد بییت له سه ره به نده کانی، نهوا به دنیا بییه وه جی به جی کردنیشی له به ره وه ندی و سوودی خودی به نده کاندایه، جا کاتیك خودای داد په رو در حوکم کردن به قورنانی پیروژ له سه ره به نده کانی واجب ده کات، بیگومان کومه ئیک سوود و بهره مه له جیبه جیکردنه که به دی دین، که ده بنه مایه ی خوشگوزهرانی و سه رفرازی به نده کان له دونیا و دواروژدا. لیره دا به کورتی نماژه به چند سوود و بهره میکی حوکم کردن به قورنانی پیروژ ده خه یه رو له وانه ش:

۱- هه شوینیك حوکم به قورنانی پیروژ بکات، نهوا تاون و پیسی و گه نده ئی تیایدا به ریزه یه کی به رچاو که م ده بییت .

۲- به جی به جیکردنی حوکمی خودا ماف خوراو مافی خوی و هه ده گریت و ماف زهوتکه ره به سزای داد په وهرانه ی خوی ده گات .

۳- له هه شوینیك حوکم به وه بکریت، که خودای گه و ره دایبه زان دووه، نهوا خه ئکی نهو شوینه له نارامی خوشگوزهرانی داده ژین، له هه مان کاتدا نه ر خه یان و بی خه من و ژیان و نازادیه کانیان

پاریزراوه. خودای گه و ره ده فه ره موویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحِبُّكُمْ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ [الأنفال: ۲۴]

واته: ((نهی نه وانه ی که با وه رتان هیناوه! وه ئامی فه رمانی خوداو فه رمانی پیغه مبه ری خودا (ﷺ) بده نه وه و په ی ره و بیان ئی بکه ن، کاتیك که داوای کاریکتان ئی ده که ن که ژیانیکی ته و او

خوش و پر کامه رانیستان بو فه راهه م ده هی نییت، ئی وه ییش داوا که ی جیبه جی بکه ن. جا نهو فه رمانه فه رمانی پیدان بییت بو غه زاو روو به روو بوونه وه له گه ل دوژمندا، یا خود هه ر بریارو فه رمانیکی تر

بییت له فه رمانه کانی ئایینی خودا. بیگومان ده بییت بزانه پشکردنه فه رمانی خوداو پیغه مبه ر (ﷺ) سه رچاوه ی گشت نه هه مه تیه که وه ئاده میزاد به ره وه هه موو جو ره خرا پییه ک راده کی شییت و،

ده بیته هوی نه وه ی خودا دئی به په رده یه کی ره ش دا پو شییت. بیگومان هه مووتان له روژی دوا پیدا بو حیساب و لیپر سینه وه نه وه ی کردووتانه له ژیانی دنیا تاندا _ کو ده کرینه وه بو لای خودا ((.

۴- حوکم کردن به په یامی په روهرین هۆکاره بو گه شبینی و ئاسو روونی به نده کان، له گه ل قورنانی پیروژدا به نده کان هه می شه هیوا به خشن و به گه شبینی له ئاینده ده روان و ئاسوی بیرکردنه و هیان فراوانتره و توانای زالبونیان به سه ر کی شه کاندایا تره، به پیچه وانه ی نهو

- شونىنانى كە حوكمى خودايان تىدا نيه ، ههروهك ده بىنين له رۆژئاوادا كامه نووسه رهيان كه باس له گه شىبىنى و هيوابه خشين دهكات سهره نجام په نا بو خوكوشتن (الانتجار) ده بات^(۱) . ههروهها خه لكه كەشى له به رامبه ر هه بوونى بچوكترين كيشه په نا بو خوكوشتن و خو خنكاندن ده بن .
- ۵- به حوكم كردن به په يامى خودا خيزانه كان ريك ده خرين و كومه لگاكان له په رته وازيهى و تيكه ل بوونى نه سه ب و نه ژاد ده پاريزرين .
- ۶- په يامى خودا دله مردوووه كان به ناگا دى نيته وه و عه قله ژيرو ته ندروسته كان په ره پى ده دات و سنور بو هه مووشته كان داده نيته .
- ۷- ريزگرتن له يه كترى و خوشه ويستى و لىبورديهى و سۆز و به زه يى و يارمه تى دانى يه كترى و چاونه برينه مال و سامان و ناموسى يه كترى گشتيان به ره هه مى حوكم كردن به قورئانى پيرۆز
- ۸- جى به جيكردن و حوكم كردن به په يامى په روه ردگار سهره راي نه وهى بو به نده كانه و له به رژه وه ندى نه وان دايه ، له هه مان كاتدا ده نيته هوى رازى بوونى په روه ردگار .

(۱) بۇنموونه :

- زاناي به ناوبانگى نه مه ريكى "ديل كارينگى" هه ميشه له وته كانيدا خه لكى نه دواند ، فيرى چۇنيه تى مامه له كردنى ده كردن ، په رتوكه كانى پرفروشترين په رتوكى جيهانن ، نه و خاوه نى په رتوكى (هونه رى هاوپى گرتن) . نه و هه ميشه داوا له كه سه كان دهكات كه (واز له دوو دلى به ينين ، ده ست به ژيان بكه ن) ، به لام دوا مامه لهى له گه ل خودى خويدا خو كوشتن بوو .
- هونه رمه ندى شيوه كارى به ناوبانگى هۆله ندى "قان كوخ" هه ميشه ده يو يست به وينه و تابلوكانى وينه يه كى تر به ژيان بدات ، هه ر بۇيه ش وينه كانى خاوه نى زۆرترين داها ت بوون ، تانئى ستاش له مۆزه خانه كان به گرانترين نرخ ده فروشرين . به لام نه و نه يتوانى ته نانه ت هيو ا به ژيانى خوشى بدات ، هه ر بۇيه ش به ده مانچه كه ي خوى خوى كوشت . ههروهها چه ندانى تر وهك : نه رنست هه مه نگو اى نه مه ريكى ، اسماعيل نه ده هه مى ميصرى ... هتد .
- خوداى گه وره فه رموو يه تى : ﴿ وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى ﴾ [طه: ۱۲۴] ، واته : ((نه وه ديش بوو وه رى گيريت له به رنامه و يادى من پشتى تى بكات ، بيگومان بو نه و جو ره كه سانه ژيانى كى ترش و تال و ناخوش پيش ديت ، له رۆژى قيامه تيشدا به كو يرى جه شرى ده كه ين .))

۱- ھۆكۈم كۆرگەن بە پەيامى پەرۋەردگار ھۆكارى چوونە بەھەشتىكى نەبراۋىيە . ھەرودھا چەندان
 مەۋدى تر كە گشتيان بۇ خزمەتى مەۋقايەتەن ... سەر دەمى پىغەمبەرى نازىز (ﷺ) و ھاۋەلانى
 بەرئىز باشتەن نەمۇنە يە بۇ ئەم خالانەى سەر ھە .

سینهه: هۆکارهکانی وازهینان و پشت کردن له حوکم کردن به قورنانی پیروز:

له میانهی خویندنهوه و ریمان له قورنانی پیروز بۆمان دهردهکهوئیت که نهو کهسانه کین پشت له حوکم کردن به قورنانهکهن، ههروهها نهو هۆکارانهمان بۆ روون دهبنهوه که دهبنه هوی هه جری حوکم کردن به قورنانی پیروز. سهیر لهوهدایه که هۆکارهکان له گشت سهردهم و شوینهکاندا ههروهکو یهکن، نهو کهسانهش که پشتیان تیکردوهه ههمان دید و بۆچوون و بیانوویمان ههیه، بویه دهتوانین بلین: نهو کهسانهی که له ئیستادا هه جری حوکم کردنیان کردوهه، ههمان نهو قسه و بیانوانه دههیننهوه که دهسه لاتدار و فههمانهوا و کهسانی پیشین به بیانوویمان هیناونهوه، نهک تهنها ههروه بهرامبهه به قورنانی پیروز، به لکو بهرامبهه تهواوی په یامه ناسمانیهکانی تر (تهورات، ئینجیل، زه بوور، صحف). لهه باسهدا به پشت بهستن به نایهته پیروزهکانی قورنانی پیروز چه نه هۆکاریکی هه جری حوکم کردن به قورنانه دهخهینه روو:

یه کهم: چه نه کردن بهوهی که خودا داییه زاندوهه:

کاتیکی چاوهکان رووناکی نابین و دلکهکان رهق دهبن و سروشتی بهندهکان تیک دهچیت، لهو کاتهدا شهیتان زور به ناسانی به سهه مروقدا زال ده بییت و ویستهکانی خوئی پی نه نجام دهدات، بهمهش بهنده وای لیدیت که رقی لهوشتانه بیتهوه که لای خودا په سهندن، ههروهها نهو شتانهشی لا شیرین دهبن که لای خودای گهوره ناشیرین و نههی لیکراون. خودای گهوره

دهفه رهموئیت: ﴿ وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴾ [الزمر: ۴۵] واته: ((کاتیکیش تهنها ناوی خوا برا، نهوانهی که باوهریان به قیامهت و رۆژی دوایی نیه دلیان دهگیریت و بیزاری دایان دهگریت، (به نام) کاتیکیش باسی شتی تر بگریت جگه له خوا، دهسته جی دلخووش و که یف خووش دهبن و چهزی پیده کهن)) .

بهئی، نهمانه تهنها به هینانی ناوی خودا بیزاری دایان دهگرت و به ناشکرا له رووخساریاندا ههست به رق و کینه دهکرا، له ههمان کاتیکیشدا نهوهی له ناخی خوئیاندا شارده بوویانهوه زور لهوه گهورهتر بوو که دهریان دهبری، ههروه بویه پهروهردگار بی هاوتا باوهرداران لهوه جووره کهسانه ناگدار دهکاتهوه و دهفه رهموئیت:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَخِذُوا بِطَانَةٍ مِّنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِن كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴾ [آل عمران: ۱۱۸] واته: ((نهی نهوانهی باوهرتان هیناوه، به کهسانیکی تر

جگه له خۆتان متمانه مه کهن و نهیئنی خۆتان لایان مه درکینن، چونکه نهوان کۆنادهن له دروستکردنی تهنگانه و گهروگرفت و ناخۆشی بۆتان، ناواتیان نهوهیه دووچاری نازارو کیشه ببن، به ناشکرا ڤق و کینه له دهم و دوواندا دیاره، نهوهی له سینهیاندا شاردهویانه تهوه زۆر گه وهره تره نهوهی که ده ریده خهن، بیگومان نیمه نیشانه و به لگه مان بو دیاری کردوون (تا دۆست له دوژمن جیابکه نهوه)، نه گهر عه قل و ژیریتان بخه نه کار).

نه و که سانهی که حه ز به وه ناکه ن که خودای گه و ره داییه زان دووه، به وه دهناسرینه وه که هه می شه مان و سامانی خویان له پیناو شتانیك ده به خشن که ببیته هوی نازاردان و به لاری بردنی موسلمانان، هه وهرها هه می شه تانه و ته شهر له ناین و موسلمانان و مه زه به کان دهن، هه روه ها هه ول دهن که گومان بخه نه دهروونی که سانی باوه ردار و پابه ند به بنه ماکانی ناین... به لام نهوهی هه می شه نه و که سانه نا ئومید ده کات و موسلمانانیش دلخۆش ده کات نه وهیه که خودای گه و ره ده فه ره موویت: ﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّآ أَن يُضْمِرَهُ وَلَئِن كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾

﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ [التوبة: ٣٢ - ٣٣] واته: ((نهوانه به و بیرو باوه ره پوچانه یانه وه) ده یانه ویت نوورو ناینی خوا به قاله ی ده میان بکوژینه وه و خامۆشی بکه ن (به نام خه یانیا ن خاوه) خوا ناهیلیت ناواتیان بیته دی و هه یج شتیکی تری ناویت جگه له وه نه بیت ناین و نووری خۆی سه ره بخات و نووری خۆی ته واو بکات و ده ری بخات، هه رچه نده کافرو بی باوه ران پیی سه غله ت و دلته نگ بن.

هه ر نه و زاته بویه پیغه مبه ره که ی هاوړی له گه ل هیدا یه ت و رینه مووی و ناینی راست و دروستدا ره وانه کردووه، تا سه ری بخات به سه ره هه موو به رنامه و ناینه کانی تر دا، هه رچه نده مو شریک و هاوه لگه ران پیی سه غله ت و دلته نگ بن).

ڤق لیوونه وه و حه ز نه کردن به وهی که خودای گه و ره داییه زان دووه له چه ند شتیکی دا خۆی ده بینیته وه:

- ١- هه رچی که خودای گه و ره داییه زان دبیت نهوان پینان ناخۆشه .
- ٢- فه رمان و شته یاساغ کراوه کانیان پی ناخۆشه .
- ٢- ڤقیان له و نایه تانه ده بیته وه که باس له جیهاد ده که ن .
- ٤- ڤقیان له و نایه تانه ده بیته وه که باس له به خشیننی مال ده که ن .

۵- نه هه مووشيان سه يرتر نه وه يه كه هه نديك نه و جوړه كه سانه رقيان له ودهش ده بيته وه كه
خوداي گه وړه نبيان رازي بيت، نه گه رچي خوداي گه وړه ته نها نه و كه سانه رازي ده بيت كه
شوينكه وته ي په يام و شه ريعه ته كه ي نه ون، خوداي گه وړه ده فهرموويت: ﴿ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ اتَّبَعُوا
مَا اَسْحَطَ اللّٰهُ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ، فَاحْبَطْ اَعْمَلَهُمْ ﴾ [محمد: ۲۸] واته: ((نه و سووكايه تي
سهره مهرگه بويه به سه رياندا ديت، چونكه نه وانه شويني نه و شتانه كه وتبوون كه قين و خه شمي
خوا ده بزوينيت، نه وانه بيزار بوون له رهامه ندي خوا، خوايش كاروكرده وه ياني پووج و بي ناكام
کرد)) .

دووم: خوبه گه وړه زانين (استكبار) :

خوبه زل زانين و خوگه وړه نيشاندا، يه كيكي تره نه و هويانه ي كه وا له به نده كان ده كات كه
حوكم به په يامه كه ي خودا نه كهن، نه م نه خوشيهش سه رجه م سه رده مه كاني گرتوته وه به بي
جياوازي، هه ركه سيك سه رنج له ژياني پيغه مبه ران (سه لامي خودايان لي بيت) بدات ده بيني
سه رجه ميان له كاتي ناموزگاري گه له كانيان روه به روي چهند خوبه زل زانيك بوونه ته وه،
بوونه كاتيك صالح (سه لامي خوداي لي بيت) ناموزگاري گه له كه ي كرد، نه وان به و جوړه
وه لاميان دايه وه: ﴿ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِي اَسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِمَنْ ءَامَنَ مِنْهُمْ
اَتَعْلَمُونَ اَنْ صَلِحًا مَّرْسَلٌ مِّنْ رَبِّيْءَ قَالُوْا اِنَّا بِمَا اُرْسِلَ بِهِءُ مُؤْمِنُوْنَ ﴾ (۷۵) قَالَ الَّذِي
اَسْتَكْبَرُوا اِنَّا بِالَّذِي ءَامَنْتُمْ بِهِءُ كَفِرُوْنَ ﴿ [الأعراف: ۷۵ - ۷۶] واته: ((دواي نه و
يادخستنه وانهي صالح پيغه مبه ر) ده سته ي ده سه لاداران، نه وانهي لووت به رزيان كرد له
قهومه كه ي وتيان به وانهي كه چه وسيتراونه ته وه، نه وانهيان كه باوه ريان هيناوه: باشه نيوه
ده زانن كه صالح له لايهن په روه ردگاريه وه ره وانه كراوه؟! نيمانداران وتيان: به دنياييه وه نيوه
باوه ردارين به و په يامه ي كه به ودا ره وانه كراوه.
(به نام) نه وانهي كه خويان به زل و گه وړه ده زاني وتيان: به راستي نيوه بي برواين به ودي نيوه
برواتان پي هيناوه)) .

به هه مان شيوه هوډ (سه لامي خوداي لي بيت) خوداي گه وړه ده فهرموويت: ﴿ فَاَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا
فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوْا مَنْ اَشَدُّ مَنَا قُوَّةً اَوْلَمْ يَرَوْا اَنْ اللّٰهُ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ اَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا
بِآيَاتِنَا يَجْحَدُوْنَ ﴾ [فصلت: ۱۵] واته: ((نه وسا قهومي عاد به ناحق خويان به زل و

گه وره زانی له زهویدا و وتیان: کی ههیه به نه ندازهی نیمه هیزو دهسه ناتی هه بیت؟ باشه نایا نه وه نه یانزانی به راستی نه و خوییهی که دروستی کردوون، نه و له وان هیزی زور زیاتره (به لکو هه ره راورد ناکریت) و نه وان هه ر نینکاری نایهت و موعجیزه کانی نیمه یان ده کرد).

ههروه ها نوح (سهلامی خودای لی بیت) که ۹۵۰ سال ناموزگاری گه له که ی کرد و به ردهوام بانگی ده کردن بۆلای خودا و په یامی خودا، به لام نه وان هه ر لوت به رز بوون له ناست و ته کانی و خویان به گه وره تر ده زانی، خودای گه وره ده فهرموویت: ﴿وَإِذْ كَلَّمَا دَعَوْتَهُمْ لِنِعْمِ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَذَانَهُمْ فَأَصْلَبَتْ فِي إَرْحَامِهِمْ وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْغُيُوبَ﴾ [نوح: ۷] واته: نوح ده فهرموویت: ((به راستی من هه موو جاریک که بانگم ده کردن تا لینیان خوش ببیت، په نهجه یان ده خسته گوچی که یانه وه تا نه بیستن، جله کانیان به سه ر خویاندا ده دا تا نه مینن، زور گهرم بوون له سه ر بی باوه ری و خویان به زل ده زانی و لووت به رز بوون)).

زیاتر له گشت پیغه مبه رانیش موسی (سهلامی خودای لی بیت) له گهل براکه ی هارون (سهلامی خودای لی بیت) رووه پرووی سه رسه خترین و خویبه زل زانترین مروف بونه ته وه که (فیرعه ون) بوو، ده یووت: (من خودای هه ره به رزی نیوم).

سینه م: شوینکه وتنی هه وا و هه وس و نارزه وو هکان:

هه رکاتیك هه واو هه وس و نارزه وو هکان به سه ر به نده کانه وه بوون به نه میری، نه وا بی گومان دل و عه قلیان ده بنه کوپله و نه سیر، نه مهش به و واته یه دیت که هه ر کاتیك دل و عه قل نه سیری به رده ستی هه واو نارزه وو بیت، نه وا هه رگیز نه و دله نارزه وو ی هوکم کردن به قورنانی پیروزی نابیت.

گومانی تیدانیه که هه واو هه وس و نارزه وو هکان یه کیکن له و هۆکارانه ی که شه یتان هه میشه بۆ لاریکردن و له خشه بردنی به نده کان به کاریان ده هیئیت، بویهش هه ر که سیک شوینیان بکه ویت به دنیا ییه وه له په یامی خودای گه وره دوور ده که ویتته وه، چونکه هه رگیز په یامیکی پاک و هه وا و هه وس یکی شه یتانی، له دلیکدا جیگیان نابیتته وه.

هه رکه سیکیش هه واو نارزه وو بیتته دلیه وه، نه وا نه و هه واو نارزه وو ده بیت به خودای نه و و نه و

ده بیتته یاسا و شه ریه تی، خودای گه وره ده فهرموویت: ﴿أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عَمْرٍ

وَخَمَّ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ عِثْرَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ [الجاثية: ۲۳] واته: ((ناخو بینووته نه و که سه ی هه واو نارزه وو ی خوی کردوته په رستراوی خوی خواش به زانایی

گومرای کرد وه موری ناوه به سهر گوی و دئیدا، ههروهها پهردهی داوه به سهر چاوی دا، دهی جگه له خوا کی رینموونی دهکات دهی بوچی بیر ناکه نه وه؟

شوین کهوتنی ههواو ههوس هۆکاریکی سهرهکیه کهوا له بهنده دهکات که به دم بانگهواز و په یامی خودا نه چیت، خودای گهوره دهفه رموویت: ﴿فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَكْفُرُونَ

أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ بَغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ [القصص: ۵۰] واته: ((خو نه گهر به دم بانگهوازی تووه نه هاتن، نه وه چاک بزانه که نه وانه

ههر شوینی ئاره زووی خویان ده که ون، کییش ههیه له وه گومراتره که شوین ئاره زووه کانی خوی کهوتبیت، دوور له هیدایهت و رینموونی خوا، بیگومان خوا هیدایهتی قهومی سته مکار نادات))

ههروهها ههواو و ههوس و ئاره زووه کان جگه له وهی که ناخ و دهروونی بهنده کان ده شیوین و گومرایان ده که ن، له هه مان کاتدا نه گهر بیت حهق دواى ئاره زووه کان بکهویت نهوا تهواوی

گهردونیش به رهو خراپی و سه رگهردانی ده چیت، خودای گهوره دهفه رموویت: ﴿وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ

أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ﴾ [المؤمنون: ۷۱] واته: ((نه گهر حهق و راستی شوینی ئاره زووی نهوان بکهویت،

نه وه ئاسمانه کان و زهوی و هه موو نهوانه تیایاندایه ده شیواو تیا ده چوو سهر گهردان ده بوو، نه خیر (حق وایه رقیان لئی نه بیت)، چونکه نیمه قورناییکمان بو هیناون (که یادی هه موو چاکه یه کیان بخاته وه، که چی نهوان له بهرام بهر نهو یاد خه ره وانهدا سه رکهش و یاخین و پشتی

تیده که ن))
چوارم: خوشویستنی دنیا:

خوشویستنی دنیا و هه لپه کردن بوی یه کیکی تره لهو هۆکارانهی که ده بیته هوی دوور کهوتنه وه و پشت کردن له حوکم کردن به قورنانی پیروز، نه مهش له وه وه سهر هه ئدات که به شیک له

بهنده کان و ههست ده که ن که جی به جی کردن و پهیره و کردنی حوکمی خودا ده بیته هوی دابرا نیان له خوشی دنیا، نه مه له کاتی کدایه که هه یج ده قیکی شه رعی ریگری ناکات له خوشگوزهرانی

مروقه کان، ههروهها خاودنی نهو گومانانه بی ناگان له وهی که گشت نهو رزق و رۆزی و خوشگوزهرانی و باغ و باغاتهی له دونیادا ههیه هه موویان ده ستردی یهزدانی مهزن و بو بهنده کانی فهراهه م هیناوه.

خودای گهوره دهفه رموویت: ﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ وَإِلَيْهِ
 الشُّرُورُ﴾ [المك: ۱۰] واته: ((ههر نهو زاته زهوی بو زهلیل و ملکه چ کردوون (ههرچیتان بویت
 له سهری دروست دهکهن، چونتان بویت بهکاری دههینن)، بگه رین به هه موو گۆشه و که ناریدا، له و
 رزق و رۆزیه ش بخون که پیشکه شتانی دهکات، دنیاش بن که سهر نه نجام گه رانه وهتان بو لای نه و
 زاته یه)) .

پینجه م: ترس :

ترس لای مروفه کان تهنها له یه که لایه ندا کورت نه بوته وه، به لکو زور لایه نی ههن، هه یه له
 نادیار و تاریکی ده ترسیت، هه شه له داهاتوو و، هه یه له به سه رچوونی ته مهن و، هه یه ده سه لات
 و، هه یه له رزق رۆزی و، ... ده ترسیت .

به لام ههر به نده یه که ترسی تهنها له خودا بیته، ترسه کانی تری نابیت، چونکه ده زانیته گشت
 نهو شتانه ی که که سانی تر لیی ده ترسن هه موویان له دهستی پهروه ردگاردان، که س ناتوانیت
 سو دیک یان زیانیکی بچوکی پی بگه یه نیته به بی ویستی خودا . ههروه ها ده زانیته شه ریه تیکی
 پاک و ده ستوریکی بی خهوشی هه یه که هیچ کات له ژیر سایهیدا مافی نافه وتیت که نهویش
 قورنانه .

به لام به پیچه وانوه نه گهر ترسی خودا له دئی به نده کان دا نه بوو، نهوا زوئم کردن له یه کتری و
 خواردنی مائی یه کتری و چاوبرینه نامووسی یه کتری... دیته کایه وه. به مهش له په یام و یاسا
 قورنانه کان دوور ده که ویته وه و په نا بو زوئم و ده سه لات ده بات، بو پهیدا کردنی سه روهت و
 سامان و گه یشتن به ناواته کانی .

دوای نهووی که ده گهن به سامان و ده سه لاتیک ی زور، ههرگیز نایانه وی جاریکی تر بگه رینه وه بو
 نهو بارودوخه ی که پیشتر تیایدا بوون، ههر نه مهش وایان لیده کات که ههرگیز هه ز به حوکم
 کردن به قورنانی پیروز نه کهن، چونکه ترسیان له وه هه یه که نه گهر بی توو حوکم به قورنانی
 پیروز بکه ن نهوا نهو مال و سامانه ی که له ریگه ی سته م و ده سه لاته وه ده ستیان که وتوو له دهستی
 بدن .

به لام موسلمانان راسته قینه ترسی تهنها له خودایه و شوین هیچ ریبازیکی تر ناکه ویت له پیناو
 به دهسته یانی ره زامه ندی چهند که سیك، یا خود ده ستخستنی بریک سه روهت و سامان، بو یه
 پیویسته موسلمانان حوکم تهنها به قورنانی پیروز بکه ن و شوین هیچ به رنامه یه کی تر نه کهن،

ترسيشان له هيج نه بيته، چونكه ههر خودايه كه بهنده كان له نه بوونه وه دههينيه بوون و له بوونه وه بهر وه نه بوونيان ده باته وه، ههر نه وه رق و رۆزى ده به خشيت و وه رى ده گريته وه، ههر نه وه ده ترمينيت و ده ترمينيه وه، ههر نه ويشه پيمان ده فهرموويت: ﴿فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ [المائدة: ٤٤] واته: ((كه واته (ئهى نيمانداران) له خه لى مه ترسن به لكو ته نها له من بترسن، نايه ت و فهرمانه كانى من به نرخيكي كه م مه فروشن (نه گهر نرخه كه هه موو دنياش بيت ههر كه مه)) .

شه شه م: لاساي كردنه وه ي كويرانه (التقليد الأعمى):

لاساي كردنه وه ي كويرانه ش يه كيكه له وه نه هاهمه تيانه ي كه رپوى له زوريك له ميلله تان كردوه، هوكاريكي سه ره كيشه بو دوور كه وتنه وه ي بهنده كان له په يامى په روه ردگاريان و رپو كردنه بهرنامه و ده ستووره دانراوه كان.

لاساي كردنه وه ي كويرانه ميژوويه كي دوورو دريژى هه يه و بوته هوى لاريبوونى به شيكي زورى مروفقيه تى، زوريك له نه ته وه كانى پيشوو خودا په رستى خويان له سه ر بنه ماي نه وه لاساي كردنه وه يه بنيات نابوو، ههر بو يه ش كاتييك پيغه مبه ران (سه لامي خوداي له سه ر بيت) داوايان ليده كردن كه بينه سه ر نايينى راست و په يامى خودا و واز له بت په رستى به يينن، نه وان له وه لامدا ده يان ووت: ﴿... إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ آثَرِهِمْ مُقْتَدُونَ﴾ [الزخرف: ٢٣] واته:

((نيمه باوو با پيرانى خومان بينيووه پابه ندى بيروبا وه ريك بوون، بيگومان نيمه ش چاو له وان ده كه ين و په يره وى نه وان ده كه ين)). هه روه ها خوداي گه و ره ده رباره يان ده فهرموويت: ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أُولَٰئِكَ لَا يَعْقِلُونَ سَيِّئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ [البقرة: ١٧٠] واته: ((نه وان هى كه شوين شه يتان كه ووتوون، له بت په رسته كان و

نه وه بكه ون كه خودا ناردوويه تيه خواره وه .. له وه لامدا ده ليين: نه خير .. نيمه ده كه وينه شوين كه هه قل و هوشيان به ريگاي راستى خودا نه ده شكاه؟)) .

شوینگه وتنی کویرانه له عیبادت و بهرستشدا له ترسناکترین جۆره کانی لاسایی کردنه وهیه، چونکه به هۆبیه وه به نده کان گومراو سهی لیشیواو ده بن و رهوایان لیده بییت به نارهوا و، نارواشیان لیده بییت به رهوا .

له رۆژگاری نه مرۆشماندا نه م جۆره لاسایی کردنه وه له ته شه نه کردنیکی بهرچاودایه زۆریک له موسلمانانی گرتوته وه، به وهی که یاسا و بهرنامه کانی ژیانیان له رۆژناوا وهرده گرن و بی نه وهی گۆی به وه بدن که ناخۆ نه م یاسایانه تا چهند له گه ل په یامی خودا یه کده گرنه وه .

به داخه وه گه نجان له م کرداره دا پشکی شیریان بهرده که ویت، به وهی که نه وان جگه له وهی که یاسا و ریسا کانی نه وان وهرده گرن، هاوکات تانه له به شیک له یاسا و بنه ما چه سپاوه کانی نایینی پیروزی نیسلام دده ن و هه ندیک جاریش نایه ته کانی خودای گه وه ره دت ده که نه وه، له گه ل نه وه شدا له شیوازی هه ئسوکه وتی رۆژانه و پۆشینی جل و بهرگ و شیوازی ریش هیشتنه وه و پرچ داهیناندا لاسایی به شیک له هونه رهنه د و یاریزان و به ناو رۆشنبیره کانی رۆژناوا ده که نه وه * .

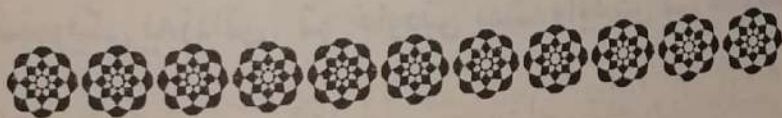
خوینه ری به ریز: نه بوونی متمانه به خود و، لاوازی که سایه تی و، زۆر گرنگی دان به دونیا... هۆکاری سه ره کین بۆ چوون به ره و نه م جۆره له لاسایی کردنه وه. به دناییی لاسایی کردنه وهی کویرانه هۆکاری که له دوور که وتنه وه له حوکم کردن به قورنانی پیروز و له ده ست دانی ناسنامه ی موسلمانیه تی .

به راستی زۆر سهیره که که سیك خاوه ن بهر زترین به ها و رهوشت بییت، خاوه نی جوانترین ریسا و ده ستووری ژیان بییت، به لام لاسایی که سیك بکاته وه که باوه ری به هیج به ها و رهوشتیک نه بییت ! نه ی موسلمان، شانازی به په رستش و ناداب و رهوشته کانت بکه، چونکه تۆ له باشتیرینی نومه تانی، چونکه تۆ خاوه نی ده ستوریکی یه زدانی، تۆ خاوه نی پیشه وایه کی بی هاوتای جیهانی .

خودای گه وه ده فه ره موویت: ﴿ كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ﴾ [آل عمران: ۱۱۰] واته: ((نه م نایه ته ناراسته ی موسلمانانه کانی سهرده می پیغه مبه ر (صلی الله علیه و آله) ههروه ها نه و موسلمانانه کراوه که ریازه که ی نه وان به جوانی پیاده

* له هه مووشیان سهیره تر نه وهیه که له نیستادا به شیک له لاوانی موسلمان ده ستیان داوته به کارهینانی گواره و زنجیر و بازن و دروست کردن تاتۆ له سه ره جهسته یان ...، لاشیان وایه پیشکه وتنه و خه لکی تر به دوا که وتوو و داخراو وه صف ده که ن، نه مه له کاتی که دایه که خوی له خویدا نه م لاسایی کردنه وه کویرانه به لگه یه له سه ره مایه پوچی فیکری و زانستی و بی متمانه یی و لاری بوونی که سی لاساییکار .

دهكهن. واته: ئيوه باشتري نومه تن كه بو قازانچ و كه ئكى خه ئكى هينراونه ته كايه وه. به چى؟
 به وهى كه فه رمان ددهن به چاكه و ريگا له خراپه ده گرن و باوه رتان به خوداو، به فه رمايشتى
 خودا هه يه. كه قورناني پيروژه)) .
 له كوتايى پيوسته نامازه به و فه رمووده يه ي پيغه مبه رى نازيمان (ﷺ) بكرتت كه ده فه رموويت:
 ((مَنْ تَشَبَهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ)) واته ((هه ركه سيك خوى به قهوم و نه ته وه يه كى تر بچوينى و
 لاساييان بكاته وه، نه وا نه ويش له وانه)) .

چوارم: شوینه واره کانی حوکم کردن به قورنانی پیروژ:

حوکم کردن به قورنانی پیروژ کومه ئیک شوینه واری باشی دونیایی و دواپۆژی به دواي خۆیدا دههینیت، که هیچ له رییاز و بهرنامه و دهستوره دانراوهکان ناتوانن دهسته بهریان بکهن، نهم شوینه وارانەش نهک تهنه بۆ مروقایهتی به لکو گیاندارانیش لییان سوود مهند دهبن و له ژیر سایه یاندا نازارنادرین، گرنگترین شوینه واره کانی حوکم کردن به قورنانی پیروژیش نه مانهن:

یه گهم: جینشینی و پیدانی توانا و هیژ و سهرکه وتن:

یه کیک له بهرهم و شوینه واره کانی حوکم کردن به په یامی خودا، بریتیه له جینشینی و به دهست هینانی هیژ و توانا و دهسه لات، نه گهر سهیری چیرۆکه کانی قورنانی پیروژ بکهین چه ندان نموونه مان بهرچاو دهکه ویت له قهومانى پیش خومان، که ههر کامیکیان حوکمی به په یامی خودا کردییت نهوا بیگومان خودای گه وره هیژ و توانا و دهسه لاتى پیداو.

یوسف (سهلامی خودای له سهر بییت) دواي نه وهی له لایهن په روهردگاری مهزنه وه تاشیکرایه وه، نه ویش له تاقی کردنه وه که سهرکه وتوو بوو و بی فرمانی خودای گه وره نه کرد، خودای گه وره له بهرامبهردا یوسفی کرده خاوهن دهسه لات و هیژ و توانایه کی زوری پی به خشی و، په پیره وانی بهرنامه کانی تریش له بهرامبهردا چوکیان دادا، خودای گه وره دهفرمویت: ﴿وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا

يُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُوا مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ [یوسف: ٥٦] واته: ((نا بهو شیوهیه دهسه لاتمان دا به یوسف و جیگیر و پایه دارمان کرد له خاکی میسردا، ههر پله و پایه یه کی دهویست نه و ئاته دا دهستی دهکه وت بۆ ساز ده بوو، ههر که سیک، ههر دهسته یه ک بمانه ویت به هره وهری دهکهین له ره حمهت و به خششه کانه مان و پاداشتی چاکه کاران بهزایه نادهین)).

ههروهها پیغه مبهر موسی کاتیک ویستی هانی گه له کهی بدات که نارامگربن له بهرامبهر سته می فیرعهون ووتی: ﴿أَسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَأَصْبِرُوا إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ [الأعراف: ١٢٨] واته: ((له بهرانبهر هه ره شه کانی فیرعه وندا، پشت به خودا ببهستن و سه برو نارامتان هه بییت، بیگومان زهوی هی خودایه، به میرات دهیدات بهو به ندانهی که خوی دهیه وین، نهو به ندانهی که بهرانبهر سته مکاران کۆل نادهن و نابهزن. سه ره نجامیش ههر بۆ پاریزکاران و له خودا ترسانه، که هه میشه له کۆشش و هه وئدان و، تهنه پشت به خودای خویان ده بهستن)). ههروهها چه ندان نمونهی تر له قورنانی پیروژ...

په رتوو كه ميژوو بيه كانيش گه واهيدهرى نه و راستيهن كه ههركاتي كدا موسلمانان حوكميان به قورئانى پيروژ كرديت، هيچ نه ته وه يهك نه يتوانيوه به سهرياندا زال بيت و بيان شكي نييت. خوداي گه وردهش ده فهرموويت: ﴿ وَلِنَصْرِكَ اللَّهُ مَن نَّصْرُهُ ﴾ [الحج: ٤٠] واته: ((بيگومان خوا يارمه تي نه و كه سه ده دات، كه يارمه تي نايينه كه ي نه و بداو، مه ليه نده دكاني خوا په رستي پياريزيو، له پيناوياندا جهاد بكات، خو حيكمه تي خواي گه وردهش وايه ههركيز يارمه تي ته مهن و خو لاوازه رو سسته كان نادات)). ههروه ها خوداي گه و ره له سه ر خو ي واجب كر دووه كه باوه رداران سه ربخات و ده فهرموويت: ﴿ وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ [الروم: ٤٧] واته: ((خو سه ر خستن و يارمه تيداني پروادارانش مافي كه له سه ر خو مان واجيمان كر دووه بو يان. ديسانه وه باسي چه سپاندي يهك خوا په رستي دهكات)).

دووم: ناسايش و نارامى:

ناسايش و نارامى ته واو، له هيچ كومه لگه يهك ده سته بهر و بهر قه رار ناييت، نه گه ر حوكمي قورئانى تيدا جى به جى نه كر يت، چونكه ناسايشي كومه لگا وابه سته ي ناخي مروفه كانه، هه ر كه سيكيش ناخي به يه كتا په رستي و حوكم كردن به قورئانى پيروژ گوش كرد، نه وا ناسوددي و نارامى روو له ناخي دهكات، له دوايشدا نه و ناسووده ييه ته شه نه دهكات و ته واوي كومه لگا ده گريته وه، خوداي گه و ره ده فهرموويت: ﴿ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا ءِيمَانَهُم بِظُلْمٍ اُولَٰئِكَ لَهُمُ الْاَمْنُ وَهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴾ [الانعام: ٨٢] واته: ((نه وانهي ئيمان و باوه ريان هيناوه و سته م و هاوه لگه ريان تيكل به نيمانه كه يان نه كر دووه، ناسووده يي و هيمني هه ر بو نه وانه يه، هه ر نه وانه ش رينمووني كراون)).

گومانيش له وه دانيه كه له هه ر كومه لگايه كدا حوكم به قورئانى پيروژ بكر يت، نه وا پينج له شته گرنگه كاني مروفه پاريزراو ده بن كه نه وانيش بر يتين له (نايين و نه فس و عه قل ناموس و سامان). سيبه م: ريزدار و شكومه ندبوون:

پيشتر باس مان كرد كه خوداي گه و ره خو ي باوه رداران سه رده خات و يارمه تيان ده دات، تا وه كو به سه ر بي باوه ران و دوژمناني نايندا سه ركه ون، گومانيش له وه دانيه كه ريزداري موسلمانان و شكومه ندبوونيان وابه سته يه به سه ركه وتنيان، سه ركه وتنه كه شيان وابه سته به باوه رهيانان و حوكم كرديان به قورئانى پيروژ.

هه ره که سیک بیهوی که به غهیری په یامی خودا بگات به ریز و شکومه ندی، نهوا به راستی له هه نه دایه و هه رگیزیش پیی ناگات، چونکه خودای گه و ره ده فه رموویت: ﴿وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ [المنافقون: ۸] واته: ((ریز و عیززهت و گه و ره یی هه ر بۆ خواو بۆ په یام به ره که ی و بۆ با و هه دارانه، به نام دو و رو و هه کان نازان، چونکه ریی راستیان لیچه و اشه بووه)).

پیشهوا " عومه ری کوری خه تاب " (خوا لیی رازی بیت) ده ئیت: ((إِنَّا كُنَّا أَذَلَّ قَوْمٍ، فَأَعَزَّنَا اللَّهُ بِالْإِسْلَامِ، فَمَهْمَا نَطَلُبُ الْعِزَّةَ بِغَيْرِ مَا أَعَزَّنَا اللَّهُ، بِهِ أَذَلَّنَا اللَّهُ)) واته: ((ئیمه زه لیلترین قه و م بووین، خودای گه و ره به ئیسلام ریزدار و شکومه ندی کردین، بویه هه رکاتی که بمانه و ی به غهیری ئیسلام ریزدار و شکومه ند بین، نهوا خودای گه و ره به وه زه لیلمان ده کات که ده مانه و ی پیی ریزدار بین)). سا هه ره که سیک ده یه و ی ریز و شکو و گه و ره یی خو ی لای خودا بزانی، با سه یربکات ناخو تا چه ند پابه نده به قورنانی پیروز و تا چه ند له ژیانیدا ره نگ ده داته وه.

چوارم: به ره که ت خسته ژیان و رزق و رۆزی:

به دنیایی خوشی و ناسو و ده یی دنیا، ته نها به هه بوونی جل و به رگیگی باش و، کوشک و ته لار و بالا خانه ی به رز، ئوتومبیلی ناخیر مودیل و هه بوونی ژنیکی باش ... ناهیته دی، تا نه و کاته ی نه و شتانه ها و ته ریب نه کرین به فه رمان به ردارای خودای گه و ره و جی به جی کردنی شه ریعه ته که ی. هه ر قه و م و نه ته وه یه کیش شوین حوکم و شه ریعه تی خودا بکه ویت، ده رگای ره همه تی خودای به رو و ده کریته وه و له هه موو لایه که وه رزق و رۆزی بۆ دیت، خودای گه و ره ده فه رموویت: ﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ ءَامَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَنَحْنَاهُمْ بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ [الأعراف: ۹۶] واته: ((نه گه ره خه ئکی نه و گوندو شارانه بروایان هینا و، له خوا ترسیان بو و باو کاریان به به رنامه ی نه و کردبا، ئیمه ش ده رگای گشت خیر و پیتیکی ناسمان و زه ویمان به روویاندا و اتا ده کردو له ناسمان و زه و ی رزقمان ده دان، به نام له باتی ئیمان، نه وانه هه ر ملیان نه دا و بروایان به په یام به ره که کان نه کردوو به درۆزیان دانان، ئیمه یش به هوی کاره خرا په کانیانه وه به سه ختی گرتمان)).

به مه ش ده رده که ویت که حوکم کردن به قورنانی پیروز هۆکاری ژیانیکی خوش و، دابارینی رزق و رۆزیه کی به ره فراوانه له لایه ن خودای گه و ره وه.

پينجهم: پينمويى و هيدايهت دان:

شوينه واريكى ترى حوكم كردن به قورنانى پيرۆز بريتيه له هيدايهت و پينمويى كردن، ههروهها حوكم كردن به قورنان دلهكان دامهزراو و سهقامگيردهكات له سهر نه نجامدانى چاكه و دووركهوتنهوه له خراپه و خراپه كارى، بهمهش خوشى و ناسوودهى پوو له دلى بهندهكان دهكات و باوهرو زانست و زانيارى و مهعريفهتيان له دتيان دا زياتر دهبيت. خوداى گهوره دهفهرموويت:

﴿ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا

مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا سَلِيمًا ﴾ [النساء: ۶۵] واته: ((نه خير... قه سه م به په رو در دگارى تو، نهى پينغه مبهه (ﷺ)! نه وانهى كه ههر به زبان دهئين: ئيمه موسلمانين، نهك به دل، نه وانه به ئيماندار نازميرين تا له سهر نه و كيشانهى كه له نيوانياندا روودهات، تو به فه رمانه وايى خويان نه زانن و به هه موو بريارو حوكميكت رازى نه بن، پاشان به هه موو دليكي شيان هه بريارو حوكمه كهت وهر نه گرن، بى نه وهى هيچ دوو دليه كيان تيايدا هه بيت)) .

شه شه م: سه رفرازى و به ناوات گه يشتن:

حوكم كردن به قورنانى پيرۆز جگه له وهى كه بهندهكان له دونيادا سه ركهوت و پاريزراو دهكات، له هه مان كاتيشدا له روژى دو اييدا بهندهكان ده خاته سه رفرازى و خوشيه كى بى سنوور، كه هه رگيز به سهر دل و زمان و گوپچكهى هيچ كه سدا نه هاتوو.

خوداى گهوره دهفهرموويت: ﴿ إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا

سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُقْلِحُونَ ﴿٥١﴾ وَمَنْ يُطِغِ اللَّهُ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَ اللَّهَ وَيَتَّقَهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ

الْفَائِزُونَ ﴾ [النور: ۵۱ - ۵۲] واته: ((به نام گوفتارى ئيمانداران كاتيك بانگ دهكرين بولاى

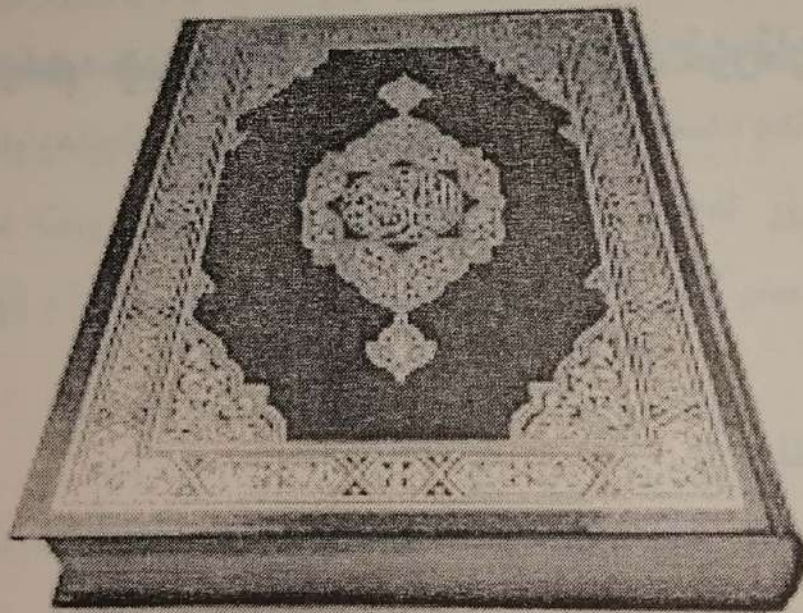
خواو پينغه مبهه كهى تا فه رمانه وايى بكات له نيوانياندا ته نها نه وهيه كه دهئين: بيستان و گوپرايه ئين بو هه موو فه رمانيكى شهرع، هه ر نا نه وانه شن سه ر فرازو سه ركهوتوو.

جا نه وهى فه رمانه بردارى خواو پينغه مبهه كهى بكات و له خوا بترسيت و له سه ر پينچى و نافه رمانى خوى پياري زيت، جا نا نه وانه سه رفرازو به ناوات گه يشتون)) .

پوختهى قسان:

هه ر نه ته وه و كومه لگايهك حوكم به قورنانى پيرۆز بكات و له گشت كاروباره كانيدا هه ر بولاى نه و بگه رپيته وه، نه وا به دنيايى نه و كومه لگايه به ره و ناسوده يى و خوشگوزه رانى و ناسايش و ناراميه كى بى هاوتا ده روات، تيايدا مافى بهندهكان پاريزراو ده بيت و، روحى لي بو رده يى و

یارمه تی دانی یه کتری تییدا گه شه ده کات و، هیزی یه کگرتن و خوشویستی و برایه تی تییدا بلاو ده بیته وه... سه ره پای نه وهی که ده بیته هوی ره زامه ندی په روه ردگار و، گونا ه و تاوانه کانیا ن ده سرینه وه و ده بنه خاوه نی به هه شیکی پرا و پر له نازو نیعمه تی هه تا هه تای .

بەشى دوووم

نەم بەشە دابەش دەبیت بۆسەر سى تەوەرە:

تەوەرەى يەكەم: شۆينەوارەكانى ھەجر و چارەسەر

تەوەرەى دوووم: چەند وتەيەكى زيرين دەربارەى قورئان

تەوەرەى سىيەم: چىرۆكىك دەربارەى ھەجرى قورئان

ته وه ره یه که م: شوینه واره کانی هه جر له سه ر ژانی تاکی موسلمان و چۆنیه تی چاره سه رکردنی:

پشتکردنه قورنانی پیروژ له پوژگاری نه مرموماندا به یه کیك له دیارده باوه کانی نیو زۆربه ی تاکه کانی کومه لگای موسلمانان داده نریت، به جوریک که هه ندیک که س ته نها له چه ند بۆنه یه کی نایینی گوئیستی قورنانی پیروژ ده بیت، یاخود هه ندیکیان واده زانن که قورنانی پیروژ ته نها له سه ر مردوووان ده خویندریت، بۆیه هه ر کاتی گوئیستی سوپه تی (الفاحة) بیت وا ده زانی که که سیك مردوووه! به شیکیشیان ته نها له مانگی ره مه زاندا قورنانیان بیردکه ویته وه، وه ک بلیی قورنان خویندن ته نها له مانگی ره مه زاندا هه یه !!! .

به ئی خوینه ری خوشه ویست نه مانه واقیعی نه مپووی نیمن، پشتمان له قورنانی پیروژ کردوووه و نایخوینینه وه و کاری پیناکه یین و گوئی لیناگرین، چ بگات به رمان و وردبوونه وه لیی... بی ناگا له وه ی که نه م پشت تیکردنه چه ندان شوینه واری خراپی له سه ر دل و ده روونی هه ر تاکیک له نیمه دروست کردوووه، نیمه نه م باسه دا تیشک ده خه یینه سه ر به شیک له وه شوینه وارانیه که له نه نه جامی هه جری قورنانی پیروژ له سه ر دل و ده روونی تاکی موسلمان دروست ده بن، که کاریگه ری راسته و خویان هه یه له سه ر ژیان و گوزهران و له پاشاندا له سه ر دواپوژ و قیامه تی هه ر تاکیک له وانه ش:

یه که م: ره ق بوونی دله کان:

خویندنه وه و گوئیگرتن و کاریپیکردن و رمان له قورنانی پیروژ، هۆکاری سه ره کین بو ئوقره گرتن و نارامی و نه رم بوونی دله کان، خودای گه و ره ده فه ره مویت: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ [الرعد: ٢٨] واته: ((نه وانیه باوه ریان هیناوه وه دل و ده روونیان نارام ده بیت به قورنان و په یامه که ی خوی په ره ره دگار، ناگاداربن دله کان: هه ر به قورنان و یادی خواو (پا په ندبوون به ناینه که یه وه) خوشنوود ده بن و ده چه وینه وه)) . جا نه گه ر بیتوو که سیك سه رچاوه ی نارامی دله کان فه راموش بکات و وازی لی به یینیت، نه وا بی گومان له وه خوشنوودی و نارامییه بی به ش ده بیت، که قورنانی پیروژ به دلی خوینه رانی ده به خشیت .

دووم: زال بوونی شهیتان و دارودهسته که ی:

قورنانی پیروز هه میسه زرییه کی پته و و تیریکی تیژه له به رامبه ر شهیتان و شوینکه وتوانی له مروڤ و جنوکه، تاکی موسلمان تا دوست و هاونشین و خوینه ری قورنان بیت شهیتان ناتوانیت به سهریدل زال بیت، به لام هه ر کات پشتی له قورنان کرد و وازی لیهینا نه وسا ناتوانیت له ناست بچوکتین فیل و ته له که ی شهیتان و دارودهسته که ی بوهستیته وه، چونکه بی گومان قورنانی پیروز پاریزگاریکی به هیزه بو دهر وون و ناخی به نده کان.

پیغه مبه ری نازیز (ﷺ) ده فهرموویت: ((لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تَقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ)) واته: ((ماله کانتان مه کن به گورستان، چونکه به راستی شهیتان له مایکدا راده کات که سوهرتی (البقرة) ی تییدا ده خویندریت)) .

سینهم: بی به شوونی به نده له فهزل و پاداشتی نه بر اوهی قورنان خویندن:

له جوهره کانی هه جری قورناندا باسما ن له فهزل و گه وریی خویندنه وهی و گوینگرتن و رامان و کاریکردنی قورنانی پیروز کرد، که به راستی هه ر که سیک خاوه ن ژیری و عه قلیکی دامه زرا و بیت خو ی له و پاداشته بی به ش ناکات .

چوارهم: که مبوونه وهی زانست و زال بوونی نه زانی:

یه کیکی تر له شوینه واره کانی پشت کردن و وازهینان له قورنانی پیروز بریتیه له بلا و بوونه وهی نه زانی و که مبوونه وهی زانست، چونکه هاتنی قورنانی پیروز بو سرینه وهی نه و جه هاله ت و نه فامییه بووه که بهر له هاتنی نایینی پیروزی نیسلام هه بوو، جا وازهینان له قورنانی پیروز به واتای گه رانه وه دیت بو سه رده میک که قورنانی پیروزی تییدا نه بووه نه ویش سه رده می جاهیلییه،

جا خو ت سه رپشک به نه ی خوینه ری به ریز... خودای گه وره ده فهرموویت: ﴿ أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴾ [المائدة: ۵۰] واته: ((نایا نه وانه حوکم و فهرمانه وای جاهیلییه ت و نه فامیان ده ویت و نه ویان لاپه سه نده؟! (ناخر بو بیرناکه نه وه) کی هه یه به قه دهر خوا حوکمی جوان و چاک و به جی بیت، (به تاییه ت) لای نه و که سانه ی که به ووردی سه رنج دده ن و ویزدان و ههستی زیندوویمان هه یه)) .

پینجه م: بهر سکا لا که وتنی پیغه مبه ری خودا (ﷺ):

بیگومان باوه رداران و قورنا نخوینان و شوینکه وتوانی ری یازه پیروزه که ی پیغه مبه ر (ﷺ)، جگه له وهی که پیغه مبه ری نازیز (ﷺ) ده بیته تکا کار بو یان، هاوکات قورنانی پیروزیش تکایان بو

دهکات و نه سزای دۆزه خ دهیان پاریزیت، ههروهک پیغه مبهری خودا (ﷺ) دهفه رموویت: ((اقرؤوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لِأَصْحَابِهِ)) واته: ((قورئان بخوینن، چونکه له رۆژی قیامه تدا دیت و تکا دهکات بو خاوه نه کانی، (واته ده بیته تکاکار بویان) . به لام که سانیک که وازیان له قورئانی پیروژ هیئابیت و پشتیان تیکرد بیت و نهیان کرد بیت به ده ستوری ژیانیان، نهک هه ر ته نها نابیت به تکاکار بویان، به لکو سکالاشیان لیده کریت که نه وان پشتیان له قورئانی پیروژ کردوو، نه وهی سکالای لا ده کریت په روه ردگاری به حه ق و داد په روه ره، نه و که سهی که سکالاکه ش دهکات پیغه مبهری نازیزه (ﷺ) ، ههروهک خودای گه وره دهفه رموویت: ﴿ وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ﴾ [الفرقان: ٣٠] واته: (دوای دوور که وتنه وهی نوممهت له قورئان) پیغه مبهر (ﷺ) سکالا لای په روه ردگار دهکات و دهفه رموویت: په روه ردگارا به راستی قه و مه که م وازیان له م قورئانه هیئاوه و پشت گوینان خستوو و گرنگی پی نادهن).

شه شه م: سه ریچی کردنی فه رمایشتی په روه ردگار:

پیشتر چه ند به لگه یه کمان خسته روو سه بارت به پیویستی کارکردن به قورئانی پیروژ، جا هه ر که سینک پشت له قورئانی پیروژ بکات و ناکاره قورئانییه کان له ژیانی رۆژانه ییدا رهنگ نه ده نه وه و فه رمانه کانی په روه ردگار جیبه جی نه کات و واز له وشتانه نه هیئیت که خودای گه وره له قورئاندا یاساگی کردوو و نه هی لیکردوو، نه وا بیگومان سه ریچی فه رمانی په روه ردگار دهکات، چونکه یه کیئک له و فه رمانانه ی که تیایدا هاتوو کارکردنه به قورئانی پیروژ، خودای گه وره دهفه رموویت: ﴿ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا دُونَهُ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴾ [الأعراف: ٣] واته: ((شوین بریارو فه رمانه کانی نه م قورئانه بکه ون، که له لایه نی خوداتانه وه بو تان ره وانه کراوه، له فه رمان و په یامی خودا زیاتر شوین هیچ شتیکی تر مه که ون و په نیان پی مه بهن و به دۆست و یاوه ری خو تانیان مه زانن، نایینی راست و ته وا و نه مه یه، به لام نیوه که م بیر ده که نه وه و په ند و ه رده گرن ...)) .

حه و ته م: زه رمه ند بوون له دونیا و دوا رۆژ:

شوینکه وتنی هه ر به رنامه و ری سایه کی تر و پشتکردن و وازه نیان له قورئانی پیروژ به نده کان دوو چاره ی زه ره ر و زیانیکی هه م دونیایی و هه م دوا رۆژیش ده کات. خودای گه وره دهفه رموویت: ﴿ وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى ﴾ (١١٤) قَالَ رَبِّ لِمَ

حَسْرَتِيْ اَعْمَى وَقَدَكُنْتُ بَصِيْرًا ﴿١٣٥﴾ قَالَ كَذَلِكَ اَنْتَكَ ءَايَتُنَا فَنَسِيْنَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ نُنْسِيْكَ ﴿طه: ١٢٤ - ١٢٦﴾
 (ههركه سيكيش لهو قورئانه روو وهرگيريت، نهوا بيگومان زيانينيكي سهختي دهبن،
 بهئي مرو ههركه په يوهندي لهگه ل خوا بچرا دلي تهنگه، بچووكه، بينارامه)، له روژي
 قيامه تيشدا به كويري حه شرو دادگايي نه كه ين .

نه ويش لهو هه لويس ته دا نه ئي: نه ي په روه ردگارم! بوچي منت به كويري حه شركرد؟ خو من
 له دونيادا چاوم ساغ بوو و بيناييم هه بووم، خوا له وه نامدا ده فهرمووي: كار هه روايه تو به لگه و
 نايه ته رو شنه كاني نيمه ت بو هات له بيرت كرد، ناوا نه مرؤش تو ش له بير ده جيت، پشت گويت
 نه خه ين و فهرامؤشت نه كه ين .

نه مانه به شيك بوون له ده رنه نجام و شوينه واره كاني پشت كردن و وازه ينان له قورئانى پيرۆز،
 نه مه جگه له وه ي كه به نده له ئاكار و ره وشت و به ها پيرۆزه كان داده برپيت و ناتواني ت له گه ل
 ده ورو به ريدا مامه له و هه ل سو كه و تيكي شياو و ته ندروستي هه بيت، چونكه نه بووني په يوه ندي هكي
 تو كمه و پچراني په يوه ندي له گه ل خوداي به نده كان، راسته و خو كاري گه ري ده بيت له سه ر په يوه ندي
 نيوان تا كه كاني نيو كومه لگه. هه روه ها زياد بووني كيشه ي خيزاني، سه ره له لداني نه خوشي
 ده رووني و وشكي بير كردنه وه و دوود لي و خه موكي و چه ندان نه خوشي تر له نه نجامي وازه ينان و
 پشتگو ي خستني قورئانى پيرۆز دروست ده بن

چاره سه ری هه جری قورنان

قورنانی پیرۆز کانگه و سه رچاوهی هه موو به ها و رهوشته به رزه کانه، هه لگری هه موو نه و چه مکه بی هاوتایانه یه که تاکی موسلمان له ژییانی رۆژانه ییدا پیویستی پی دهن، خودای گه و ره ده فه رموویت: ﴿... يَأْمُرُهُم بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالذِّبَاتُ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ [الأعراف: ١٥٧] واته: ((فه رمانیان پیده دات به چاکه و قه ده غه ی گونا هو خرا په یان لیده کات و هه رچییه ک پا کو چاکه بویان چه ئال ده کات و هه رچی بیس و نا پوخته لییان چه رام ده کات و نه رکه قورس و سه نگینه کان له سه رشانیان لاده بات، نه و کو ت و زنجیرانه ش که له سه ریان بوو لای ده بات (وه ک خو کوشتن له کاتی ته و به دا... هتد)، جا نه وان ه ی با وه ریان پی هی نا وه و پشتیوانیان لی کرده و پشتگیریان کرده و شوینی نه و نووره که و توون (که قورنانه) و هاوړی له گه لیدا ره وان ه کرا وه، هه ر نه وان ه سه رفرازو رزگارن)) .

له گه ل نه وه ی که نه م ئایه ته و چه ندان ئایه تی دیکه ش فه رمانمان پیده کهن تا وه کو به ره و به ها به رزه کان بچین، به لام ئیمه بو جاریکیش دله کانمان دانا خورپییت و جو له ناکهن، نه مه ش له بهر تاکه هۆکاریکه که نه ویش نه وه یه که ئیمه له حاله تی هه جری قورنان ژیان به سه رده بین ...

هه رو هها نه مه له کاتی کدایه که ئیمه ئومه تی کین که یه که م وشه بو مان دابه زیو وه وشه ی (بخوینه) بو وه، هه رو ه خودای زانا و دانا ده فه رموویت: ﴿اقْرَأْ بِأَسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ [العلق: ١] واته: ((نه ی محمد (ﷺ) بخوینه به ناوی نه و په رو ه رده گاره ته وه که هه موو شتیکی دروست کرده وه)) .

به لام ئیمه له کو بی نه و وشه یه داین؟؟ تا چه ند ئومه تی کی ویلی خویندن و خویندنه وه یین؟؟ نه خیر، به دنیاییه وه ئیمه نه ک هه ر ویلی زانست و زانیاری نین، به لکو ته نانه ت خودی وشه ی بخوینه (اقراً) شمان هه جر کرده وه، هه ر بویه ش له ته واوی ئاکاره به رزه کان دابراوین: (له یارمه تی دانی یه کتر له سه ر چاکه، له راویژکردن به یه کتری، له نه بوونی مامه له یه کی ته ندروست له گه ل یه کتری، لی کتر ازانی په یوه ندییه کو مه لایه تییه کان، دارمانی ره وشت و به ها بالاکان، له نه بوونی دادگه ری کو مه لایه تی) تاکه هۆکاری هه موو نه مانه ش هه رو ه کو با سمان کرد ته نها

نه و نه خوشی و دیاردهیهیه که له ناوماندا بلاو بوته وه نه ویش نه خوشی نه خویندنه وه و
 گوینه گرتن و کارپینه کردنی قورنانی پیروزه .
 بویه پیویسته پیندا چوونه وه یهک به ناخه کانماندا بکهین و چیتر سه رزه نشتی زهمانه و رۆزگار
 نه کهین، چونکه نه وان ههروه کو خویانن، تاکه شتیگ تیایدا گۆرابییت، دهروونی به نده کانه
 ههروهک شاعیر ده ئییت:

نَعِيبُ زَمَانِنَا وَالْعَيْبُ فِينَا وَمَا لِزَمَانِنَا عَيْبٌ سِوَانَا (۱)

واته: ((عهیه و کهم و کورتیه کان بو زهمانه ده گێرینه وه، له کاتیگدا کهم و کورتیه که له
 خۆمانه، زهمانه و رۆزگار هیچ عهییکی تیدا نییه جگه له ئیمه)) .

جا بهر له وهی له لایهن پهروه ردگاری به حهق و داد پهروه وه، لیپرسینه وهت له گه ئدا بکریت،
 خۆت لیپرسینه وه له گه ل خۆتدا بکه، ههروهک پیشهوا "عومه ر" (خوا لی رازی بییت) ده ئییت:
 ((حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسِبُوا)) واته: ((لیپرسینه وه له گه ل خودی خۆتان دابکن، بهر له وهی
 لیپرسینه وهتان لیبکریت)) . بیر بکه وه، تو فه رمایشته کانی پهروه ردگارت فه رامۆش کردووه و وازت
 لیپهناوه و پشتت تیکردووه، سویند به خودا سه رجه م نه وه نه هاهمه تی و نه گبه تیانه ی که له
 رۆزگاری نه مرۆ به ده ستیانه وه ده نالیینن هۆکاره که ی ته نها پشت کردنه له قورنانی پیروز .

نیستا کاتی کۆتایی هیئانه بهم هه جره ...

نیستا که تو ژیانی دوور له قورنانی پیروزت تاقی کرده وه، زانیت که ژیانی دوور له قورن
 ژیا نیکی پره له له ته نگ و چه له مه، پرپه تی له تاوان و سه رپیچی پهروه ردگار، ژیا نیکه ته واو
 پیچه وانهی ژیا نی پیغه مبه ری نازیز (ﷺ) و هاوه لانیه تی، چونکه روون و ئاشکرایه که نه وان بو
 قورن ژیان و به قورنانه وه ژیان، هه ربۆقورن و به قورنانه وهش مردن .
 بو نه م مه به سته ئیمه پلانیکی تۆکه مه مان دارشتوو که خوی له چه ند خانیکی گرنگ دا
 ده بی نیته وه، که به ویستی پهروه ردگار ده بنه مایه ی چاره سهر و کۆتایی هیئان به هه جر و پشت
 کردن له قورنانی پیروز:

(۱) زۆریک له پهرتووکه نه ده بیه کان نه م دیره هۆنراو ده بو پیشهوا "شافیعی" (ره حمه تی خوی لی بی)

یه کهم: فیربوونی خویندنه وهی قورنانی پیروز: (١)

پیغه مبهری خودا (عَلَيْهِ السَّلَامُ) ده فهرموویت: ((خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ)) واته: ((باشترینتان نه و که سه یه که خوی فیبری قورنان ده کات و که سانی تریش فیبر ده کات)) . هه رووها پیغه مبهری خودا (عَلَيْهِ السَّلَامُ) ده فهرموویت خودا فهرموویه تی: ((مَنْ سَعَى الْقُرْآنَ عَنْ ذِكْرِي وَمَسْأَلِي أُعْطِيَ مِمَّا أُعْطِيَ السَّائِلِينَ، وَفَضْلُ كَلَامِ اللَّهِ عَلَى سَائِرِ الْكَلَامِ كَفَضْلِ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ)) واته: ((هه ر که سیک خویندنه وهی قورنان و یادکردنه وهی من سه رقائی بکات، هه رووها داواکارییه کانی لیم بکات، زیاتر و باشتری له و که سانه پیده به خشم که داوام لیده کهن، فهزل و که وردهی قورنانش له سه ر هه مو و ته کانی تر، وهک فهزل و که وردهی خودایه به سه ر به نده کانیه وه)) .

دووم: فیربوونی زانستی شهرعی:

بیگومان زانستی شهرعی سه رچاوه کهی قورنان و سوننه ته، بویه هه وئدان بو فیربوونی نه و زانسته وات لیده کات که هه میسه له که ل فهرمایشتی په روه ردگار و فهرمووده کانی پیغه مبهری (عَلَيْهِ السَّلَامُ) دا بزیت .

پیغه مبهری خودا ((مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ ، وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَضَعُ أجنحتها رِضًا لِطَالِبِ الْعِلْمِ ، وَإِنَّ طَالِبَ الْعِلْمِ يَسْتَعْفِرُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ حَتَّى الْجِثَانِ فِي الْمَاءِ ، وَإِنَّ فَضْلَ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ ، وَإِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ ، وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُورَثُوا دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا ، وَإِنَّمَا وَرَثُوا الْعِلْمَ فَمَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحِطِّ)) واته: ((هه ر که سیک ریگایه ک بگریته بهر بو به ده ست خستنی زانستی شهرعی، نه و خوی که وره ریگای به هشتی بو ناسان ده کات ، وه فریشته کان بائیان راده خه ن بو نه و که سه ی ده که پیت به دوی زانستی شهرعیدا، له بهر نه وهی رازین به وهی بوی ده که پیت ، هه موو نه وانه ش که له ناسمانه کان و زویدا هه ن داوای لیخوشبوون ده کهن بو شه ر عزانه کان ته نانه ت ماسیش له ده ریادا، که وردهی و چاکیتی شهرع زانیش به سه ر په رستکار (عابد) وه وهک چاکیتی و جوانی مانگ وایه به سه ر هه موو نه ستیره کانه وه، زانایانیش میرانگری پیغه مبهرانن ، پیغه مبهرانیش دینار و درهه میان به

(١) ناویشانی هه ریه ک له م چاره سه رانه ی که نامازه مان پیداون، ده توانریت بکرین به په رتوکیکی سه ربه خو، هه ر بویه نیمه لیره دا ته نه ا به هینانه وهی نایه تیک یا خود فهرمووده یه ک بابه ته که ده خه یه روو .
* هه ر کاتیک بینیت که نوو سرا بوو (پیغه مبهری خودا (عَلَيْهِ السَّلَامُ) ده فهرموویت خودا فهرموویه تی) نه وه به واتای نه وه دیت که فهرمووده که قودسیه . فهرمووده ی قودسی: واتا کهی له خودا وهی و بیژه و دربرینه کهی له لایه ن پیغه مبهری خودا وهی (عَلَيْهِ السَّلَامُ) .

ميرات به جى نه هيشتوو به لكو ته نها زانستى شهريان به ميرات به جى هيشتوه ، جا ههركهسى به دهستى بخت نهوا به شيكى زورى به دهست خستوو)) .

سپيهه: فيربوونى زانستى جوان خويندنه وهى قورنانى پيروژ (التجويد):

ناشكرايه كه گه وهى هه زانستىك وابهسته يه به ناستى گه وهى نهو شتهى كه زانسته كهى له سه ر بنيات ده نريت، زانستى جوان خويندنه وهى قورنانش (التجويد) بو خزمه تى زياترى قورنانى پيروژ دانراوه، بويه فيربوونى نه م زانسته هه و ليكه بو جوان خويندنه وه و زياتر تيگه يشتن و وردبوونه وه له قورنانى پيروژ . گرنگترين سووده كانى نه م زانسته نه مانه ن:

١- شوينكه وتنى پيغه مبه رى نازيز (عليه السلام) له جوان ده ربرين و چو نيه تى خويندنه وهى قورنان .

٢- مافى هه موو پييتىك به ته واوى ده ده يت و به مه ش فه زل و پادا شتيكى بى شو مارت ده ست ده كه وي ت .

٣- ملكه چ بوون زياد ده كات .

٤- هه لى رامان و وردبوونه وهى زياتر ده ره خسي ني ت .

٥- له ريگه ي ته جو يده وه زياتر له واتا و مه به ستى نايه ته كان ده كه يت .

٦- هۆكار يكه بو جيا وا زى كردن له نيوان خويندنه وهى قورنان له گه ل په رتوكه ناساييه كاندا .

٧- خويندنه وهى قورنان به تجويد وهه چيژى زياتر ت پى ده دات و چه زى خويندنه وهى قورنانت لا زياتر ده كات

چوارم: خويندنه وهى په رتووكه كانى راقه ي قورنان:

خويندنه وهى په رتووكه كانى راقه ي قورنان (التفاسير) هۆكار يكى سه ره كيه بو تيگه يشتن له واتا و مه به ستى نايه ته كان، هه ر له ريگه ي نه م په رتووكانه وه ده توانين كات و شوين و هۆكارى دابه زيني نايه ته كان بزاني ن، هه روه ها به هؤيانه وه به ناسانى ده گه ين به و نه حكام و بنه مايانه ي كه له قورنانى پيروژدا هاتوون .

پينجه م: خويندنه وهى په رتووكي ك له سه ر فه زل گه وه يى خويندنه وهى قورنان:

ناشكرايه كه مرو ف نه و كاته به ها و سه نگى شته كان نه زانيت كه گه وه يى و نرخه كه ي بو ده ره كه وي ت، بويه خويندنه وهى په رتووكي ك ده رباره ي فه زل و پادا شته كانى خويندنه وه و كار پي كردنى قورنان هانده ريكى به هيز ده بيت بو دانه بران و هه جر نه كردنى قورنانى پيروژ .

شه شهه: به دوورکه وتنه وه له هه موو نهو شتانه ی که پینتر بوونه ته هوی هه جری قورئان:
 له جوهره کانی هه جردا باسما له هۆکارگه لیک کرد که ده بنه هوی هه جری قورئانی پیروز، بویه
 له سهه بهنده پیویسته که له ههنگای یه که مدا بهر به سهه کانی بهردهم خویندنه وهی قورئان
 بشکینیت، ههروهها هۆکاره کانی هه جریش له ناو بیات و هه جری هه موو شته خراپه کان بکات له
 پیناو خودا، به تاییه تیش وازهینان له گوینگرتن بو گورانی و سههیر کردنی دراما و فیلمه
 ناشه رعیه کان

هه وتهه: خویندنه وهی ژیا نی پیغه مبهه ری نازیز و هاوه لانی:

به خویندنه وهی ژیا نی پیغه مبهه ری نازیز (ﷺ) و هاوه لانی به ریزی گرنگی قورئانی پیروزمان بو
 دهرده که ویت، چونکه نهوان تهواو وینای قورئانی پیروزیان ده کرد و له ژیا نی رۆژانه یاندا رهنگی
 ده دایه وه. رۆژیکیان پرسیا ریان له دایکی باوهرداران (عائیشه) (خودا لئی رازی بیت) کرد، نه خلاق
 و رهوشتی پیغه مبهه ر (ﷺ) چون بوو؟ نهویش وهلامی دایه وه و ووتی: ((كَانْ خُلِقْهُ الْقُرْآنْ)) واته:
 ((نه خلاق و رهوشتی نهو بریتی بوو له قورئان)) واته قورئان چی له بهنده کان ده ویت نه وهی
 نه نجام ده دا. به هه مان شیوه هاوه لانیش زور سوور بوونه له سهه ر جی به جی کردنی فه رمانه کانی
 پهروه دگار، هه ربویه به خویندنه وهی ژیا نیان گرنگی زیاتری قورئانی پیروزمان بو دهرده که ویت.

هه شهتهه: هه ولدان بو فیربوونی زمانی عه ره بی:

زمانی عه ره بی په یوه ندییه کی راسته وخوی به ئایینی ئیسلام و قورئانی پیروزه وه هیه، به جوړیک
 ده بیت بو زوړیک له واته و مه به سهه کانی قورئانی پیروز و تیگه یشتن له ده قه ئایینییه کان و
 هه لئینجانی نه حکامه کان بگه رپینه وه بو سهه ر نهو زمانه، بویه فیربوونی نهو زمانه گرنگی
 تاییه تی خوی هیه. له ئیستادا هه ول و پیلانیکی زور له ئارادایه بو لاوازکردن یا خود
 له ناو بردنی زمانی عه ره بی، ههروه که له جوهره کانی هه جردا باسما کرد، به لام نه وهی جیگای
 خوشحالییه نه وهیه که خودای گه و ره خوی قورئانی پیروز ده پاریزیت، پاراستنی قورئانیش واته
 پاراستنی زمانی عه ره بی، خودای گه و ره ده فه ره مو ویت: ﴿ اِنَّا مَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَاِنَّا لَهُ لَحٰفِظُوْنَ ﴾
 [الحجر: ٩] واته: ((به راستی ئیمه خومان نهه قورئانه مان ناردوته خواری و، هه ر خویشمانین
 ناگادارو پاریزه ری و، له دوژمنان نه بیاریزین و ناهیلین زیدو که می تیدا بکن، بویه نه وه
 چه ندین سه ده هات و چوو، له گه ل نهو هه موو دژو نه یاران ده دا، که سیک نه ییتوانیوه ته نها پیتیکی
 بگوړی، یان لئی لابیات)) .

نۆپهه: به سۆزونهرم و نىان بوون له گهه يه تيمان و بى سهر په رشتان:

به سۆز بوون له گهه يه تيم و بى سهر په رشت و بى سۆزاند، يه كيكه لهو نادابه به رزانهى كه قورئانى پيروژ جه ختى له سهر كردوتهوه، و هانى مرؤقه كان ده دات بو ئه و كاره، خوداى گه و ره ده فه رموويت: ﴿وَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ قُلْ إِصْلَاحٌ لَّهُمْ خَيْرٌ﴾ [البقرة: ٢٢٠] واته ((هه روه ها پرسى ارت لى ده كه ن به چ شيوه يه كه له گهه لى باوان (هه تى وان) دا بجوئينه وه؟! تويش پىيان بلى: به چاك له گه ئياندا بجوئينه وه، چ له رووى پارو و سامانىاته وه، چ له رووى به خيو كردنىان و سهر په رشتى كردنىانه وه. خو نه گهر له مامه له و كاسبىدا تيكه لايىيان بكهن، نه وه زىانى نيه، به و مهرجهى به چاوى سۆز و به زىى و برايه تى راسته قىينه وه سهرىيان بكهن)). پىغه مبه رى نازىزش (عليه السلام) ده فه رموويت: ((كافل اليتيم له او لغيره انا وهو كهاتىن فى الجنة)) وأشار مالك بالسبابة والوسطى)) واته: ((نه و كه سهى كه هه تيو به خيو بكات (كه سى خوى بيت يان نا) من و نه و وه كو نه م دووانه واين) "مالك" كه راوى فه رمووده كه يه نامازهى به په نجهى شايه تومان و ناوهر است كرد)). گرنگى نه و ره و شته ش له وه دايه كه ده بيته هۆكارى دل نه رمى و نزيكبوونه وه به نده كان له خوداى گه و ره و چوونىيان به ره و په يامه كهى .

دهيهه: گرنگى دان به لايه نه ره وانبىژيه كانى قورئان:

يه كيك له و لايه نه به هيزانهى كه له قورئانى پيروژدا هه يه برىتبه له لايه نى ره وانبىژى، ناشكراشه كه ره وانبىژى لوتكهى زانسته كانه، قورئانى پيروژى له سهر به رزترىن ناستى ره وانبىژى دابه زيوه، ههر به هيزى نه و لايه نه يه كه هيج كه سىك ناتوانىت نايه تيك هاوشيوهى قورئان به ينىت، بويه گرنگى دان به لايه نى ره وانبىژى هۆكارىكى كاريگه ره بو دانه بران و دوورنه كه و تنه وه له قورئانى پيروژ، چونكه نه گهر خوينه ر گرنگى به م لايه نه بدات، نه و نا ره زووى خوينه دنه وهى قورئانى زياتر ده بيت و زياتر چىژ له خوينه دنه وه كه وه رده گرىت و زياتر لى و ورد ده بيته وه، گرنگترىن نه و لايه نه ره وانبىژىانهى كه له قورئانى پيروژدا هه ن برىتىن له (ويكچواندن) (التشبيه)، كورتبى (الايجاز)، درىژبى (الاطناب)، (المحسنات اللفظية)، (المحسنات المعنوية)، (المساواة)، (التمني)، (الترجي)، (الالتفات)، (الاستعارة) هتد).

خودای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿ وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسَىٰ ۗ قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُا عَلَيَّهَا وَآهَشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَىٰ ۗ ﴾ [طه: ١٧ - ١٨] چ شیوازیکی ره‌وانبیزی له‌م دوو نایه‌ته دا هه‌یه؟

له‌م دوو نایه‌ته پیروزه‌دا لایه‌نیکی ره‌وانبیزی زۆر جوان هه‌یه که نه‌ویش پینی دووت‌ریت دریزیری (الإطنا) له نایه‌تی ژماره (١٧) دا خودای گه‌وره پرسیار له (موسی) (علیه السلام) ده‌کات، ده‌فه‌رموی: نه‌ی موسا: نه‌ی نه‌وه چیه، به‌ده‌ستی راسته‌وه (گرتووته)، (موسی) (علیه السلام) له‌وه‌لام دا له نایه‌تی ژماره (١٨) دا فه‌رموی: نه‌وه گۆچانه‌که‌مه، خۆمی به‌سه‌ردا داده‌م و (ده‌یمالم به‌دره‌ختدا) تا گه‌ئا بوهرینم بو مه‌ره‌کانم، چه‌ند مه‌به‌ستیکی تریشم تییدا هه‌یه، (موسی) (علیه السلام) ته‌نها پیویست بوو وه‌لامی پرسیاره‌که بداته‌وه، واته ته‌نها فه‌رمووبای نه‌مه گۆچانه‌که‌مه به‌س بوو، به‌لام (موسی) (علیه السلام) نه‌وکارانه‌شی ژماردن که به‌گۆچانه‌که‌ی نه‌نجامی ده‌دان، واته دریزه‌ی دا به‌وه‌لامه‌که‌ی نه‌مه‌ش له‌به‌ره‌نه‌وه‌بوو تا زیاتر له لای په‌روه‌ردگار به‌ینیته‌وه و زیاتر قسه‌ی له‌گه‌ندا بکات.

یازده‌هه‌م: فه‌رمان کردن به چاکه و نه‌هی کردن له خراپه:

فه‌رمان کردن به چاکه و نه‌هی کردن له خراپه و خراپه‌کاری، له‌گه‌وره‌ترین و باشترین په‌رسته‌ه‌کانه، ئامانج له ناردنی پیغه‌به‌رانیش له‌لایهن په‌روه‌ردگاری مه‌زنه‌وه هه‌ر بو نه‌م مه‌به‌سته بووه، بویه پیویسته هه‌ر تاکیکی موسلمانیش له ئاستی خۆیه‌وه نه‌م په‌رسته‌ه‌جی به‌جی بکات، چونکه نه‌وه‌ی ئیبه‌ له ئومه‌تانی تر جیاده‌کاته‌وه نه‌وه‌یه که ئیبه‌ فه‌رمان ده‌که‌ین به چاکه و ریگری ده‌که‌ین له خراپه و باوه‌ریشمان به خودا هه‌یه، خودای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۗ ﴾ [آل عمران: ١١٠] واته: ((نه‌م نایه‌ته ئاراسته‌ی موسلمانه‌کانی سه‌رده‌می پیغه‌به‌ه‌ (ﷺ)))

هه‌روه‌ها نه‌و موسلمانانه‌ه‌ کراوه که ریازه‌که‌ی نه‌وان به جوانی پیاده‌ه‌که‌ن. واته: ئیوه باشترین ئومه‌تن که بو قازانج و که‌ئکی خه‌ئکی هینراونه‌ته کایه‌وه. به‌چی؟ به‌وه‌ی که فه‌رمان ده‌دن به چاکه‌و ریگه له خراپه‌ه‌گرن و باوه‌رتان به خوداو به فه‌رمایشتی خودا هه‌یه. که قورنانی

پيغه مبهري خودا (ﷺ) ده فهرمويت: ((مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يَغْيِرْهُ بِيَدِهِ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ، وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ)) واته: ((ههركه سينك له نيوه خراپه يه كى بينى، نه وه با به هيز لاي ببات، نه گهر نه يتوانى با به زمان ههول ببات بؤلابردنى، نه گهر هه ر نه يتوانى نه وه با به دل پيى قايل نه بيت و له دل وه درايه تى بكات، نه وهش لاوازترين نيما نه)) .

دوازده هم: چاكه كردن له گه ل دايك و باوكدا:

چاكه كردن له گه ل دايك و باوكدا يه كي كه له و نادابه بهرز و بالايانه ي كه نايينى پيرۆزى نيسلام زورگرنگى پيداوه، بويه پيوسته موسلمانى راسته قينه بايه خيكي تاييه ت به و ره وشته ببات، چونكه هوكاريكي سه ره كيه بؤ ره زامه ندى پهروه ردگار و ههروه ها هوكاريكه بؤ نه رم بوون و پاك بوونه وه ي دل ه كان .

نه وه نده به سه بؤ كه سى ژير و دانا كه پهروه ردگار له دو اى داوا كردنى يه كتا په رستى داوا له

به نده كانى ده كات كه چاكه كاربن له گه ل دايك و باوكتان، خودا ي گه و ره ده فهرمويت: ﴿ وَفَضَى

رَبِّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبُلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ

لَهُمَا أَوْي وَلَا نَهْرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴾ [الإسراء: ٢٣] واته: ((پهروه ردگارى تۆ

برياريداوه كه جگه له و كه سى تر نه په رستن، ههروه ها برياريداوه چاكه كاريش بن له گه ل دايك و

باوكتاندا، هه ر كاتيك يه كيكيان، يان هه ردوو كييان، به پيرى كه وتنه لاي تۆ (ته نانه ت) نؤفيان

له ده ست مه كه و (هه رگيز) پياياندا هه لمه شاخى و هاواريان به سه ردا مه كه، به رده و اميش قسه و

گفتو گوت له گه ل ياندا با چاك و جوان و به جى بيت)) .

ههروه ها له سه حيجى بوخارى و موسليمد ا هاتووه كه شياويترين كه س كه به نده چاكه كار بى

له گه ل ياندا بريتين له دايك و باوك: ((عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ

(ﷺ) فَقَالَ: مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحُسْنِ صَحَابَتِي؟ قَالَ: (أُمَّكَ). قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: (ثُمَّ أُمَّكَ). [قَالَ: ثُمَّ

مَنْ؟ قَالَ: (ثُمَّ أُمَّكَ)]. قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: (ثُمَّ أَبُوكَ))) واته: ((ابو هريره)) (خو اى لى رازى بيتا)

ده لى: پياويك هات بؤ خزمه ت پيغه مبه ر (ﷺ) ووتى: كى له هه موو كه س شايسته تره كه من

چاكه كار بم له گه ل يدا، فه رمووى: (دايكت). وتى: پاشان كيى تر؟ فه رمووى: (پاشان دايكتا).

وتى: پاشان كيى تر؟ فه رمووى: (پاشان دايكت). وتى: پاشان كيى تر؟ فه رمووى: (پاشان

باوكت)) . ههروه ها (عبدالله) كورى (مسعود) ده لى: پرسيارم له پيغه مبه رى خودا (ﷺ) كه

كه كام كار زور چاكه؟ فهرمووى : (نويز لهكاتى خويدا) دهئى: (وتم) پاشان چى؟ فهرمووى: (چاكه كردن له گهل دايك و باوك). وتم: پاشان چى؟ فهرمووى: (جهاد له رينى خوادا) بويه پرسیارى ترم نه كرد له بهرنه وهى نه زیه تی نه دهم.

ههر له بهر نهم نایهت و فهرموودانه یه كه به شیک له زانیان چاكه كردن له گهل دايك و باوك به یه كینك له په رسته شه ههره گه وره كان داده نین.

سیزده ههم: به جیگه یاندنى په یوه ندی خزمایه تی (صلاة الرحم) :

به جیگه یاندنى په یوه ندی خزمایه تی یه كیكى تره له ناداب و رهوشته به رزه كانى ئیسلام، كه هه میشه موسلمانانى راسته قینه پیوه ی پابه ند بوونه، خو په رستی و خو به دوورگرتن و پچراندنى په یوه ندی له گهل دوست و خزمان له رهوشتی هوز و تیره كانى سه رده مى نه قامى و به شیک له به ناو روشن بیرانى نهم سه رده مهن، ههر بویه له ئاینی ئیسلامدا پچراندنى په یوه ندی خزمایه تی شتیكى لومه كراوه، پیغه مبهرى خودا (ﷺ) ده فهرموویت: ((قَالَ: (لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ). قَالَ ابْنُ أَبِي عَمْرٍ: قَالَ سُفْيَانٌ: يَعْنِي قَاطِعَ رَحِمٍ)) واته: ((نُهَو كَه سَه ی كه سیله ی رهحم ده برى ناچینه به هه شته وه)).

گرنگی دان به و په یوه ندىانه ی كه خودای گه وره له سه ر به نده كانى داناوه نه ركى ههر تاكیكى موسلمان، له سه روى هه مووشیانه وه گرنگی دان به په یوه ندی نیوان به نده و په روه ردگارى .

چواره ههم: سه ردانكردنى نه خوش :

سه ردانكردنى نه خوش یه كیكه له و مافانه ی كه له سه ر موسلمان دانراوه له به رامبه ر برای موسلمانیدا، پیغه مبهرى خودا (ﷺ) ده فهرموویت: ((حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ سِتٌّ)). قِيلَ: مَا هُنَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: (إِذَا لَقَيْتَهُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، وَإِذَا دَعَاكَ فَأَجِبْهُ، وَإِذَا اسْتَنْصَحَكَ فَانصَحْ لَهُ، وَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدَ اللَّهَ فَسَمِّتْهُ، وَإِذَا مَرَضَ فَعُدُّهُ، وَإِذَا مَاتَ فَاتَّبِعْهُ)) واته: ((موسلمان شهش مافى له سه ر موسلمان هه یه). و ترا: نه وانه كامانه نه ی پیغه مبهرى خوا؟ فهرمووى: (كه پیى گه یشتی سه لامى لیبكه، كه ده عوه تی كردیت بچو به دهمیه وه، كه داواى ناموژگارى لیكردیت ناموژگارى بكه، كه پژی و سوپاسی خواى كرد، بلى: خوا ره حمت پیبكات، نه گهر نه خوش كهوت سه رى لیبده، كه مرد شوین جه نازه كه ی بكه وه)). هه روه ها پیغه مبهرى خودا (ﷺ) ده فهرموویت: ((إِنَّ الْمُسْلِمَ إِذَا عَادَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ لَمْ يَزَلْ فِي خُرْفَةِ الْجَنَّةِ حَتَّى يَرْجِعَ)) واته: ((موسلمان نه گهر سه ردانى برای موسلمانى كرد له ناو باخ و میوه هاتى به هه شتدا ده بییت تا ده گه ریته وه)).

حه قده ههم: به جیگه یاندنی نویژمکان به جه ماعت:

پابه ند بوون به نه نجامدانی نویژمکان له مزگهوت و به شیوهی کۆمهل، وا له بهنده دهکات که غافل و بی ناگا نه بیته له قورنانی پیروز، چونکه تهنها به چوونی بو مزگهوت چاوی دهکهویت به قورنانی پیروز و دواتریش له کاتی نویژدا گوئیستی قورنانه بیته و بهمهش هه رچونیک بیته له قورنانی پیروز دانابریته. بویه به جیگه یاندنی نویژمکان به شیوهی کۆمهل و له مزگهوتدا، ههروهها زور هاموشو کردن و مانهوه له مزگهوتدا هۆکارن بو په یوهست بوونی دئی بهندهکان به قورنانی پیروز. نه مه سهره رای نه و پاداشته زۆرهی که له چوون و نه نجامدانی نویژمکان دهست بهنده دهکهویت.

هه زده ههم: هاورییهتی کردنی کهسانی باش و هاونشیننی پیاوچاکان:

پیغه مبهری خودا (ﷺ) دهفه رموویت: ((الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ)) واته: ((مروؤ له سهر ئاینی هاورییهتی، بویه ههر یه کیکتان به ناگابن و بزائن که کی دهکهن به هاورییتان و هاورییهتی کی دهکهن))، بویه پیویسته که موسلمان ههول بدات که تهنها هاوهلی کهسانی باش و پابه ند به ئابین بکات و خوئی به دوور بگریته له هاوهل و هاوریی خراپ، تاوهکو به دوور بیته له هه موو خراپیهک، سهرکهوتووی دونیا و ناخیرهتیش بیته، چونکه بیگومان مروؤ له گهل نه و کهسه حهشر دهگریته که هاوری و خوشه ویستیته، ههروهک پیغه مبهری نازیرمان (ﷺ) دهفه رموویت: ((الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ)).

نۆزده ههم: پاراستنی گشت نه ندنامهکانی جهسته له تاوان:

نه نجامدانی تاوان به ههر یه کییک له نه ندنامهکانی جهسته هۆکاریکه بوست بوونی دل و دهروون و رهشبوونی دلهکان، هه جری قورنانی پیروزی به کییکه له دهرنه نجامهکانی نه نجامدانی گوناھ و تاوان، چونکه ههر کاتییک بهنده تاوانیک دهکات خالیکی رهش له سهر دئی دروست ده بیته، جا نه گهر بهردهوام بوو له سهر تاوان کردن و تهوبهی نه کرد، نهوا نهو خاله رهشه ته شه نه دهکات تا تهواوی دئی رهش ده بیته، بهمهش بهنده له هه موو کرده و دیه کی باش به دوورده که ویتتهوه و ده بیته فهرمانبهرداری دئی، دلیشی تهنها فهرمانی خراپهی پیدهکات، پیغه مبهری خودا (ﷺ) دهفه رموویت: ((إِنَّ الرَّجُلَ لِيُذْنِبُ فَيَنْقُطُ عَلَى قَلْبِهِ نُقْطَةٌ سَوْدَاءٌ، ثُمَّ يُذْنِبُ فَيَنْقُطُ عَلَى قَلْبِهِ نُقْطَةٌ سَوْدَاءٌ، حَتَّى يَصِيرَ كَالشَّامَةِ)).

بویه پیویسته مروؤی باوهردار ناگاداریته و هه میسه رهمه زانییک بو تهواوی نه ندنامهکانی جهستهی بره خسینیته، بهو واتایهی که تهواوی نه ندنامهکانی بخاته ژیر چاودییری و له گشت

خراپه يهك بيانگر يته وه، به چاوه كانى نه زهر نه كات و، به دهسته كانى دهست بو مان و مولكى خه لكى تر نه بات و، به قاچه كانى ههنگاو نه نيٽ بو شوينيٽ كه ببيته هوى توره بوون و غه زه بي خوداى گه و ره و، به زمانى دلى كه س بريندار نه كات و غه بيه ت و نه ميمى و بوختان بو كه س نه كات و، گوئيچكه ي بو شتيك رانه ديڤرى كه له سوودى دين و ژينى نه ودانه بيٽ، ته نانه ت پيويسته خوى له

گومانه كانيش پياريزيت خوداى گه و ره دهفه رموويت: ﴿ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ

وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴾ [الإسراء: ٣٦] واته: ((نهى ئينسان) له شتيك

مه دوى و شوينى شتيك مه كه وه كه زانست و زانياريت ده رباره ي نيبه، چونكه به راستى ددزگاكانى بيستن و بينين و تيگه يشتن هه ره هه مووى، بهر پرسياره له به رامبه ريه وه)) . هه روه ها خوداى گه و ره

دهفه رموويت: ﴿ يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ [النور: ٢٤] واته:

((له و رۆژهدا) له رۆژى دوايى) زمان و دهست و پييان ده بيته شايد له به رامبه ر نه و كارانه وه كه

دهيان كرد، جا يا هه ره به واقيعى نه وانه دينه قسه و گفتوگو، هه ريه كه يان قسه ي خوى نه كات و،

يه كه يه كه نه و شتانه نه ئين كه كردوويانه، يان هه ره شتيكيان كرد بيٽ له سه ريان تو مار كراوه و

ئيبى ناشكرا ده بيٽ، وهك نيمزاو مؤرو - طبع الأصابع - ي په نه جه كان، كه ئيمرو گه لى تاوانيان پي ناشكرا ده كرى)) .

بيستم: به شدارى كردن له بينا كردن و ناوه دان كردنه وه ي مزگه وته كاندا:

به شدارى كردن له بينا كردن و ناوه دان كردنه وه ي مزگه وته كان، يه كيكي ديكه يه له په رسته

گه و ره كان، كه هۆكار يكه بو هيدا يه ت و راسته رپيوونى دله كان، نه مه سه ره راي نه وه ي كه يه كيك

له و كارانه ي كه دواى مردن يش خيڤر به خاوه نه كانيان ده گه يه نن، خوداى گه و ره دهفه رموويت: ﴿

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَحْشَ

إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَئِكَ أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴾ [التوبة: ١٨] واته: ((به راستى ته نها نه و

كه سه) به دل و به گيان) مزگه وته كانى خوا ناوه دان ده كاته وه) به خوا په رستى و نو يكر دنه وه ي) كه

باوه رى پته وى به خوا و به رۆژى دوايى هيناوه و نو يژه كانى به چاكي نه نجام داوه و زه كاتيشى) له

مان و سامانى) ده ر كرووه و له كه سيش نه تر ساوه جگه له خواى بالاده ست، جا نو ميده نه و جو ره

كه سانه له ريزى رينموويى كراواندا بن)) . هه روه ها پيغه مبه رى خودا (ﷺ) دهفه رموويت: ((من

بَنَى مَسْجِدًا لِلَّهِ بَنَى اللَّهُ لَهُ فِي الْجَنَّةِ مِثْلَهُ)) واته: ((هه ركه سىك مزگه وتىك بو خودا دروست بكات، خودای گه و ره له به هه شتدا به وینهی نه وهی بو دروست دهكات)) .

بیست و یه كهه: بلاو كردنه وهی سه لام له نیوان یه كتری و به خشینى دیارى به خوشه و بیست و دوستان:

بلاو كردنه وهی سه لام له نیوان یه كتری و به خشینى دیارى به هاوړی و دوستان دوو هۆكارى سه ره كین بو بلاو بوونه وهی خوشه و بیستی و ته بایی له نیوان به نده كاندا، پیغه مبهرى نازیزمان (ﷺ) ده فهرموویت: ((لَا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا، وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا، أَوْلَا أُذِلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ؟ أَفَسُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ)) واته: ((ناچنه به هه شته وه هه تا نیمان نه هینن، نیمانیش ناهینن، هه تا یه كترتان خوش نه ویت، ئایا شتیكتان پی بلیم نه گهر بیكه ن یه كترتان خوشه و بیست؟ سه لام له ناو یه كتردا بلاو بكه نه وه و زور سه لام له یه كتری بكه ن)) . هه روه ها پیغه مبهرى خودا (ﷺ) ده فهرموویت: ((تَهَادَوْا تَحَابُّوا)) واته: ((دیارى به یه كتری به خشن چونكه به هویه وه یه كترتان لا خوشه و بیست ده بیست)) .

بیست و دووهم: په یوه ندى كردن به دهمزگانى تاییهت به قورنآن و به شداری كردن له خوله كانیان:

سه ردانى كردنى هه ر دهزگایهك كه تاییهت بیست به گرنگی دان به پرسه كانى قورنانی پیروژ، هه روه ها به شداری كردن له هه ر كۆر و خوئیک كه تیایدا باس له گه و ره یی و زانسته كانى قورنانی پیروژ بکریت، هۆكارىكى به هیزه بو دانه بران له قورنانی پیروژ، هه روه ها هۆكارىكه بو زیاتر شاره زا بوون له زانسته كانى قورنانی پیروژ و تیگه یشتن له واتا و مه به ستى نایه ته كان .

بیست و سییهه: هه میشه هه ستكردن به چاودیری په روه ردگار:

هه ركاتیك به نده هه ست بكات كه هه میشه چاودیریكى هه یه، به به رده وامى ده بیینی و بیسه ره به هه موو چیه یه كیش كه نه نجامى ده دات، به دنئیایی خوی به دوور ده گریت له وشتانه ی كه ده بنه

مایه ی رق و توره یی خودا. خودای گه و ره ده فهرموویت: ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ [النساء: ۱] واته: ((بیگومان خوا به وردی و هه میشه یی ناگادارو چاودیره به سه رتانه وه)) . بویه خوت بریار بده هه زده كه ییت چون خودا بتبینیت؟ هه زده كه ییت به قورنانه وه بتبینیت یانیش به تاوانه وه؟؟ هه زده كه ییت نایه ته كانى قورنانت لی بیستیت یانیش وته ی نه شیوا و گورانی و شیعی ناشه رعی !!!؟ خوت بریار بده

بيست و چوارهم: بهردهوام تهوبه كردن:

پيغهمبهرى خودا (ﷺ) دهفهرموويت: ((لَلّٰهُ اَشَدُّ فَرَحًا بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ، مِنْ رَجُلٍ فِي اَرْضٍ ذُوْبَةٍ مَهْلِكَةٍ، مَعَهُ رَاحِلَتُهُ، عَلَيْهَا طَعَامُهُ وَشَرَابُهُ، فَنَامَ فَاسْتَيْقَظَ وَقَدْ ذَهَبَتْ، فَطَلَبَهَا حَتَّى اَدْرَكَهُ الْعَطَشُ، ثُمَّ قَالَ: اَرْجِعْ اِلَى مَكَانِي الَّذِي كُنْتُ فِيهِ، فَاَنَا مٌ حَتَّى اَمُوتَ، فَوْضَعَ رَأْسَهُ عَلَى سَاعِدِهِ لِيَمُوتَ، فَاسْتَيْقَظَ وَعِنْدَهُ رَاحِلَتُهُ وَعَلَيْهَا زَادُهُ وَطَعَامُهُ وَشَرَابُهُ، فَاللّٰهُ اَشَدُّ فَرَحًا بِتَوْبَةِ الْعَبْدِ الْمُؤْمِنِ مِنْ هَذَا بِرَاحِلَتِهِ وَزَادِهِ))

واته: ((بهراستى خوا زور دلخوشتره له تهوبه ي بهنده يهكى باوهردارى خو ي له پياويك كه له پيايانىكى چو لى فهوتينهردا وئاخى سواريهكه ي خو ي پى بيت، خوراك و خواردنه وهكه يى له سهر بيت، خهوى لى بكهويت، كاتى خه بهرى دهبيتته وه سهير بكات وئاخهكه ي رويشتوو، نه ويش به شوينيدا بگهريت، تا تينويتى زورى بو دينيت، پاشان له بهرخويه وه بليت: نه گه ريمه وه بو نه شوينه ي كه تيا بووم نه خه ومه وه، تا دهمرم. سهربنيتته وه سهر با لى تا بمریت، به نام كاتى خه بهرى دهبيتته وه سهير بكات، وا وئاخهكه ي به خواردن و خواردنه وه كه يه وه به لايه وه وه ستاوه، ده ي خوا زور خوشحالتره به تهوبه ي بهنده ي باوهردار له و پياوه به وئاخ و تويشتوو كه ي))

بويه نه گه ر تاوانه كانت هه ر چه نديك زور گه ورهش بن، هه رگيز له ره حمى خودا ي گه وره نا ئوميد مه به، چونكه خودا ي گه وره فهرمويه تى: ﴿ قُلْ يَكْفُرُ الَّذِينَ اسْرَفُوا عَلٰى اَنْفُسِهِمْ لَا يَنْظُرُوْنَ مِنْ

رَحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِيعًا اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴾ [الزمر: ٥٣] واته: ((نه ي پيغهمبهر (ﷺ) پيايان بلى: خوا دهفهرموويت: نه ي بهنده كانم.. نه وانه ي كه خو تان گونا هه بار كر دو وه و هه نه تان زوره، نا ئوميد مه بن له ره حمه تى خوا، چونكه بهراستى نه گه ر نيوه تهوبه ي راست و دروست بكه ن، خوا له هه موو گونا هو هه نه كانتان خوش دهبيت، چونكه بيگومان نه و خوايه زور ليخوشتوو ليبورده يه و زور به سو زو ميه ره بانيشه))

بيست و پينجه م: بهردهوام بوون له سهر كرده وه كان:

بهردهوام بوون له سهر گشت نه و ناكار و رهوشتانه ي كه باسمان كرد له گرنگترينى نه و خالانه يه كه بهنده به ره و لاي پهيامى خودا ده بات و وا ي ليده كات كه هه رگيز له قورئانى پيروژ دانه برپيتا. بهراستى خوشه ويسترين كرده وه كان لاي پهروهردگار نه و كرده وانن كه بهنده له سهريان بهردهوامى هه بيت، نه گه ر چى كرده وه كان كه ميش بن، ههروهك پيغهمبهرى خودا (ﷺ) دهفهرموويت: ((اَحَبُّ الْاَعْمَالِ اِلَى اللّٰهِ تَعَالٰى اَدْوَمُهَا وَاِنْ قُلَّ)) (خوشه ويسترين كرده وه كان لاي خودا ي گه وره نه و كرده وانن كه خاونه كه ي له سهريان بهردهوام بيت، نه گه ر چى كه ميش بن .

ههروهها زۆر یادی خودا کردن، چاوه پوانی کردنی نوێژ دواى نوێژ، ئیپوردهیی، ئارامگری، بیرکردنهوه له سزاکانی ناوگۆر و قیامت، بیرکردنهوه له پاداشتهکانی بهههشت، خواردنی پزق و پۆزی جهلال، بهشداری کردن له ناشتن و شاردنهوهی مردوووان، نهنجامدانی فهریزهى جهج و گهشتی عومره نهگهر توانا هه بییت، زۆر خیر و سهدهقه کردن، باسکردنی نیعمهتهکانی پهروهردگار، بهخشنده بوون و به بهزهیی بوون له گهڵ گیانداراندا، شهو نوێژکردن، سەردانی کردنی گۆرستان... هتد هه موو نهمانهش له کردهوه پهسهند و چاکهکانن که دل و دهروونی بهندهکان پاک دهکهنهوه و هۆکاری هیدایهتن.

به ئی خوینهری خوشه و یست گشت نهمانه هۆکاری گه پانهوهی بهندهکانن به رهو لای په یامی پهروهردگار که قورئانی پیروزه، که هه ندیکیان راسته و خو کاریگه ریان به دیارده که ویت، به شیکیشیان هۆکارن بۆ نه رم بوونی دلهکان و وازهینان له تاوان، چونکه به راستی تاوانکردن هۆکاری سه رهکی رهق بوونی دلهکانه، بیگومان رهق بوونی دلهکانیش هۆکاری سه رهکییه له دوورکه و تنه وه و هه جرکردنی قورئانی پیروز.

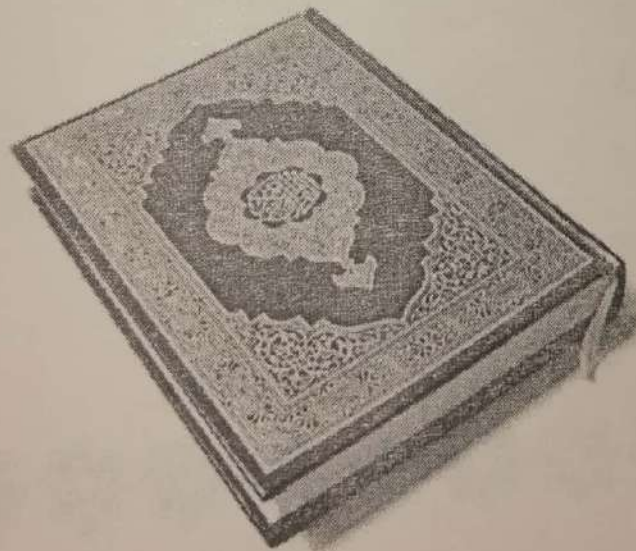

خۆت که سایه تی خۆت دیاری بکه:

پیغه مبهری خودا دهه هه موویتی: ((مَنْ قَامَ بِعَشْرِ آيَاتٍ لَمْ يُكْتَبْ مِنَ الْعَافِيْنَ، وَمَنْ قَامَ بِمِائَةِ آيَةٍ كُتِبَ مِنَ الْقَانِتِيْنَ، وَمَنْ قَامَ بِأَلْفِ آيَةٍ كُتِبَ مِنَ الْمُقْنَطِرِيْنَ)) واته: ((ههه که سیک له رۆژیکدا ده ئایهت بخوینیتته وه (به تینگه یشتن و وردبوونه وه)) نهوا ناوی له ریزی بی ناگیاندا ناووسریت، ههه که سیکیش سهه ئایهت بخوینیتته وه، نهوا ناوی له گوپرایهل و بهنده دئسۆز و به رفه رمانه کان ده نووسریت، ههه که سیکیش ههزار ئایهت بخوینیتت نهوا ناوی له ریزی چاکه کاره هه ره دهوله مه نده کان ده نووسریت)) .

تا نیستا له کامیان بوویت؟ ده تهوویت له مه ودوا له کامیان بیت؟

ته وه ره ی دووه م: چهند وته یه کی زیرین ده باره ی قورن

له م ته وه ره یه دا چهند وته یه کی پرشنگدار و دره وشاوه سه باره ت به گه وه یی و به رزی ناستی قورنانی پیروز ده خه یه نه روو، به و نامانجه ی که نه و وتانه بینه هاندانیک بو نه و که سانه ی که هه جری قورنانی پیروزیان کردوه و لیبی دوورکه وتوونه ته وه. له سه ره تا دا چهند فه رمووده یه کی پیغه مبه ری نازیز (صلی الله علیه و آله) سه باره ت به گه وه یی قورن و قورن خوین ده یه یه نه وه، دواتریش ته وه ره که ده که یه نه به دوو به شه وه، له به شی یه که مدا به شیک له وته ی هاوه لآن و زانایانی نیسلامی، له به شی دوو میشدا وته ی هه ندیک له زانا و بیرمه ندی رۆژه لاتناس و نووسه رانی غه یه نه نیسلام سه باره ت به قورنانی پیروز ده خه یه نه روو:

- پیغه مبه ری خودا (صلی الله علیه و آله) ده فه رموویت: ((خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ)) واته: ((باشتترینتان نه و که سه یه که خوی فیبری قورن ده کات و که سانی تریش فیبر ده کات)) .
- پیغه مبه ری خودا (صلی الله علیه و آله) ده فه رموویت: ((إِنَّ اللَّهَ يَرْفَعُ بِهَذَا الْكِتَابِ أَقْوَامًا وَيَضَعُ بِهِ الْآخِرِينَ)) (خودا به هوی نه م قورنانه وه چهند گهل و هۆزیک سه ره رز ده کات و چهندانی تریش نزم و نه وی ده کات)) .

- پیغه مبه ری نازیز (صلی الله علیه و آله) ده فه رموویت: ((لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ، فَهُوَ يَقُومُ بِهِ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ. وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَهُوَ يُنْفِقُهُ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ)) واته: ((حه سوودی دروست نییه له دوو شتدا نه بییت: پیاویک خوا قورنانی پی خه لات کرد بییت، به رده وام هه سستی به ده ورکردنه وه ی به شه و رۆژ، پیاویکیش خوا سامانی پیبه خشیت به رده وام خه ریکی به خشینی بییت به شه و رۆژ)) .

- پیغه مبه ری خوشه ویست (صلی الله علیه و آله) ده فه رموویت: ((إِنَّ الَّذِي لَيْسَ فِي جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ كَالْبَيْتِ الْخَرِبِ)) واته: ((نه و که سه ی هه ی قورنانی له ناخدا نه بییت)) واته: هه چی له به ره نه بییت نه و ناخی نه و که سه وه ک مایکی کاول و چۆل ویران وایه)) .

- پیغه مبه ری خودا (صلی الله علیه و آله) ده فه رموویت: ((عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ) قَالَ: بَيْنَمَا جِبْرِيلُ قَاعِدٌ عِنْدَ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) سَمِعَ نَقِيضًا مِنْ فَوْقِهِ، فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: (هَذَا بَابٌ مِنَ السَّمَاءِ فَتُحِ الْيَوْمَ، لَمْ يَفْتَحْ قَطُّ إِلَّا الْيَوْمَ، فَنَزَلَ مِنْهُ مَلَكٌ، فَقَالَ: هَذَا مَلَكٌ نَزَلَ إِلَى الْأَرْضِ لَمْ يَنْزِلْ قَطُّ إِلَّا الْيَوْمَ، فَسَلَّمَ وَقَالَ: أَبْشِرْ بِنُورَيْنِ أُوتِيْتَهُمَا، لَمْ يُؤْتَهُمَا نَبِيٌّ قَبْلَكَ: فَاتِحَةُ الْكِتَابِ، وَخَوَاتِيمُ سُورَةِ الْبَقَرَةِ، لَنْ تَقْرَأَ بِحَرْفٍ مِنْهُمَا إِلَّا أُعْطِيْتَهُ)) واته: ((ابن عباس)) (خوای لی رازی بییت) ده لی: له کاتیکدا (جبریل) لای پیغه مبه ری خودا (صلی الله علیه و آله) دانیشتبوو، گوئی له جیره یه ک بوو له ژوور سه ریه وه، سه ری به رز کرده وه

فهرمووى: (نهوه ده رگايه كى ناسمان بوو نه مپو كرايه وه، جگه له نه مپو هه رگيز نه كراوه ته وه،
 فريشته يه كى ليهاته خواره وه، فهرمووى: (نه مه فريشته يه كه دابه زيوته سه ر زدوى هه رگيز
 دانه به زيوه نه مپو نه بيت، سه لامى كرد و ووتى: مزده بى دوو رووناكيت پى خه لات كراوه، كه به
 هيچ پيغه مبه ريك پيش تو خه لات نه كراوه، سوره تى (فاتحه) و كو تا يى سوره تى (به قهره) هه ر
 بيتيك له هه ر كاميان بخوينى (هه ر داخوازيه كيان تيدا بيت) خوداى گه و ره بيت ده به خشيت)) .

- پيغه مبه رى نازيز (ﷺ) ده فهرموويت: ((اِنَّ لِلّٰهِ اَهْلِيْنَ مِّنَ النَّاسِ " قَالَ: قِيلَ: مَنْ هُمْ يَا رَسُوْلَ
 اللّٰهِ؟ قَالَ: " اَهْلُ الْقُرْآنِ هُمْ اَهْلُ اللّٰهِ، وَخَاصَّتُهُ ")) واته: ((خوداى گه و ره دو ست و كه سانى تاييه ت و
 نزى كى له نيو خه لكيدا هه يه)، وترا: نه ي پيغه مبه رى خوا نه وانه كين؟ فهرمووى: (نه وانه دو ستى
 قورنان، دو ستانى قورنانيش كه سانى تاييه ت و نزى كى خودان)) .

يه كه م: قورناني پيرۆز له ديدى هاوه لان و زانايانى ئيسلام:

له دواى پيغه مبه رى خودا (ﷺ) هاوه لان به په رۇشترين كه س بوونه بو خوئندنه وه و كار كردن به
 قورناني پيرۆز، له دواى نه وانيش شوينكه واتوان و شوينكه وتووى شوينكه وتوان دين (خودا لبيان
 رازى بيت)، ليه ردا هه نديك له وته ي هاوه لان و پيشينه باشه كان و زانايانى ئيسلامى سه باره ت به
 گه و ره يى قورناني پيرۆز ده خه ينه روو، به و هيوايه ي ببه پالنه ريك بو زياتر خوئندنه وه و
 گو يگرتن و ورد بوونه وه و كار پي كردنى قورنان .

- نه گه ر دليك پاك بيت، هه رگيز له خوئندنه وه ي قورنان تيرنا بيت .

پيشه وا "عوسمانى كورى عه فان"

- ئيمه (ده) نايه تى قورناني پيرۆز مان له به ر ده كرد، تا كارمان به و (ده) نايه ته نه كردبا
 نه ده چووينه سه ر هيچ نايه تيكى تر (١) .

فاروقى نومه ت "عومه رى كورى خه تاب"

- هه ر كه سيك له قورنان رابميينى به ئامانجى هيدا يه ت و رينموونى، خوداى گه و ره رينموونى
 ده كات بو ريگاي راستى .

"ابن تيميه"

(١) لبيان گيراپوه ته وه: كه پيشه وا عومه ر (خودا لى رازى بيت) به نو سال سوره تى (البقره) ي له به ر كر دو وه،
 نه مه ش له به ر زور پامان و وورد بوونه وه يى و كارى دن له تايه تى به ر كردو وه .

- نه و قورئانه ی له بهردهستی نیمه دایه، شیفا و میهر و پووناکی تیدایه، هه ر به وه خودای گه و ره (محمد) (علیه السلام) ی رینمونی کرد، هه رچی جه لال و جه رانه هه ر له و دایه .

- قورئان مه خویننه وه وه کو چون شیعر ده خویننه وه، وه په خش و بلاوی مه که ن وه کو چون خورمای خراپ په خش و بلاو ده که نه وه، به لکو لای باسه سه رسورهینه ره کانی بوهستن، هه روه ها دله کانی پی بیننه جوش، مه به ستیشتان ته نها نه وه نه بیته که سوره ته که ته واو بکه ن .

"ابن مسعود"
- خودای گه و ره له ئاسمانه وه ده رمانیکی دانه به زانده وه، گشتگیرتر و به سوودتر و با شتر بیته بو ده رده کان هاوشیوه ی قورئان .

"زانای پایه دار" ابن القیم
- نه گه ر زانستتانه ویست، نه وا برؤن قورئان بخویننه وه، به راستی قورئان زانستی پیشینان و پاشینانیشی تیدایه .

"عبدالله ی کوری مه سعود"
- نه م قورئانه سفره و خوانیکی خوایه، جا نه وه نده ی ده توانن لیی بخون، من گومان نابه م هیچ شتیکی بی خیرتر و چو لتر بیته له و ماله ی که که لاهی خودای تیدانه بیته، نه و دله ش که هیچ شتیکی له کتیبی خودا تیدانه بیته وه ک ماییکی کاول و ویرانه یه که هیچ که سیکی تیدا نیشته جی نه بیته، بزانه که شه ییتان له ماییک راده کات که سوره تی (البقرة) ی تیدا ده خویندریته .

"ابن مسعود"
- دل و ماله کانتان به قورئان ئاوه دان بکه نه وه .

"فتاده"
- پابه ندبن به قورئانه وه، خو تان فی ربکه ن و منداله کانیشتان فی ربکه ن، چونکه به راستی ده رباره ی قورئان پرسبارتان لیده کریته، به راستی بو که سی ژیر و دانا قورئان به سه بو ئه وه ی ئاموزگاریکه ری بیته .

"عبدالله ی کوری عومهر"

- نه م قورنانه پهيامى خودا و پرووناكى و سوود به خشيكى ناشكرايه، پاريزگار به ههر كه سينك دهستى پيوه بگريت، خوشبهختى و سهركه و تنيشه بو ههر كه سينك كه دواى بكه وئيت، ههر شتيك لار و خوار بيت راستى دهكاته وه، به لگه و زانست و زانياريبه كانى ههر گيز كوئايى نايهن.

"ابن مسعود"

- نه و مائهى كه قورنانى تيدا ده خوئندريته وه به بهرده وامى بيت و بهر كه ت و چاكه له و مائه دا زياد دهكات، ههروه ها فريشته كانيش نامادهى نه و مائه دهبن و شهيتانه كانيش ليى راده كهن، نه و مائه ش كه قورنانى تيدا ناخوئندريت كه سه كانى ناوى دلتهنگ و خه مبار دهبن و چاكهى تيدا كه م دهبيت، ههروه ها شهيتانه كانيش نامادهى نه و مائه دهبن و فريشته كانيش لييه وه دهرده چن.

"ابو هوريره"

- قورنانى پيرۆز كانگه و سه رچاوهى گشت زانسته كانه، خوداى گه و ره باسى هه مووشينيكى تيدا كر دووه، هه موو جو ره هيدا يه ت و گو م راييه كى تيدا روون كر دوته وه، زانسته كان له و سه رچاوه و هره گرن و پشتيش ههر به و ده به ستن.

"السيوطي"

- په ر په ر قورنانى پيرۆز هه لده ده مه وه تا خو مى پى ره و شتدار بكه م، هه موو هه و لم تيدا بو نه وه يه كه چو ن به ه و يه وه ببمه پاريزگار، چو ن ببم به كه سينكى له خودا ترس، چو ن ببم به نارامگر، چو ن ببم به دونيا نه ويست، چو ن ريگه له ئاره زووه كانى ده روونم بگرم.

"ناجورى"

- قورنانى پيرۆز كه پره له كه نجينه ي به هادار، كه نجينه ي خو ي ته نها به و كه سانه ده دات كه به ره و لاي نه و دين.

"سه يد قوتبا"

- سوئند به و خودايه ي كه جگه له و خودايه كى تر نييه، له وه ته ي من هه م هيچ شتيك نه بينيوه هاوشيوه ي خوئندنه وه و گو يگرتن له قورنان دله كان به ينيته خرؤشاندن و چاوه كان به ينيته گريان و ملكه چى زياد بكات.

"عبدالحميد باديس"

- سه رنج بده، شاخيك چه نده گه و ره يه !! خوداى گه و ره ده فهر مو وئيت: ((نه گهر نيمه نه م قورنانه مان دابه زاندا بو سه ر كه ژ و كيويك نه و ا به ملكه چيه وه پارچه پارچه و شهق شهق ده بو)) سه رنج بده دئى تو پارچه يه كى زور بچوكه به به راود به گه و ره يى شاخيك، كه چى له گه ل

نه وهشدا رۆژانه قورنانه ده خوینیته وه و گوینیستی ده بییت، که چی نه پینی کاریگهر ده بییت و نه دلت ترس دایده گریت .

"ا.د. ناصر العمر"

- هه ر که سیك قورنانه بخوینیت و داوای پاداشتیش له خودا بکات، نهوا قازانجیک دهکات که هاوشیوهی نهوا قازانجه ناکات، ههروهها به ره که تی خویندنه وه که له دونیا و دوارۆژدا ههست پیدهکات و دهی بییت .

"ناجوری"

- هه ر کاتیك ریگا کانت لی تیکچوون، هه ر کاتیك کاروکرده وه کانت به سه ر یه ک دا که وتن و نالۆزیوون، هه ر کاتیك دلت تهنگ و نا ئارام بوو، به بی گومان بگه ریوه لای قورنانه، له ناست نایه تهکانیدا بوهسته، نهوسا ده بیینی که کاره کانت بو ئاسان ده بن و دلت ئوقره ده گریت و ریگای راستت بو دهرده که وییت و باوه رت پته و ده بییت .

"نه صری کوری یه حیای کوری که سیر"

- له گه وره ترین نهو شتانهی که به نده له خودا نزیک دهکاته وه زۆر خویندنه وهی قورنانی پیروزه، ههروهها گوینگرتن و لی وردبوونه وهی .

"ابن رجب"

- چه ند ده ته وی له خودای خو ت نزیک ببه وه، بشزانه که به هیج شتیك هاوشیوهی په یامه که ی خو ی له خودات نزیک ناکاته وه .

"خه بابی کوری نه رت"

- نه گه ر گوینگرتن بو وتهی زانایه ک باشتر و په سه ندر بییت له لات له گوینگرتن له وتهی جاهیل و نه فامیک، نه گه ر گویرایه لی دایکیک باشتر بییت له که سیکی تر، نهوا بزانه خودای گه وره زانتر و میهره بان و به خشنده ترینه، بویه گوینگرتن و وردبوونه له که لامی نهو باشترین و چاکترینه .

"الحارث المحاسبی"

- هه ر که سیك به عه قل و ژیری و تیگه یشتنه وه گوینگریت بو که لامی خودا و پیغه مبه رکه ی (ﷺ) نهوا به راستی شیرینی باوه ر و رینمونی و چاره سه ری دله کان و به ره که تیکی دۆزیوه ته وه، که له لیج شتیکی تر ناتوانیت بیان دۆزیته وه و به دهستیان بهییت، نه له شیعر و نه له په خشان .

"ابن تیمیه"

- توژیینه وهیه کی ره قتاریم له سه ر (١٨٥) به ندرکراو نه نجامدا، نه وانهی که له به ندیخانه دا قورنانی پیروژیان خویندۆته وه و له بهریان کردووه، دوای نازادکردنیان (٠٪) په نایان بو تاوان کردن بردۆته وه. ((واته هیچیان نه گه راونه ته وه سه ر تاوان کردن)) .

"د. سلیمان الصغیر"

- نه گه ره بنده به راستگویی گوی له په یامی خودا و پیغه مبه ره که ی (صلی اللہ علیہ وسلم) بگریت، نه وا هه ر شتیکی بوی خودای گه و ره تییده گه یه نیت، هه روه ها بوونا کیش ده خاته دئییه وه .

"قورتوی"

- به راستی قورنانی پیروژ ته نها په رتوکیکی ساده نییه، به لکو زۆر له وه زیاتره، به راستی بچینه دئی هه ر که سیک ده یگوریت، جا که که سه کانی گورین نه وا جیهانیش ده گوریت، بیگومان قورنانی په رتوکیکی نه مره و سنووری هه موو نه ته وه و گه لیک ی له خوگرتوووه و سه رنه نجامی مرؤقایه تیشی تیادیه .

"محمد اقبال"

- به ههشت و باغه کهم له نیو سینگم دان، بو هه ر کوئییه ک برۆم نه وان له گه لمدان و جیابوونه وه مان له یه کتری نیه. (مه به ست پیی قورنانی و فه رمووده کانی پیغه مبه ره ی خودان (صلی اللہ علیہ وسلم)).

"ابن تیمیه"

- دل و دهروونه کان چاکساز نابین ته نها به قورنانی نه بییت، مافی شه ونویژ نادریت ته نها به خویندنه وه ی قورنانی نه بییت، هیچ په رتوکیکی هاوشیوه ی قورنانی له خودا نزیکت ناکاته وه، هیچ شیفا و چاره سه ریک نیه بو دئی باوه ردار و به نده کان قورنانی نه بییت .

"أبو حامد الغزالی"

- نه و کاته ی له کۆلیژ بووم له فه لسه فه ی رۆژناوادا قول ببوو مه وه، به لام رۆژ له دوای رۆژ زیاتر ههستم به نائارامی و په شوکاوی ده کرد، بۆیه وازم لیهینا و دهستم کرد به خویندنه وه ی قورنانی پیروژ، نه وسا ههستم کرد که نه و نائارامییه هیدی هیدی نامینییت و دیدم بو جیهان له فراوانبوون دایه، باوه ر و ته نانه ت په یوه ندییه مرؤیییه کانیشم له فراوان بوون دانه ...

"الشیخ جعفر شیخ ادريس"

دووهم: قورنانی پیروژ له دیدی رۆژه لاتنسان و کهسانی نا موسلمان*

دیاره گه ورهیی و نیعجاز و رهوانیژی و پاریزراوی قورنانه تهنیا موسلمان و باوهردارانێ سه رسام نه کردوو، به لکو کهسانیکی تریش هه ن که رهنگه به شیکیان به بینیشی دلگران بن، به لام له گه ن نه وهشدا به ویستی پهروه دگار قسه له سه ره گه ورهیی قورنانی پیروژ ده که ن و به شیوازه که ی سه رسام، له ناست رهوانیژی که ییدا بی وتهن، له ناست کاریگه ریه که ییدا دهسته وهستانن و هیچ چاره سه ریکیان نییه جگه له پی کاریگه ربوون... لیردها وتهی به شیک له زانا رۆژه لاتنسان و غهیره موسلمانان سه باره ت به قورنانی پیروژ ده خهینه روو:*

- هه رکاتیگ قورنانه خویند بیته وه، هه ستم کردوو که روحم له ناو جهسته مدا دهه ژیت .

"گۆته"

- قورنانه هیچ جوړه گوړان و لادان و هه له یه کی تیدانییه، بویه کاتیگ دهیخوینیته وه هه ست به خوشه ویستی و ناسودهیی و سه رسامی ده که ییت، هه رکه سیکیش توژی نه وهی ده باره بکات، هیچ رینگایه کی له بهرده مدا نامینیته وه، جگه له به گه وره دانانی و پیروژ راگرتنی نه حکامه کانی .

"نه رنست رینان"

- رۆژیک دیته که نه م قورنانه ده بیته ده ستوو و شه ریه تهی هه موو جیهان، نه مهش له بهر گونجاوی مه به سه ته کانی قورنانه له گه ل زانست و عه قله ته ندرسته کانی. گه یشته نه و بر وایه ی که نه وهی له مه رۆدا مرۆقایه تهی پیویستیته تهی شه ریه تهیکی ناسمانیه، که حه ق سه ربخات، و ناحه قیش نه هیلی .

"لیو تو لستوی"

- له میژووی مرۆقایه تیدا په رتووکیگ نیه پاریزراو بیته له گوړان و هه له تیکه وتن، جگه له و قورنانه ی که (محمد) بو مرۆقایه تهی هیناوه .

"مایکل هارتی نه مریکی"

* بۆ نه م باسه سوودم له چه ند کتیبیک بینیه له وان هس: (فی جوله مع المستشرقین، محمد بین الحقیقه و الافتراء، قالوا عن الاسلام، الإسلام فی عیون غریبه بین افتراء الجهلاء وانصاف العلماء). به نده له نیستادا سه رقانی کۆکردنه وهی وتهی نه و زانا و نوسه ر و داهینه رانه یه که ده باره ی قورنانه دواون و قسه یان کردوو، به ویستی خودا له داهاتوودا ده یانکه یین به نامیلکه یه ک و ده یخه یینه به ردیدی خوینه ران .

* به شیک له و زانیانه ی که وته کانه مان هیناونه ته وه رهنگه دواتر موسلمان بوین. به لام وته کانی هی پیش موسلمان

- قورنانه سه چاوهیه بو سه رجهه په رتووکه کانی تر، بر وای منیش له و باره یه وه هاوشیوهی بر وای هه موو تاکیکی موسلماننه

"گۆته"

- زانای گه ردوونناس (جیمس جینز) گویبیستی زانای موسلمانای (عناية الله المشرقی) بوو که نهه نایه تهی ده خوینده وه : ﴿ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ ﴾ [فاطر: ٢٨] له هاواری دا ووتی: به راستی سهیره! من په نجا سال سه رقائی دیراسه کردنی نهه بابه ته بووم، که چی نههه له و قورنانه دا هه یه که بو (محمد) ها تووه؟؟!! نه گهر و ابیت من گه واهی ددهم که نههه په یامیکی خوداییه و دهستی مروقی تیدا نییه .

"جیمس جینز"

- کاتیک خودای گه و ره به (محمد) ی فهرموو من ده تپاریزم له ناحه زان بهم نایه ته ﴿ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ﴾ [المائدة: ٦٧] واته: ((خوا ده تپاریزیت له شه ر و خرا په ی خه لکی)) . محمد له گه ل نهه نایه ته هه یج پاسه وانیکی لای خو ی نه هیشته، بو یه نه گهر نه وه ی بو محمد دابه زیوه له لایهن خودا وه نه بووبایه نه وا هه رگیز پاسه وانه کانی لانه ددهان .

"زانای بارتملی هیلهر"

- تا چه ند زیاتر له قورنانه رابمینی، نه وا زیاتر گه وره یی نه و په رتووکه ته بو دهرده که ویت، زیاتر هۆگری ده بیت، له کو تاییشدا ناچارت ده کات که ریژی لیبگریته و به گه وره ی بزانی، به مهش کاریگه ریه که ی ده چینه جه رگه ی دهر وونه زیندوووه کان .

"سیاسه تمه داری ئینگلیزی نه دموند"

- قورنانی پیروز معجیزه یه کی خودایی به رده وامه، هه رگیز له و ته ی مروق ناچیت، زور له مو عجیزه ی زیندوو کردنه وه ی مردووان گه وره تره، به رووناکیه که ی ته وای جیهانی رووناک کردو ته وه، ته حه دداش کراوه که هاوشیوهی کورترین سو ره تی بهینن، به لام که س ناتوانیت .

"بیرمه ندی نه لمانی و و مرگی بری واتا کانی قورنانه "کورسل"

- په رتوو کخانه که م هه زاران په رتووکی سیاسی و کو مه نایه تی و نه ده بی و... هتد له خوگر تووه، که له یه کجار زیاتر نه مخویندوونه ته وه، نه و په رتووکانه ی که بو جوانی نه امیش کراون گه لیک زورن! به لام تاکه په رتووکی که له په رتوو کخانه که مدا هه یه که هه می شه خویندنه وه ی هۆگریم ددهاتی که نه ویش په رتووکی موسلمانان "قورنانه" ه، هه ر کاتیک هه ستم به ماندوو بوون کرد و

بمهوئیت ده رگاکانی مانا و وشه کانم بۆ بکریته وه، نهوا قورنان ده خوینمه وه چونکه نه خویندنه وهی قورناندا ههست به ماندوو بوون و بیزاری ناکه م و ، هه ر که سینک بیهوئیت باوه پهبینیت به پهرتووکیکی دابه زیندراو نه ناسمان بهینیت ، نهوا بیگومان باوه به قورنان دههینیت نه وهک یه کیکی دیکه ، نه مهش واتای نه وه دهگه یه نیت که نهو تاییه تمه ندیانه ی قورنان هه یه تی له وانی تر به دی نایه ن .

هه یله سو فی به ناوبانگی هه ره نسی " جو زیف نارنست رینان "

قورنانی پیرۆز پهرتووکی جه بر و نه ندازیاری و حیساب نییه ، به لکو بریتییه نه کومه ئیک یاسا و رپسا که رینموونی مرۆقه کان دهکات، بۆ چوونیان به ره و رپگایه کی راست و دروست، نهو راسته رپگایه ی که گه وره ترین تیوره فه لسه فییه کان نه یان توانی پیشکەشی مرۆقایه تی بکه ن و ته نانه ت نه یان توانی پیناسه ی بۆ بکه ن .

بیرمه ند و زانای فیزیکی به ناوبانگ " نه لبیرت نه نیشتاين "

- قورنان وهک جوانترین نموونه ماوه ته وه بۆ نهو زمانه ی که پینی دابه زیووه، له ته واوی میژووی جیهانی شدا هاوشیوه ی قورنانم نه بی نیوه .

رۆژه له لاتناس " بارتله ی شتیلەر "

- قورنان زۆرترین خوینه ری هه یه له جیهاندا، به دنیایی له گشت کتیبه کانیش ناسانتر له به رده کریت، هه روه ها له هه مووشیان کاریگه رتره، به تاییه تی بۆ نهو که سانه ی باوه ریان پی هینابیت، زۆر دریز نییه وهکو عه هدی کۆن (العهد القديم)، له هه مان کاتدا به شیوازیکی زۆر بهرز دابه زیوه، له گرنگترین تاییه ته مه ندییه کانیشی خرۆشاندن و به جو له خستنی ده گانه ... به راستی نه م شتانه هه موویان له قورناندا هه ن .

" جیمس جینز "

- چواره سه ده تیپه ره بوو به سه ر دابه زانندی، به لام ده برپین و شیوازه که ی هینده نو ی و کاریگه ره، هه ر ده ئیی دوینی دابه زیوه .

" جو ستافا لوبون "

- نه ی خه لکینه ، له قورنان رابمئین ولیی وردبینه وه بۆ نه وه ی راستیی و حه قیقه ته کانی قورنانتان بۆ ده ر بکه ویت، چونکه هه موو زانست و هونه ره کان و هه موو شاکاره کانی مه عریفه که عه ره به کان به ده ستیان هیناوه ، سه رچاوه که یان له قورنانه وه یه ، پیویسته له سه ر خه لکی سه ر زهوی به جیاوازی رهنگ و زمانیا نه وه به چاوی داد په روه رانه برواننه رابردووی جیهان و

لاپه رەكاني زانست و مه عريفه بخويننه وه، بۆ نه وهى بزافن كه زانست و مه عريفه له رېنى
موسلمانانه وه گوازاوه ته وه سهر سهر زهوى ، نه و موسلمانانهى كه زانست و مه عريفه ته كه يان له
قورنان و مرگرتووه، وهك بلىنى نه و قورنانه دهريايه كه و بوته سه رچاوه بۆ چه ندان بووبار، تا
نيستاش قورنان زيندووه و ههر تاكيك ده توانيت به گويرهى تيگه يشتن و نامادهيى و تواناي خوى
زانست و نيلهامى ليه و بگرئت .

شارمزاى فه رهنسى " جول لايوم "

- من هيج قورسيهك له وهدا نابينم كه بليم قورنان وتهى په روه ردگاره، نه و وه صف و باسانهى
دهربارهى "كۆرپه له" له قورناندا هاتوون، ناكريت بووتريت له سهر بنه ماي زانستى سه دهى
حه وتهم بنيات نراون، به لكو راستيه كهى نه وهيه كه نه و زانياربانه خوداي گه و ره به (محمد اي
داون .

پروڤيسور " يوشيدى كوزان "

- قورنان بۆ نه وه دانه به زيوه كه ته نها رهوشتى عه ره به كاني سه رده مى نه قامى بگۆرئت، به لكو
شه ريعه تيكي گشتگير و ته واو و گونجاوه بۆ سه رجه م روڤايه تي، گونجاوه له گه ل راستيه كان و
ته واوى پيداويستيه كۆمه لايه تيه كان له هه موو كات و ساتيكا .

بیرمه ند و ياساناسى فه رهنس " پوزار "

- كاتيک ته واوى قورنانم خوينده وه، هه ستیکم لا دروست بوو پيى وتم: نه مه حه ق و راسته، خو
نه مه وه لامى هه موو پرسياره كان ده داته وه سه باره ت به به ديهيان، هه روه ها رووداوه كانمان
پنده نييت به شيويه كى زۆر لۆژيكي، له كاتيكا نه و بابه تانه له په رتوو كه كاني ديكه زۆر شتى نا
دروستى تيدايه، به لام قورنان به شيوازيكى زۆر جوان و به رز بابه ته كان ده خاته روو، هيج
كه ليينيكيش بو گومان و دوودنى ناهيلىته وه، به راستى هيج گومان نه وه دانبييه كه نه مه له لايه ن
خوداويه

نوسه رو روژنامه نووس " دييورا پورتەر "

- راسته قورنان بۆ سه ركه سيكى نه خوينده وار دابه زيوه، له گه ل نه وه شدا له ناو نه ته وه يكا
گه شهى كرد كه زۆر به يان نه خوينده وار بوون، به لام مروڤ ناتوانيت هاوشيوه ريسا و ياسايه كاني
قورنان فيربيت، ته نانه ت له به رزترين زانكۆكاني جيهانيشدا، هه روه ها چه ندان راستى زانستى
تيدايه كه زاناکان دواى چه ندان سه ده په ي پى ده بن و پيى ده گه ن .

ليکۆله رى پۆله ندى " بوجيا گيانه ستريزوسکا "

- هەريەكئىك ئە ميانەى فيربوونى زانستەكانى قورئانى پىرۆز دەتوانىت نەينى و حىكمەتەكانى ناين بزانىت بەبى ئەووى پىويستى بە تايىبەتەندىبەكانى دەقى دروستكراو هەبىت ، ئە قورئاندا فەرمانىك نىبە بە ناچارکردنى ئەوانى دىكە بە پاشگەزبوونەوه ئە مەزھەبەكانىيان ، ئەو پەرتووكە پىرۆزە بە سادەترىن شىوە دەئىت (لا اكره فى الدين) .

سەرکردەى هيندى " غاندى "

تهوه رهى سینه م: چیرۆكێك ده رباره ی ههجرى قورئان (نامه یهك له باوكیكه وه)

باوكیك ده چیت بو ولاتیكى دوور، به لām تهنها خوی ده چیت و هاوسهر و مندا له كانیشی جی ده هیلت، مه بهستی له سه فه رکرده که شی په یدا کردنی بریک پاره بوو، تا بتوانیت له ورینگه یه وه ژیانیکى خوش بو خیزانه که ی دهسته بهر بکات، مندا له کان باوکى خویان زور خوشده ویست و وه کو هاوړی وابوون، ریزیکى زور له نیوانیاندا هه بوو... بویه نه م گه شته ی باوکیان به لاوه نهسته م و قورس بوو ...

دواى ماوه یهك له سهر دانه که ی باوکه که نامه ی یه که میان بو ده نیړیت، به لām نه وان له خوشه ویستی باوکیان نامه که یان نه کرده وه، تهنها ماچیان کرد و له جیگایه کی بهرز دایان نا ... جاروارو نه و نامه یه یان ده رده هینا، ده ستیان پیدا ده هینا و پاکیان ده کرده وه، دواتریش ده یان خسته وه هه مان جیگای خوی و زور به پيروژ سه یریان ده کرد ... چهنه نامه یه کی تریشیان بو هات به لām به هه مان شیوه ی نامه ی یه که م نه یان ده خوینده وه، به لکو تهنها ماچیان ده کرد، به ریزه وه سه یریان ده کرد و لای نامه کانى دیکه دایان ده نا ...

دواى چهنه سائیک باوکه که ده گه ریته وه ... به لām کاتیک ده گاته وه ماله وه ده بینى له هه موو خیزانه که دا تهنها یه ک کورى ماوه، لیبی ده پرسیت: کوا دایکت؟؟
کورکه به غه مباریه وه وه لāmى ده داته وه و ده لیت: دایکم دوو چاری نه خوشیه کی سه خت بوو، به لām له بهر نه وه ی که هه چ پاره مان نه بوو، بویه نه مانته وانى چاره سه رى پیویستی بو بکه یین، له دوايشدا مرد.

باوکه که وتی: بوچی؟ نایا نیوه نامه ی یه که متان نه کرده وه که تیايدا بریک پاره ی تیا دا بوو؟
کورکه وتی: نه خیر، دواتر باوکه که وتی: نه ی کوا براکه ت؟
کورکه وتی: براکه م له گه ل چهنه براده ریکى خراپ ده ستی تیکه ل کرد، دواى مردنى دایکیشم که سینک نه بوو ناموزگاری بکات، بویه له سهر خراپه کانى به رده وام بوو، دواتریش له گه ل هاوړیکانى نیمه ی به جی هیشت و رویشته، نیستاش نازانم له کو بیه .
باوکه که سه رسام بوو، وتی: بوچی؟ نایا نه و نامه تان نه کرده وه که تیايدا بو براکه تم نووسیوو که نزیکى براده رى خراپ نه که ویت... هه روه ها داوام لی کرد بوو که بیته بو لای من ... تاوه کو له گه ل مندا کار بکات ...

کورپه که وه لآمی دایه وه و وتی: نه خیر باوکه گیان... باوکه که وتی: لاحول و لا قوه الا بالله، نهی کوا خوشکه که ت ؟

کورپه که وتی: خوشکه که شم هاوسه رگیری له گه ل نه و گه نه جدا کرد که پیمان راگه یانندی له نامه یه کدا، نیستاش له ژیانیکی زۆر ناخو شدا ده ژی و میرده که ی زۆر له گه ئیدا خرا په ... باوکه که به تاسانه وه وتی: نایا نه و نامه یه تان نه کرده وه که تیایدا وه لآم دابوونه وه، که ناماژم به خرا پی نه و کورپه کرد بوو که هاتبووه خوازینی کچه که م، هه روه ها تیایدا نوسی بووم که کچه که م نه دن به و گه نه ج ؟؟

کورپه که و وتی: نه خیر باوکه گیان، تو هه ر نامه یه کت ناردا ئیمه نه مان ده خوینده وه ته نها ماچمان ده کردن و له شیوینیکی بهرز دامان ده نان، بویه هیچ کامیک له م نامانه مان نه خویندوونه ته وه ...

جا خوینته رانی به ریز... سه رنجی نه و خیزانه بده ن که چون په رته وازه بوون، هه روه ها چون له یه کتر ترازان، به هۆکاری نه وه ی که نامه کانی باوکیان نه خویندنه وه، به لکو ته نها نامه کانیان به پیرۆز دادنه و ناگاداری ناوه رۆکیشی نه بوون و کاریان به نووسینه کانی نه ده کرد .

ده سا نیستا سهیری نه و قورنانه بکه که له سه ر میز یا خود له ناو په رتوو کخانه که تدا یا خود له سه ر داشبووردی نو تو مبیله که ت، یان له هه ر جیگایه کی تر داتناوه، ته نها ریزی لیده گریت و لات پیرۆزه به لآم نازانیت ناوه رۆکی چی تی دایه و باسی چی ده کات... !!

ئیمه زۆر به مان وه کو نه و کورانه مان لی هاتوو که نامه یه کمان بو هاتوو، به لآم ته نها لامان پیرۆزه و ناوه رۆکی ناخوینینییه وه و کاری پیناکه یین ...

بویه با بریار بده یین، بهر له وه ی ئیمه ش وه کو نه و خیزانه په رته وازه ببین، با نامه ئیلا هیه که له ناو په رتوو کخانه و سه ر میزه کان بهینینه خواره وه، تۆزه نیشتوو که ی سه ری لابه دین و ده ست بکه یین به خویندنه وه و کاری پیکردنی تا وه کو به هوییه وه ژهنگی سه ر دلکه کانه مان لابه دین و کو تایی بهینین به م هه جر و پشتیکردنه . هه روه ها تا وه کو یه کی که نه بین له و که سانه ی که پیغه مبه ری نازیز (صلی الله علیه و آله) له رۆژی دوا ییدا لای په روه رین سکالایان لیده کات، هه روه ک خودای بی هاوتا ده فه رموویت:

﴿ وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ﴾ [الفرقان: ٣٠] واته: ((دوا ی دوور که و تنه وه ی نوممه ت له قورنان) پیغه مبه ر (صلی الله علیه و آله) سکالا ده کات و ده فه رموویت: په روه ردگارا به راستی قه و مه که م وازیان له م قورنانه هیناوه و پشت گو ییان خستوو و گرنگی پی ناده ن)) .

كۆتا وتە

جاريكى تر سوپاسى بى ههژمار بۇ خوداي به خشندهى ميهره بان، كه به فهزل و گه وره يى نه و گه يشتم به دوا قوناغى نوسينى نه م كتيبه، هيوادارم توانيبيتم تيشكيكم خسستبيته سهر بابته تى ههجر و جوړه كانى، ههروه ها هيوادارم كه نه م نوسينه هۆكارنيك بيت بۇ گه رانه وه بۇلاى په يامى په روهردگار، كۆتايى هينان بيت به ههجرى قورئانى پيرۆز،

هيوام وايه كه له مه ودا :

دهستوورى ژيانمان قورئان بيت ...

ژيانمان له گه ل قورئان و بۇ قورئان بيت ...

بیرکردنه وه مان له نايهت و مه به سته كانى قورئان بيت ...

كار و هه نسوكه وته كانمان به پيى فه رمايشته كانى قورئان بيت ...

له كاتى ناخوشى و نه خوشيدا هاوارمان ته نها بۇلاى په روهردگار بيت ...

حوكم پيكردن و حوكم بۇ كردنمان ته نها و ته نها به په يمامى يه زدان بيت ...

خودايه گيان نه وهى كردوومانه له پيناو تو دابوو بيت و بۇ خزمه تى په يامى پاكي تو بوو بيت، هه ر هه له يهك له نوسينى نه م په رتووكه داهه بيت نه وا له منى به نده وه يه، هه رچى راست و دروست و پاك و چاكيشه له توى بهرز و بى هاوتاوديه، په روهردگار ئيمه بى ئاگا و سه رليشيو و بووين به گه وره يى خوت بمان به خشه، وا گه راي نه وه لاي په يامه كه ي تو، ئيمه چيتر له په يامه كه ت دوورناكه وينه وه، چونكه زانيمان كه خوينا نه وه و گويا گرتن و ئى وردبوونه وه له هه ر په ياميك غه يرى په يامه كه ي تو په شيمانى له دوايه، ته نها په يامه كه ي تو يه خوشبه ختى و ناسووده يى به دل و دهروونى به نده كان ده به خشيت، ته نها قورئانه كه ي تو يه خوينا نه رانى نانو مي د و ره شين و دلته نگ ناكات، به ئى نه وه ته نها قورئانه كه ي تو يه كه چاوه نابينا كان گه ش و پر ديده ده كاته وه، دله مردووه كان زيندوو ده كاته وه، گويا چكه كه ر و بى ئاگا كان بيدار ده كاته وه .

﴿ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٍ لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴾

وآخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمين .

وصلی الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم

گرنگترین سه‌رچاوه‌کان

قورنانی پیرۆز

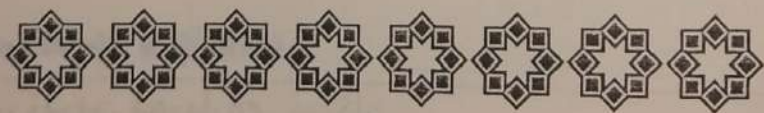
- 📖 ته‌فسیری ر‌امان له مانا و مه‌به‌ستی قورن‌ان، شیخ نه‌حمه‌د کاکه مه‌حمود، چاپی دووهم، ٢٠٠٩.
- 📖 ته‌فسیری ئاسان، بو‌ره‌ان محمد آمین، ناوه‌ندی ر‌وشنبیر، چاپی (٢٥)، ٢٠١٣.
- 📖 ته‌فسیری گو‌لشه‌ن، نظام الدین عب‌الد‌حمید، دار نشر احسان، چاپی دووهم، ٢٠٠٧.
- 📖 پوخته‌ی ته‌فسیری قورن‌ان (له‌گه‌ل ه‌وی هاتنه‌ خواره‌وه و فه‌رمووده ده‌رباره‌ی نایه‌ته‌کان)، مه‌لا محمد مه‌لا صالح، چاپی سییه‌م، ٢٠٠٧.
- 📖 فتح الرحمن فی بیان هجر القرآن، أبو‌انس محمد بن فتحي، و أبو‌عبد‌الرحمن محمود، دار ابن خزیمة، ط١، ٢٠١٠.
- 📖 هجر القرآن العظیم (أنواعه و أحكامه) د. محمود ابن أحمد بن صالح الدوسري، دار ابن الجوزي، ط١، ٢٠٠٨.
- 📖 تفسیر القرطبي: (الجامع فی أحكام القرآن) محمد بن أحمد الأنصاري القرطبي (٦٧١هـ) دار الشعب، القاهرة.
- 📖 صحیح البخاري: محمد بن إسماعيل البخاري (٢٥٦هـ) دار ابن کثیر، ط٣، بیروت ١٤٠٧هـ).
- 📖 صحیح ابن حبان: محمد بن حبان بن أحمد التميمي البستي (٣٥٤هـ) الرسالة، ط٢، بیروت ١٤١٤هـ).
- 📖 صحیح مسلم: مسلم بن الحجاج القشيري: (٢٥٦هـ) دار إحياء التراث، بیروت.
- 📖 فضائل القرآن: أحمد بن شعيب النسائي (٣٠٣هـ) دار إحياء العلوم بیروت ١٩٩٣م.
- 📖 مدارج السالکين: شمس الدین ابن القيم الجوزية (٧٥١هـ) دار الكتاب العربي، بیروت ١٩٧٣م.
- 📖 لسان العرب: جمال الدین محمد بن کرم بن منظور (٧١١هـ) دار صادر، بیروت.
- 📖 مجموع فتاوی شیخ الإسلام ابن تیمية، جمع وترتیب عبد الرحمن بن محمد قاسم، المدينة المنورة، ١٤١٦هـ.

- 📖 مستدرک علی الصحیحین، للحاکم، تحقیق مصطفی عبد القادر عطا، دار الکتب العلمیة بیروت، ط ١، ١٤١١هـ - ١٩٩٠م.
- 📖 دلائل النبوة ومعرفة صاحب الشريعة، للبيهقي، تحقیق الدكتور عبد المعطى قلعجي، دار الکتب العلمیة بیروت، ط ١، ١٤٠٨هـ - ١٩٩٧م.
- 📖 زاد المعاد في هدى خير العباد، لابن قيم الجوزية، تحقیق شعيب الأرنؤوط وغيره، مؤسسة الرسالة بیروت، ط ٤، ١٤٠٧هـ - ١٩٨٦م.
- 📖 سنن الترمذی، تحقیق أحمد شاکر، ومحمد فؤاد عبد الباقي وغيرهما، عيسى البابي الحلبي بمصر ١٣٨٥هـ نشر وتصوير دار الحديث.
- 📖 السيرة النبوية، لابن هشام، تحقیق الدكتور فتحي أنور، ومجدي فتحي، دار الصحابة بطنطا، ط ١، ١٤١٦هـ - ١٩٩٥م.
- 📖 صحيح ابن حبان، أبو حاتم بن حبان البستي، تحقیق شعيب الأرنؤوط، وحسين الأسد، مؤسسة الرسالة، ط ١، ١٤٠٤هـ.
- 📖 معجم مقاييس اللغة لأبي الحسن أحمد بن فارس بن زكريا، تحقیق وضبط: عبد السلام محمد هارون، دار الفكر، بیروت.
- 📖 تاج العروس من جواهر القاموس، محمد مرتضى الزبيدي، مكتبة الحياة، بیروت.
- 📖 بدائع الفوائد: أبو عبد الله محمد بن أبي بكر الزرعي الدمشقي العروف بـ (ابن قيم الجوزية) (ت ٧٥١هـ)، تحقیق: سيد عمران، وعامر صلاح، دار الحديث - القاهرة، (٢٠٠٢م).
- 📖 المفردات في غريب القرآن: أبو القاسم الحسين بن محمد المشهور بـ (الراغب الأصفهاني) (ت ٤٢٥هـ)، تحقیق: محمد سيد كيلاني، دار المعرفة - لبنان، (د.ت).
- 📖 تفسير القرآن العظيم: أبو الفداء إسماعيل بن عمر بن كثير الدمشقي (ت ٧٧٤هـ)، دار الفكر - بیروت، (١٤٠١هـ).
- 📖 التبيين في آداب حملة القرآن، الامام أبي زكريا بن شرف النووي رحمه الله تعالى (٦٧٦هـ)، دار ابن حزم - لبنان، ط ٣، ١٩٩٤.
- 📖 معجم مقاييس اللغة، أحمد بن فارس بن زكرياء القزويني الرازي، أبو الحسين (المتوفى: ٣٩٥هـ)، المحقق: عبد السلام محمد هارون، دار الفكر، ١٣٩٩هـ - ١٩٧٩م.
- 📖 جلاء الأفهام في فضل الصلاة والسلام على محمد خير الأنام، لمحمد بن أبي بكر القيم الجوزية، تحقیق: محيي الدين مستور، مكتبة دار التراث، المدينة المنورة، ط ١، ١٤٠٨هـ.
- 📖 قالوا عن الإسلام: د. عماد الدين خليل، الندوة العالمية للشباب - الرياض - ط ١، ١٤١٢هـ.

الإسلام في عيون غربية بين افتراء الجهلاء وانصاف العلماء، محمد عمارة القاهرة: دار الشروق، ١٤٢٥هـ/٢٠٠٥م.

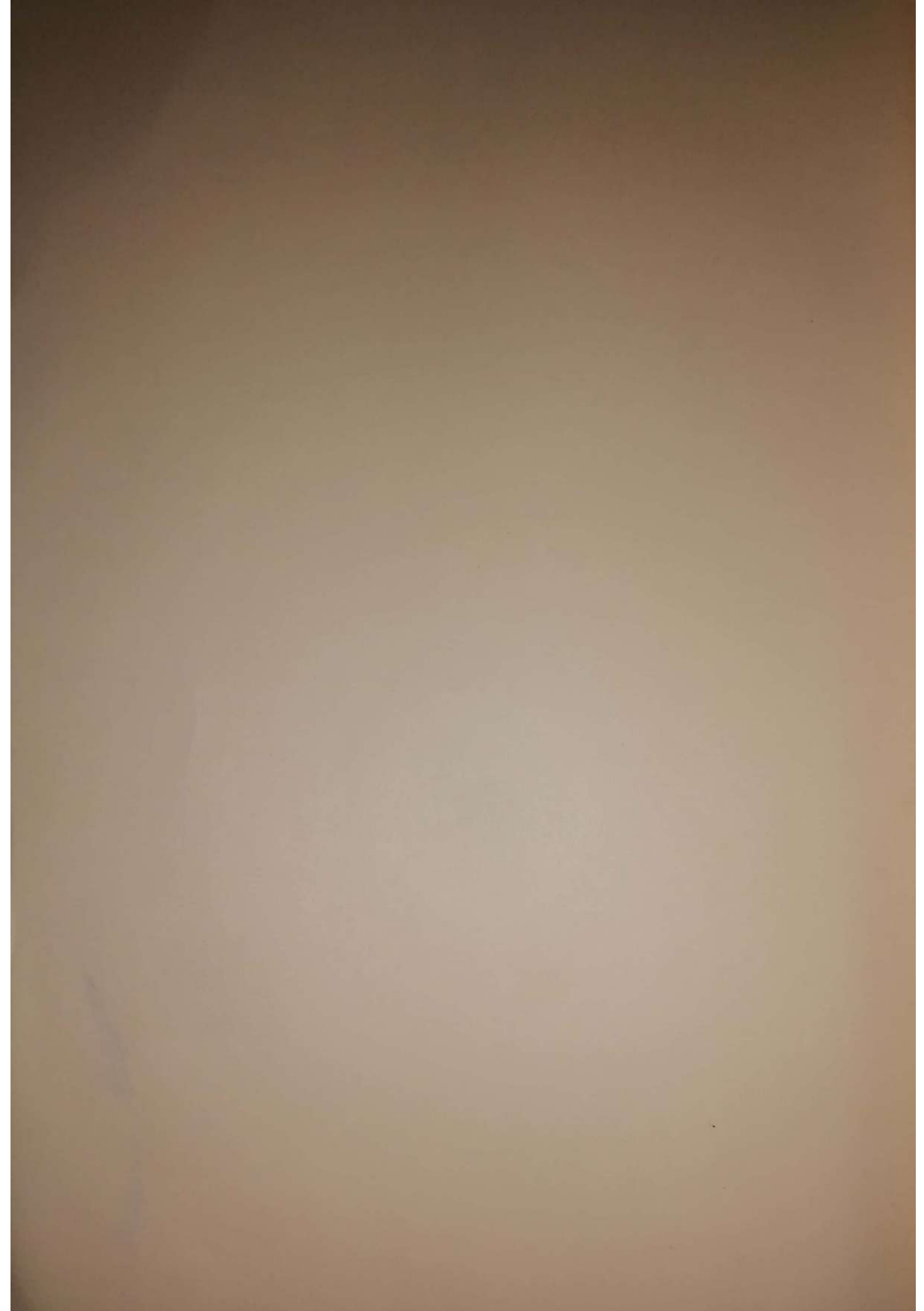
في جولة مع المستشرقين، أبو رابية، عبد الخالق سيد، القاهرة: المجلس الاعلى للشؤون الاسلامية ١٩٧٦.

محمد صلى الله عليه وسلم بين الحقيقة والافتراء في الرد على الكاتب اليهودي الفرنسي مكسيم رودينسون، محمد محمد ابوليلة.

ناوه رۆك

لایپه ره	بابه ت
۵	پیشه کی نوسه ر
۸	به شی یه که م پیناسه ی هه جر و جو ره کانی
۹	واتای هه جر
۱۱	جو ره کانی هه جری قورن ان
۱۳	۱- دوور که وتنه وه و وازه ینان له خویندنه وه ی (هجر التلاوة)
۳۳	۲- دوور که وتنه وه و وازه ینان له گو ی لیگرتنی (هجر استماع القرآن)
۵۶	۳- دوور که وتنه وه و وازه ینان له له لیورد بوونه وه و تی رامانی (هجر تدبر القرآن)
۷۴	۴- دوور که وتنه وه و وازه ینان له کار پیکردنی (هجر العمل بالقرآن الکریم)
۹۴	۵- دوور که وتنه وه و وازه ینان له چاره سهه رکردن به هۆ ی قورنانه وه (هجر التداوی والاستشفاء بالقرآن الکریم)
۱۰۹	۶- پشت تی کردنی له هوکم پیکردنی (هجر التحاکم بالقرآن)
۱۳۲	به شی دووه م شویننه واره کانی هه جر و چاره سهه ر
۱۵۳	چهن د وته یه کی زیرین ده رباره ی قورن ان چیرۆکیک ده رباره ی هه جری قورن ان (نامه یه ک له باوکیکه وه)
۱۶۴	کو تا وته
۱۶۶	گرنگترین سهه رچاوه کان
۱۶۷	ناوه رۆك
۱۷۰	

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا

واته: (دوای دوور که وتنه وهی نوممهت له قورئان)
پیغه مبه (ص) سکالا لای په روه ردگار دهکات و
دهفه رمویت: په روردگارا به راستی قه ومه کهم وازیان
له و قورئانه هیئاوه و پشت گوئیان خستتوه
گرنگی پی نادهن.

